

KOLEIDAR
1967

AVE MARIA KOLEDAR

1967

54. letnik

Uredili in izdali *slovenski frančiškani*

Lemont, Illinois, ZDA

Ovitek:

**V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha
začnimo miru polno novo leto!**

Izdelal: *Vilko Čekuta*, Toronto, Ontario

NUMBER 10 b

OCTOBER 1966

VOLUME 58 (AMK 54)

AVE MARIA - Nabožni slovenski mesečnik - 57. letnik - Urejajo in izdajajo SLOVENSKI FRANČIŠKANI v ZDA - St. Mary's Seminary, Lemont, Illinois. Naslov - Address: AVE MARIA, P. O. BOX 608, Lemont, Illinois - 60439 Naročnina - Subscription rate: Za ZDA in Kanado 2.50 - za inozemstvo 3.00

Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscans Fathers, Lemont, Illinois in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. Entered as second class matter at the post office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103 act of October 1917. Authorized July 14, 1945. "Second Class Postage Paid at Lemont", Illinois". Printed by Ave Maria Printery, Lemont, Ill.

+ II 43978

II 43978

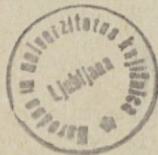
1967

je navadno leto - ima 365 dni

ZAPOVEDANI PRAZNIKI

Osmina Rojstva Gospodovega	1. januar
Vnebovhod	19. maja
Vnebovzetje	15. avgusta
Vsi sveti	1. novembra
Brezmadežna	8. decembra
Rojstvo Gospodovo	25. decembra

Cena - en dolar

Z 995/1973

Tiskarna AVE MARIA, Lemont, Illinois

Januar

- 1 N Božična osmina - Novo leto - Odilo, opat
- 2 P Presveto Ime Jezusovo - Makarij Aleksandrijski, opat
- 3 T Genovefa, devica - Gašper del Buffalo, spoznavalec
- 4 S Angela Folinjska, žena - Anter, papež, muč. - Gregorij, šk.
- 5 Č Telesfor, papež, mučenec - Emilijana, devica - Simeon Stilit
- 6 P Razglašenje Gospodovo
- 7 S Marijina sobota - Lucijan, mučenec - Krišpin, škof
- 8 N Sveta Družina - Severin, opat - Erhard, škof
- 9 P Julijan in Bazilisa, muč. - Peter, škof
- 10 T Gregor X., papež - Agaton, papež
- 11 S Higin, papež, mučenec - Pavlin Oglejski, škof - Teodozij
- 12 Č Tatjana (Tanja), mučenka - Alfred, opat - Ernest, opat
- 13 P Spomin krsta n. G. Jezusa Kristusa - Veronika Milanska, d.
- 14 S Hilarij (Radovan), škof, cerkveni učitelj - Feliks Nolanski
- 15 N **2. po Razglašenju Gospodovem** - Pavel, puščavnik - Maver
- 16 P Marcel I., papež in muč. - Gerard in tovariši mučenci
- 17 T Anton (Cvetko), puščavnik - Marijan, diakon, mučenec
- 18 S Priska, devica in muč. - Marjeta (Biserka) Ogrska, devica
- 19 Č Marij, Marta in tov. mučenci - Knut, kralj, muč.
- 20 P Fabijan, papež in muč. - Sebastijan (Boštjan), mučenec
- 21 S Neža (Janja), devica in muč. - Fruktuoz, mučenec
- 22 N **1. predpostna** - Vincencij in Anastazij, mučenca
- 23 P Rajmond Penafortski, spoznavalec - Zaroka Device Marije
- 24 T Timotij, škof, mučenec - Felicijan, škof, mučenec
- 25 S Spreobrnitev sv. Pavla, apostola - Ananija, mučenec
- 26 Č Polikarp, škof, mučenec - Pavla, žena
- 27 P Janez Krizostom (Zlatousti), škof, cerkveni učitelj
- 28 S Peter Nolasko, spoznavalec - Spomin sv. Neže, mučenke
- 29 N **2. predpostna** - Frančišek Saleški, škof in cer. učitelj
- 30 P Martina, devica in muč. - Hijacinta, dev. - Janez Miloščinar
- 31 T Janez Bosko, spoznavalec - Marcela, žena - Ludovika, žena

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

KRŠČANSKA EDINOST: Da bi bile uporabljene vse možnosti za pospeševanje edinosti med kristjani.

Misijonski:

DUHOVNE VREDNOTE NEKRŠČANSKIH VER - PRIPRAVA ZA EVANGELIJ: Da bi duhovne vrednote nekrščanskih ver pripravile pot spoznanju evangelija.

Februar

- 1 S Ignacij Antiohijski, škof in muč. - Brigita, devica
- 2 Č Očiščevanje Device Marije (Svečnica), Darovanje Gospodovo
- 3 P Blaž, škof in mučenec - Oskar, škof
- 4 S Andrej Korzini, škof - Veronika, devica - Janez de Britto, muč.
- 5 N **3. predpostna** - Agata, devica -
- 6 P Tit, škof - Doroteja (Rotija, Dora), devica in mučenka
- 7 T Romuald, opat - Rihard, spoznavalec - Julijana, žena
- 8 S **Pepelnica** - Janez od Mathe, spoznavalec - Pavel in Lucij, m.
- 9 Č Ciril Aleksandrijski, škof, cer. uč. - Apolonija, mučenka
- 10 P Sholastika, devica - Sotera, devica - Viljem, spoznavalec
- 11 S Lurška Mati božja - Adolf, škof - Gregor II., papež
- 12 N **1. postna** - Sedem ustanoviteljev servitov - Evlalija, muč.
- 13 P Katarina de Ricci, devica
- 14 T Valentin (Zdravko), mučenec - Antonin, opat - Zenon
- 15 S kvatna - Favstin in Jovita, mučenca - Jordan, spoznavalec
- 16 Č Julijana, devica - Onezim, škof, mučenec
- 17 P kvatni - Silvin, škof - Klet, mučenec - Hildegarda, vdova
- 18 S kvatna - Simeon, škof - Bernardka Lurška, devica
- 19 N **2. postna** - Konrad, spoznavalec
- 20 P Silvan, mučenec - Leon, škof - Elevation, škof
- 21 T Maksimilijan, škof - Irena (miroslava), devica
- 22 S Stol sv. Petra, spomin sv. Pavla, apostola - Marjeta Kort.
- 23 Č Peter Damijan, škof in cer. učitelj - Romana, devica
- 24 P Matija, apostol - Sergij, mučenec
- 25 S Valburga, devica - Viktorin in Viktor, mučenca
- 26 N **3. postna** - Matilda, devica - Andrej, škof
- 27 P Gabrijel žalostne Matere božje, spoznavalec
- 28 T Roman, opat - Ozvald (Ožbalt), škof - Antonija Florent., vd.

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

SPOŠTOVANJE NAUKOV NAŠIH ŠKOFOV: Da bi vsi z voljno pazljivostjo sledili škofom kot učiteljem svoje črede.

Misijonski:

CERKEV V VIETNAMU.

Marec

- 1 S Albin, škof - Antonina, mučenka - Feliks II., papež
- 2 Č Neža Praška, devica - Milena, vdova
- 3 P Kunigunda, žena - Marino, mučenec
- 4 S Kazimir, spoznavalec - Lucij I., papež in mučenec
- 5 N **4. postna** - Janez Jožef od Križa, spoznavalec - Hadrijan
- 6 P Perpetua in Felicita, mučenki - Fridolin, opat
- 7 T Tomaž Akvinski, spozn., cerkveni učitelj - Gaudioz
- 8 S Janez od Boga, spoznavalec - Beata, mučenka
- 9 Č Frančiška Rimska, žena - Gregor Niški, spoznavalec
- 10 P 40 mučencev - Makarij, škof - Emil, spoznavalec
- 11 S Sofronij, škof - Marija Terezija Redi, devica
- 12 N **1. pasijonska ali tiha** - Gregorij I. Veliki, papež, cer. uč.
- 13 P Kristina, devica, mučenka - Teodora, mučenka
- 14 T Matilda, žena - Karel (Drago), spoznavalec
- 15 S Klemen (Milivoj) Marija Dvoržak, spoznavalec
- 16 Č Hilarij, škof, in Tacijan, diakon, ogl. muč.
- 17 P Patricij, škof - Spomin Žalostne Matere božje
- 18 S Ciril Jeruzalemski, škof, cer. učitelj - Salvator, spozn.
- 19 N **2. pasijonska ali cvetna** - Jožef, ženin Device Marije
- 20 P veliki ponedeljek - Feliks, Larg in Dionizij, mučenci
- 21 T veliki torek - Benedikt, opat
- 22 S velika sreda - Lea, žena
- 23 Č **veliki četrtek**
- 24 P **veliki petek**
- 25 S **velika sobota**
- 26 N **Velika noč**
- 27 P velikonočni ponedeljek
- 28 T velikonočni torek
- 29 S Ciril, mučenec - Bertold, spoznavalec
- 30 Č Janez Klimak, opat - Kvirin, mučenec
- 31 P Modest Krški, škof - Benjamin, muč. - Balbina, devica

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

PRAKTIČNO UMEVANJE EVHARISTIČNEGA BOGOSLUŽJA:

Da bi verniki bolj popolno spoznali in spričevali velikonočno skrivnost.

Misijonski:

TEMELJITA VZGOJA MISIJONARJEV: Da bi bili misijonarji temeljito pripravljeni za vse potrebe svojega duhovnega življenja in apostolskega dela.

April

- 1 S Hugo, škof - Venancij, škof in mučenec
- 2 N velikonočna osmina ali bela nedelja - Frančišek Pavelski
- 3 P Oznanjenje prebl. D.M. (prenešeno z 25. marca)
- 4 T Jožef, ženin D. M. (prenešen z 19. marca)
- 5 S Vincencij Ferreri, spoznavalec - Irena, dev. in mučenka
- 6 Č Viljem, opat - Marcelin, mučenec
- 7 P Herman Jožef, spoznavalec - Donat, mučenec
- 8 S Marijina sobota - Dionizij, škof - Julija Billiart, devica
- 9 N 2. povelikonočna - Marija Kleofova, žena - Tomaž Tolent
- 10 P Mehtilda, mučenka - Apolonij in tov. mučenci
- 11 T Leo I., Veliki, papež in cerkveni učitelj
- 12 S Lazar, tržaški mučenec - Julij I., papež - Zeno, škof
- 13 Č Hermenegild, mučenec - Ida, devica
- 14 P Valerijan, Tiburcij in Maksim, mučenci - Lidvina, devica
- 15 S Marijina sobota - Helena (Jelena), žena
- 16 N 3. povelikonočna - Benedikt Jožef Labré, spozn. - Lambert
- 17 P Anicet, papež, mučenec - Rudolf, mučenec
- 18 T Apolonij, mučenec
- 19 S Leon IV., papež - Ema, žena
- 20 Č Konrad Parzham, spozn. - Neža (Janja) Montepulčanska, d.
- 21 P Anzelm, škof, cerkveni učitelj
- 22 S Soter in Gaj, papeža, mučenca - Leonida, mučenec
- 23 N 4. povelikonočna - Jurij, mučenec - Adalbert (Vojteh), š..
- 24 P Fidelis Sigmarinski, mučenec - Jurij, mučenec
- 25 T Mark Evangelist (prošnji dan)
- 26 S Klet in Marcelin, papeža in mučenca - Mati dobrega sveta
- 27 Č Peter Kanizij, spozn., cerkveni učitelj - Hozana Kotorska
- 28 P Pavel od Križa, spoznavalec - M. Ludvik Grignon - Vital
- 29 S Peter, mučenec - Jožef Cottolengo, spozn. - Robert, opat
- 30 N 5. povelikonočna - Katarina Sienska, devica, - Marijan,

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

VSI KRISTJANI NAJ VZPODBUJAJO H POKLICOM: Da bi se celotno krščansko občestvo zavedalo svoje dolžnosti, dajati vzpodbudo za poklice.

Misijonski:

ŠOLE ZA KATEHISTE V MISIJSKIH DEŽELAH: Porast škofijskih in krajevnih šol za oblikovanje katehistov v misijonskih deželah.

Maj

- 1 P Jožef, delavec - prošnji dan
- 2 T Atanazij, škof, cerkveni učitelj - prošnji dan
- 3 S bdenji dan- prošnji dan - Aleksander in tov. muč. - prošnji dan
- 4 Č **Vnebohod Gospodov** - Monika, vdova - Florijan (Cvetko), mučenec
- 5 P Pij V., papež - Irenej, škof, mučenec
- 6 S Marijina sobota - Dominik Savio, spoznavalec - Benedikta, devica
- 7 N **nedelja po Vnebohodu** - Stanislav, škof, muč. - Gizela, kr. in op.
- 8 P Viktor, mučenec
- 9 T Gregorij Nacianski, škof in cerkveni učitelj
- 10 S Antonin, škof - Gordian in Epimah, mučenca - Izidor, kmet
- 11 Č Filip (Zdenko) in Jakob (Rado), apostola
- 12 P Pankracij, Nerej, Ahilej in Domitila, mučenci
- 13 S bdenji dan - Robert Bellarmin, škof in cer. učitelj
- 14 N **Binkošti** - Materinski dan
- 15 P binkoštni ponedeljek - Janez de la Salle, spozn. - Zofija (Sonja)
- 16 T binkoštni torek - Ubald, škof - Janez Nepomuk, mučenec
- 17 S kvatrna - Pashal Bajlonski, spoznavalec - Bruno, škof
- 18 Č Venancij, mučenec - Erik, kralj, mučenec
- 19 P kvatni - Peter Celestin V., papež
- 20 S kvatrna - Bernardin Sienski, spoznavalec
- 21 N **Presveta Trojica** - Andrej Bobola, mučenec
- 22 P Julija, devica - Renata, vdova
- 23 T Deziderij (Željko), škof, muč. - Janez de Rossi, spoznavalec
- 24 S **Marija Pomagaj**
- 25 Č Presveto Rešnje Telo - Gregorij VII., papež - Urban I., p. in muč.
- 26 P Filip (Zdenko) Neri, spoznavalec
- 27 S Beda Častitljivi, spozn., cer. učitelj
- 28 N **2. pobinkoštna** - Avguštin, škof, spoznavalec
- 29 P Marija Magdalena Paciška, devica - Maksim, škof, spoznavalec
- 30 T Feliks I. papež, mučenec - Ivana Orlean ska, devica, muč.
- 31 S Marija Kraljica - Petronila, devica

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

DNEVNO AKTIVNO UDELEŽEVANJE MAŠE IN OBHAJILA:

Da bi verniki v vedno večjem številu aktivno dnevno sodelovali pri sveti maši in prejekali sv. obhajilo.

Misijonski:

ŠIRJENJE VERE PO KULTURI IN UMETNOSTI: Da bi kultura in umetnost v misijonskih deželah doprinesli svoj delež k razširjanju vere.

Junij

- 1 Č Angela Merici, devica
- 2 P Presveto Srce Jezusovo - Marcellin in Peter, mučenca
- 3 S Marijina sobota - Klotilda, kraljica - Oliva, devica
- 4 N **3. pobinkoštna** - Frančišek Caracciolo, spoznavalec
- 5 P Bonifacij, škof, mučenec - Valerija, mučenka
- 6 T Norbert, škof - Bertrand Oglejski, škof - Bogomil, škof
- 7 S Robert, opat - Ana Garzia, devica
- 8 Č Medard, škof - Viljem, škof
- 9 P Primož in Felicijan, mučenca - Mati milosti božje
- 10 S Marjeta, kraljica, vdova
- 11 N **4. pobinkoštna** - Baranaba, apostol - Flora (Cvetka), devica
- 12 P Janez Fakundski, spoznavalec - Bazilid in tov. mučenci
- 13 T Anton Padovanski, cerkveni učitelj
- 14 S Bazilij (Vasilij) Veliki, škof, cerkveni učitelj
- 15 Č Vid, Modest in Krescencija, muč. - Bernard Menthonski
- 16 P Gvido Kortonski, spoznavalec
- 17 S Gregor Barbarigo, škof
- 18 N **5. pobinkoštna** - Očetovski dan
- 19 P Julijana, devica - Gervazij in Protazij, mučenca
- 20 T Silverij I., papež, mučenec - Florentina (Cvetka), devica
- 21 S Alojzij Gonzaga, spoznavalec
- 22 Č Pavlin, škof - Ahacij, mučenec
- 23 P Bdenji dan
- 24 S Rojstvo sv. Janeza Krstnika
- 25 N **6. pobinkoštna**
- 26 P Janez in Pavel, mučenca
- 27 T Ema Krška - Ladislav, spoznavalec
- 28 S Bdenji dan
- 29 Č Peter in Pavel, apostola
- 30 P Spomin sv. Pavla, apostola - Emilijana, mučenka

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

PRAVA LJUBEZEN KRŠČANSKE MLADINE DO CERKVE:
Da bi notranji sijaj Cerkve po božji milosti vedno bolj privla-
čeval krščansko mladino.

Misijonski:

RAST REDOVNIH SKUPNOSTI V AFRIKI: Prospeh in razvoj
redov in redovnih kongregacij v Afriki.

Julij

- 1 S Predragocena Kri našega G. J. K. - Teobald puščavnik - Estera
2 N **7. pobinkoštna** - Obiskovanje prebl. Device Marije
3 P Irenej, škof in mučenec - Heliodor, škof
4 T Urh (Ulrik), škof - Berta, vdova - Gregor Grassi in drugi kit. muč.
5 S Anton Marija Caharija, spozn.- Vilibald, škof - Viljem, opat
6 Č Marija Goretti, dev. in muč. - Bogomila, vdova - Tomaž More, m.
7 P Ciril in Metod, apostola Slovanov - Izaija, prerok
8 S Elizabeta (Jelica), kraljica, vdova - Evgenij III., papež
9 N **8. pobinkoštna** - Nikolaj in drugi gorkumski mučenci
10 P Sedem bratov in drugi mučenci - Amalija, devica
11 T Veronika, dev. - Olga Kijevska, vdova - Pij I., papež, mučenec
12 S Mohor, škof, in Fortunat, diakon - Janez Gvalberti, opat
13 Č Frančišek Solanski, spoznavalec - Evgen, šk. in muč. - Anaklet, p.
14 P Bonaventura, škof, cerkveni učitelj -
15 S Henrik I., cesar, spoznavalec - Vladimir, spoznavalec
16 N **9. pobinkoštna** - Karmelska Mati božja - Evstahij, spoznavalec
17 P Aleksij (Aleš), spoznavalec - Marcelina, devica
18 T Kamil de Lellis, spoznavalec - Friderik (Miroslav) - Simforoza, m.
19 S Vincencij Pavelski, spoznavalec - Avrea (Zlata), devica
20 Č Hieronim Emiliani, spoznavalec - Marjeta (Biserka), mučenica
21 P Lavrencij Brindiški, cerkveni učitelj - Prakseda, devica
22 S Marija Magdalena (Majda, Alenka), spokornica - Teofil, mučenec
23 N **10. pobinkoštna** - Apolonarij, škof, mučenec
24 P Kristina, devica -
25 T Jakob, apostol - Krištof, mučenec
26 S Ana, mati prebl. Device Marije - Valens, škof - Hijacint, muč.
27 Č Pantaleon, mučenec - Natalija (Božena), muč. - Klemen Ohridski
28 P Nazarij in Celzij, mučenca - Viktor I., papež
29 S Marta, Lazarjeva sestra, devica - Feliks in drugi mučenci
30 N **11. pobinkoštna** - Abdon in Senen, muč. - Angelina, kneginja
31 P Ignacij (Igor) Lojolski, spoznavalec - Helena Švedska, muč.

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

UČINKOVITO ŠIRJENJE RESNICE, PRAVIČNOSTI IN MIRU
S TISKOM: Da bi vsi, ki sodelujejo pri tisku doprinašali učinkovito k širjenju resnice, pravičnosti in miru.

Misijonski:

POLNO OBLIKOVANJE SPREOBRNJENCEV PRED KRSTOM:
Popolno oblikovanje katehumenata v duhu drugega vaticanskega koncila.

Avgust

- 1 T Makabejski bratje, mučenci - Vera, devica
- 2 S Porcijunkula - Alfonz Ligvorij, škof, cer. učitelj
- 3 Č Lidija, vdova - Julijan Peter Eymard, spoznavalec
- 4 P Dominik, spozn. - Perpetua, vdova
- 5 S Marija Snežna - Osvald (Ožbalt), kralj, spozn. - Kasijan, šk.
- 6 N **Spremenjenje Gospodovo** - Sikst II., papež, in tov. mučenci
- 7 P Kajetan, spoznavalec - Donat, škof, mučenec - Albert, spozn.
- 8 T Janez Vianej, spozn. - Cirijak, Larg, Smaragd, mučenci
- 9 S Bdenji dan (sv. Lavrencija) - Roman, mučenec - Peter Faber
- 10 Č Lavrencij, mučenec - Pavla, dev., muč. - Hugo, škof
- 11 P Tiburcij in Suzana, muč. - Aleksander, škof
- 12 S Klara (Jasna), devica - Hilarija, mučenka - Herkulan, škof
- 13 N **13. pobinkoštna** - Hipolit in Kasijan, muč. - Janez Berhmans
- 14 P Bdenji dan - Evzebij, spoznavalec - Demetrij, mučenec
- 15 T **Vnebovzetje Device Marije** - Tarzicij, mučenec
- 16 S Joahim, oče Device Marije - Rok, spoznavalec
- 17 Č Hijacint, spozn. - Pavel in Julijana, muč. - Emilija, devica
- 18 P Agapit (Ljubo), mučenec - Flor, mučenec
- 19 S Janez Eudes, spozn. - Marijan, puščavnik *
- 20 N **14. pobinkoštna** - Bernard, opat in cer. uč. - Lucij, muč.
- 21 P Ivana Frančiška Šantalska, vdova - Fidelis, mučenec
- 22 T Brezmadežno Srce Marijino - Timotej in tov. mučenci
- 23 S Filip Benicij, spoznavalec - Flavijan, škof
- 24 Č Jernej (Bartolomej), apostol - Emilija de Valar, - Avrea, muč.
- 25 P Ludvik, kralj, spozn. - Patricija, devica - Lucila, devica
- 26 S Marijina sobota - Zefirin, papež, mučenec - Rufin, škof
- 27 N **15. pobinkoštna** - Jožef Kalasancij, spozn.
- 28 P Avguštin, škof in cer. učitelj - Pelagij, mučenec - Hermes, m.
- 29 T Obglavljenje Janeza Krstnika - Sabina, muč. - Marija, zdravje bol.
- 30 S Roza iz Lime, devica - Feliks in Adavkt, mučenca
- 31 Č Rajmund (Rajko), spozn. - Nonat, spozn. - Izabela, devica

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

SPOŠTOVANJE SVETOSTI IN NERAZVEZLJIVOSTI ZAKONA:
Da bi točno priznali in branili svetost in nerazvezljivost zakona.

Misijonski:

ZDRAVNIŠKI APOSTOLAT V MISIJONIH.

September

- 1 P Egidij (Tilen), opat - Verena, devica - 12 bratov mučencev
- 2 S Štefan, kralj, spozn. - Maksima, mučenka
- 3 N **16. pobinkoštna** - Pij X., papež - Evfemija, Tekla, Doroteja, m.
- 4 P Delavski dan - Rozalija (Zalka), devica - Ida, vdova - Kandida
- 5 T Lavrencij Justinian, škof
- 6 S Petronij, škof - Caharija, prerok
- 7 Č Regina, devica - Marko Križevčan in tov. mučenci - Bronislava, d.
- 8 P Rojstvo Device Marije - Hadrijan, mučenec
- 9 S Peter Klaver, spozn. - Gorgonij, mučenec
- 10 N **17. pobinkoštna** - Nikolaj Tolentinski, spozn. - Kandida, mučenka
- 11 P Emilijan, škof - Erna, devica - Prot in Hijacint, mučenca
- 12 T Ime Marijino - Gvido, spozn. - Silvin, škof
- 13 S Notburga, devica - Amat, opat
- 14 Č Povišanje sv. Križa - Krescencij, mučenec
- 15 P Sedem žalosti Device Marije - Nikomed, mučenec
- 16 S Kornelij, papež, in Ciprijan, škof, muč. - Ljudmila, vdova
- 17 N **18. pobinkoštna** - Rane sv. Frančiška - Hildegarda, op. - Lambert
- 18 P Jožef Kupertinski, spozn. - Irena in Zofija, mučenki
- 19 T Januarijin tov. mučenci - Konstancija, devica
- 20 S Kvatrna - Evstahij in tov. mučenci
- 21 Č Matej, apostol in evangelist - Mavra, devica
- 22 P Kvatrni - Tomaž Villanovski, škof - Mavricij in tov. mučenci
- 23 S Kvatrna - Lin, papež in muč. - Tekla, devica in mučenka
- 24 N **19. pobinkoštna** - Marija, rešiteljica jetnikov - Rupert, škof
- 25 P Nikolaj de Flüe, puščavnik in spozn. - Kamil in tov. muč.
- 26 T Severno-ameriški mučenci - Cirpijan in Justina, muč.
- 27 S Kozma in Damijan, muč - Adolf in Janez, mučenca
- 28 Č Venceslav (Vaclav), kralj, mučenec - Marcijal, mučenec
- 29 P Mihael, nadangel - Evtihij, Plavt, Herakleja, mučenci
- 30 S Hieronim, cer. učitelj - Zofija (Sonja), vdova - Honorij, škof

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

RAST MEDNARODNEGA SODELOVANJA MED KATOLIŠKIMI ORGANIZACIJAMI: Plodonosen razvoj in mednarodno sodelovanje med katoliškimi organizacijami.

Misijonski:

MEDSEBOJNO SPOŠTOVANJE MED KRISTJANI IN MOHAMEDANCI: Da bi kristjani in mohamedanci živeli v iskrenem medsebojnem razumevanju.

Oktober

- 1 N 20. **pobinkoštna** - Remigij, škof - Janez Dukljanski spozn.
- 2 P Angeli varuhi - Teofil, spoznavalec - Elevterij, mučenec
- 3 T Terezija Deteta Jezusa, devica; - Evald, mučenec
- 4 S Frančišek Asiški, spoznavalec - Edvin, spoznavalec
- 5 Č Placin in tov. mučenci - Flavijana, devica
- 6 P Bruno, spoznavalec -
- 7 S Rožnovenska Mati božja - Marko I., papež - Justina, devica
- 8 N 21. **pobinkoštna** - Brigita, vdova - Sergij in tov. mučenci
- 9 P Janez Leonard, spoznavalec - Dionizij Areopagit, škof in muč.
- 10 T Frančišek Borgia, spozn. - Danijel in tov. mučenci
- 11 S Materinstvo Device Marije - Emilijan, spoznavalec
- 12 Č Maksimilijan Celjski, škof in muč. Sergij in Bakh, muč.
- 13 P Edvard, kralj - Koloman, mučenec
- 14 S Kalist I., papež in muč. - Just, škof - Domicijan, škof
- 15 N 22. **pobinkoštna** - Terezija Avilska, devica - Avrelija, dev.
- 16 P Hedviga, (Vika), devica - Gal, opat, Gerard Majella, spozn.
- 17 T Marjeta Marija Alakok, devica - Viktor, škof
- 18 S Luka, evangelist - Julijan, puščavnik
- 19 Č Peter Alkantarski, spozn. - Etbin, opat
- 20 P Janez Kancij, spozn. - Felicijan, mučenec - Irena, dev. in m.
- 21 S Uršula in tovarišice device, muč. - Hilarijon, opat
- 22 N 23. **pobinkoštna** - Vendelin, opat, Kordula, dev. in m.
- 23 P Anton Marija Klaret, škof, spozn. - Klotilda, dev. in m.
- 24 T Rafael, nadangel - Kristina, devica
- 25 S Izidor, kmet - Krizant in Darija, muč. - Krišpin, škof
- 26 Č Evarist, papež, muč. - Lucijan in tov. muč.
- 27 P Vincencij in Sabina, muč. - Frumencij, škof
- 28 S Simon in Juda, apostola - Cirila, devica
- 29 N **Kristus Kralj** - Narcis, škof - Ermelinda, devica
- 30 P Marcel in Kasijan, muč. - Klavdij in tov. muč.
- 31 T Volbenk, škof, - Alfonz Rodriguez, spozn. - Lucila, devica

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

VEČJE POZNANJE BOGA PO NAPREDKU IN ZNANOSTI:
Da bi napredek v znanostih vodil ljudi bolj gotovo k poznanju
in češčenju Boga.

Misijonski:

RAZVOJ KRŠČANSKIH OBČESTEV V MISIJONIH: Za razvoj
krščanskih občestev v misijonskih deželah.

November

- 1 S Vsi sveti
- 2 Č Spomin vseh vernih duš
- 3 P Just, muč. - Hubert, škof - Silvija, vdova
- 4 S Karel (Drago) Boromejski, škof - Vital in Agrikola, muč.
- 5 N **25. pobinkoštna** (maša iz 4. ned. po Razglašenju G.)
- 6 P Lenart, opat - Feliks, mučenec
- 7 T Ernest, opat - Engelbert, škof
- 8 S Deodat (Bodgan), škof
- 9 Č Posvetitev lateranske bazilike - Teodor (Božidar), muč.
- 10 P Andrej Avelinski, spoznavalec - Trifon in tov. mučenci
- 11 S Martin, škof - Menas, muč. -
- 12 N **26. pobinkoštna** (maša 5. ned. po Razgla. G.) - Martin p. in m.
- 13 P Frančiška Kabrini, devica - Stanislav Kostka, sp. - Didak, sp.
- 14 T Jozafat, škof in muč. - Serapijon, muč.
- 15 S Albert, škof in cer. učitelj - Leopold, spozn.
- 16 Č Gertruda (Jedrt, Jerica), devica - Otmar, opat, - Edmund, škof
- 17 P Gregor Čudodelec, škof - Evfemija in Tekla, muč.
- 18 S Posvetitev bazilik sv. Petra in Pavla - Roman, diakon, muč.
- 19 N **27. pobinkoštna** (maša 6. ned. po Razgl. G.) - Elizabeta, vdova
- 20 P Feliks Valois, spozn. - Edmund, kralj, muč.
- 21 T Darovanje Device Marije
- 22 S Cecilija, devica in mučenka - Maver, škof in mučenec
- 23 Č Klemen I., papež in muč. - Felicita, mučenka
- 24 P Janez od Križa, cer. uč. - Krizogon, muč.
- 25 S Katarina, devica, mučenka - Erazem, muč. - Jukunda, muč.
- 26 N **Zadnja pobinkoštna** - Silvester, opat - Konrad, škof
- 27 P Virgilij, škof - Valerijan, škof, spozn.
- 28 T Katarina Labouré, devica - Gregor III., papež
- 29 S Saturnin, mučenec - Iluminata, devica
- 30 Č Andrej, apostol - Justina, dev. in mučenka

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

MEDSEBOJNO SPOŠTOVANJE MED KRISTJANI IN JUDI:
Da bi se s primernimi sredstvi gojilo medsebojno poznanje in spoštovanje med kristjani in Judi.

Misijonski:

ZMAGA NAD BREZBOŠTVOM V AZIJI: Da bi se vsi v Aziji, ki verujejo v Boga, krepko protivili brezboštvu.

December

- 1 P Natalija, vdova
- 2 S Bibijana, devica in mučenka - Blanka, muč. - Herta, dev.
- 3 N 1. adventna - Frančišek Ksaverij, spoznavalec
- 4 P Peter Krizolog, škof, cer. uč. - Barbara, dev. in mučenka
- 5 T Saba, opat - Nikolaj Tavelič, muč.
- 6 S Nikolaj (Miklavž), škof
- 7 Č Ambrozij, škof in cer. učitelj - Agaton, mučenec
- 8 P Brezmadežno spočetje Device Marije
- 9 S Valerija, mučenka - Peter Fourier, spozn.
- 10 N 2. adventna - Melkijad, papež in muč.
- 11 P Damaz I., papež in muč. - Evtihij, muč. - Sabin, škof
- 12 T Naša Gospa Gvadalupska - Maksencij in tov. mučenci
- 13 S Lucija, devica in mučenka - Otilija, devica - Orest, muč.
- 14 Č Spiridijon (Dušan), opat -
- 15 P Konrad Ofiški, spozn. - Kristijana, devica
- 16 S Evzebij, škof in muč. - Albina, devica
- 17 N 3. adventna - Lazar, škof - Berta, vdova - Vivina, devica
- 18 P Gracijan, škof - Teotim, mučenec
- 19 T Teja, mučenka - Favsta, vdova
- 20 S kvatna - Evgenij in Makarij, mučenca
- 21 Č Tomaž, apostol
- 22 P Kvatmi - Evzebij
- 23 S Kvatna - Viktorija, dev. in muč.
- 24 N Bdenji dan - sveti večer - Adam in Eva - Hermina, devica
- 25 P Rojstvo našega Gospoda Jezusa Kristusa - Anastazija, m.
- 26 T Štefan, prvi mučenec
- 27 S Janez, apostol in evangelist
- 28 Č Sveti nedolžni otroci
- 29 P Tomaž Becket, škof
- 30 S Evgen, škof - Rajnerij, škof
- 31 N Nedelja med božično osmino - Sivester, papež

MOLITVENI NAMEN:

Splošni:

PRAVO BRATSTVO IN MEDSEBOJNO ZAUPANJE MED NARODI: Da bi pravo bratstvo med ljudstvi in narodi rastle na temelju medsebojnega zaupanja.

Misijonski:

GOREČNOST KATOLIČANOV V PODPORI MISIJONOV: Da bi vsi verniki goreče podpirali misijonsko delo Cerkve.

Laiška duhovnost in apostolat

Iz „Odloka o laiškem apostolatu“, člen 4.

Ker je Kristus, ki ga je Oče poslal, vir in počelo vsakega apostolata, je jasno, da je uspešnost apostolata odvisna od življenjske povezave laikov s Kristusom, kakor je rekel Gospod: “Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta rodi obilo sadu; zakaj brez mene ne morete ničesar storiti” (Jan 15, 5). To življenje najtesnejše združitve s Kristusom v Cerkvi krepijo duhovni pripomočki, ki so vsem vernikom skupni, zlasti dejavna udeležba pri svetem bogoslužju. Te pripomočke naj laiki tako uporabljajo, da bodo spolnjevali službo v svetu v vsakdanjih razmerah življenja, kakor je prav, ne da bi ločili zedinjenje s Kristusom od svojega življenja, ampak bodo v tem zedinjenju še rastle, ko bodo izvrševali svoje delo v skladu z božjo voljo. Po tej poti morajo laiki navdušeno in veselo napredovati v svetosti ter si prizadevati, da bodo težave modro in potrpežljivo obvladali. Niti družinske skrbi niti druga svetna opravila ne smejo biti tuja njihovemu duhovnemu življenju, po apostolovi besedi: “In vse, kar delate, v besedi ali v dejanju, vse storite v imenu Gospoda Jezusa Kristusa in po njem se zahvaljujte Bogu in Očetu”. (Kol 3, 17).

Takšno življenje zahteva nenehno vajo v veri, upanju in ljubezni.

Le v luči vere in s premišljevanjem božje besede je mogoče vedno in povsod prepoznati Boga, v katerem “živimo, se gibljemo in smo” (Apd 17, 28), iskati v vsakem dogodku njegovo voljo, videti Kristusa v vseh ljudeh, bodisi v domačih bodisi v tujih, in pravilno soditi o pravem pomenu in pravi ceni časnih dobrin, kakor so same v sebi in v svojem odnosu do človekovega namena.

Kdor ima to vero, živi v upanju razodetja božjih otrok, spominjajoč se Gospodovega križa in vstajenja.

Na potovanju skozi to življenje, s Kristusom skriti v Bogu in rešeni usužnjenosti bogastvu, se potegujejo za tiste dobrine, ki večno ostanejo, in se zato velikodušno povsem posvečajo širjenju božjega kraljestva ter preobrazbi in spolnitvi svetnih zadev v krščanskem duhu. V težavah sedanjega življenja najdejo moč v upanju, ker mislijo, “da se trpljenje sedanjega časa ne da primerjati s slavo, ki se bo razodela nad nami” (Rimlj 8, 18).

Ker jih priganja ljubezen, ki je iz Boga, delajo dobro vsem, zlasti domačim po veri (prim. Gal 6, 10) tako, da odložijo “vsako hudobijo in vso zvijačnost in hinavščino in nevoščljivost in vse opravljanje” (1 Pet 2, 1), in s tem ljudi pritegnejo h Kristusu. Božja ljubezen, “izlita v naša srca po Svetem Duhu, ki nam je bil dan” (Rimlj 5, 5), pa bo usposabljala laike za to, da bodo dejavno izražali v svojem življenju duha blagrov. V hoji za Jezusom, ki je bil ubog, jih ne bo niti strlo pomanjkanje časnih dobrin, niti napuhnilo obilje. V posnemanju Kristusa, ki je bil ponižen, ne bodo postali željni prazne časti (prim. Gal 5, 26), temveč si bodo prizadevali ugajati bolj Bogu kakor ljudem, vedno pripravljene zaradi Kristusa vse zapustiti (prim. Lk 14, 26) in trpeti preganjanje zaradi pravice (prim. Mt 5, 10), spominjajoč se Gospodove

besede: "Če hoče kdo priti za menoj, naj se odpove sam sebi in vzame svoj križ ter hodi za menoj" (Mt 16, 24). Med seboj bodo gojili krščansko prijateljstvo in bodo zato v vsakršni potrebi drug drugemu pomagali.

Ta laiška duhovnost mora dobiti poseben značaj v zakonskem stanu in v družini, v samstvu ali vdovstvu, v bolezenskem stanju, v poklicni in družbeni dejavnosti. Naj torej vsak vztrajno spopolnjuje tem razmeram ustrezne podeljene lastnosti in sposobnosti ter uporablja posebne darove, ki jih je prejel od Svetega Duha.

Razen tega naj si laiki, ki so se zaradi posebnega poklica včlanili v kakšno od Cerkve potrjeno združenje ali ustanovo, vestno prizadevajo, da si bodo prisvojili tudi njihovo svojsko značilnost duhovnega življenja.

Zelo naj tudi cenijo strokovno znanje, družinski in državljski čut in tiste kreposti, ki so pomembne v družbenem življenju: poštenost, čut za pravičnost, odkritosrčnost, vljudnost, srčnost, brez katerih sploh ne more biti pravega krščanskega življenja.

Popoln vzor takega duhovnega in apostolskega življenja je preblažena Devica Marija, kraljica apostolov. Dokler je, tako kot vsi ljudje, živela na zemlji življenje, polno družinskih skrbi in truda, je bila vedno najtesneje združena s svojim Sinom in je na edinstven način sodelovala pri Odrešenikovem delu. Zdaj pa, ko je vzeta v nebesa, se "v svoji materinski ljubezni zavzema za brate svojega Sina, ki še potujejo in so v nevarnostih in stiskah, dokler ne bodo prišli v blaženo domovino". Njo naj vsi kar najbolj vdano častijo ter svoje življenje in svoj apostolat priporočajo njeni materinski skrbi.

Vsi naj vedo, da morejo z javnim bogočastjem in molitvijo, s pokoro in s prostovoljnim sprejemanjem naporov in težav življenja, s katerimi postanejo podobni trpečemu Kristusu, doseči vse ljudi in prispevati k zveličanju sveta.

Iz „Odloka o laškem apostolatu“, (člen 16)

Sveto pismo stare zaveze

Malokdo je tako srečen, da ima celotno slovensko sveto pismo - stare in nove zaveze. Nova zaveza je bila večkrat izdana, posebno evangeliji in apostolska dela. Le redki so si lahko nabavili celotno sveto pismo, ki je bilo pred nekaj leti natisnjeno v Ljubljani v 30.000 izvodih. To izdajo je založil škofijski ordinariat v Mariboru. Ker večina naših naročnikov in bralcev nima svetega pisma stare zaveze, je na naslednjih straneh podan pregled knjig stare zaveze. Namen tega pregleda je seznaniti bralce prav na kratko o vsebini knjig stare zaveze. Ta pregled pa lahko služi tudi kot „vodič“ za branje svetega pisma stare zaveze.

MOJZESOVE KNJIGE

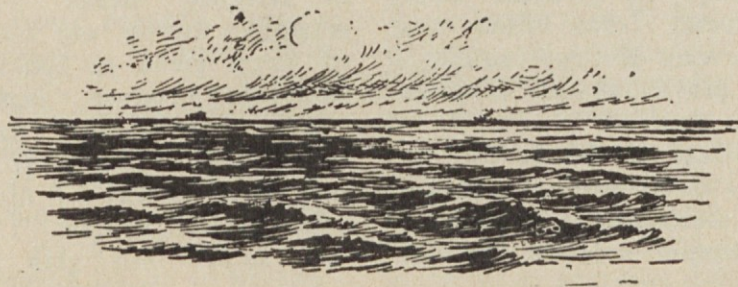
To je zbirka petih knjig, ki tvorijo nekako jedro in začetek svetega pisma. Te prve knjige se imenujejo z grško besedo pentavteh, kar pomeni petero-knjžije. Stari Hebrejci so jih imenovali tora, kar pomeni postava; te knjige namreč vsebujejo zakone (predpise), ki so podani v zgodovinskem okviru. V slovenščini zaznamujemo petere Mojzesove knjige po številčnem redu: prva - druga - tretja - četrta - peta Mojzesova knjiga.

PRVA MOJZESOVA KNJIGA

S tujo besedo se imenuje „Genesis“, kar pomeni knjigo začetka ali stvarjenja sveta. Besedilo knjige se namreč začne „V začetku...“ V njej je zelo starodavno poročilo. Avtor je spisal to knjigo po raznih virih, ki kažejo na nekaterih mestih razlike. To ni zgodovinska knjiga v današnjem pomenu besede „zgodovinska“; tudi ni znanstvena razprava o postanku sveta in človeškega

rodu. V njej je verski pouk, ki označi razmerje med človekom in njegovim Stvarnikom. Knjiga ima dva dela: pripovedovanje o stvarjenju (v poglavjih 1 do 10), nato pa zgodbe treh velikih očakov božjega ljudstva: Abrahama, Izaka in Jakoba.

Prva tri poglavja so posebno važna. So preprosta, a slikovita in zelo zgoščena. Bog je stvarnik sveta. Bog je nekaj drugega kot svet in vesoljstvo, je nad svetom in vesoljstvom. Svet je dober. Končni namen stvarjenja je božji mir, ki je predstavljen s počitost sedmega dne.. Človek je bil ustvarjen iz zemlje in Stvarnik mu je „vdahnil oživljajočega duha“ (1 Moz 2, 7). Živel naj bi v prijateljstvu z Bogom, vendar mu je Bog dal svobodo. Nato je bilo prvotno soglasje stvarstva uničeno. Prva človeka sta bila zapeljana in sta tvegala nepokorščino, da bi postala Bogu enaka. V sramoti in trpljenju je človek spoznal sebe. Tako je prišel greh na svet. Zaradi greha je bila človeku uničena sreča raja, a dano mu je bilo upanje na osvolojenje. Že tu najdemo

klico nauka o našem odrešenju po Jezusu Kristusu. Po prvem prestopku je bil človek prepuščen sebi, prepuščen grehu. Prvi prestop, prvi zločin je bila ljubosumnost. Nato se zlo pokaže v splošni pokvarjenosti; zdi se, da ni mogoče človeka ozdraviti te pokvarjenosti, ko Bog pošlje vesoljni potop.

Prva zaveza med Bogom in človekom je sklenjena po potopu - med Bogom in Noetom. Človek, rešen potopa, mora dokazati svojo zvestobo Bogu s spolnjevanjem božje postave (1 Moz 9, 1 - 7). Zgodba babilonskega stolpa je božji odgovor na človekovo zanemarjanje pogojev zaveze. Človek je spet zabredel v zmešnjavo.

Drugi del prve Mojzesove knjige (poglavja 12 do 50) prikazuje v zgodbah patriarhov, kako je Bog dal Abrahamu prvi pečat prave Zaveze, ki pa sedaj več ni narejena s celim človeštvom, marveč z izvoljenim ljudstvom, ki je Abrahamovo potomstvo. Ta zaveza pa je bila proglašena 500 let pozneje za časa Mojzesa.

Okoli leta 1850 pred Kristusom je Bog ukazal Abrahamu, ki je bil po rojstvu pogan, naj zapusti svojo deželo in naj se naseli v Palestini. Tam je dobil božje obljube: postal bo oče velikega in blagoslovljenega ljudstva. Po zavezi mora biti Abrahamovo ljudstvo zvesto Bogu. Znamenje obreze naj jih vedno spominja na zavezo.

Abraham pa je moral pokazati svojo vero z zelo težko preiskušnjo: darovati je moral svojega edinega otroka, sina, od katerega je bila odvisna božja obljuba (da bo Abraham postal oče velikega ljudstva). Abraham je dobro prestal preskušnjo in dokazal Bogu krepost svoje vere. Trdno vdana vera je dala Abrahamovemu življenju znamenje blagoslova. Po pravici zasluži Abraham ime oče vere.

Nato prideta Izak in Jakob. Bog po svoji prosti volji izvoli posebno drugega, moža z mnogimi slabostmi, da je prenesel blagoslov naslednjim rodovom. Sprejel

je novo ime Izrael in postal nov človek.

Jožef je bil eden izmed njegovih otrok. Iti mora skozi hude preizkušnje in spremembe, a postane dedič božje izvolitve in blagoslova. Njegovo življenje ni le vzor zvestobe in kreposti, marveč tudi spričuje, da je nad njim božja previdnost, ki vodi zgodovino izvoljenega ljudstva.

Tako nam drugi del prve Mojzesove knjige govori o poslanstvu izvoljenega ljudstva: to ljudstvo se mora vrniti k svojemu Bogu po upanju in po svoji zvestobi božji obljubi bodoče osvoboditve.

DRUGA MOJZESOVA KNJIGA

Imenuje se Exodus, to je Izhod (iz Egipta). Ta knjiga opisuje rešitev božjega ljudstva iz egiptovske sužnjosti.

Po Jožefovi smrti so živeli Hebrejci v krajih, kjer se Nil pred izlivom v Sredozemsko morje razdeli v več tokov. Veliko so trpeli pod jarmom egiptovske nasilnosti. V svetem pismu vidimo Egipt kot simbol sovražnosti proti izvoljenemu ljudstvu; Egipt je naslikan kot svetna oblast, ki se upira božjemu načrtu.

Bog je poklical Mojzesa k velikemu poslanstvu. Prvikrat se mu je razodel v gorečem grmu (3. poglavje). Mojzes postane voditelj stiskanega ljudstva in se bori proti svetni moči egiptovskega faraona (deset egiptovskih nadlog). Uničenje egiptovskih otrok po angelu je znamenje, da mora izvoljeno ljudstvo po osvoboditvi živeti v božjem strahu in v hvaležnosti do Boga. Prvi velikonočni praznik - "pasha" (mimohod) - je bil krvav: je predpoda velike in slovesne "pash" - velikonočnega praznika, ko bo vse človeštvo rešeno od jarma greha in hudobnega duha po darovanju Kristusa, jagnjega božjega.

Po osvobojenju iz egiptovske sužnjosti vodi Bog svoje ljudstvo skozi vode in po puščavi. Z njim na slovesen način sklene zavezo: "Če boste sedaj radi slušali moj glas in spolnjevali

Bog je poklical iz sredine gorečega grma: „Mojzes, Mojzes!“ Mojzes je odgovoril: „Tukaj sem!“ „Ne bližaj se semkaj! Sezuj si čevlje z nog! Kajti kraj, ki na njem stojiš, je sveta zemlja.“ - 2 Mojz 3, 4 in 5 -

mojo zavezo, mi boste posebna lastnina izmed vseh narodov... in boste svet narod.” (2. Moz 19, 5 in 6). Mojzes je starešinam ljudstva predložil vse te besede, ki mu jih je govoril Bog in vse ljudstvo je soglasno odgovorilo: “Vse, kar je Gospod govoril, bomo storili” (2 Moz 19, 8). Deset božjih zapovedi je ustanovna listina te zaveze.

To je postava, ki jo Bog naloži svojemu ljudstvu po osvoboditvi iz Egipta.

Deseterim zapovedim sledi zelo starodavno zakonodajno besedilo (poglavja od 20 do 23), ki predstavlja načrt socialnega in verskega zakonika, ki je pozneje spopolnjen s številnimi obrednimi zakoni (od 25 do 31 poglavja), ki pa so iz poznejše dobe.

Poglavje 24 opisuje slovesno odobritev zaveze s krvavo daritvijo.

Komaj je bila zaveza sklenjena, je že kršena. Ljudstvo se je vdalo stari skušnjavi malikovanja. Hočejo imeti Boga pred seboj v materialni podobi, ki je vidna njihovim očem. Naredijo si malika, simbol moči in rodovitnosti, ker menijo, da malika lažje častijo, kot da bi v duhu častili Boga, ki ga ne morejo videti. Bog je bil strog, a velikodušen. Zaveza je bila obnovljena. Hebrejci pa naj skazujejo vnaprej svojo hvaležnost z zvestobo svojim zakonom in deseterim božjim zapovedim.

Tabli postave v skrinji zaveze sta vidno znamenje pogodbe med Bogom in njegovim ljudstvom. Ta skrinja simbolično predstavlja prestol Boga. Pričala je, da Bog živi sredi svojega ljudstva, da jim zagotavlja, da je zvest svojim obljubam.

TRETJA MOJZESOVA KNJIGA

Tretja Mojzesova knjiga - Leviticus (izg. Levitikus) vsebuje obredne zakone, ki imajo danes samo zgodovinski pomen.

Potomci Levija so bili posebno izbrani, da vršijo božjo službo med Izraelci. Izmed njih so bili odbrani duhovniki in služabniki templja. "Leviticus" je bil pa priročnik, ki je bil sestavljen v ta namen. Spisan je bil skladno že z dolgo obstoječo tradicijo; pozneje je bil prilagojen in razširjen, da je ustregal božji službi

v Salomonovem templju (10. stoletje pred Kristusom).

Stari Hebrejci so imeli štiri vrste daritev:

Žgavna daritev, pri kateri je bila daritev ali žrtev popolnoma použita v ognju; obedna daritev, pri katerih so del daritve uživali (take daritve so bile samo zahvalne); mirovna daritev (znamenje miru med Bogom in človekom); daritev za greh (v očiščevanje od greha ali pregreška); daritev za krivdo (je spominjala Izraelce na krivde, ki so jih morda nevede zagrešili).

Duhovniška sveta opravila so bila najvažnejša v življenju izvoljenega ljudstva; zaupana so bila rodu Levi (zato je naslov te knjige Leviticus). Za časa Kristusa je Levijev rod še vedno imel pravico do duhovniških opravil, čeprav v zmanjšanem obsegu.

V knjigi so številni in natančni predpisi o "zakoniti čistosti". Kakor pri mnogih drugih ljudstvih v onih časih, tako je bilo tudi pri Judih vse, kar jih je obdajalo v dnevnem življenju v odnosu z Bogom in bogočastjem.

Knjiga obsega tudi očrt državnega zakonika in moralnih zakonov, ki so sicer nepopolni, a vendar razodevajo visoko razvit moralni čut izvoljenega ljudstva.

V tej knjigi so tudi znane besede "oko za oko, zob za zob" (3. Moz 24, 17 - 20; in 2. Moz 21, 24). Ta zakon je Jezus odpravil (Mt 5, 38 - 42).

ČETRТА MOJZESOVA KNJIGA

Knjiga, ki ima 36 poglavij, se imenuje Numeri, t.j. Števila, zaradi ljudskega štetja, o katerih je poročilo v poglavjih 1 do 4 in 26. V teh poglavjih so števila Izraelovih sinov po rodovih. Poleg tega je v knjigi nadaljevanje nekaterih dogodkov iz drugega in štiridesetega leta bivanja Izraelcev v Sinajski puščavi in v moabski deželi.

Ta knjiga nam pokaže, da so Izraelci razdeljeni v 12 rodov, ki živijo več ali manj samostojno, a so vendar med seboj povezani po skupni veri in isti zavezi. Zakoni, ki so zapisani v tej knjigi, se nanašajo na bivanje Izraelcev v puščavi, a so bili pozneje spremenjeni in prilagojeni potrebam ljudstva. Zgodovina bivanja Izraelcev v puščavi ni vzpodbudna. Bili so samovoljni in uporni, pritoževali so se nad svojim trdim življenjem, godrnjali zoper Boga in celo povzročili dvom o zakonitosti Mojzesove oblasti (4 Moz 12, 2).

Vkljub njihovi nestanovitnosti je Bog usmiljen in dobrotljiv do svojega izvoljenega ljudstva.

Proti koncu knjige so opisani boji med Izraelci in malimi rodovi ob mejah Palestine. Ti rodovi so se upirali njihovi selitvi. Knjiga pa tudi opisuje nevarnosti, katerim so bili izpostavljeni zaradi bližine poganskih rodov, katerih vpliv je ogorožal čistost njihove vere.

Opisovanje dogodkov tudi pokaže, kako so bile vse družabne in verske

ustanove izvoljenega ljudstva utemeljene na veri v Boga, ki je sklenil z njimi zavezo.

PETA MOJZESOVA KNJIGA

Ta knjiga se imenuje z grško-latinsko besedo Deuteronomium; to pomeni Ponovljena Postava. V tej knjigi je namreč ponovljena Mojzesova postava, ponovno je poudarjeno deset božjih zapovedi. Prvi del (1 - 30) navaja Mojzesove govore, ki vsebujejo ponovitev postave, drugi del (31 - 34) pa Mojzesove zadnje naredbe in njegovo smrt.

Poglavja 12 do 16 so dejansko ponovitev poglavij 20 do 23 prve Mojzesove knjige.

Knjiga je bila sestavljena pozneje kot zgodbe in ostala vsebina Mojzesovih knjig. Dolgo časa je bilo besedilo nepoznano. Odkrito je bilo leta 622 pred Kr. za vladanja Jozija v neki shrambi v jeruzalemskem templju. Bilo je osnova obširne verske in npravne obnove v času propadanja in malikovanja.

Nauk te knjige je zelo soroden zgodnji Mojzesovi zakonodaji. To dejstvo kaže na nepretirganost in zvezo v razvoju razodetja med Izraelci.

Knjiga se začne za dvema vzpodbudnima opominoma k pokorščini do Boga in zvestobi starim zakonom zaveze (1 - 3). Naslednja tri poglavja (4, 5 in 6) so važna - nekaj katekizem Izraelcev. V njih govori Mojzes o češčenju Boga

in o ljubezni do Boga in bližnjega.

Nato sledi besedilo drugega verskega zakonika. Nanaša se na bogočastje, na upravo in skupno življenje. Zakonik temelji na prepričanju, da mora ljudstvo, ki ga je Bog rešil iz egiptovske sužnosti, živeti skladno s tem izrednim dejanjem božjega usmiljenja.

Knjiga je zaključena z dvema lepima govoroma, ki opisujeta božje blagoslove, ki so jih deležni zvesti, in prokletstva, ki pridejo nad grešnike. V zaključku je opisana Mojzesova smrt.

Ta Mojzesova knjiga razodeva vero Izraelcev. V nekem smislu je to duhovna oporoka moža, ki prevladuje na celotno zgodovino Izraelcev, in je prikazan kot voditelj, prežet z duhom poznejših prerokov, ki nadaljujejo njegovo knjigo in njegovo delo.

Deuteronomij zaključuje Mojzesove knjige. To zbirko zgodb, opominov in zakonov lahko smatramo predvsem za pričevanje vere v Boga, ki bo vladal nad človeštvom, posebno pa nad ljudstvom, ki si ga izvoli in ki plačuje vero z obljubami obilnih blagoslovov.

* * *

Glavna misel peterih Mojzesovih knjig je zaveza. Zaveza pomeni pogodba med dvema strankama, ki stopita v medsebojne odnose po pogodbi. Ko Bog naredi zavezo s človekom, je človek vezan na pogoje, ki jih določi Stvarnik. Stvarnik pa s svoje strani drži svoje obljube, ki jih je dal človeku. Pogoji te zaveze med Bogom in človekom so utemeljeni na desetih božjih zapovedih (1 Moz 20, 2 - 17). Te zapovedi so osnova celotne izraelske zakonodaje, ki vsebuje moralne, disciplinarne in obredne zakone.

* * *

Nekatera poglavja svetega pisma stare zaveze pri branju lahko opustimo. Prva Mojzesova knjiga je najstarejša in vsebuje najbolj slovesne strani svetega pisma.

Rodovnike, ki so naštet v poglavjih 9, 36 in 46, lahko pri branju opustimo, ostali del knjige se bere v celoti.

V drugi Mojzesovi knjigi so na večih straneh opisani razni zakoni, ki so za bralca dolgočasni. Nekatera poglavja so pa važna: od 1 do 9 je opisano življenje in poslanstvo Mojzesa; v poglavju 20 deset božjih zapovedi; poglavja 32, 33 in 34: malikovanje zlatega teleta in Bog razodene Mojzesu svoje veličastvo.

V tretji Mojzesovi knjigi je priporočljivo brati poglavji 19 in 25, ki se nanašata na verske in npravne zapovedi ter na družabne zakone; in poglavje 26, ki našteva blagoslove zvestemu in prokletstva grešniku.

V četrti Mojzesovi knjigi so poučna in vzpodbudna ta poglavje: pog. 6, od 22. do 27. vrste, je lep duhovniški blagoslov; potovanja Izraelcev po puščavi v poglavjih 10 do 14, 16 in 17; voda iz skale, bronasta kača, vojska proti Moabu in vedeževalec Balaam v poglavjih 20 do 25.

Peta Mojzesova knjiga ima nekaj zelo važnih poglavij: poglavja 4 do 6 opomini k pokorščini in ponovitev desetih božjih zapovedi; poglavja 7 do 11: Bog deluje v korist svojega ljudstva, a mu zato da tudi svoje zahteve; v poglavjih 27, 28 in 30 spoznamo blagoslove, ki jih Bog obljubi svojim zvestim.

JOZUETOVA KNJIGA

Jozuetova knjiga obsega zgodovino božjega razodetja od Mojzesa do Jozuetove smrti.

Pisatelj knjige je neznan. Knjiga je bila verjetno spisana za časa kraljev; avtor črpa iz zelo starih zgodovinskih virov, nekateri so še iz Jozuetovih časov. Nekateri so pa mnenja, da je knjigo spisal Jozue sam, le poročilo o njegovi smrti je bilo dodano pozneje. Prevladuje pa prvo mnenje.

Jozue je bil Mojzesov pomočnik in naslednik. Bil je iz Efraimovega rodu, sin Nunov. Že pod Mojzesom se je odlikoval v boju proti Amalečanom; z Mojzesom je bil na Sinaju, s Kalebom kot resnicoljuben oglednik v Palestini. Po božjem naročilu ga je Mojzes postavil za naslednika. Po Mojzesovi smrti ga je Bog poklical za voditelja izraelskega ljudstva (Joz 1, 1 in 2).

Jozuetova knjiga opisuje dogodke, ki so se vršili po Mojzesovi smrti.

Knjiga opisuje: kako je Bog poplašal Rahabo, ki je pomagala Judom (pog. 2) prehod preko Jordana, kjer se je zgodil čudež podoben onemu ob prehodu čez Rdeče morje (pog. 3); padeč mesta Jerihe - to ni bila človeška zmaga, marveč božja moč (pog. 6); sledi opis poraza pri Haju in Ahanov zločin (tatvina) in zavzetje Haja, uničenje vseh hajskih prebivalcev in mesta (pog. 7 in 8). Omembe vredna je Jozuetova zmaga pri Gabaonu, kjer se je med bitko ustavilo sonce na nebu, da so se Izraelci lahko borili in premagali sovražnike. Čudež o soncu, ki se je ustavilo na nebu, in o luni, ki se je tudi ustavila, opisuje "Knjiga pravičnega"; to je zbirka junaških pesmi, ki opeva tudi zmago pri Gabaonu. Na kak način je Bog podaljšal dan, nam sveto pismo ne pove (pog. 10). - Jozuetova knjiga prav nič ne prikriva krutosti tedanjih navad nad premaganimi sovražniki, a v vsem pripovedovanju je viden poudarek na moč Boga, ki je močnejši kot vsi njegovi nasprotniki. Zato je pa tudi večkrat ponovljen poziv k zvestobi do Boga. Božje ljudstvo mora iti skozi vojne in boje, da zasede obljubljeno deželo. Tako je bilo za časa Jozueta, tako je tudi danes. Božje ljudstvo nove zaveze se mora boriti (duhovno), da doseže svojo pravo domovino - nebeško kraljestvo.

Od 13. do 21. poglavja je opisana razdelitev dežele med Izraelove rodove. V zadnjih dveh poglavjih (23 in 24) so opisane Jozuetove zadnje naredbe in smrt. Njegov poslovilni govor vsebuje lep pouk o zvestobi, hvaležnosti in zaupanju v božje obljube. "Držite se Gospoda, svojega Boga, kakor ste delali do današnjega dne! Gospod je pregnal pred vami mogočne narode; pred vami se ni mogel nihče ustavljati do današnjega dne... Ako pa vam ni všeč, da bi služili Gospodu, si danes izberite, komu hočete služiti... Jaz pa in moja

hiša bomo služili Gospodu!" Ljudstvo je odgovorilo: "Tudi mi hočemo služiti Gospodu, ker je naš Bog... Gospodu, svojemu Bogu, bomo služili in njegovemu glasu bomo poslušni!"

KNJIGA SODNIKOV

Pisatelj knjige je nepoznan. Knjiga sodnikov opisuje zgodovino Izraelcev od Jozuetove smrti do srede enajstega stoletja pred Kristusom, t.j. kakih 200 let. Je zbirka zgodb junaških dejanj "sodnikov". Ti "sodniki" so bili v glavnem vojaški voditelji v času stisk in nevarnosti. Prišli so iz različnih rodov in osvobodili ljudstvo vsaj za nekaj časa. Naloga sodnikov je bila predvsem osvoboditi svoj rod. Ko so to izvršili, je njihova naloga prenehala, vendar so zaradi svojih slavnih del tudi pozneje ohranili veljavo med ljudstvom. Tako so v posameznih rodovih tudi v mirnem času vladali ali "sodili".

To je bila doba političnega in verskega propadanja. Izraelski rodovi niso bili dovolj trdni, da bi se obvarovali vpliva Kanaancev in da bi se upirali pritisku Filistejcev. Poleg tega so zapadli lahkotnemu življenju in se pod vplivom poganskih sosedov vdajali grobim navadam in malikovanju.

V vseh teh zgodovinskih zgodbah zasledimo razvoj, ki ima štiri dele:

"Izraelovi sinovi so delali, kar je bilo hudo v Gospodovih očeh, pozabili so Gospoda, svojega Boga... Tedaj se je vnela Gospodova jeza zoper Izraela in dal jih je v roke" sovražnikov, ki so jih naredili za sužnje. "Izraelovi sinovi so vpili h Gospodu. In Gospod je obudil Izraelovim sinovom rešitelja, ki jih je rešil" (Sodn 3, 7 - 9). Knjiga ima namen pokazati resnico: Izrael je srečen, če je Bogu zvest, nesrečen, če Boga zapusti; pot do sreče je pokora. Bog jih vedno usliši, kadar se spokore. Božja pomoč je znamenje odpuščanja. Bog je edini Gospod in Voditelj svojega ljudstva.

Važnejša poglavja knjige sodnikov so:

Poglavje 2: Angel Gospodov svari; pove, da nasprotniki ne bodo pregnani; s svojimi bogovi (maliki) bodo Izraelcem v zanko, ker Izraelci niso poslušali božjega glasu.

Poglavje 3: Sodnika Otoniel in Aod.

Poglavje 4: zgodba Debore, prerokinje in sodnice.

Poglavja 6 do 8: zgodba sodnika Gedeona.

Poglavje 9: Abimelek si prilasti oblast in upor proti njemu.

Poglavje 11: sodnik Jefte; zgodba o njem pokaže, da so junaki božjega ljudstva slabotni ljudje kot ljudstvo samo; čeprav je Jefte izvoljenec, vendar še ni popolnoma prost krutih navad, ki so tedaj prevladovali.

Poglavja 13 do 16: zgodba o Samsonu, vzor izvoljenca božjega, ki preiskuje božjo potrpežljivost s svojo nepokorščino; vendar pa dopolni svoje poslanstvo, ki mu je bilo določeno. Ker je bil izvoljen, je božja kazen omiljena in končno zmaga božje usmiljenje.

Žadnja poglavja (17 do 21), ki opisujejo nasilstva in krutost, so dodana h knjigi sodnikov. Opisujejo predvsem dve zgodbi. Prva je bila najbrže napisana po dobi sodnikov. Je to zgodba o postavitvi malega malikovalskega svetišča. Ta dogodek in naslednji - huda kršitev pravila gostoljubnosti med Benjaminovim rodom - povzroči krvavo in kruto kaznovanje. Kdor nepoučen in nepripravljen bere ta poglavja, je presenečen nad krutimi navadami tedanjega časa. Celi rodovi se dvignejo proti rodu Benjaminovemu in se krvavo maščujejo nad njim, ker se je nekaj moških tega

rodu pregrešilo proti tradicionalnemu predpisu gostoljubnosti. Vendar se pa zgodba ne konča s kaznijo ali uničenjem rodu, marveč z upostavitvijo Benjaminovega rodu v družino Izraelovih rodov kot znamenje velikodušnosti in odpuščenja.

Knjiga sodnikov prevzame bravca z občudovanjem zaradi živo opisanih zgodb, čeprav so na nekaterih mestih omenjena kruta dejanja, ki jih danes ne moremo razumeti. Spričujejo pa civilizacijo, ki je še zelo primitivna in rastočo moralno zavest.

RUTINA KNJIGA

Zgodba o Ruti spada v čas sodnikov. Pisatelj te očarljive zgodbe je neznan; tudi ni znano, kedaj je bila knjiga napisana.

Govori o tujki Moabki, ki je prišla v Betlehem, da je ostala zvesta Noemi, svoji tašči. Tam se je oklenila judovske vere, se poročila z Boozom, ki je moral po zakonu poročiti vdovo svojega najbližjega sorodnika. Tako je Ruta, tujka, bila pridružena med Izraelce in po poroki z Boozom postala prednica Davidova. Ruta je ena izmed štirih žensk, katerih imena so omenjena v Jezusovem rodovniku (Mt 1, 15). Knjiga opisuje lepo družinsko življenje. Ruta je vzor pobožnosti in zvestobe. Tako govori svoji tašči Noemi: "Kamor pojdeš ti, pojdem tudi jaz in, kjer boš ti ostala, bom ostala tudi jaz; tvoje ljudstvo je moje ljudstvo in tvoj Bog je moj Bog" (L, 16). Bog jo je izvolil, s čemer je razodeto, da Bog, ki je izvolil Izraelce za svoje ljudstvo, ni pozabil na druge narode. Že tu imamo znamenje splošnega odrešenja.

PRVA IN DRUGA KNJIGA KRALJEV

Prvotno sta bili ti dve knjigi ena knjiga, ki se je v hebrejščini imenovala knjiga Samuelova. Zato so ti dve knjigi imenovali včasih prva in druga knjiga Samuelova.

Obe knjigi (prva ima 31 poglavij, druga pa 24 poglavij) lahko razdelimo v štiri dele:

1. zgodovina Samuelova - 1 Kralj: 1. do 7. poglavje;

2. zgodovina Savlova - 1 Kralj: 8. do 15. poglavje;

3. zgodovina preganjanja Davida: 1 Kralj: 16. do 31. poglavje;

4. zgodovina kralja Davida: 2 Kralj: 1. do 20. poglavje z dostavki k Davidovi zgodovini (2 Kralj: 21. do 24. poglavje).

Neznan pisatelj je po ustni tradiciji popisal zgodovino od konca sodnikov do časa Davida, drugega kralja Izraelcev; to je časovno približno 100 let. Na kratko je popisano, kako se je uvedlo kraljestvo v Izraelu, kriza kraljestva in ustanovitev dinastije (vladarske rodovine) Davida in svet značaj te dinastije.

Dva velika moža prevladujeta s svojim sijajom v tej dobi: Samuel in David. Slabosti, ki jih imata, ne uničita

njunega sijaja. Vmes pa stoji meglena podoba Savla, katerega življenje je zgled neuspešnega izvajanja važnega poslanstva in prekletstva, ki je prišlo nadenj zaradi nepokorščine.

Samuel, ki ga je izvolilo ljudstvo v času političnega in verskega propada, je bil sodnik in prerok. Je zgled voditelja božjega ljudstva po božji zamisli. Ima popolno oblast, ki mu je dana od Boga. Po dolgem omahovanju in obotavljanju je končno na željo ljudstva ustanovil monarhijo.

Savel je bil prvi izraelski kralj. Njegovo kraljevanje ni bilo srečno. Pri ljudeh ni bil priljubljen. Savel je bil nepokoren božjim poveljem, zato ga je Bog zavrgel.

Po božjem povelju je Samuel mazilil mladega Davida, najmlajšega sina Betlehemca Isaja, za kralja. Mladi David si je hitro pridobil zaupanje ljudstva. Najprej je vladal sedem let nad rodом Judovim v Hebronu, nato pa nad vsemi 12 rodovi v Jeruzalemu. On je naredil iz Izraela pravo kraljestvo. Zadnja leta njegove vlade so bila nemirna zaradi uporov in državljanskih vojn. David ima mnogo napak, a ostane zvest v spolnjevanju božje volje in je vzor

Samuel je odgovoril: „Govori, Gospod, tvoj hlapec poslušá!“

voditelja kakršnega želi Bog za svoje ljudstvo, zato je predpoda Odrešenika - Jezusa, ki je bil nad vsemi drugimi pravi Voditelj, Kralj in Rešenik svojega ljudstva.

Težko je zbrati najlepše zgodbe v obeh knjigah Samuelovih. So morda najbolj presenetljive zgodbe v svetem pismu stare zaveze. Govore o pokorščini Samuela in Heliija (1 Kralj, poglavja 1 do 4); o Savlovi nepokorščini (1 Kralj, poglavja 13 do 15); o začetkih preroške službe (1 Kralj, poglavja 3, 9, 10, 12); o velikem prijateljstvu, ki je družilo Davida in Jonatana (Jonatan je bil Savlov sin) (1 Kralj, poglavja 18, 20; 2 Kralj, pog. 1); o Davidovem padcu in pokori (1 Kralj, pog. 11 in 12). Zanimiva je slavna zgodba o Davidu in Goljatu (1 Kralj, pog. 17); Savlovo preganjanje Davida (1 Kralj, pog. 21 do 31). Davidovo kraljevanje (2 Kralj, pog. 2 do 10); Davidov zločin in pokora (2 Kralj, pog. 11 in 12); upori Absaloma in Seba (2 Kralj, pog. 13 do 20).

TRETJA IN ČETRТА KNJIGA KRALJEV

Tudi te dve knjigi sta bili prvotno ena knjiga. Vsebina obeh knjig (tretja ima 22 poglavij, četrta pa 25 poglavij) obsega: zgodovina Salomonova - 3 Kralj, 1, 1 do 11, 43; sočasna zgodovina ločenih kraljestev, Izraelovega in Judovega, do razdejanja Samarije - 3 Kralj 12, 1 do 4 Kralj 17, 41; zgodovina Judovega kraljestva do razdejanja Jeruzalema - 4 Kralj 18, 1 do 25, 30.

V obeh knjigah je opisana zgodovina Izraelcev od Davidove smrti (okoli leta 970) do razdejanja Jeruzalema. Leta 587 (pred Kristusom) je babilonski kralj Nabuhodonosor zavzel Jeruzalem, ga zažgal in odvedel ljudstvo v sužnost.

Pisatelj teh dveh knjig je nepoznan. Knjigi sta spisani po različnih virih. Večji del je bil napisan v začetku babilonske sužnosti. Nekateri viri so omenjeni: letopisi Salomonovi (3 Kralj, 11, 41), letopisi Izraelovih kraljev (3

Kralj 14, 19) in letopisi Judovih kraljev (3 Kralj 14, 29).

Po Salomonovi smrti se je kraljestvo razdelilo: 10 severnih rodov se je odcepilo in so upostavili neodvisno kraljestvo, ki ga je premagal in osvojil asirski kralj Sargon II. leta 722. Pisatelj ocenjuje vsakega kralja s primerjanjem z Davidom, ki je veljal za vzor pravičnega in zvestega kralja. Število slabih kraljev je bilo večje kot število dobrih. Samo Salomon, Asa, Josafat, Joas, Ozija ali Azarija, Joatam, Ezekija in Josija so ušli prokletstvu in vsaj zadnja dva izmed njih (Ezekija in Josija) sta bila vzor popolnosti. Pisatelj knjige gleda na kralje z verskega vidika; presoja jih po zvestobi pravemu bogočastju kot je opisano v peti Mojzesovi knjigi.

3. in 4. knjiga kraljev govorita tudi o preroku Eliju in preroku Elizeju (3 Kralj: pog. 17 do 19; 4 Kralj: pog. 1, 2 in 4 do 8). To sta dva preroka, ki naredita tudi na bravca močan vtis. Naslov prerok je bil preje dan tudi Samuelu.

Kaj je prerok?

Izraz prerok ne pomeni moža, ki napoveduje bodočnost, čeprav morda to včasih vrši. Pomeni onega, ki govori v imenu Boga. Prerok je predvsem pridigar, čeprav se imenuje "videc" v začetku prve knjige kraljev.

Preroki so govorili in delovali v imenu Boga. Spominjali so ljudstvo na njihove naloge. Imeli so svoje naloge do sodnikov in kraljev, ki so jim svetovali, jih spominjali na njihove dolžnosti, jih grajali za njihove slabosti in jim dajali pogum za plemenita dejanja. Od Mojzesa do Janeza Krstnika so bili priče pravega Boga in branilci Gospoda, edinega Boga. Govorili so proti krivicam velikih in bogatih in nastopali proti nepopoljšljivosti množic. Preroki so živeli običajno življenje, imeli svojo zaposlitev kot navadni državljani. Bilo je pa več skupin,

ki so živel podobno kot sedaj redovne družine, v katerih so učitelji in učenci živel skromno in samotno življenje. Take skupine so omenjene v zgodbah o Eliju in Elizeju.

Preroki niso pisali, svoje poslanstvo so vršili z govorjeno besedo. V osmem stoletju pred Kristusom so gotovi preroki začeli urejevati svoje poslanice v pisani besedi; a ti zapiski so imeli samo drugoten pomen. Glavno za preroka je bilo, da so ga slišali oni, za katere je govoril v imenu Boga. V knjigah Izaija, Jeremija in Ezekielia beremo o raznih zunanjih stvareh, ki so jih rabili preroki, da so vzbudili pozornost: prenašanje bremen, razbitje vrča, čudne držne in gibi... To so bila simbolična dejanja, ki so jih preroki večkrat sami razlagali v jeziku, ki so ga razumeli njihovi poslušalci.

Preroki so se zavedali, da ne oznanjajo novega nauka, marveč spominjajo ljudstvo na zavezo, po kateri so bili povezani z Bogom. Razodevati so morali svojim poslušalcem globok pomen dogodkov, ki so jih skupno preživeli. Ta globok pomen pa je možno dojeti samo v luči večnosti: dogodki so bili znamenje; vsak poraz, vsako nasprotje sreče je bilo kaznovanje in opomin in vsaka osvoboditev ali rešitev znamenje božjega usmiljenja in zvestobe.

V 3. in 4. knjigi kraljev so omenjeni še drugi preroki: Ahija iz Sila (3 Kralj: 11. pog.); prerok, katerega ime ni omenjeno (3 Kralj: 13. pog.); Semej (3 Kralj: 12. pog.); Jehu (3 Kralj: pog. 16); Mihej; veliki prerok Izaija (4 Kralj: 19. pog.); prerokinja Holda (4 Kralj: pog. 22).

V zgodbah obeh knjig je misel, da nobena vlada ne more stati trdno, ako vladarji niso zvesti božji besedi. Poslanstvo preroka je predvsem, da spominjajo na to dolžnost in gledajo, da se spolnjuje.

Poleg poglavij, ki govore o Eliju in Elizeju so pozornosti vredna naslednja poglavja:

3. knjiga kraljev:

Poglavja 1 do 5 in 9 do 11: Salomonovo vladanje;

poglavje 8: posvečenja templja;

poglavja 12 do 14: razdelitev kraljestva;

poglavja 20 do 22: zgodba o Ahabu.

4. knjiga kraljev:

Poglavje 11: zgodba o kraljici Ataliji;

poglavje 17: začetek Samarijanov;

poglavja 18 do 20: Asirska invazija;

poglavji 24 in 25: konec Jeruzalema;

poglavji 22 in 23: odkritje pete Mojzesove knjige (deuteronomij) in Josijeva verska obnova.

1. IN 2. KRONIŠKA KNJIGA

Kroniški knjigi se imenujeta tudi 1. 2. knjiga Paralipomenon, kar pomeni knjigo dostavkov ali dopolnil.

Vsebino označuje sv. Hieronim kot "kroniko vse božje zgodovine". Knjigi obsegata čas od Adama do Cirovega razglasa, da se smejo Judje vmiti iz babilonske sužnosti (l. 538 pr. Kr.).

Knjigi sta bili spisani v začetku tretjega stoletja. Pisatelj je neznan, a iz načina opisovanja sklepajo, da je bil iz duhovniške družine. Ko opisuje kralje, prikazuje predvsem, kako je Bog uporabljal dobre kralje za izvedbo svojih načrtov in za celotno ohranitev zaveze. Želi pokazati, da je pravi poklic izvoljenega ljudstva v posvetitvi češčenju Boga v templju; tempelj v Jeruzalemu je postal središče judovskega ljudstva. Ko so se končno leta 536 pr. Kristusom po 70 letih bivanja v babilonski sužnosti naselili v Jeruzalemu, jim ni ostalo ničesar od državne samostojnosti. Samo z vero in bogoslužjem so skušali utrditi duha obnovljene skupnosti. Namen kroniških knjig je prikazati prehod od politično samostojnega ljudstva v versko skupnost.

Kroniški knjigi vsebujeta gorečo pričevanje o prvenstvu bogoslužja, vere in zvestobe božji zavezi nad vse politične in posvetne težnje. Različni odstavki, ki izražajo vero v božje plačilo in v

direktno posredovanje Boga v potek zgodovinskih dogodkov, so imeli namen vlti v bralca neomajno upanje v prihod duhovnega kraljestva in pravi smisel popolne oblasti Boga nad svetom.

Tri odstavki v Kroniških knjigah so posebno lepi:

dve Davidovi molitvi - 1 Kron 17. in 19. pog.;

Salomonova molitev za modrost - 2 Kron 1. pog.;

posvečenje templja - 2 Kron 6. in 7. pog.

EZDROVA KNJIGA in NEHEMIJEVA KNJIGA

Prvotno sta obe knjigi spadali skupaj. Menijo, da je obe knjigi spisal isti pisatelj kot Kroniški knjigi; sta namreč nadaljevanje Kroniških knjig.

Pomešano med različnimi besedili iz arhivov, sezname popisovanja ljudstva in uradnimi dokumenti, so osebni spomini Ezdra in Nehemija. Časovni red ni ohranjen in ako hočemo slediti zaporednim dogodkom, moramo brati Nehemija za 6. pog. in 22. vrsto Ezdra.

Ta besedila odsevajo resnično versko obnovo. Leta 538 je perzijski kralj Cirus dovolil Judom, da se vrnejo v domovino. Komaj so se naselili v Jeruzalemu, so znova začeli graditi tempelj, a zaradi nasprotovanja sovražnih sosedov niso mogli popraviti mestnih trdnjav. 445 so si izvolili svetnega vladarja, ki je imel težko nalogo, da znova organizira družbo, v kateri so težke verske zlorabe (posebno poroke med Judi in pogani) ogrožale trdnost vere. V tej nevarnosti je posredoval duhovnik Ezdra. Njegov vpliv je vedno bolj rasel; upostavil je spolnjevanje postave, vrnil bogoslužju pravo veljavo in uredil težavno vprašanje mešanih porok.

Proti koncu dobe, ki jo opisujeta Ezdra in Nehemija - to je okoli 400 pr.

Kr. - je hebrejska skupnost v Jeruzalemu dosegla gotovo trdnost. Božja zaveza je bila spet v ospredju in Judje, ki so bili tedaj brez politične samostojnosti, so oblikovali resnično versko skupnost. Iz države je izvoljeno ljudstvo postalo cerkev in to po božjem izvoljenju in zaveza je obstojala naprej. Bila je to duhovna in moralna obnova. Vpliv duhovništva je rasel, tempelj je postal središče narodnega življenja in bogoslužje je zavzemalo vedno važnejše mesto v življenju ljudstva. Tedaj je Izrael dobil one značilnosti, ki so opisane v evangeli-jih. Zaradi prevelikega poudarjanja nujnosti zunanjega bogoslužja in strogega spolnjevanja postave, so Judje polagoma zašli v formalizem in farizeizem. Farizeji so bili ljudje, ki so se imeli za pravične in svete samo zato, ker so do pičice natančno spolnjevali obredne predpise in zunanja pravila postave.

Posebno vzpodbudno je poglavje 9. Ezdrove knjige, v katerem je opisano, kako Ezdra žaluje in moli zaradi ženitev s tujkami.

Nehemijeva molitev - Neh 1;

Nehemijev povratek v Jeruzalem - Neh 2: zgodba o ponovni graditvi templja - Neh 4 do 6;

Ljudstvo dela pokoro - Neh 9;

obnova zaveze z Bogom - Neh 10.

KNJIGE: TOBIJEVA - JUDITINA ESTERINA

K tem trem knjigam je treba pripomniti, da niso čisto zgodovinska dela. Pisatelji uporabljajo nekatera dobro znana zgodovinska dejstva kot okvir, v katerega postavijo verski pouk.

TOBIJEVA KNJIGA ima svoje ime po obeh glavnih osebah. Spisana je bila v hebrejskem ali aramejskem jeziku, ohranjena je le v prevodih. Sv. Hieronim jo je prevedel iz aramejskega jezika.

Tobijeva knjiga pripoveduje, kako je bila Tobijeva pobožna družina v asirski sužnosti hudo preizkušana (pog. 1 - 3)

Tobija govori sinu: „Srečno hodita, Bog bodi na vajinem potu in njegov angel naj vaju spremlja - Slikal: Fugel

in kako je Bog njeno trpljenje spremenil v veselje (pog. 4 - 14).

Krepost, pobožnost in vera starega Tobija morajo iti skozi težko preizkušnjo. Previdnost uredi potek dogodkov tako, da sta molitvi starega in slepega Tobije in mlade Sare, ki je šla skozi nesreče v prejšnjih porokah, uslišani z istim dogodkom: poslanstvom angela Rafaela. On vodi mladega Tobija k enemu izmed dolžnikov njegovega očeta, dobi nazaj posojilo; in med potjo dobi zdravilo, ki bo očetu vrnilo vid in tudi nevesto (Saro), ki mu bo prinesla srečo.

JUDITINA KNJIGA ima ime po glavni junakinji Juditi, ki je z vojno zvijačo in drzno odločitvijo rešila svoje ljudstvo v veliki nevarnosti. Knjiga ima dva dela; prvi del (pog. 1 - 7) opisuje asirsko nevarnost pri obleganju mesta Betulije. Drugi del (pog. 7 - 16) opisuje najprej Juditino pobožnost, nato pa njeno junaštvo; šla je v sovražni tabor, ubila vojskovodjo Holoferna in tako rešila oblegano mesto Betulijo.

Juditina knjiga ima predvsem poučen

in spodbuden namen. Pisatelj hoče prikazati, da zaupanje v Boga, ki ga spremlja neomajna zvestoba v njegovi službi, zmaga nad zemeljskimi močmi, pa naj bodo te še tako silne. V knjigi je opisana skoro neomejena moč zemeljskega gospoda, proti kateremu se postavi slabotna žena. A ta žena je pobožna Judinja, ki zvesto spolnjuje postavo, veruje v moč molitve in ima trdno vero v svojega Boga.

Juditina knjiga nas spominja na vse boje Judov, ki so jih prestali za svojo vero. Knjiga je bila napisana verjetno dva stoletja pred Kristusom.

ESTERINA KNJIGA je ohranjena tudi v hebrejskem besedilu. Grško besedilo je obširnejše, ker ima nekatere dodatne dele, ki so morda bili že v izvirniku ali so bili pozneje dodani. Sv. Hieronim je (ob koncu 4. stoletja) v latinskem prevodu svetega pisma dal te dodatne dele na koncu besedila Esterine knjige.

Pisatelj je neznan. Knjiga je bila napisana proti koncu četrtega stoletja pred Kristusom.

Knjiga je imenovana po glavni osebi Esteri, rojenki Juda Mardoheja, ki jo je povzdignil perzijski kralj Kserks I. v kraljico. S svojim vplivom na dvoru je Estera z Mardohejevo pomočjo rešila Jude, ki jih je dvornik Aman nameraval umoriti. Esterina knjiga poudarja božjo previdnost in kaže, kako Bog skrbi za svoje ljudstvo, če mu je zvesto in spolnjuje njegove zapovedi. Take spodbude so bili Judi v tujini potrebni. Je pa v knjigi izražena tudi narodna zavest in narodni ponos, ki se stopnjuje do fanatizma. Knjiga tudi priporoča obhajanje praznika v spomin na te dogodke. V sedanjem hebrejskem besedilu se ne omenja božje ime.

Tobijevo knjigo naj bi brali v celoti. V Juditini knjigi je v 9. poglavju prelepa Juditina molitev, naslednja poglavja: od 9. do 14. poglavja je živo popisano, kako je Judita rešila Betulijo. Priporočljivo je, da v Esterini knjigi beremo molitev Mardoheja in Estere (poglavji 13 in 14) in Esterino posredovanje pri perzijskem kralju (poglavji 5 in 7).

PRVA IN DRUGA KNJIGA MAKABEJCEV

Knjigi Makabejcev sta dobili naslov po Judu, sinu Matatijevem. Juda je zaradi svoje hrabrosti in vojnih uspehov dobil priimek "makkaba", kar pomeni kladivo. Rodbina Makabejcev se je borila zoper poganski helenizem, zato se je to ime preneslo na vse pravoverne Jude te dobe, posebno pa na judovske mučenike iz časa Antioha IV. Epifana, dalje na Jude, ki so bili pregnani za časa Ptolomeja IV. Filopatorja v predmakabejski dobi. V poznejših judovskih spisih pa se je Matatijeva rodbina imenovala hasmonejska, po Asamonaju ali Hasmoneju, Matatijevem praočetu, kot poroča zgodovinar Jožef Flavij.

Prva knjiga Makabejcev obsega dobo 40 let, od 175 do 135 pred Kristusom.

Napisana je bila v Palestini v začetku prvega stoletja pred Kristusom. Prvotno hebrejsko ali aramejsko besedilo je izgubljeno, sedaj je ohranjeno samo grško besedilo. Pisatelj podaja zgodovino z verskega vidika in poudarja božjo ljubezen do Izraelcev, odpor Judov, ki so ostali zvesti pod okupacijo Sircev in njihov boj proti grškemu poganstvu, ki je grozilo Izraelcem. To je bila doba, ki je sledila smrti Aleksandra Velikega (323). Ker Aleksander Veliki ni imel nobenega dediča, je bilo njegovo cesarstvo razdeljeno med generale. Palestina je bila priključena Siriji in je zapadla pod oblast dinastije Selevka. Antioh Epifan (175 - 163), eden izmed njegovih naslednikov, je skušal na vsak način vpeljati v življenje Izraelcev grškega poganškega duha. To je povzročilo Makabejski upor. Bil je to prvi verski upor, ki se je pa kmalu spremenil v sveto vojsko za neodvisnost, katere uspeh je bilo sto let samostojnosti Judov. V tej dobi so vladali potomci Makabejcev.

To samostojnost so zgubili leta 30 pr. Kr., ko jih je Pompej podvrigel rimskemu imperiju. Judje so bili nepopustljivo sovražni do okupatorjev, v njih so videli oblast zatiralcev, in bili so nestrpnem pričakovanju mesijanske obnove. Legalizem (natančnost v zunanjem spolnjevanju postav in predpisov) in narodno čutenje sta prevladovala v izraelskem duhu dve stoletji pred Kristusovo smrtjo.

Vera je posebno poudarjena v prvi knjigi Makabejcev. To je goreča vera, ki je združena z velikim čutom božje neskončnosti in neoskrunljive zvestobe do postave in strastno navezanostjo na sveto mesto Jeruzalem.

DRUGA KNJIGA MAKABEJCEV je zelo različna od prve po vsebini in obliki. Opisuje samo začetno Makabejsko dobo 15 let in končuje z zmago Juda Makabejca nad Sircem Nikanorjem. Govori torej o dogodkih, ki so že popisani.

Napisana je bila v grščini okoli leta

100 pr. Kr. Pisatelj je Jud, ki je skrbno podal vsebino nenavdihnjene knjige Jazona iz Cirene, napisane okoli leta 160. Namen knjige je verski podvig. Opisuje junake in njihova junaška dejanja, njihovo gorečo in močno vero, ki se stopnjuje do mučeništva. Pisatelj je hotel s knjigo poživiti domoljubnost Judov, ki so živeli v Aleksandriji.

V drugi knjigi Makabejcev je izražena vera v neumrljivost duše, skupno s plačilom in kaznijo v prihodnjem življenju. Poleg knjige Modrosti je to edino mesto v stari zavezi, ko najdemo ta razvoj v razodetju.

Posebno pozornost je priporočljivo posvečati naslednjim poglavjem:

Prva knjiga Makabejcev:

opis Juda Makabejca - pogl. 3;

smrt Antioha Epifana in boj proti Betzahari - pogl. 6;

zaveza z Rimljani - pogl. 8;

častna listina za Simona in Simonova smrt - pogl. 14.

Druga knjiga Makabejcev:

predgovor - pogl. 2;

zgodba o Heliodoru - pogl. 3;

mučeništvo Eleazarja in sedmerih bratov - pogl. 6 in 7.

MODROSTNE KNJIGE

JOBOVA KNJIGA je po literarni obliki zelo blizu drame; menijo, da je bila napisana v petem stoletju. Čas in kraj sta nejasna. Podoba Joba predstavlja izraelsko pojmovanje pravičnega moža v času nadloge. Vprašanje trpljenja je predmet pesnitve.

Trije prijatelji, katerim se pridruži še četrti, tolažijo Joba, ki je po dopuščanju Boga nenadoma zgubil bogastvo, otroke in bil nazadnje udarjen še s hudo boleznijo. Prijatelji izpovedo misli, ki so bile tedaj splošne med Izraelci: trpljenje je kazen; vsak človek je grešnik; dodajo pa še novo misel, da ima trpljenje vzgojno in očiščevalno moč, a ne rešijo vprašanja. Job pa odgovarja žalostno, a odločno zatrjuje svojo nedolžnost in se sklicuje na Boga, ki mu je poslal vse preizkušnje. Nato se prikaže Bog in zavrne Jobov zagovor: Job je v resnici pravičen mož, a je napačno ravnal, ko

je skušal prodreti v skrivnosti božjih načrtov. Bog, ki dopušča trpljenje, je sama pravičnost in dobrot. Zato se mora človek ponižati z dejem potrpežljivosti in upanja brez iskanja razumevanja skrivnostne božje volje.

Vprašanje trpljenja ni popolnoma rešeno. Končno bo rešeno s prostovoljnim trpljenjem Jezusa Kristusa, ki bo razodelo človeštvu božji in večni pomen trpljenja; Kristu sovo trpljenje uči ljudi, naj se odpovedo tolažilni ideji pravičnega Joba, po kateri naj bi bili za trpljenje, ki ga Bog pošlje, poplačani že na tem svetu.

Jobova knjiga je sestavljena na orientalski način, zato je v nekaterih delih dolgovezna, a nekatera njena poglavja so najlepša v celem svetem pismu. Ta so:

uvod - 1. in 2. poglavje;

prva Jobova tožba - 3. poglavje;

tamanje pravičnega človeka - poglavja 6, 7, 9, 10, 16, 17, 19;

njegovo sklicevanje na Boga - poglavja 12, 13, 14;

nesrečna usoda brezbožneža - 18. pogl., vrste 15 - 21;

božja dela in vladanje - pogl. 36 in 37;

božji glas: čuda stvarstva - poglavja 38 do 42, 6.

KNJIGA PSALMOV je molitvena knjiga Judov. Ker je Kristus molil psalme, je tudi molitvena knjiga kristjanov. Beseda psalm je grška prestava besede „hvalnice“. A beseda izrazi le del vsebine knjige, v kateri so tudi žalostinke, spokorne pesmi in pesmi zahvale, poučne in prošnje pesmi... Največ psalmov je zložil David. Napisi v hebrejskem jeziku mu pripisujejo 73 psalme - vseh je 150. Morda je zložil tudi nekateri, ki so brez napisa.

V psalmih je izraženo spoštovanje do Gospodovega veličastva, hvaležnost za njegovo usmiljenje in odpuščanje, popolno zaupanje v Boga, kesanje in pokora, mir, tolažba, pogum, pokorščina, odpoved in upanje. Nekateri psalmi so mesijanske pesmi, ki se nanašajo na Sina Davidovega in imajo zaradi tega odlično mesto v bogoslužju.

Popoln pomen psalmov razume le, kdor

veruje v Kristusa. To velja za mesijanske psalme, pa tudi za druge, kot za mnoga mesta v besedilih svetega pisma, ki jih popolnoma dojamemo šele v luči življenja našega Gospoda.

KNJIGA PREGOVOROV vsebuje modre izreke in duhovite misli, ki izvirajo iz vere, da Bog vse vidi, vlada, sovraži hudo, hoče dobro in samo on lahko osreči človeka. Ta knjiga razdeli človeštvo z moralnega vidika v dve skupini: modre in nespametne. Pojem moder vključuje razumne, čuječe, krepostne poštene. Med nespametne spadajo hudobni, lažnjivci, tatovi, vsi, ki delajo zlo, in krivoprisežniki. Pregovori predvsem povečujejo kreposti: ljubezen, pravičnost, razumnost, zmernost in samoovladanje. Za pregrehe imajo predvsem: pijanost, požrešnost, nečistost in lenobo.

Pregovori poudarjajo otroško vdanost in vzgojo otrok. V vsej knjigi je zaznati vero v plačilo in kazen.

Temeljna misel knjige je v stavku: „Začetek modrosti je strah Gospodov“ (9, 10).

KNJIGA PRIDIGAR: Grško-latinsko ime za to knjigo je Ekleziast, kar pomeni onega, ki govori v skupščini (ekleziji). Od tod slovensko ime Pridigar. To je skupina premišljevanj, v katerih je glavna misel: „Nečimernost čez nečimernost, vse je nečimernost“ (1, 2). Na svetu se vse spreminja in izginja. Stalne sreče ni v bogastvu ne v modrosti ne v velikih delih, ko je povrh toliko hudega na svetu. Vendar je pa v knjigi izražena vera v Boga, ki vse vodi in vlada. - Pisatelj knjige je neznan; napisana je bila med 300 in 150 pred Kr.

VISOKA PESEM ali hebrejsko Pesem pesmi - Pesem nad vsemi pesmimi. V pesniški obliki slika nadnaravno ljubezen med Bogom in človeštvom v prisposobi na-

ravne ljubezni med možem in ženo. Glavni nauk je zvestoba. Cerkev razširi simbolizem te pesmi in vidi v njem podobo Kristusove ljubezni do Cerkve, njegove neveste. Dalje Cerkev povečuje v liturgiji z besedami Visoke pesmi ljubezen Device Marije do njenega božjega Sina.

KNJIGA MODROSTI ima ime po glavnem predmetu, ki je nauk o modrosti. Modrost, ki jo uči knjiga, je pravo spoznanje, ki ga dobi človek po premišljevanju božjih resnic, razodetih po svetem pismu, in življenje po teh resnicah.

Knjiga je bila napisana za Jude, ki so živeli v Egiptu. Sviri jih pred grško filozofijo in pred skušnjava, da bi opustili bogastje enega Boga. Samo modrost, ki izhaja od Boga, lahko vodi človekovo versko in moralno življenje. Božja modrost daje človeku mir, srečo, posebno pa rešitev po smrti, ko se bodo hudobni prepoznali. V drugem delu poziva pisatelj vladarje, da si pridobijo modrost, ki ima večjo odgovornost pred sodbo. Modrost je božji dar, ki ga izprosimo. Tretji del knjige kaže z gledom izraelske zgodovine od Adama do izhoda Izraelcev iz Egipta, kako deluje božja Modrost.

SIRAHOVA KNJIGA: V latinski Cerkvi se od sv. Ciprijana dalje imenuje Ekleziast (Ecclesiasticus), tj. Cerkvna knjiga, ker se je mnogo brala v Cerkvi in rabila za krščanski pouk. Pisatelj te knjige je Jezus, Sirahov sin iz Jeruzalema. Sirah najbrže ni oče tega Jezusa, ampak stari oče.

Vsebina knjige je podobna Knjigi pregovorov. V njej so opomini za moške, žene, starše, otroke, učitelje, zakonodajalce in starešine. Pisatelj govori o bogastvu in uboštvu, o prijateljstvu, o gostoljubnosti in o raznih položajih, ki jih prinese življenje. - Napisana je bila okoli 200 pr. Kr.

PREROKI *

IZAIJA je splošno priznan za največjega preroka Izraelcev. Rojen je bil okoli leta 760, najbrže v Jeruzalemu. Bog ga je poklical v preroško službo leta 740; svoje poslanstvo je vršil skoro 50 let. Knjiga Izaija je razdeljena v dva dela. Prvih 39 poglavij se pogosto nanaša na preroka in na njegovo dobo in jo je treba brati v luči dogodkov za vladanja Ozija, Joatama, Ahaza in Ezekija (4 Kr 15 - 20). Ta del ima opomine, opis prerokovega videnja v templju, mesijanske prerokbe (pogl. 7 - 12), grožnje zoper narode in zoper izvoljeno ljudstvo in grožnje zoper Asirijo ter zgodovinsko sklepno poročilo. Drugi del pa je tolažilno prerokovanje o rešitvi iz babilonskega suženstva, o rešitvi iz greha in obnovi Siona in prerokovanje o novem občestvu odrešenih.

Izaija je prerok pravičnosti. Nastopa proti malikovanju in zlorabam onega časa; grozi bogatim in mogočnim; vpije proti pohotnejšem in hinavcem; poziva ljudstvo k pokori in veri. Vse prerokbe so prepojene z neomajnim upanjem na prihod slavnega Kralja, ki bo vpostavil mir na svetu - Mesijem, „knezom miru“.

V drugem delu postane Izaija prerok tolažbe in upanja. Veličasten pojem Boga je opisan kot stvarnik, najvišji gospod, zmagovalec in odrešenik svojega ljudstva.

JEREMIJA je bil sin duhovnika Helkija, ki pa ni isti kot veliki duhovnik Helkija. Rojen je bil v Anatotu (danes Anata), severno od Jeruzalema, okoli leta 650 pr. Kr. Drugi preroki malo govorijo o sebi, prerok Jeremija pa ima mnogo zgodb in pesmi, ki se nanašajo na njegovo življenje, na njegove notranje boje in bridkosti. Njegova preroška služba je trajala okoli 40 let. Začela se je leta 622 za časa Josijevega kraljevanja, ko so odkrili v templju peto Mojzesovo knjigo, kar je povzročilo versko obnovo; z vsem svojim naporom jo je podpiral. Učinki obnove niso trajali dolgo; ljudstvo

* Kaj je prerok je razloženo na strani 26

je kmalu zapadlo popušcanju v pravičnosti in ponovno padlo v malikovalstvo.

Jeremijeva naloga je bila težka. Bil je boječ, po značaju zelo občutljiv, goreč, a vendar mil. Bil je prisiljen, da je nastopil kot prerok stisk. Njegovo poslanstvo mu je prineslo sovraštvo onih, katerih zlorabe in grehe je obojejal. Obrekovali so ga in aretirali; njegovi nasprotniki so se zarotili proti njegovemu življenju. Obdolžili so ga, da seje malodušnost ko je svetoval onim, ki so preživeli prvo obleganje, naj ne snujejo s pomočjo Egipta upora proti Kaldejem, ker bo to povzročilo hudo maščevanje; in ko je prerokoval odvedenim v sužnost 70letno izgnanstvo, je kralj raztrgal zapisek njegovih prerokb. Spustili so ga v vodnjak, ki je bil do polovice napolnjen z blatom; rešil ga je kraljev suženj. Nadaljeval je z napovedjo padca Jeruzalema in je obenem vzbujal upanje za bodočnost.

Ob razdejanju Jeruzalema - leta 586 - je bil priča deportacije v babilonsko sužnost. Sam je smel ostati doma z nekaj ubomi kmeti. Nekateri od teh so v strahu pobegnili v Egipt in s seboj so odvedli tudi preroka Jeremijo. Tam je umrl okoli leta 586

S svojimi pridigami in prerokovanji je hotel odvrniti ljudstvo in voditelje od zablod, ki vodijo v propad. Samo odkritosrčna vrnitev k Bogu v zasebnem, družbenem in političnem življenju more narod rešiti. Ker je bilo ljudstvo z voditelji, kralji, duhovniki in krivimi preroki nepoboljšljivo, grozi z božjo kaznijo, napove konec Judove države in razdejanje templja. Obenem pa vzbuja upanje na vrnitev iz sužnosti in na ponovno pozidanje templja in Jeruzalema. Južno in severno kraljestvo bosta priči mesijanskemu kraljestvu; tudi poganski narodi bodo otroci novega božjega kraljestva.

Jeremija je prerokoval narodno nesrečo in jo doživel. Po njegovem prerokovanju je Bog sam, nepopustljiv sodnik, povzročil nesrečo svojega ljudstva, da ga je vodil po

vnaprej predvidenem načrtu do odpuščanja in obnove zaveze, ki je sad usmiljenja in milosti.

Jeremija je podoba pravičnega moža, ki trpi; je predpodobar Jezusa Kristusa.

ŽALOSTINKE: To delo obsega pet pesmi, ki so sestavljene v slogu pogrebnih žalostink. Opevajo žalost nad padcem templja in mesta, nad razpadom judovske države in trpljenjem vsega ljudstva. Obenem izražajo versko misel, da je nesreča pravična kazen za grehe izvoljenega ljudstva. Zato se pesnik v imenu ljudstva obrača k Bogu s skesanim srcem in prosi za milost in obnovo nekdanjih srečnih dni. Namen Žalostink, ki so jih brali vsako leto ob obletnici razrušenja templja, je bil navažanje ljudstva h kesanju preteklih grehov in k obnovitvi zaupanja v usmiljenje Boga, ki bo vkljub kaznim za grehe, ostal zvest svojim obljubam in večni zavezi.

Nekdaj so Žalostinke pripisovali Jeremiju, a ni gotovo, če jih je on spisal.

PREROK BARUH: Baruh ni Jeremijev tajnik, ki je imel isto ime, pač pa prerok, ki je živel po vrnitvi iz sužnosti. Prvi del njegove knjige je poziv k pokori, drugi del pa pesem o pravičnosti, ki je edina pot do Boga, poziv k pogumu, predanosti in in upanju. V to knjigo je vključeno Jeremijevo pismo ujetnikom v Babilonu.

PREROK EZEKIJEL, Buzijev sin, je bil duhovniškega rodu. Ob prvem zavzetju Jeruzalema (599) je bil s kraljem Joahinom (Jehonijem) odveden v babilonsko sužnost. 593 je bil poklican za preroka; preroko val je do leta 571. Ezekijel je nastopal proti malikovanju in nenravnemu življenju. V začetku je soujetnikom naznanjal, da je njihovo upanje v padeč Babilona in v rešitev judovske države prazno, ker je Bog poslal strašno kazen za pregrehe izvoljenega ljudstva. Po padcu Jeruzalema (587), ko so bili pregnanci popolnoma obupani, jih je tolažil in bodril z upanjem pričakovanja mesijanske dobe, ko bo judovstvo na nov način poveljučano. Njegove misli navaja Nova zaveza, čeprav preroka izrecno ne

omenja, npr. Kristus dobri pastir in novi Jeruzalem.

PREROK DANIJEL je bil iz Judovega, plemenitega, morda celo kraljevega rodu. Pod Nabuhodonozorjem je bil odveden v babilonsko sužnost. Tam ga je Nabuhodonozor z drugimi mladeniči sprejel na kraljevski dvor, kjer je dobil pouk v jeziku in v tajni vedi Kaldejcev. Vzgojen je bil za službo na dvoru. Tudi na dvoru se je zvesto držal vseh judovskih jedilnih predpisov. Bog mu je dal izredno modrost in dar preroških videnj. Na dvoru je ostal v službi vsaj do tretjega leta vladanja perzijskega kralja Cira (538 - 529).

Knjiga je razdeljena v tri dele: zgodovinski (1 - 6) opisuje čudežne dogodke iz prerokovega življenja; preroški (7 - 12) ima štiri preroška videnja, v katerih gleda Danijel uničujočo božjo sodbo nad svetovnimi državami in Mesijev prihod;

tretji del je dostavek, ki ima nekaj zgodovinskih podatkov, ki razodevajo prerokovo modrost in razkrivajo ničnost malikov.

Glavna misel Danijeleva knjige je pričakovanje mesijanskega kraljestva. Prerok premišljuje dogodke v luči večnosti in zaporedoma odkriva pripravlanje božjega kraljestva po obnovi izvoljenega ljudstva, uresničitev božjega kraljestva in njegovo dopolnitev ob koncu časov. Vse te tri razvojne stopnje opisuje brez časovne zaporednosti tako, da se na prvi pogled zdi, da napoveduje bližajočo se upostavitev božjega kraljestva ob koncu Antiohijevega preganjanja ali da bo z upostavitvijo nastopil tudi Mesija.

To kraljestvo je božje kraljestvo, ki so ga napovedovali preroki in ga je proglasil in dopolnil Jezus Kristus. Nobenega dvoma pa ni, da napoveduje tudi drugi prihod Kristusov ob koncu časov. Kristus navaja Danijeleva besede (9, 27), ko govori o razdejanju Jeruzalema in o koncu sveta (Mt 24, 15). Danijeleva prerokba je tudi za nas, ki gremo skozi težave življenja in zaupno pričakujemo Odrešenikovega drugega prihoda ob koncu časov.

Danijel v levnjaku

Najmočnejši vtis naredijo na bralca ta poglavja:

- sanje o kipu - pogl. 2;
- Baltazarjev praznik - pogl. 5;
- Danijel v levnjaku - pogl. 6;
- Danijelova molitev - pogl. 9;
- mesijanska doba - pogl. 12;
- zgodba o Suzani - pogl. 13.

PREROK AMOS, globoko veren mož, je bil pastir iz Tekue v bližini Betlehema. Živel je v času blagostanja za kraljevanja Jeroboama II., zato je grozil in napovedoval kazen. Zelo je obsojal družbene zlorabe, ki so se širile v Samariji, npr. stiskanje slabotnih in podkupljivost sodnikov. V svoji poslanici je posebno poudarjal kazen, ki bo prišla nad severno kraljestvo in istočasno svaril, da bo tudi Juda kaznovan za svoje malikovanje. Mesijansko dobo opisuje s časom poljedeljskega blagostanja.

PREROK OZEJ je bil verjetno iz severnega kraljestva. Njegova preroška služba se je začela ob koncu drugega vladanja

Jeroboama (787 - 746) in je trajala do konca vladanja Menahema (745 - 735). Njegova celotna prerokba je opis nezvestobe Izraelcev Bogu; Izrael je v tej knjigi prvokrat opisan kot božja nevesta. To podobo uporabljajo skoro vsi preroki, ki so živeli pozneje. Božje kazni opisuje z moralnega vidika in poudarja božjo ljubezen do izvoljenega ljudstva.

PREROK MIHEJA je po rodu Jud iz mesteca Morešet, ki je ležalo na malem gričku med Hebronom in Gazo; je sodobnik Izaije. Napovedal je razdejanje Samarije, ki se je zgodilo 722, in tudi po dobno kazen za kraljestvo Juda. Iz Jeremija (28, 18 - 19) vemo, da je njegova prerokba naredila močan vtis na Jeruzalemčane.

PREROK JOEL je znan samo po svoji pesmi, ki nam pove, da je prerokoval v kraljestvu Juda in posebno v Jeruzalemu, ki je bil njegov rojstni kraj. V njegovem delu najdemo poznanje bogoslužja, ljubezen do ljudstva in versko znanje, kot ga imajo navadno člani duhovniškega rodu.

PREROK ABDIJA je zapustil najkrajši spis med preroki stare zaveze. Ne vemo, kje in kdaj je deloval. Prerokba je naslovljena proti Edomcem, ki so se veselili nad razdejanjem Jeruzalema: kot druge pogane bo tudi nje zadela božja kazen.

PREROK JONA: Jonova knjiga je med preroškimi knjigami, ker se nanaša na doživetje preroka s tem imenom. Četrta knjiga kraljev (14, 25) omenja preroka Jona kot sodobnika Ozeja in Amosa. Vendar pa on ni pisec knjige, zakaj napisana je bila po vrnitvi iz sužnosti. Mnogi so načeli vprašanje, ali je treba to knjigo razumeti dobesedno. Od Gregorija Nazianskega naprej vidijo mnogi v njej verski pouk skrit v parabolih. Ta pouk ima globok pomen: Jonovo poslanstvo v Ninive pomeni, da Bog vabi k svojemu odpuščanju ne le Jude, marveč tudi pogane. Jonova odklonitev, da bi šel v Ninive, kaže, kako so Judi ljubosumno hoteli obdržati svoj prvenstveni položaj. To postane jasno v zadnjem poglavju, ko vidimo Boga, kako pouči preroka: ako je preroku žal zaradi posušenega grma, kako bi jaz - Bog - ne imel usmiljenja do vsega ljudstva, ki goreče želi biti spreobrnjeno.

PREROK SOFONIJA je prejel svoje preroško poslanstvo za kralja Josija; okrog leta 625. Ljubil je pravico in oznanil dan Gospodov po podobi obredne daritve, v kateri bodo kaznovani vsi razen onih, ki živijo pravično, ponižno in so pokorni božji postavi. Prerokbi o kazni sledi mesijanska vizija: ime Gospodovo bo tedaj poveličano med poganskimi narodi in zopet bo obnovljeno prijateljstvo med Bogom in Izraelom, ki bo prečiščen v preskušnjah.

PREROK NAHUM: Iz njegovega življenja ne vemo nič, tudi ni dognano, kje je njegov rojstni kraj Elkoša. Ohranjen odlomek njegove prerokbe opisuje prvo dejanje božje sodbe v svetu in nato izpove

brezmejno veselje nad novico o razdejanju Niniv (608).

PREROK HABAKUK: O njem vemo samo, kar pove knjiga sama. Njegova prerokba spada v čas po bitki pri Karkemišu (605). Napoveduje grozečo Kaldejsko invazijo. Habakuk je prerok-modrijan, ki je eden prvih Judov, ki razpravljajo o vprašanju zla. Njegova rešitev tega vprašanja je, da bo Bog na koncu rešil pravične, napadalec bo kaznovan in ves svet bo spoznal Boga.

PREROK AGEJ je omenjen v Ezdrovi knjigi (5, 1 in 6, 14). Knjigo, ki nosi njegovo ime je napisal učenec, ki je dodal dopolnilno gradivo. V tem dodatku govori o Ageju v tretji osebi. Agej je vršil svoje poslanstvo v Jeruzalemu okoli leta 520; to je bila doba ponovnega zidanja templja.

PREROK ZAHARIJA, sodobnik Ageja, je razširil obzorje svoje vizije. Njegov jezik je skrivnosten in simboličen: po angelu je bil navdihnjen z božjimi prerokbami. Pridiguje moralno obnovo in obenem vzpodbuja ljudstvo, naj znova zgradi tempelj. Knjiga obsežno opisuje mirno vladanje Mesija in skrivnostno oznanja uničenje nasprotnikov Jeruzalema in spreobrnitev narodov. Drugi del knjige, ki opisuje različno dobo, pripada drugi polovici četrtega stoletja pred Kristusom.

PREROK MALAHIJA: Splošno mnenje je, da spadajo Malahijeve prerokbe v leto pred nastopom Nehemija (444). Malahija spričuje ljubezen Boga do svojega ljudstva; za dokaz navaja nedavno kazen, ki je zadela Edomce. Temu pa sledi del, v katerem je pojasnjeno, zakaj Bog ni bil velikodušen s svojimi blagoslovi; vzrok je bila nemarnost duhovnikov in nemarnost v plačevanju desetine. Malahijevo pridiganje je pripravljalo pot veliki reformi, ki jo je začel Nehemija.

F.

MARIJA V TRNJU v pri Železni Kapli

Bolj ko se poglobljam v zgodovino naših Marijinih božjih potov, bolj se mi zdi vse zanimivo. Toliko različnosti in toliko prijetne spremembe. Niti dvoje božjih potov ni enakih. Letos bo koledarsko berilo o Marijini romarski poti v Trnju pri Železni Kapli. Železna Kapla je na Koroškem in sicer prav blizu državne meje. Leži v Slovenskih Alpah ali med slovenskimi Alpami. Stisnjena je v zajedo porečja Kapelske Bele in v skupino Kamniških Savinjskih-Solčavskih Alp. Še v Karavankah, ki so zelo dolga toda ozka alpska skupina. Karavanke pripadajo v vsem obsegu slovenskemu narodno-pisnemu ali etnografskemu območju. Meja tega obsega je nekako na črti, ki poteka od Most pri Žirovnici ob Završnici na Sedlo Kališče 995 m med Pečmi in Begunjščico pa nekako mimo vrha 1054 m Velike Gače in dalje proti vzhodu preko slikovite debri Drage na preval Vrh Luž 1252 m, med Dobrčo in Begunjščico pa nad Tržičem na dolini Lomščice ter po njej na preval 1465 m

ob J avorniku in po dolini Reke pod Storžičem do Kokre. V nadaljnjem poteka meja čez Spodnje in Zgomje Jezersko ter čez Jezerski vrh 1216 m na Belo, pa čez Pavličev vrh 1339 m na Solčavo, čez Sleme 1263 m Med Raduho in Olševo na potok Bistro.

Če je tu omenjena gora Olševa, povdarim, da Železna kaplja ni tako daleč od Olševe (Olševa pomeni jelša); na Olševi pa so našli najstarejše sledi človeka na sedanji slovenski zemlji. Sled je bila odkrita leta 1928 slučajno. Tedanji solčavski kaplan Vinko Kolman je šel obiskat sosednjega župnika Janeza Hojnika v Strojno. Ko se je vračal čez gore, ga je zajela silna nevihta, iskal je zavetja in ga je našel v neki skalnati jami. V jami je pobral na tleh zob in ga je vzel s seboj. Uğibal je, čigav bi bil ta zob, pa seveda ni mogel dognati. Zob je nesel ob priliki v Celje in ga je pokazal profesorju dr. Srečkotu Brodarju, da bi najdbo znanstveno preiskal. Ne dolgo potem je prišel dr. Brodar v

Železna Kapla: Boštejeva hiša v ozadju (*). Boštejevi so bili konji, ki so po legendi pripeljali Marijino podobo v Trnje. Hiša je pri farni cerkvi sv. Mihaela.

Solčavo in g. kaplan je vzel s seboj še nekaj solčavskih fantov, ki so nesli krampe in lopate. Začelo se je delo pod nadzorstvom prof. Brodarja. Prišli so do presenetljivih starinskih najdišč. Predvsem so našli tu veliko jamo ali votlino nekako 200 m pod vrhom Olševe, katere odprtino - ljudje jo imenujejo „zijavko - zijalka“. Odprtina je 15 m široka in 10 m visoka, obmjenjena proti jugu. Cela votlina pa meri v globino gore 150 m in je 20 m široka. Tla v votlini malo vise od ozadja proti izhodu. Po prvi svetovni vojni je ravno mimo te „Potočke zijalke“ bila potegnjena državna meja med Avstrijo in Jugoslavijo. Zijalka je v Jugoslaviji. Ta zijalka je najstarejše znano bivališče človeka v širši okolici. To so sledi takozvanega jamskega človeka, ki se mu znanstveno pravi „Aurignac-Orinjak“. Bil je to človek majhne postave kot Eskimi od severa; živel je od lova divjih živali, oblačil se je v živalske kože in je živel v starejši kameni dobi. Znanstveniki, ki proučujejo stroj in zgodovino zemlje - geologi, trde, da je ta jamski človek živel pred nekako 10.000 leti, nekateri pa pravijo, da pred 30.000 leti. V Potočki zijalki - Potočka se imenuje zato, ker je na Potočnikovem posestvu - so našli ostanke, kosti najmanj 50 živali, največ kosti jamskega medveda. Mnoge kosti so bile obdelane kot razno orodje: šila, dleta, igle. Teh kosti je bilo za cele vreče. V solčavski kaplaniji g. Kolmana so vse to osnažili in spravili v zaboje ter so vse zapekljali v celjski muzej. Profesor dr. Brodar je napravil zapisnik o najdenih predmetih. Seznam je bil objavljen v časopisu „Maribor“ 1929, stran 113. Nekaj tega izkopanega orodja je ohranil hotelir kopališča dr. Gross v Beli pri Kapli. Ravno prav, da se je vsaj to ohranilo, ker je bil celjski muzej med okupacijo bombardiran in popolnoma uničen.

Olševa ali Potočka zijalka je na prehodu iz Solčave v Železno Kaplo. Torej ne daleč od Deviče Marije v Trnju. Sploh je kraj na prazgodovinskih tleh. Na koroški strani nad Klopinski jezerom je gora Sv. Jurija - 650 m. Na tem vrhu je stala prazgodovinska trdnjava: našli so ostanke iz bronaste ali iz halštatske dobe. V srednjem veku je bil na gori brambni grad in je imel kapelo sv. Jurija. Več ostankov je bilo v teh krajih najdenih iz keltske dobe. Rimskih spomenikov pa je kar cela kopica. Znano je rimsko mesto Juena - Juna, Podjuna. Juena je bila oddaljena od Virunuma - Gospa Sveta en dan hoda. Na hribu Sv. Eme ali Sv. Rozalije, je bilo včasih keltsko selišče, pozneje pa v

rimskem času: škofovsko mesto s stolnico. Omenja se škof Vigilij kot „karavanski“ škof, ki je imel svoj sedež na gori Sv. Eme, nad Globasnico. Rimljani so imeli skozi ozko sotesko iz Podjune na Jezersko vozno pot, torej po sredi sedanje Železne Kaple in tik pod Trnskimi hribom. Ravno v Kapli se združijo peteri hudourniki: Bela, Lepena, Remšnik, Obirski potok in Lobnik. V zapiskih XI. stoletja - kmalu po letu 1000 je v tem kraju omenjena kapela sv. Mihaela. Od kapele je ime Kapla. Dolgo časa je bila to Slovenska Kapla (Windisch Kappel), še le leta 1890 so kraju dali ime Železna Kapla, ki pa nima z železom nobene zveze, ker takrat ni bilo tu nobene železne tovarne. Pač pa je bilo skladišče železa iz Labotske doline. Tukaj je bilo železo tehtano in zacarinjeno, preden je šlo preko Jezerskega prelaza na Kranjsko. Tako je Kapla v zvezi z železom.

Plemeniti Chezil je ustanovil samostan avguštinskih kanonikov v Doberli vesi in je podaril nasledniku škofa Aboina briksenškemu škofu Altvinu svoje dedno posestvo v Kapli in četrti del dohodkov ondotne cerkve. Posestvo je obsegalo hiše, gozdove, pašnike in ribolov. Pozneje je prešla ta posest na oglejskega patriarha. V 12. stoletju Kapla ni več pripadala briksenški škofiji. Sto let pozneje je vas Kapla bila v lasti koroškega vojvoda, kar je bilo za vojvode pozneje velikoga pomena iz strateških ozirov radi Jezerskega prelaza. Tudi ljubeljski prelaz so imeli koroški vojvodi v oblasti. V urbarju vojvodskega glavnega gradu na Rebrci se leta 1267 Kapla prvič imenuje kot trg kot „forum apud Capellam“. Glede železne trgovine so kaplanci tekmovali celo s Celovcem. Kapelski trg je pozneje dobil tudi pravico trgovine z morsko soljo in je Kapla zalagala s soljo vso pokrajino do Drave. V Kapli so imeli tudi dve bojnišnici, ki ste bili pozneje združeni v eno.

Mati cerkve Marije v Trnju je farna cerkev sv. Mihaela v Železni Kapli. Oglejski patriarh Peregrin je leta 1154 predpisal kanonikom v Doberli vesi vodilo sv. Avgušтина. Istočasno jim je izročil Doberleško župnijo z vsemi podružnicami. Cerkev v Kapli je bila že samostojna cerkev. Bila je ustanovljena po kakih plemenitnikih, ki so duhovnika tudi zdrževali, zato patriarh cerkve sv. Mihaela ne omenja. Pozneje pa je pripadla zopet pod Doberlo ves. Fara v Železni Kapli je nastala pred letom 1106.

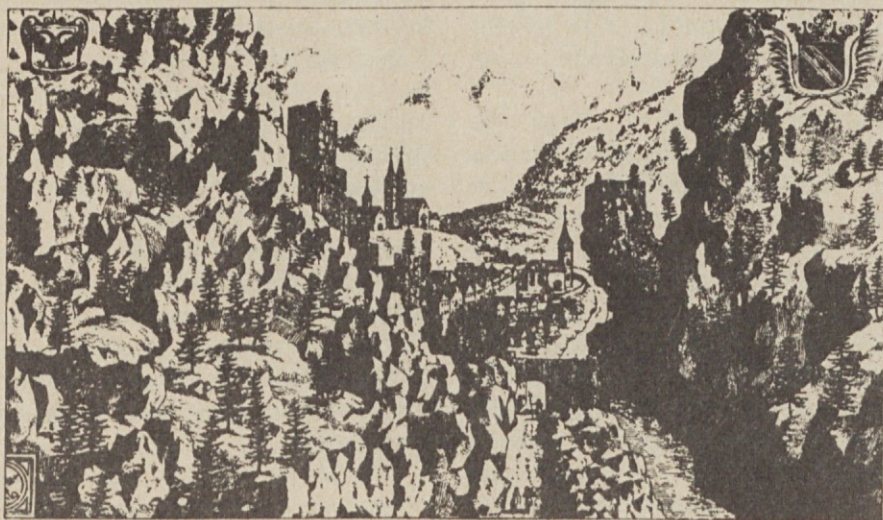
Do konca 16. stoletja je imela župnija Železna Kapla zelo velik obseg. Še zdaj je ena največjih fara v deželi. Sega namreč od vrha

Pece do vrha Obirja, na jugu do državne meje. Svoj čas je pripadalo Kapli tudi Jezersko, ki je pa že leta 1593 postalo samostojna fara. Kaplska farna cerkev je bila končana tako kot je zdaj v različnih časih in dobah. Početki cerkve so iz romanske dobe. Turki so Železno Kaplo trikrat napadli, prišli so preko Jezerskega. Cerkev so tudi požgali; nato so jo gotizirali. Sedanji stolp je iz leta 1643. Cerkev je zdaj 32 m dolga in z vsemi tremi ladjami 15 m široka. Torej zelo prostorna stavba. Včasih je bilo okrog cerkve pokopališče in tudi v cerkvi so pokopavali. To pokopališče je bilo leta 1814 opuščeno ter premeščeno k cerkvi Matere božje v Trnju zunaj trga.

CERKEV DEVICE MARIJE V TRNJU

O Marijini podobi, o cerkvi v Trnju nam pripoveduje tako ljubeznivo prisrčna legenda. Tam, kjer je zdaj prelepa cerkev, je bil nekoč gozd, poln grmovja in trnja. Pastirji so pasli svoje ovce po grmovju. Pa so začeli opazovati, da jim ovce izginjajo. Ko so jih šli iskat, so jih vedno našli, kako kleče v grmovju ravno tam, kjer zdaj stoji cerkev. Skoraj vedno pa se je to zgodilo na takozvano "mlado soboto" to je prva sobota po novi luni. Ob mladih sobotah se je tam prikazovala Marija v beli obleki in se je sprehajala po trnju sem in tja. Nihče pa se ni mogel

Gospe približati. Iz tega so ljudje spoznali, da je kraj svet in Marija želi, da bi jo tu častili. Pozidali so cerkvico, toda niso imeli podobe, ki bi jo postavili v oltar. In tu je pomagala božja previdnost. Vozniki posestnika Bošteja (Sebastijan) so bili ravno v Italiji, kamor so šli po vino. Boštejeva hiša še zdaj stoji in mora biti ena najstarejših v kraju. Ko so se vozniki odpravljali nazaj v domovino, je kar na lepem pristopil k njim mož in jim položil na voz kip Matere božje ter jih je prosil, naj ga puste tam, kamor jo bodo konji sami peljali in z vozom obstali. Druga legenda pripoveduje, da je neki Korošec, morda celo Kaplanc, našel te Boštejeve voznike v Italiji. Temu Korošču se je sanjalo, da je videl Marijo z Jezusom v naročju. Ta slika ga je vedno spremljala in ga pregnajala, naj sam naredi tako podobo, ki jo je v sanjah videl - učil se je namreč v Italiji za kiparja. Začel je podobo rezljati in vedno lepše mu je šlo delo izpod rok in naposled se mu je delo izredno posrečilo. Ko je bil kip dovršen, mu je Marija sama povedala, da naj naloži kip na voz, v katerega bodo vpreženi koroški beli konji. In kjer bosta konja obstala, je naročila Marija sama, tam naj podobo odložijo, zakaj tam so dobri ljudje, med kateri mi hoče Marija prebivati. Kipar

Utrdbe pri Železni Kapli na Koroškem.

Doberla ves - ponos lepe Podjune in središče verskega življenja skozi stoletja zgodovine Bogu zvestega ljudstva izpod Pece in Obirja.

je to storil, kakor mu je bilo naročeno. In je tudi sam prisedel. Čimbolj proti severu se je pomikal voz s vozniki, kiparjem in Marijino podobo, tembolj znani so postajali kiparju kraji. Naposled so prišli do Železne Kaple; konja nista krenila k Bošteju, kjer sta bila doma, temveč na levo sta zapeljala na grič in obstala ob trnjevem grmu in konj ni nihče mogel premakniti naprej, dokler niso Marijinega kipa odložili. Potem so sami krenili do Bošteja. Pobožno ljudstvo je na mestu onega trnjevega grma postavilo cerkvico ali kapelo in je glavni oltar v njej okrasilo z omenjenim kipom domačega umetnika.

Zanimivo je to, da se skozi vsa stoletja vsako mlado nedeljo opravlja vsa farni služba božja v Marijini cerkvi v Trnju. Seveda cerkev ni daleč od farne - samo malo zunaj trga. Do leta 1919 se je v župnijskem arhivu Železne Kaple hranila pergamentna listina - velikost 20krat 15 cm - ki jo je sestavil akvilejski patriarh Frančišek, v potrdilo, da je 19. oktobra 1336 posvetil Marijino cerkev v Železni Kapli in je ob tej priliki podelil vernikom 80 dni odpustka. Iz onega časa bo skoraj gotovo gotski prezbitarij Marijine cerkve v Trnju. Zidava cerkve

pa takrat najbrž še ni bila popolnoma dovršena, ker imamo tudi drugo listino iz leta 1441, v kateri patriarh Ludvik navdušuje vernike v Železni Kapli, naj cerkev dovrše ter okrase. Tudi še pozneje in sicer leta 1483 je pisal patriarh Julian, da podeli vsem vernikom, ki bodo pomagali končati cerkveno stavbo v Trnju in ki bodo prejeli zakramenta sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa, 100 dni odpustka.

Oglejski patriarh Groman je poslal 18. maja 1511. pismeno pooblastilo lavantinskemu škofu v Št. Andraž na Koroškem, da naj vizitira samostane onstran Alp in da lahko posvečuje cerkve. Takrat je bil na sedežu lavantinske škofije škof Lenart I. Pewrl. Ta škof je v moči pooblaščenja na praznik Marijinega Vnebovzeta 1515 podelil vsem dobrotnikom Marijine cerkve v Trnju 40 dni odpustka. Skoraj gotovo je cerkev bila onega leta popolnoma dovršena. Takrat so naredili v cerkev zidane oboke ali strope. Prvotni strop je bil namreč lesen, kot se še zdaj vidi na podstrešju.

V onem času so tudi okrasili cerkev od zunaj s fresko slikami Marije, kako stoji na trnjevem grmovju, potem smrt

Doberla ves: Notranjost Marijine fame cerkve

Matere božje, Žalostne Marije s sedmerimi meči v Srcu in s sliko sv. Ane samotretje, kar pomeni: na sliki so tri osebe: sv. Ana, Marija in Jezus; stara mati, hčerka in vnuk. Na isti steni je bila tudi fresko slika sv. Krištofa. V Trnju je bila ustanovljena na pobudo Humperškega Sigismunda tudi bratovščina sv. Krištofa v pomoč v bojih proti Turkom in sicer leta 1517. Po smrti grofa Sigismunda Humperškega je bratovščina prenehala. Tudi notranje stene v cerkvi so bile okrašene s freskami, predvsem prezbiterij ali prostor pred velikim oltarjem, škoda, da so jih pozneje kot mnogokje drugje, prebelili. Zdaj v najnovejšem času so te stare slike na sveži omet zopet obnovljene.

V strahoviti dobi turških vpadov je bila Marijina cerkev večkrat v veliki nevarnostih, toda pod varstvom Marijinim je bilo svetišče in Turki niso mogli nikoli do njega, četudi stoji cerkev ravno nad cesto. Železno Kaplo so Turki vso popolnoma požgali, Marijina cerkev v Trnju pa je ostala kot trdnjava in v cerkvi so se rešili tudi Kaplanci - tako

ljudstvo imenuje prebivalce Železne Kaple. Gotovo je bila cerkev dobro utrjena in Kaplanci so jo tudi hrabro branili. Še danes se pozna na steni 53 strelskih lin, ki so sicer zazidane, pa tako, da se popolnoma pozna, kje so bile te line.

Zvonika, ki ga ima naslikanega zgodovinar Valvazor iz leta 1688, zdaj ni več; samo sledovi se poznajo, kje je zvonik stal - na južni strani cerkve, tam, kjer je zdaj pozidana zakristija. V prtličju zvonika je bila prvotna zakristija, pa je bila preveč vlažna. Nad zakristijo je bil oratorij. Sedanji zvonik je na severni strani cerkve ob prezbiteriju.

KAPELA SV. ANE

Pri mnogih Marijinih romarskih cerkvah so postavljene tudi kapele Marijini materi sv. Ani na čast. Tako tudi v Trnju. Prav poleg cerkvenih sten je kapela stala. Valvazorjeva slika to kapelo še kaže. V kapeli je bil oltar sv. Ane. Svetnica je imela lesen kip, ki je

bil oblečen po stari navadi in sicer v belo svilnato obleko. V kapeli je bil tudi stranski oltar sv. Roka, patrona zoper kužne bolezni. Pri vhodu kapele je bila spovednica. Na praznik Marijinega Vnebovzjetja je bila vsako leto procesija k tej kapeli. Po procesiji je bila sv. maša pri oltarju sv. Ane. V prejšnjem, devetnajstem stoletju, je bila ta kapela odstranjena in postavljena nova, ki je zvezana s cerkvijo.

GLAVNI OLTAR V MARIJINI CERKVI

Sedanji nastavek glavnega oltarja je zelo lepo baročno delo. Ves oltar je bogato pozlačen. Napravil ga je kipar Mihael Stiger leta 1794. Štirje pozlačeni stebri nosijo zgornji oltarni nastavek, nad katerim stoluje skupina presv. Trojice. V tronu je lesena podoba ali kip Matere božje, poleg nje sta na vsaki strani: Sv. Joahim in Ana, med stebri pa sv. Barbara in sv. Katarina. Kip čudodelne Marije je bil v teku časa zelo popačen in pokvarjen. Da bi podobi bolj pristojala obleka, so Marijinemu kipu odrezali levo

roko in tudi del desne roke, tako da je Marija pohabljenka. Slika to lepo pokaže. Jezuščka pa so na Marijo pritrdili z železno kljuko. Seveda se vse to izgubi, ker nosi Marijin kip obleko. Podoba je narejena v gotskem slogu. Ni pa to prvotni čudodelni kip.

Pohabljenje Marijine podobe pripisuje ljudstvo ženeškemu oskrbniku (grad Sonnegg v Št. Lipšu). Pravijo, da je Marija imela na prstu leve roke dragocen prstan, ki si ga je oskrbnik prisvojil in ga podaril svoji ženi. Žena pa mu je umrla že naslednjo noč. Nad tem se je predrzni oskrbnik tako razjezil, da je dobil delavca ali hlapca, ki je moral Marijinemu kipu odsekati celo roko do lakta. Ko je hlapec to resnično dovršil, ste se mu posušili obe roki, tako da ni mogel več izvrševati svoje službe in naberačenega kruha ni mogel spraviti v žep, ali v koš. Oskrbnik pa je šel v svoji hudobiji še dalje: Marijino podobo je potegnil z oltarja in je strgal obleko raz nje. Pometal je raz sten tudi vse zahvalne podobe in napise ter jih odstranil iz cerkve.

Slika celotne Železne Kaple. V ospredju Tmje. Ob stolpu se vidi kapela sv. Ane.

Božjepotna cerkev v Trnju pri Železni Kapli

Notranjščina Marijine cerkve v Trnju

Ta žalostni dogodek ljudstvo še zdaj opeva v posebni slovenski pesnitvi. Tudi votivne podobe so se ohranile in so jih v zadnjem času zopet obesili v cerkev, saj kažejo in govore te podobe o prisrčnem češčenju in o velikem zaupanju, ki še zdaj živi med dobrim ljudstvom. Mnogo teh zahvalnih tablic ima tudi umetniški pomen, ker kažejo narodne navade in šege naroda v različnem času. Skoraj na vsaki izmed teh votivnih tablic je zapisana tudi letnica Marijinega uslišanja.

STRANSKI OLTARJI

Oltarni nastavki so leseni, narejeni so pa bili v prvi polovici 18. stoletja. Desni stranski oltar je posvečen sv. Jožefu. Leta 1720 je vizitator predpisal naj se odstrani s tega oltarja kip Žalostne Matere božje in da naj preskrbe kip sv. Jožefa, saj je tako glavni oltar posvečen Materi božji. Poleg sv. Jožefa so na tem oltarju še kipi: sv. Apolonije in sv. Lucije; zgoraj nad sv. Jožefom pa je sv. Družina in sv. Vincenc Pavlanski ter sv. Elizabeta.

Na levi strani je oltar sv. Jakoba apostola St., katerega svetinje so v Komposteli na Španskem. Tudi ta kip je naročil vizitator leta 1720. Poleg glavnega patrona oltarja je tu še obglavljenje sv. Janeza Krstnika, sv. Janeza Krstnika, sv. Janeza Zlatousta, sv. Nikolaja in sv. Florijana in še sv. Janeza Nepomuka, ki je bil ravno v istem času prištet svetnikom.

V prizidani kapeli sv. Ane je nastavek oltarja iz druge polovice 18. stoletja, kip sv. Ane pa je starejši, prenešen iz stare kapele. Poleg sv. Ane so tu še kipi sv. Roka in sv. Boštjana; nad tabernakljem pa je sv. Joahim, mož sv. Ane, potem sv. Zaharija, oče sv. Janeza Krstnika, na vrhu pa je sv. Trojica.

ZANIMIV BOJ ZA MARIJINO OBLEKO

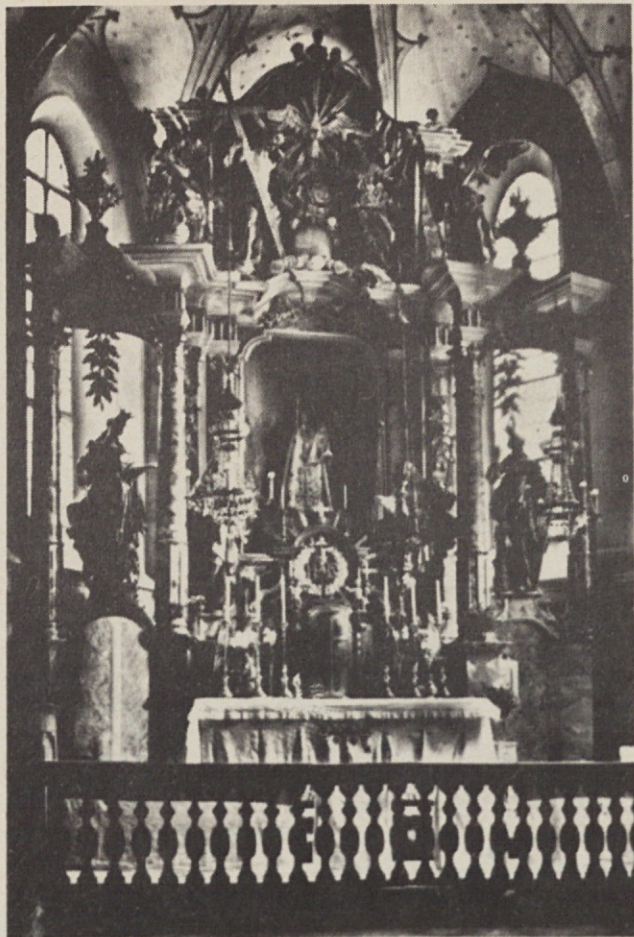
Avstrijski cesar Jožef II. (1780–1790) ni vedel, zakaj je bil cesar. Ko bi se bil držal raznih reform v svojih mejah in v svoji vladarski službi, bi bil najbrž velik in slaven vladar, tako se je pa omešil, ko se je vtikal v stvari, ki prav nič niso pripadale v njegov delokrog. To se je posebno pokazalo v Trnju pri Železni Kapli. Papež Pij VI. ga je šel osebno svariti in prositi na Dunaj, naj pusti pri miru cerkvene zadeve, sicer bo ljudstvo preveč razburilo. Nič ni pomagalo. Papeževa pot na Dunaj leta 1782 je bila zastoj.

Cesar je postavljajl meje škofijam v državi, ustanavljajl nove škofije, nove fare, razpustil je toliko samostanov, nekatere redove je popolnoma zatrl v državi. Potem pa se je vtaknil prav v podrobnosti cerkvenega življenja in uprave v cerkvi. Izdal je predpise radi števila maš in kako dolgo sme služba božja trajati, kaj morajo duhovniki pridigati. Odpravil je mnoge praznike, prepovedal procesije in božja pota, določajl, kdaj se sme zvoniti po cerkvah – ob hudi uri niso smeli zvoniti. Prepovedal je celo božično polnočno mašo. Zapovedal je, da morajo vsem Marijinim kipom v romarskih cerkvah odvzeti obleko in pobrati s sten vse zahvalne ali votivne podobe.

Kako je ljudstvo viselo na starih navadah in je bilo pripravljeno braniti jih z nevarnostjo lastnega življenja, za to je sijajen in očiten dokaz naravnost pretresljiva zgodba usodnega odvzema obleke Marijinemu kipu v Trnju pri Železni Kapli. Ravno radi tega "Marijinega slačenja" je ta le popis trnske božje poti tako silno zanimiv.

Prvo povelje "slačenja": Leta 1784 v mesecu avgustu, ko je praznik Marijinega Vnebovzetja in

Trnje: Glavni oltar z oblečeno Marijo

največ romanj na sporedu, je izšlo cesarsko povelje, da se mora odstraniti vsem Marijinim kipom v božjepotnih cerkvah obleko in da morajo takoj izginiti vse votivne tablice raz sten.

Kapelski župnik Valentin Prunner je seveda moral ubogati in je povelje izvršil, ko je dal naročilo cerkovniku, da mora pobrati in odnesti iz cerkve Marije v Trnju vse zahvalne podobe. Ljudstvo se je takoj dvignilo in je šlo nad župnika v njegovo stanovanje. Zmerjali so ga s protestantom, brezvercem in so zahtevali od cerkovnika ključe od Marijine cerkve. Duhovnik se sili seveda ni mogel ustavljati in je ključe izročil in verniki so takoj obesili na prejšnje mesto vse votivne table.

Tri dni in tri noči je potem ljudstvo cerkev stražilo. Oskrbeli so se z vsem mogočim orožjem, posebno, ker so slišali, da bodo Mariji odvzeli prelepo obleko. O tem brezuspešnem poizkusu slačenja Marijine podobe je župnik molčal in ni naznanil oblasti. Kaj hoče ljudstvo razburjati? Skoraj gotovo je bil celo ponosen na svoje odločne farane.

Tedanji arhidiakonatski provizor Ožbolt Gutsman je nato poslal poročilo na okrožni urad in sicer na tak način, da po njegovem mnenju in prepričanju obleka na Marijini podobi, potem cerkvene stena obložene z votivnimi tablami, razni nabiralniki darov, posebno razni znaki ozdravljenj kot bergle, niso posebno lep okras za cerkev in da so

farani in tudi vodstvo trške občine stavili župniku take ovire da ni mogel izvršiti cesarskega povelja.

Drugo povelje "slačenja": Na to Gutsmanovo poročilo je župnik Prunner dobil od okrožnega urada 26. septembra 1787 povelje, da mora Marijini podobi v božjepotni cerkvi takoj odvzeti obleko ter nemudoma odstraniti vse zahvalne table raz sten in vse znake ozdravljenja in sicer "pod strogo kaznijo se mora izvršiti visoki ukaz in vsako najmanjšo oviro je treba takoj naznaniti okrožnemu uradu."

Župnik Prunner je poročal ali pisal okrožnemu uradu v Celovec 26. oktobra 1787 sledeče: "Takega naročila nikakor ne morem izvršiti, ker je s tem ponižana moja duhovniška čast - ljudje so razburjeni in v izrazih niso izbirčni; udeležena je vsa fara in mi lahko farani odtegnejo podporo ter sem potem brez sredstev za življenje; tudi moje življenje je v nevarnosti, če bi si predrznil storiti, kar mi naročate. Ljudstvo je namreč tako vznemirjeno, da se bojim splošne vstaje. Če jaz odpravim obleko z Marijinega kipa ter odstranim votivne table, si s tem nakopljem najhujše sovrašтво ljudstva in nezaupanje, mesto ljubezni, ki naj vlada med čredo in pastirjem. Že pred dvema letoma sem poskusil cesarski ukaz izvršiti, pa me je ljudstvo zmerjalo, cerkovniku pa je siloma odvzelo cerkvene ključe. Votivne table so ljudje sami obesili nazaj na steno in potem tri dni in tri noči cerkev imeli zastraženo. Ravno tako je nekaj enakega pričakovati zdaj in ljudje se bodo s silo uprli vsakemu, ki bi hotel Mariji odvzeti obleko.

Da tak neprijeten in osovražen odpor preprečim, kot dušni pastir svoje črede najponižnejše prosim slavni cesarsko-kraljevi okrožni urad, naj doseže pri njegovem Veličastvu cesarju, da votivne table ostanejo v Marijini cerkvi še nadalje in da naj Marijina podoba obdrži dragoceno obleko. Podoba je namreč neizdelan les in tudi oltar je v slabem stanju in se je bati, da se bo podrl, če

bomo preveč po njem plezali. Edini boljši okras oltarja je Marijina obleka, ki je dostojna ter farane in romarje vzpodbuja k češčenju Matere božje. Radi Marijine obleke ne razširjamo nobenih vraž, tudi brezboštva se radi tega ni treba bati v Železni Kapli. Jaz in moji ljudje se sklicujemo tudi predvsem na visoko odredbo od 10. septembra 1784, ki pravi, naj se obleka na Marijinem kipu obdrži v onih cerkvah, ki so izredno mnogoštevilno obiskovane in pri nas v Trnju je tako."

Na ta priziv je prišel v Železno Kaplo od okrožnega urada dne 10. dec. 1787 sledeči odgovor:

"Če prezremo vse razloge, ki jih navaja župnik Prunner iz Železne Kaple, zakaj ni odstranil obleke z Marijinega kipa v Trnju, se je župnik pregrešil že s tem, ko ni pred dvema letoma našemu uradu naznanil kazni vrednega upora, temveč je s tem svojim molčanjem ljudstvo k uporju celo podžigal. Kaznivo je tudi to, ker župnik ne razločuje, kar je bistvenega v naši sv. katoliški veri od onega, kar je krivo in napačno in kar spada samo k okrasku in da v svoji dušno

Prvotni gotski Marijin kip
v Trnju iz leta 1386.

Podoba Marije Trnske
v svojem slavnostnem oblačilu

pastirski službi svojo čredo napeljuje k dedni blaznosti, mesto bi skrbel za to, da bi te duhovno bolne ljudi spametoval in ozdravil.

Prepoved oblačenja Marijinih kipov je bila 4. avgusta 1786 ponovno objavljena kot postava in ravno tako nabiralniki in votivne tablice so po naročilo cesarskega povelja prepovedane in se morajo vse odstraniti. Po globoko utemeljenih predpisih se to ni zgodilo, pa vseeno se poslužimo pota dobrote in prizanesljivosti ter naročamo, da morajo priti na okrožni urad v Celovec na zaslišanje in sicer 22. decembra 1787 občinski možje iz Železne Kaple ter kapelski župnik Valentin Prunner. Zaslišanje se vrši ob 9. uri zjutraj.

Cesarsko kraljevi okrožni urad v Celovcu 10. decembra 1787."

ZASLIŠANJE "ZLOČINCEV"

Dne 22. decembra - hudobija se pozna na tem, da župnika take velike fare kličejo na odgovor ravno pred božičnimi prazniki. - Ta dan so morali možje z župnikom narediti dolgo pot 38 km: župnik, trški sodnik, občinski pisar, občinski svetovalec, dva tržana in 10 faranov.

Sprejel jih je strogi tajnik okrožnega urada Gospod von Pauer, ki je bil posebej določen za komisarja. Zasliševanje se je vršilo v tajnikovem stanovanju. Najprej so zastopstvu iz Železne Kaple prebrali strogo odredbo visoke vlade glede odstranitve obleke Marijinih podob.

Ko je bil odlok prebran, se je komisar dvignil proti župniku Prunnerju, ki ga je

komisar prostaško sramotil pred njegovimi župljani: Naravnost sramota je, da ima župnik tako malo znanja, da bi lahko ljudi poučil o tem, kar je bistvenega v sveti veri in da bi skušal ljudi ozdraviti one dedne blaznosti in predsodkov. Obdolžil je župnika sebičnosti in mu je očital, da opušča dolžnost samo za to, da bi ga farani ne nehali podpirati.

Ko se je duhovnik hotel zagovarjati, je komisar zagovor odklonil in župniku ni dal besede, češ, da se taki osebi sploh ne more verjeti. Župnik je pozneje povedal: Tako sem bil osramočen in ponižan, da nisem mogel misliti drugega kakor na krivo obtožbo Kristusovo, ko je stal pred Poncijem Pilatom.

Potem se je komisar obrnil proti trškemu sodniku in je grajal njegovo nepokorščino in trdovratnost, faranom pa je očital naravnosten upor proti cesarju. Volja vladarjeva je, naj se Marijini podobi takoj odvzame obleka. Ali boste odrekli pokorščino cesarju? Eden faranov je odgovoril. "Mi sicer ne moremo zabraniti, da bi Materi božji prelepa obleka ne bila odvzeta, toda dovolili nikdar ne bomo!" Komisar je odvrnil: "Vladar tudi vašega dovoljenja ne potrebuje. Toda kakor hitro pridete domov, mora biti Mariji obleka takoj odvzeta."

Ker so pa bili božični prazniki že pred vratmi, je župnik Prunner prosil dovoljenja, naj bi slekli Marijino podobo po praznikih. Komisar je odgovoril: "Moja vest mi sicer tega ne dopušča, da bi kaj takega dovolil, toda do srede po Novem letu mora biti povelje izvršeno in po izvršenem povelju mora biti takoj poslano poročilo na cesarsko kraljevi urad v Celovec. Kot poroki te izvršitve se morate vsi povabljeni krivci lastno-ročno podpisati."

Božični prazniki v Trnju 1787. Na praznik sv. Štefana 26. dec. je župnik svoje vernike poučil v pridigi, da je pravemu katoliškemu kristjanu res vseeno, če je podoba Matere božje naslikana na papir ali na platno ali če je iz lesa izrezljana ali iz kamna sklesana

in je tudi vseeno, če je podoba oblečena ali pa je brez obleke in ker je želja njegovega cesarskega veličanstva, da se mora vsem oblečenim Marijinim podobam odvzeti obleko, se moramo odredbi pač pokorno ukloniti. Župnik se je pri tem skliceval na besede sv. Pavla, da je vsaka oblast od Boga in kdor se torej ustavlja postavni oblasti, se ustavlja Bogu samemu.

Ljudstvo pa tega poučenja ni hotelo sprejeti. Farani so namreč izvedeli, da mora biti ukaz izvršen do srede po Novem letu, zato so napravili skrivno prisego, da se bodo že na Novega leta dan zbrali kot straža pri cerkvi v Trnju in bodo preprečili odvzem Marijine obleke. Za stražo so ljudje pridobili tudi okoliške občine. Župnik se je prestrašil, ko je izvedel, kaj se pripravlja in se je bal posledic, zato je naročil cerkovniku, naj že na Starega leta večer na skritem vzame Mariji obleko in milostno podobo sploh odstrani ter jo zaklene v omaro, v tron na glavnem oltarju pa naj postavi drugi Marijin kip. Tako je cerkovnik naredil.

Hude posledice: Ko so verniki na Novega leta dan zagledali na glavnem oltarju v Trnju tuji Marijin kip, so bili vsi zelo vznemirjeni. Po službi božji so prišli mnogi na župnikovo stanovanje ter izrazili svoje veliko razočaranje nad odstranitvijo milostne podobe. Kregali so župnika, zakaj ni počakal določenega dneva. Ljudje so zopet z vso resnostjo in strogostjo zahtevali ključke od cerkve. Siloma so vlekli cerkovnika s seboj v cerkev, kjer jim je moral pokazati Marijino podobo. Takoj so vsi skupaj Marijo oblekli in jo postavili nazaj v njen tron na velikem oltarju.

Neki davčni pisar v Železni Kapli je bil krivično osumljen, da je on vzel Mariji obleko. Med tem časom, ko so bili ljudje pri župniku na stanovanju, so se nekatere kapelske ženske lotile pisarja, ko je bil ravno na kosilu pri svojem gospodarju, kjer je stanoval. Zagrabile so ga, on pa je v naglici

Marijin kip v Trnju brez obleke
Pohabljena Marija

potegnil nož in se je začel z nožem braniti. Svojo napadalko je zabodel z nožem v prsa. K sreči je nož zadel na naprsno iglo (broško) in tako je nož spodrsnil in je žensko samo malenkostno ranil na prsih, ženska poleg nje pa je bila malo oplažena na roki. Nekdo je potem pisarju izmaknil nož, ženske so ga vlekli na cesto. Tu so ga postavile na noge in so ga tirale skozi trg v Trnje, da bo prisiljen podobi vrniti obleko. Spotoma - saj ni niti vedel kaj vse pomeni in ni vedel, kaj se bo z njim zgodilo, je začel klicati Marijo in Jezusa na pomoč: Jezus, Marija, Jezus, Marija! Neka ženska mu je pripeljala kľofuto rekoč: "Zdaj boš dobro vedel, kaj je Marija!" Pisar res ni imel pri odstranitvi podobe nič opraviti, imel pa je več drugih prekrškov, ki je bil za nje

kaznovan. Večkrat je namreč po gostilnah javno in nesramno govoril proti veri, dajal je javno pohujšanje s svojim nemoralnim življenjem, s čemer se je celo ponašal. Ko je nekoč srečal na cesti duhovnika, ki je šel previdet bolnika s sv. Popotnico, je vzel v roko kos kruha in je rekel: "To je ravno isto, kar nese župnik bolniku." Župnik ga je zato poklical na odgovor, pa mu je odpisal: "Dolžan sem pokorščino samo svojim predstojnikom, župniku pa vsako pokorščino odrekam." Ker je bila pisarjeva brezbožnost javno znana, so kapelske ženske bile kar gotove, da žločina ni bil v stanu izvršiti nihče drugi. Bilo bi se lahko zgodilo z njim še kaj hujšega, če bi ne bilo nastopilo vojaštvo in ga rešilo iz ženskih rok. Po tem dogodku je pisar najel v Celovcu

advokata in je zahteval zadoščenja od kapelskih žensk. Advokat pa je menda dobro poznal rogovileža in tožbe ni hotel sprejeti. Doseženo pa je bilo vsaj to, da se pisar ni nikdar več prikazal v Železni Kapli.

Poročilo na Okrožni urad - Cerkev v Trnju uradno zaprta. Po obljubi in seveda tudi, da prepreče še večje nesreče, je župnik kajpada moral poslati poročilo o zadevi v Celovec. Takoj 2. januarja 1788 je sestavil poročilo in ga poslal na pristojno mesto. Poročal je, kot se je res zgodilo. Povedal je, kako bi bil rad na Starega leta dan neprijeten slučaj preprečil, toda ljudstvo je od cerkvenika s silo zahtevalo, da je Marijino podobo zopet postavil na oltar in so jo potem oblekli. Naslednji dan so ljudje primorali mežnarja, da je zopet obesil votivne tablice na prejšnje mesto. Trška oblast mi je naravno pomagala, poroča župnik, toda žalibog: kako naj se par ljudi - trški sodnik, trški pisar, sodniški sluga in pet vojakov, ki so imeli sicer nabite puške, zoperstavi taki premoči? Saj je bila zbrana cela fara, moški in ženske tisti dan in več dni še potem v trgu in pri cerkvi v Trnju. Zatrjujem svojo nedolžnost in Bog sam ve, da sem bil zadnjič Vašemu uradu po krivem zatožen, Bogu vsemogočnemu pa sem hvaležen, da je imela trška oblast toliko obzira do ubogega ljudstva, da je popustila, sicer bi se bila lahko naredila največja nesreča, ki bi je morda tudi cesarska svetlost ne odobraval.

Na to župnikovo poročilo je Okrožni urad takoj 4. jan. že odgovoril sledeče:

"Razumljivo je, da se radi skrajno kaznivega upora v Marijini cerkvi ne sme vršiti več nobeno versko dejanje. Povelje naše se glasi: V cerkvi Device Marije v Trnju ne sme ne župnik ne kak drugi duhovnik služiti sv. maše ali izvršiti kake druge verske obrede. Cerkev se mora zakleniti in mora ostati zakljenjena. V nasprotnem slučaju bo vsako tudi poskusno dejanje smatrano kot največji zločin s pomnoženo kaznijo. Vsak slučaj

upora mora biti takoj naznanjen na okrožni urad.

Cesarsko kraljevi Okrožni urad v Celovcu 4. 1. 1788."

Zadnja služba božja: Na praznik sv. Treh kraljev 1788 se je vršila pri Mariji v Trnju zadnja služba božja. Naslednji dan se mora Najsvetejši zakrament javno prenesti iz Marijine cerkve v farno cerkev sv. Mihaela, nato se mora cerkev v Trnju zakleniti. - Kapelski kaplan Janez Tofan je imel tisti dan sv. mašo. V svoji pridigi je omenjal in vernike poučeval, da lahko po vzgledu sv. Treh kraljev Boga povsod častimo v duhu in resnici. Na koncu pridige pa je pripravil kaplan nekako slovo od Marije. Verniki! ker bo radi vaše upornosti od zdaj naprej morala biti Marijina cerkev v Trnju uradno zaklenjena in se tudi bojim, da nam bo Marijina podoba odvzeta in zaplenjena, zato mi dovolite, da se danes v svojem in vašem imenu poslovim od Marije Trnske.. Če danes tukaj zadnjikrat vidim milostno podobo, sem pa o enem prepričan, da bom po Tvoji priprošnji, o Marija, gledal tvoje obličje na večno v nebesih...

S temi besedami kaplan ni nameraval nič drugega, kakor da bi se ljudje sprijaznili z odstranitvijo Marijine obleke in da bi bila Marijina podoba ljudstvu in cerkvi ohranjena za pozna stoletja.

Naslednji dan je bilo resnično sv. Rešnje Telo prenešeno iz Marijine cerkve v farno cerkev, cerkev v Trnju pa so zaklenili, kot je veleval cesarski ukaz. Pri tem je ljudstvo odvzelo cerkovniku cerkvene ključke, da se brez njihove vednosti ne bo nihče drznil dotakniti se ne Marijine podobe in tudi ne njene obleke. Župnik je zahteval, da mora ključ biti izročen njemu. Farani so odgovorili: "Zakaj ne bi smeli obdržati ključev mi, saj veste dobro, da ne želimo nič drugega, kakor da ostane oblečena Marija na oltarju. Vse to bo bolj varno, če imamo mi ključke. Ne damo ključev!"

Župnik Prunner ni smel molčati, da

ne pride še v večje težave, zato je o vsem natančno poročal na okrožni urad. Saj ni mogel drugače narediti. V srcu pa je bil gotovo ponosen na svoje odločne farane. - Od 7. januarja do 7. februarja je ostala Marijina cerkev zaprta: ni bilo v njej nobene sv. maše in nobene druge pobožnosti z duhovnikom. Ljudje so se pa vsako nedeljo in še posebej na Svečnico zbrali v obilnem številu in so opravili svojo privatno pobožnost: molili so sv. rožni venec, litanije in prepevali so Marijine pesmi. Vse je bilo mirno, toda to je bil mir pred nevihto.

Vojaštvo maršira proti Železni Kapli: Dne 6. februarja se je prikazal sam gospod Komisar von Hauslab v Železni Kapli z 21. vojaki. Namen tega izrednega obiska je bil, da bi najbolj znane in najbolj delovne ljudi, ki vodijo "vstajo", osebno kaznovali, predvsem pa, da bi pod vojaškim nadzorstvom in uradno odvzeli obleko Marijini podobi v Trnju.

Kakor bi močan boben sklical vse ljudi skupaj, so privreli ljudje v Železno Kaplo: cela fara se je zbrala, pa tudi sosedov je prišlo mnogo tisti dan v Železno Kaplo. Menda so kresove zakurili po gorah kot ob turških navalih.

Naslednje jutro 7. februarja 1788 je bil ves obširni hrib okrog Marijine cerkve poln ljudstva. Preden se je zdanilo, so bili že na svojih mestih na straži.

Komisar je takoj uvidel, da je peščica njegovih vojakov brez moči nasproti taki množici, zato seveda ni zapovedal vojakom, da bi rabili orožje, ampak se je moral zadovoljiti s tem, da je nekatere tržane poklical pred sebe in jih povpraševal po vzroku upora. Spraševal je seveda zelo previdno, ker se je bal, kako bo prišel iz te "vojske". Tako je minilo pol dneva. Ko so pa ljudje videli, da se ni prikazalo ne vojaštvo, ne komisar, so opoldne vsi skupno prišli v trg pred komisarjevo stanovanje oziroma pred hišo, kjer je komisar uradoval. Vsa nešteta množica je pokleknila in je kleče komisarja prosila, naj pusti obleko na Marijini podobi.

Na to je odgovoril komisar: "Da bi pustil Marijini podobi obleko, je nemogoče, vendar pa, ako mi izročite cerkvene ključe, se bom potrudil urediti, da vam cerkev ostane odprta in da boste lahko zopet v njej imeli sv. mašo. Pojdimo v Trnje k cerkvi in obljudim vam, da ne bom Mariji odvzel obleke."

Ljudje so z veseljem šli v Trnje, odprli so cerkev. Kmalu je prišel za ljudstvom tudi komisar. Ogleдал si je cerkev od znotraj, potem pa je zapovedal, naj vse ljudstvo poklekne in molili so sedem Očenašev, Zdravamarij in apostolsko vero. Po molitvi je zapustil cerkev in je čakal zunaj na pokopališču, da se je cerkev izpraznila. Potem je ukazal, naj cerkev zaklenejo, ključe pa izroče njemu.

Nerado je ljudstvo privolilo in še le po dolgem prizadevanju se je komisarju posrečilo, da so mu bili izročeni cerkveni ključi, s katerimi je odšel zadovoljen na svoje stanovanje. Tako je bil sedmi februar končan.

Kakor se je ta dan mirno končal in kakor je bil zadovoljen cesarsko kraljevi komisar, tako bolj razburjen je bil začetek naslednjega dne. Ljudstvo se balo, da bi se znalo kaj napačnega ponoči zgoditi v cerkvi, ker so oddali ključe, zato je ostala vso noč Marijina cerkev močno zastražena. Nesreča pa je hotela, da je 8. februarja v trgu izbruhnil ogenj in sicer v hiši tržana Janeza Cernerja. Po tej nesreči, je bilo ljudstvo še bolj v strahu in se je še bolj vznemirilo. Divje je hitelo pred stanovanje komisarjevo, ter je nepreklicno zahtevalo cerkvene ključe nazaj češ, kam bomo shranili presveti Zakrament, če nam farna cerkev pogori, od Marijine cerkve pa nimamo ključa. Vedno več ljudstva se je zbiralo pred hišo, kjer je stanoval komisar, ki je bil že kar v življenski nevarnosti, ker ljudje so postajali besni. Izprevidel je nevarnost in je izročil ključe. Nerad je to storil in je zagrozil z besedami: "Dobro si zapomnite! Ključe boste drago plačali!"

Razjarjen se je komisar vsedel k mizi in je začel pisati poročilo na Okrožni urad o svojem ponesrečenem poslanstvu in je v pismu zahteval, naj mu takoj pošljejo na pomoč četo vojakov. Toda te pomoči ni dobil.

Isti dan je komisar povabil k sebi župnika Prunnerja in mu je očital, da je njegov kaplan Tofan naredil veliko napako, ko je v svojem poslovnem govoru na Svetih Treh Kraljev dan, ljudstvo podžigal k upor. Zato je zaslužil, da su mu za dalje časa prepove duhovniško udejstvovanje in on sam - komisar - bo zahteval, da se kaplan proglasi za nezmožnega vršiti za naprej duhovniško službo. Vsak zagovor g. kaplana od strani župnika, je komisar zadirčno zavrnil. Komisar je rekel: G. župnik, če morete to zagovarjati, potem tudi sam sebe obtežite.

Dne 9. februarja popoldne je dospel odgovor od cesarsko kraljevega Okrožnega urada iz Celovca, da je nemogoče poslati več vojakov v Železno Kaplo; g. župnik pa naj vernike dobro pouči o bistvu katoliške vere in pod kaznijo, da župnik izgubi vso nadarbinsko posest: Marijina cerkev v Trnju mora ostati zaklenjena.

Župnik Prunner pa je komisarju odgovoril: Ker sem izgubil ljubezen od strani faranov in sem postal oblasti sumljiv, raje danes zapustim faro kakor jutri." Cerkveni ključi od Trnja so bili župniku sicer vrnjeni, toda samo v breme in v usodno odgovornost, ker je pač imel od Okrožnega komisarja strogo prepoved, da bi smel Marijino cerkev odpreti. Kaj naj naredi in kaj se bo zgodilo, če mu bodo farani s silo ključe odvzeli? Kaj, ako ga bodo prisilili, da mora v Trnju opraviti službo božjo? Življenje mu je pač ljubše kot smešne cesarske muhe, saj je položaj tako neznosen. Od dveh nesreč bom raje izvolil manjšo. - Dne 10. februarja je bila nedelja. Ljudje so čakali na trgu na nedeljsko službo božjo, ko se je komisar z 21. vojaki odpravil na pot, ne da bi bil količkaj dosegel v petih dneh svojega

bivanja v Železni Kapli. Množica je komisarja spremljala do konca trga, do ovinka pred trnsko cerkvijo. Bali so se namreč, da bodo mimogrede oropali Marijino podobo njene obleke.

Župnik Valentin Prunner je celo zadevo opisal in naznanil seveda tudi na dekanijski urad, arhidiaconu v Doberlavi in je končal svoje poročilo: "Sam Bog se nas usmili na priprošnje presvete Device Marije! Bojim se zelo slabih posledic, ki znajo nastati iz trdovratnega in nepremišljenega upora!" Tako je pisal: kakor je res mislil, ni mogel in nismel napisati.

Novi odloki: Podobni upori so se res vršili tudi drugod, pa le koroški Slovenci so bili tako pogumni. Zapisano je, da so se uprli tudi na Obirskem, v sosednji fari Železne Kaple, potem pri sv. Marjeti v Bajtišah v Rožu, ravnotako na Jezerskem, v Selah in v Črni. Zato je deželna oblast še isto leto 1788 svoje ukrepe poostrila. Vsi duhovniki v Podjunii so dobili svarila, naj vernike opominjajo, da se cesarskim postavam uklonejo in celo, da morajo upornike imenoma naznaniti na prostojno oblast.

Kapelski župnik je dobil poročilo, da je bil njegov slučaj naznanjen in poslan na najvišji dvorni urad na Dunaj. Okrožni urad v Celovcu je dobil z Dunaja navodila, da je kapelskemu župniku Prunnerju strogo naloženo, naj na praznik Marijinega Oznanjenja 25. marca 1788 v pridigi govori ter ljudem s povdarkom in jasno razloži: kakšne velike dobrote nam Bog naklanja po češčenju Marije in svetnikov. Nobene dobrote pa nimamo od Marijinih in svetniških oblek. Če bo pridiga imela uspeh, potem naj župnik na skrivnem odzame Marijini podobi obleko ter naj odstrani nabiralnike in votivne table. O tem izvršenem dejanju naj takoj župnik poroča Okrožnemu uradu v Celovcu. Poroča pa naj tudi v nasprotnem slučaju, ako se bo ljudstvo zopet upiralo. Župni urad mora poročilu priložiti pisano pridigo o tej zadevi.

V ostalem še nadalje velja prepoved:

cerkev Marije Device v Trnju nihče ne sme odpreti in v cerkvi je prepovedano držati kakoršne koli verske obrede.

Odlok dvorne pisarne v Celovcu: Ta pisarna je izdala povelje dne 10. 3. 1788, naj gresta okrožni glavar in arhidiakon Melhior osebno v Železno Kaplo na Obirsko in v Bajtiše, da ljudstvo poučita in opozorita, kako strogo dolžnost imajo, da ubogajo naredbe, ki jih izdaja cesarska oblast. Pod nadzorstvom glavarja in arhidiakona se morajo duhovniki teh treh krajev zopet zaslišati. Gospodom v Gradcu se je zelo "čudno zdelo", da imajo duhovniki tako malo vpliva na ljudstvo. Duhovnikom se je pa seveda še bolj čudno zdelo, če oblast nima drugega dela, kot da se vtika v tako smešne malenkosti. Na prošnjo arhidiakona iz Doberle vesi je celovski okrožni urad nasvetoval graškemu guberniju, naj bo določen kot komisar nadduhovnik Podjunske doline "radi njegovih odličnih lastnosti in radi mnogih zaupnih uspehov". To je bil skoraj gotovo bivši vetrinjski opat Konstantin Barbič. Ali si je p. Konstantin premišljal in branil, ali pa se je glavar po vseh neuspešnih poizkusih bal izvršiti dvorni odlok, ni znano. Resnica pa je, da sta prišla v Železno Kaplo žovneški oskrbnik Janez Wagensberg in prošt Melhior. Toda njuna komisija je bila zopet ponesrečena.

Dne 30. aprila se je oskrbnik prikazal v Doberli vesi, da je prošta obvestil in ga prosil, naj gre z njim v Kaplo in na Obirsko, da oba duhovnika opogumi in potolaži. Prošt se je sprva branil, da nikakor ne more nasveta sprejeti, končno pa se je vdal. Prvi dan meseca maja je bil določen za poslanstvo. Ob 7. uri zjutraj sta se odpeljala in četrta ure po deveti sta bila že v Kapli. Bila sta navzoča pri sv. maši in pridigi, ki ju je imel kapelski župnik in farni cerkvi. Po opraviilu sta poslala nekoga na Obirsko z naročilom, da župnik Matija Ruprecht pride rakoju v Železno Kaplo. Prišel je ob treh popoldne.

Župnik Ruprecht je pripovedoval obe-
ma poslancema, da je bil o njunem pri-

hodu v Železno Kaplo že kako uro prej obvešččen. Takoj, ko sta stopila z voza, so šle pošte na vse strani. In že od devete ure zjutraj vse hiti proti Železni Kapli. Videl sem mnogo kmetov na potu in sem jih vprašal, kam hite in so rekli: "Vi, gospod, greste po svojih opravkih, mi pa po svojih."

G. Prošt in oskrbnik sta čakala, da se bo kdo njima zglasil, pa ni bilo nikogar razen obeh župnikov: kapelskega in obirskega. Pozvan je bil tudi na sestanek trški sodnik. Ljudstvo pa se je zbiralo pri Marijini cerkvi in jih je bilo polno prav doli do ceste, koder bi se morala prošt in oskrbnik vračati proti domu.

G. Prošt se je odločil, naj pride šest mož, zastopnikov fare na razgovor v župnišče; rad bi z njim govoril kot podjunski dekan ali nadduhovnik. Za pričo je vzel s seboj trškega sodnika. - Četrta ure je trajalo in možje so prišli kot vojaki strumno v vrsti - štirje in štirje. Za možmi so korakale ženske tudi v vojaškem redu. Hoteli so ljudje pokazati, da so organizirani. Na znak poveljnika so se vsi ustavili pred župniščem. Šest mož je vstopilo v sobo k proštu, drugi so pritislili za šestimi.

Prošt jih je pozdravil z besedami: "Z ljubezni in prijateljstva, pa z dobrega sosedstva sem prišel med vas, da poslušam vaše želje." Možje so odgovorili, da smatrajo obisk za srečo, ker so že večkrat želeli prošta videti in spoznati. Prosili so prošta, naj jih ne odpusti, dokler ne da dovoljenja, da se Marijina cerkev v Trnju zopet odpre, da se prazniki zopet upeljejo in da se prepovedane procesije zopet obnovijo, z eno besedo: VSE NAJ OŠTANE PRI STAREM!

"Moji ljubi prijatelji," odgovori prošt, "v moji moči ni, da bi vam jaz lahko dal vsa ta privoljenja. Jaz sem ravno tako vezan na pokorščino višji oblasti, kakor vi; toda lahko naredim in obljubim: Cerkev na Trnju vam bom odprl in osebno bom sv. Rešnje Telo prinesel nazaj v cerkev; samo eno vas prosim: bodite poslušni postavam vladarjevim, ubogajte

ukaz, ki se je že povsod po deželi izvršil: odvezemimo Marijini podobi obleko!" Prošt bi rad govoril še naprej, pa je nastal krik med ljudmi: Ne, to se nikdar ne sme zgoditi! Dobri cesar ni nikdar kaj takega zapovedal, temveč po Okrožnem uradu v Celovcu smo goljufani. Vojake so poslali na nas in kaj so dosegli? Nič! Vzeti Mariji obleko, to je duhovna, verska zadeva. Samo na vas, g. prošt, je ležeče, vi nam lahko pomagate in nam morate pomagati. Ne izpustimo vas iz rok, dokler nam ne daste dovoljenja."

Med tem kričanjem so možje začeli prošta poljubovati na lica, ženske pa so lovile proštove roke ter mu jih poljubovale. Prošt je prosil za pozor, stopil je na mizo in namignil, da bi rad govoril.

"Nobenih pojasnil ne potrebujemo!" je vzklikalo razburjeno ljudstvo, "temveč samo dovoljenja pričakujemo!" Tako je prošt stopil z mize in je molčal. Eden izmed moških pa je zakričal: Cesar je dovolil, da lahko vsak ostane pri svoji veri, mi ostanemo torej pri svoji in ne potrebujemo v tem oziru pouka! Drugi je menil: Saj je bila naša prošnja že odobrena in objavljena, da bo Marija v Trnju še nadalje oblečena! Tretji je zatrdil: Mi hočemo, da se taki duhovniki odstranijo, izvolili si bomo sami druge, ki nam bodo pridigali, kot so nam svoj čas! Četrti zakliče: Poglejte, doli na cesti se že tepejo. Prošt pogleda skozi okno in vidi, da ženske mlatijo po oskrbniku iz Žovneka. Peti možakar vpije še bolj glasno: To je goljufija, zmešnjava. Kaj vendar ima tukaj opraviti ta le oskrbnik iz Žovnega, on nima z nami nobenega opravka. Tega si ne damo dopasti! - Prošt je hotel hiteti oskrbniku na pomoč, da bi ne bilo radi kakšnih poškodb večjih sitnosti, toda množica je prošta zadržala v župnišču in mu ni pustila na cesto.

Prošt je sprevidel, da bi bilo še kakšno prigovarjanje brezuspešno, bal se je seveda kakšnega prelivanja krvi, tudi on sam bi bil lahko v nevarnosti, če bi šel med razjarjeno množico. Bil je torej primoran, da privoli, kar ljudstvo želi in

zahteva. Obljubil jim je, da bo prihodnjo nedeljo sv. Rešnje Telo izpostavljeno, da se lahko v Trnju zopet vrši služba božja. Dovolil je, da se lahko 3. maja vrši procesija v Zitaro ves, naslednjo nedeljo pa iz Obirskega v Kaplo. Ljudje so bili veseli, pa tudi previdni: Zahtevali so od prošta, naj takoj vsa ta dovoljenja napiše. In je to takoj tudi napisal v sledečih besedah:

"Na nujno prošnjo vsega ljudstva, sem dovolil, kolikor pač morem dovoliti: da ostane vse pri starem!"

Železna Kapla 1. maja 1788.

Janez Adam Melchior, prošt in nad-duhovnik.

Zdaj je bilo g. proštu še le dovoljeno, da lahko odide. Takoj so mu naredili prostor v hudi gneči. Ob tej priliki so se pobotali tudi z župnikom Prunnerjem ter so mu podajali roke.

Prošt je hitel v gostilno, kjer je imel svoje konje in voz. Tam je tudi našel žovneškega oskrbnika varno zaklenjenega in v neki sobi skritega. takoj je prošt pregovoril oskrbnika, da odideta in oba sta se ob 6. uri zvečer odpeljala, potem ko sta prestala toliko smrtnega strahu. Imela sta zelo mešane spomine na Železno Kaplo.

Ko je prošt došel na svoj dom v Doberlo ves, je takoj napisal poročilo na Okrožni urad v Celovcu s srčno prošnjo, naj ga na tako pot nikdar več ne pošiljajo. V Železno Kaplo pa naj pošljejo celo kompanijo vojakov, tako da jih bo v vsaki hiši nekaj. Oba duhovnika pa naj premestijo: G. Prunnerja v Šmarkež, g. Ruprehta pa v Št. Lipš. Prošt je to napisal, ker je nekaj moral napisati.

Proštovega predloga ni bilo treba upoštevati in izvršiti, ker so oblasti konečno le spoznale, kako brezpredmetni in kako neizpeljivi so bili odloki in res je ostalo vse pri starem.

Z velikim veseljem je potem kapelski župnik Prunner mesečno poročal, s kakšnim navdušenjem je bilo sprejeto dovoljenje prošta Melchiora:

"Vsako soboto popoldne so po vseh

cerkvah zvonili delopust, zvečer so se pa vsaj bližnji farani zbrali k večernicam. Zvonili so zopet proti hudemu vremenu. Pri vseh podružnicah so zopet obhajali praznik cerkvenega patrona, odpravljeni prazniki so bili zopet oznanjeni pri nedeljski službi božji in te praznike so zopet upeljali pridige. Vrnila se je ljubezen in vzajemnost med farani in duhovniki. Število romarjev pri Devici Mariji v Trnju se je množilo, tako da sta župnik in kaplan celo popoldne pred praznikom in včasih do polnoči, na praznik pa od 5. ure zjutraj in ene popoldne zdihovala v spovednicah. Med tem časom je omenil in zapisal župnik samo še eno razburjenje, ki se je pa zgodilo po pomoti:

Nek kmet je prinesel iz Doberle vesi 29. septembra 1788 v Kaplo poročilo, da pride 30. septembra na obisk v Železno Kaplo okrožni komisar iz Velikovca in da bo zaplenil nekaj mašnih kelihov in monštranco iz cerkve v Trnju. Takoj se je vest razširila po vsej okolici in na vse zgodaj se je zbrala velika množica ljudi v Trnju. Toda trški sodnik je na skrivaj poslal človeka s pismom na komisarja, ki je bil že na potu. Pismo je bilo svareče: Ni varno za življenje, da bi hodili v Železno Kaplo, ker je ljudstvo strahovito razburjeno in ima cerkev močno zastraženo. Komisar se je vrnil nazaj v Velikovec.

Tako so se Kaplanci borili za Marijino obleko in za stare cerkvene pbrede. Marijo v Trnju so obvarovali pred "oskrunjenjem". Podobni so "junaškimi Blejcam", ki so se oborožile in niso pustile nikogar izmed Francozov na Blejski otok, da bi izropal Marijino cerkev. O Kaplancih je zapisano še to, da so pri vseh turških napadih obvarovali oskrunjenja Marijo v Trnju. Trg je bil parkrat požgan, tudi farna cerkev, ki je res ni bilo mogoče braniti sredi trga, do Marijine cerkve v Trnju pa Turki niso mogli nikdar priti. Trg je bil vedno uničen, kadar so prišli Turki od kranjske strani - skozi Jezersko. Enkrat pa so mislili Turki napasti in izropati trg iz Podjunske doline. Šli so skozi

Reberco in potem po ozki soteski reke Bele, to je bilo leta 1483, toda takrat so se Turki opekli: Kaplanci so reko ravno pred Marijino cerkvijo v Trnju zajezili in ravno pod Marijinim svetiščem se je nabiralo jezero, ki je bilo spuščeno na turško vojsko in jo je vso potopilo. Zanimivo zgodbo in Marijino zmago opisuje posebna pesem:

TURŠKA BITVA PRI SLOVENSKI KAPLI NA KOROŠKEM LETA 1483.

(Župnik iz Loč: Jože Virk
v „Slomšk ovih Drobotnicah“ 1854)

Vpitje in krik se od Donave čuje,
divje tuljenje gladovnih zverin;
dim se s požarom do neba dviguje
kakor iz brezdna peklenškega tmin.
Sava s pobitimi junaki se ženi,
Drava pa groze krvave se peni,
zemlje osrčje pretaka solze,
straha se tresejo sive gore.

Bliže, le bliže že turški meč šviga
BAJASET čete nebrojne drvi,
ropa in davi in cerkve požiga,
mladež Slovenije v sužnost podi.
„Miroslav“ mah za mah z mečem vrezava,
turške krvi se topi že planjava,
sila pa Turkov nebrojnih divja,
več kakor peska na bregu morja.

Mnogo pa vitezov jakih popada,
mnogo že teče junaške krvi,
ko jih nezmeren broj Turkov obklada
kakor bi rastle iz zemlje živi.
Miroslav z boja se slave vmakniti,
Turkom pa mora Slovenjo pustiti,
Avstriji slavni rešiti srce,
s cvetjem junakov do Dunaja gre.

Samci že vitezi branijo gradove,
dokler ne stlijo v požaru kosti;
na podrtijah zdaj strašijo sove,
divje zverine sred temne noči.
Kakor povodenj pa turški rop lije
ropanja žejen, zurjen morije;
mimo livade slovenske zemlje:
Štajersko, Kranjsko, Hrvaško požre.

Tud na koroške gore se ozira,
kjer se prepevana ruda cedi,
mesta, vasi in živino požira,
zmaj krvoloč en človeštvo mori.
Z Junske doline še v Kaplo predreti,
cerkev Marije hlev konjski če imeti.
Tukaj je grob krvoloku odprt:
hrib in doline v pogibelj in smrt.

Z osrčja Junske se doline
zavija cesta med tesnine:
na desni, levi pa v višave
pečin kipijo sive glave.
Srebročist potok v znožju vre,
po skalah pene jezno cvre.

Tesnina se v lep dol razvije,
venc strmih hribov ga obviije,
trg Kapla v srcu dola sluje,
na čelu trga pripoveduje:
Marije v Tmju sveti hram,
od starodavnih časov znan.

Sem vitezi so pribežali,
na skalah kakor skale stali;
tu se ratar z vojaki brati:
„Z dveh tabrov rudar jez snova ti
tu hoče, in s tržanom stati,
živet al pasti - smrti svat.

Pri Tabrih BELO zajezijo,
v valovih sela potopijo;
zasipom brezdna se režijo,
gore, pečine oživijo,
v zavire skale kij drobi,
z zavir pa Turku smrt preži.

Ko Rehberk že v požaru mine,
pod mečem Tabra varh pogine;
Vali se turški roj v tesnino,
pod Ahmet-pašem na sedmino:
Še danes če Kaplo razdrobiti,
tržane v krvi potopiti

Če Turek „Allah, Allah“ laja,
da hrib se trese, zemlja maja,
če vrišč in vrisk grmi v tesnine,
si odmevāje od pečine;
Krščanska vojska pa stoji
kot siva skala vrh peči.

Pod Tabrom vžge se boj krvavi,
že smrt ljudi nemila davi,
kar se strašansko vdira, vdere
z višave prvi jez zavire,
peči in skale zagrmje
v nebrojne bratove glave.

Strašni spet vžge se boj krvavi,
nemila smrt še hujše davi,
in „Allah“ čuje se z doline,
„Bog in Marija! pa zvišine:
Kar velikan prikaže se:
sam Ahmet-paša vrh gore.

Z zobmi škipaje pljuje pene,
kot lev srdit vrh skalne stene,
in zre in zre v vode šumeče,
čez trg in dol, vrte cveteče;
Mariji v Tmju skoraj že
valovi vmivajo noge.

Udajte se zdaj, psi kristjanski!
Grmi glas Ahmeta strašanski,
če ne, še miši ne zanesem,
in vse, kot veter prah, raznesem.
Pri Alahu! kakor živim!
le cerkev v konjski hlev pustim

Ali ko bi trenil, zagrmelo.
In Ahmet-paša je razmelo;
In glej, v oblakih pa zavije
v zlato zarji se Ime Marije:
Kristjani čast Bogu pojo,
strahu pa Turki v beg dero.

Skalnate zaveze zdaj sprožijo kristjani
s silnim grmenjem nad turške glave,
BELI odpro pa zajezje nabrani
jezni valovi strah Kaple vtope.
Turki za vselej od tod so zbežali,
glava le Ahmeta vtisnjena v skali
Kaplo in cerkev Marijino zre,
groze strme do današnjega dne.

Marija v Trnju: Fresko-slika s sv. Mihaelom, sv. Jožefom. Naslikal Friderik Jerina v zahvalo za božjo pomoč med II. svetovno vojno. Freska je zunaj cerkve.

Res je bil turški napad na Železno Kaplo leta 1843 pod Ahmet-pašem; takratni turški car je bil Bajaset II., avstrijski cesar je bil takrat Friderik III., po slovensko Miroslav ali Mirko. Turška glava v Tabrah se še danes tako imenuje.

Pesnik Jožef Virk je bil rojen 16. marca 1810 v Dobu pri Domžalah. Bil pa je duhovnik lavantinske škofije, deset let mlajši od škofa Slomška. Tudi njegovo pesniško zmožnost je odkril Anton Slomšek, ko je bil nadžupnik in dekan v starodavni Vuzenici. Virk pa je bil takrat kaplan v Vuzenici. Toda mladi kaplan je preživel ves svoj prosti čas v gostilni. Slomšek ga je hotel rešiti in ga je rešil. Spoznal je kaplanove velike zmožnosti. Pri kosilu mu je župnik rekel; G. kaplan Jože, popoldne bom pa šel z vami v gostilno. In je šel. Spila sta vsak merico vina, potem pa je župnik rekel: „Zdaj

pa le pojdiva domov, se bova kaj pogovorila.“ Začela sta se pogovarjati o slovenski knjigi, o slovenskem pesništvu. Slomšek mu je povedal, da misli začeti izdajati „Drobtinice“ in slovenske knjige. Misli je Mohorjevo družbo. Jože Virk se je vedno oglašal v Slovenski grlici. Njegove najbolj znane pesmi so cerkvene: Krasni majnik že razliva..., potem: O Marija, naj ti zvijem venček cvetja majnika. Pristrčna je njegova pesem od Zadovoljnega kaplana; potem je zložil več romarskih pesmi, pa pesem od Srca Marijinega, potem o Rožnem vencu, o Mariji na Ptujski gori in na Sladki gori. Blagi gospod je umrl v Ločah pri Konjicah 4. jan. 1880, ravno 70 let star. Njegova pesnitev o turškem napadu na Železno Kaplo je res krasno delo. Izborna kantata bi bila, če bi se je lotil kak skladatelj.

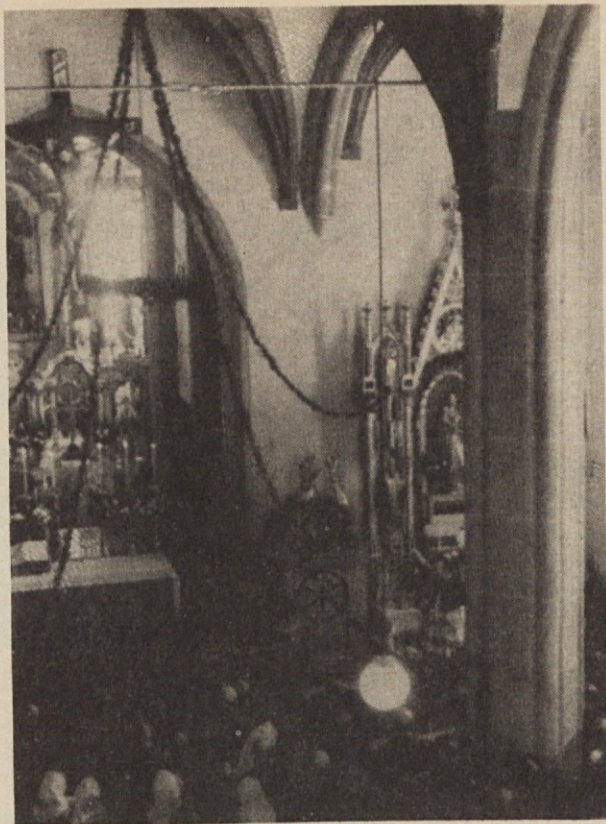
Najnovejša zgodovina Trnja: Marijino svetišče v Trnju že vedno stoji, morda danes bolj trdno kot kedaj prej. Med drugo svetovno vojno je Marija svoje otroke materinsko čuvala. Železna Kapla je bila celo tako srečna, da ji niso odpeljali slovenskega duhovnika. Sedanji celovški župnik g. Aleš Zechner je čudežno ostal pri svoji čredi, takrat ko je pastirja najbolj potrebovala. Seveda ni smel slovensko pridigati pa je lahko pomarnval s svojimi ljudmi po naše v spovednici in privatno po domovih. Bil je ves čas med vojno in še po vojni župnik in dekan v Železni Kapli in z otroško ljubeznijo skrbel tudi za Marijino hišo v Trnju. Leta 1940 in sicer na praznik prvakov apostolov sv. Petra in Pavla je tedanji celovški škof dr. Andrej Roracher na novo posvetil veliki oltar v cerkvi Marije Device v Trnju, ker je oltar dobil po prizadevanju g. Zechnerja novo oltarno menzo in marmorja. Cerkev je bila ob tej priliki popolnoma obnovljena. Dobila je nove klopi. Nasproti prižnice je postavljen Marijin tron in v njem starodavni kip Matere božje, ki je bil prej dolga leta v kapelski ubožni hiši ob cesti pod cerkvijo. Kip je v dovršenem gotskem slogu. Ravno so mislili podobo razžagati in pokuriti, pa je prišel skrbni župnik Zechner in je podobo rešil. Dal jo je restavrirati. Ko so kip obnavljali, so videli, da je sedemkrat pobarvan. Restavrator Antonič je vse plasti barv odstranil in prikazal se je prekrasen starinski kip. Po splošni sodbi je to prva milostna podoba s Trnja, ki je stala že ob konsekraciji prve cerkve leta 1386. Ker so se farani in romarji na sedanji oblečen kip Marijin tako navadili, je seveda ostal na svojem mestu na glavnem oltarju, prvotni kip pa je prišel kar med vernike in je romarjem prišel kar naproti. Kip v glavnem oltarju je iz konca 17. stoletja in je ostal na svojem mestu že radi tega, ker se je ljudstvo tako junáško borilo za njegovo obleko. Marija v Trnju ima zdaj celo garderobo svojih oblek. Stare obleke so vse skrbno obnovljene in popravljene; Trnska Marija pa je dobila tudi več novih oblek, ki jih za

različne letne čase in praznike spremenjajo.

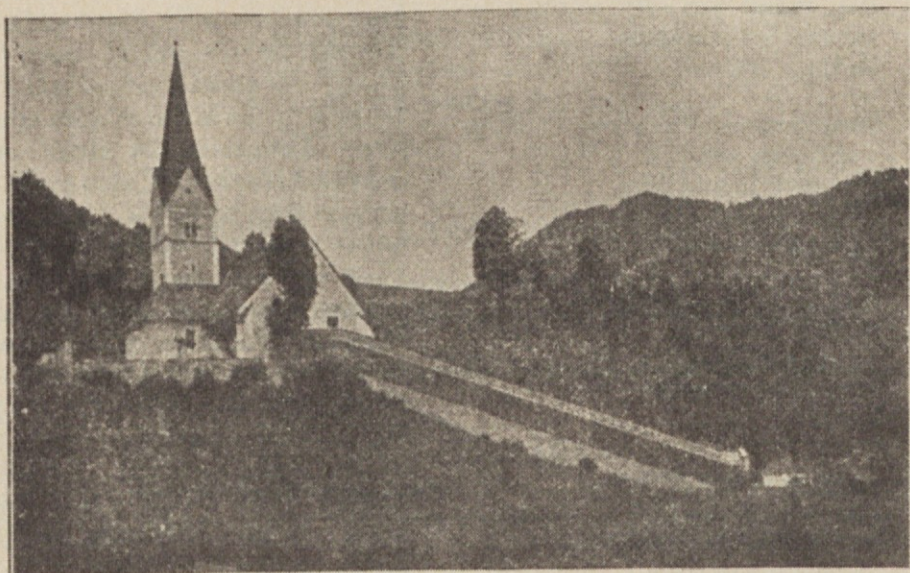
Marijini zvonovi: Vsa stoletja je imela cerkev v Trnju lepo zvonjenje. Toda dvakrat so bili Marijini zvonovi zaplenjeni, ukradeni: prvič jih je pometala s stolpa stara Avstrija med prvo svetovno vojno, drugič jih je vzel Hitler med drugo svetovno vojno. Po drugi vojni in sicer leta 1950 je Trnje dobilo v svoji zgodovini obstoja že tretje zvonove, ki so uglašeni na melodijo Marijinega speva *Salve Regina - Pozdravljena Kraljica*. Škof iz Celovca dr. Jožef Kštnar je zvonove posvetil: zvonov za posvetitev je bilo ENAJST skupaj za faro in za Marijino cerkev. Slika kaže škofa, ko pridiga v farni cerkvi ob tej priliki.

Stopnišče: Že od začetka božje poti so bile napravljene stopnice od ceste do Marijine cerkve. Stopnišče je pokrito in z zidom ograjeno. Ker je na vsako mlado nedeljo tudi v zimskih mesecih nedeljska ali farna služba božja v Marijini cerkvi, je stopnišče velik blagoslov, sicer vi bil dostop do cerkve zelo težaven radi poledice. Na stopnišču so zadnje čase preskrbeli nov Fugel-nov križev pot. Skoraj gotovo so imeli na res pripravnem kraju križev pot že prejšnja stoletja, saj so v Železni Kapli celo znane slavne pasijonske igre v tednu pred Veliko nočjo.

Pesem na čast Mariji v Trnju: Fara Železna Kapla pripada Avstriji, je pa čisto na meji poveljne Jugoslavije. Hudo je bilo med vojno, ko je bilo vse zmešano, ko človek ni bil nikjer varen. Mnogi so bili preseljeni, mnogi so se morali skrivati. Toda meseca maja 1945 je bila druga svetovna vojna končana. Pa je vzelo skoraj celo leto, da so se domačini in vojaki vrnili. Toda med tem časom je Železna Kapla doživljala hude čase: ljudi je kar mrgolelo po trgu in po posameznih domačijah v fari. In Marija Trnska je morala gledati toliko bridkih solza, da jih je komaj sproti otirala. Eni so prišli k Materi, da so se ji javili: Zopet smo doma pri tebi, o ljuba Mati. Hvala, da si nas pripeljala nazaj v ljubi domači kraj. - Drugi so klečali pred Marijo, bili so be-

Škof dr. J. Köstner pridiga v farni cerkvi sv. Mihaela ob posvetitvi zvonov 1950

Marijina cerkev v Trnjam s stopniščem

gunci iz Slovenije. Vpraševali so pred Marijo: Povej, o Mati, kam naj gremo sirote? Razprostri svoj plašč nad nami in nam pomagaj! Mnogi so prišli domov, mi pa moramo zdoma. In takrat je nastala trnjska Marijina pesem. Sestavil jo je nekdo, ki je takrat najbolj občutil, kaj je otrok brez doma. Dne 19. maja 1946 je bila v Trnju ganljiva slovesnost: Domačini, vrnjenci so se uradno poklonili svoji Materi Mariji v Trnju. Glavna služba božja je bila na prostem na pokopališču. Ljudstva se je trlo: Vsa Podjunska dolina, Rož, ljudje z Gur in Celovca, pa tudi sosedge iz Solčave so prišli. Že na predvečer smo se vadili novo trnjsko pesem, ki je ob tej priliki nastala. Petje je spremljala godba, srca so se trgala, vse oči so bile zalite s solzami, ko je donela pesem pred prestol Marijin:

O Marija, naša Mati,
v tvojo hišo smo prišli,
da pred Tmski prestol zlati
položimo ti skrbi:
Marija v Trnju, ne zapusti nas,
sliši naše prošnje glas.

Kakor lilija med tmjem
si Marija blaga vsa,
glej, obdani smo s trpljenjem,
saj nam boš pomagala.
Marija v Trnju...

Mnogokrat smo vzdihovali
v mrzli tuji zemlji mi,
mile prošnje pošiljali
v Trnje k svoji Materi.
Marija v Trnju...

Spet pri tebi smo, Marija,
hvalo ti izrekamo,
da stoji še domačija
in to srčno prosimo:
Marija v Trnju...

Čuvaj naše nam domove,
brani jih nevarosti,
na vsa polja in gozdove
se dobrotljivo ozri.
Marija v Trnju, ne zapusti nas,
sliši naše prošnje glas.

Marija v Trnju
Vidi se Jerinova freska

Pesem je ponarodela in jo še vedno pojo v Trnju ob romarskih shodih. Staro in mlado jo zna peti.

Trnje je še vedno velika božja pot. O tem lahko zapišem brez pretiravanja: Idealna božja pot! Že to, da je ob veliki cesti in se lahko skoraj do cerkve pripelješ! Leta 1902 pa je bila v Železno Kaplo speljana ozkotirna železnica in sicer se odcepi od glavne železnice Celovec-Pliberk - (prej seveda Dravograd) v Sinči vesi. Ob romarskih shodih imajo vlaki na tej progi silno velik promet. Svoj čas so prihajale uradne procesije prav iz vsake fare v Podjuni. Procesija iz Doberle vesi je prihajala vsako leto na praznik obiskovanja Marijinega 2. julija. Prišli so z zastavami. Romarji so prinesli Trnski Mariji v dar veliko voščeno svečo. Da so lahko svečo kupili, so že prejšnje leto med seboj pobrali denar. Procesije so prišle tudi iz Roža, tudi iz oddaljenih Sel in ravno tako preko gora iz Štajerske: Solčave, Luče. Romarskih shodov skozi vse leto

imajo veliko: Vse Marijine praznike, praznik sv. Ane in vsako mlado nedeljo. Na vse te dneve nikoli ne manjka tudi oddaljenih romarjev. Procesij danes ni več toliko, razen iz sosednjih far, toda posamezne pridejo še vedno v obilnem številu od vseh strani. Božja pot v Trnju je zelo priljubljena in bo tudi ostala. Jaz, ki to le pišem, moram reči, da sem malo kje našel tako lepo vse urejeno na božji poti kot pri Devici Mariji v Trnju. Saj lahko tudi povem, da sem jaz pri Devici Mariji v Trnju obhajal slovesnost svoje srebrne maše. Da, res! Ali je bilo zelo slovesno? Zelo! Večer pred jubilejnim dnevom sem se z vlakom pripeljal v Železno Kaplo. G. dekana Zechnerja sem vprašal, če lahko naslednje jutro mašujem v Marijini cerkvi, češ da imam

posebni namen in prošnjo do Marije. Seveda mi je dobri g. dekan rad dovolil. Dal mi je 80 let starega ministranta. Čisto sama sva bila v cerkvi, saj ni nihče vedel, da bo sv. maša tisti dan. Rekel sem pa, da ni treba za mašo zvoniti, da se ljudje ne mešajo. In tako je bila moja srebrna maša opravljena 10. julija 1946. Želel sem jo v Marijini cerkvi opraviti, ker sem tudi novo mašo pel v Marijini cerkvi na Tinski gori. G. dekan, zdaj kanonik Zechner, bo še le iz Koledarja Ave Maria zvedel, da je bila v Trnju srebrna maša.

Tisti dan sem goreče klical k Mariji kot to še danes delam:

Marija v Trnju, ne zapusti nas,
sliši naše prošnje glas.

Zahvalno romanje v Trnju
po drugi svetovni vojni.
Preseljene družine in
vojaki so se vrnili.

VIRI ZA ZGODOVINO BOŽJE POTI V TRNJU PRI ŽELEZNI KAPLI:

1. *Anton Melik*: Slovenski alpski svet. *Izdala Slovenska Matica v Ljubljani 1954.*
2. *Stephan Singer*: Kultur-und Kirchengeschichte des Jauntales. *Dekanat Eberndorf Kappel 1938.*
3. *France Kotnik*: Koroške narodne pripovedke in pravljice. *Založila Mohorjeva družba v Celovcu 1958 - II. del.*
4. *Slomškove Drobtinice 1854. Leon: Celovec.*
5. „Nedelja“ - cerkveni list krške škofije letnik 1946.
Mohorjeva družba, Celovec.

Najnovejše podatke in večino slik mi je poslal mil. g. kanonik *Aleš Zechner* v Celovcu.

MARIJA - POMOČ BOLNIKOVI

Ta Marijin kip je iz 14. stoletja. Mati božja nosi tu stari grški „moforion“, dolgo pregrinjalo, ki so ga ženske dajale na glavo in prekrizale čez ramena. Umetniki so upodabljali pozneje ta moforion tako, da pada prosto iz glave. Začeli so upodabljati Mater božjo tudi z havbo ali turškim turbanom ali podobno kapo ali pa s prosto padajočimi lasmi in z lepo krono na glavi. Starodavni moforion prejšnje dobe pa so spremenili v plašč, na glavo pa so dali krajši pajčolan.

Dijaško društvo pred 75 leti

Omaha, Neb. 15. junija 1966

STROSSMAYERJEV LITERARNI KLUB

Častiti g. urednik!

Pred kratkim sem se preselil drugam. Pri tem sem seveda dvignil in deloma pregledal svojo zbirko zgodovinskega gradiva, ki se mi je tekom let nakopičilo. Odkril sem tudi sledečo že pozabljeno črtico, ki bo nemara mikala kakega našega zgodovinarja. Za uvod sem nekoč tole napisal:

Slovenci smo sicer majhen, a po napredku hrepeneč narod. Vedno smo si prizadevali, da bi si izboljšali svoje duševno in gmotno stanje. To smo pokazali zlasti v Ameriki, kjer smo se lahko svobodno razvijali, kakor smo se hoteli. Zato smo si ustanovili toliko raznovrstnih društev in zvez kakor nikjer drugje ne iz prepričanja, da je v slogi moč. V večini teh organizacij je seveda zastopan naš preprosti delavski narod, ker se je ta v največjem številu izselil v novi svet. Kajpada so bili tudi naši izobraženci zmeraj preverjeni, da društva lahko veliko koristijo. Dokaz za to so nam zlasti naši dijaki, predvsem naši semeniščniki, ki so si v zadnjih 70 ali 80 letih ustanovili več društev v Ameriki.

Eno tako društvo je bil "Strossmayerjev literarni klub", ki so ga l. 1891 ustrojili slovenski semeniščniki v St. Paulu, Minn. Že ime samo nam pove, da je bil duh, ki je v klubu vladal, ne samo slovenski, ampak tudi južnoslovanski; še več, bil je celo vseslovanski, kakor se vidi iz klubovih pravil. Strnili so se v društvo z željo, da bi si razširili znanje in se korenito pripravili za svoj bodoči poklic. In ker je pravkar minilo 75 let, odkar je bil klub ustanovljen, bi utegnili prijatelje slovenske omike in posebno naše zgodovinarje zanimati poročilo, ki ga je prvi letnik Amerikanskega Slovenca 6. majnika 1892 prinesel o tem društvu. Sporočil je tole:

Gotovo bo marsikaterega Slovenca veselilo zvedeti kaj o učilišču, kjer se zbira 'nadobudna' slovenska mladina v Ameriki. Zavod je Semenišče sv. Tomaža Akvinskega v Merriam Parku, predmestju St. Paula v Minnesoti. Tu se pripravljajo mladeniči za vzvišeni duhovski stan ne samo za Minnesoto, temveč tudi za Wisconsin in Dakoto.

Slovani so v bogoslovnem in modroslovnem oddelku v večini; med Slovani je zopet največ Slovencev, namreč deset. Razen teh desetih so še trije Slovenci 'klasiki', t.j. gimnazijci, vseh skupaj torej lepo število: trinajst. Slovani sploh, zlasti mi Slovenci smo na jako dobrem glasu; nadškof Ireland ima zelo veliko zaupanje v nas in to - ne da bi se hvalil - po pravici. Eden izmed Slovencev (č. g. Bajec) se je pred dvema letoma tako odlikoval, da so ga poslali v Washington na katoliško vseučilišče, da spopolni svoje študije.

Bogoslovci so gospodje: Fran Jager, Anton Vilman, Milozvan Požek, Matija Bilban in Tone Podgoršek. Letos je prišlo sem šest novih čvrstih moči iz domovine. Izmed teh je šel eden (Krže) v I. šolo (po evropsko: v VI.), pet pa v modroslovje, namreč Matija Šavs, Gorenjec, Anton Mikš, Vrhničan, bivša sedmošolca v Ljubljani; Ivan Pirnat iz Dravelj, Andrej Smrekar iz Kneže na Primorskem in Ivan Knafeljc z Dolenjskega.

Vsi skupaj se prav dobro počutimo in skrbimo, da dobro ime, katerega imajo Slovenci do sedaj, ohranimo in ga hočemo tudi še izboljšati.

Dasi smo daleč od mile, ljubljene nam domovine, vendar se svojemu rodu tudi tukaj nočemo odtujiti. V ta namen smo si ustanovili društvo, ki smo ga nazvali 'Strossmayerjev literarni klub'. Sledeča so

OSNOVNA PRAVILA

Literarnega Kluba v Semenišču
Sv. Tomaža,
Merriam Park, Minn., U.S.A.

& 1. Klub se imenuje 'Strossmayerjev literarni klub'.

& 2. Namen klubu je, prirejati predavanja v slovanskih jezikih, bodisi znanstvena, bodisi leposlovna.

& 3. Ud kluba more postati vsak Slovan semeniščnik.

& 4. Klubu načeluje predsednik. Udje ga izvolijo z glasovanjem v začetku vsakega šolskega polletja.

& 5. Dolžnost predsednikova je sklicovati seje, napovedovati čas in prostor predavanja vsaj šest dni prej, skrbeti za mir v seji in sploh vse notranje društvene zadeve voditi.

& 6. Za isti rok in na isti način kot predsednika izvoli klub tudi tajnika. Dolžnost tega je zapisovati v klubovo knjigo imena odsotnih udov, sklepe društva, ime govornika, predmet in stvarno oceno njegovega predavanja in voditi zunanje društvene zadeve.

& 7. Za vsako posamezno predavanje se bo postavil poseben kritik, ki se bo sam za ta posel oglasil, ali če ne, katerega bo predsednik določil. Dolžnost njegova je, kolikor mogoče stvarno presoditi vrednost, nedostatke in jezik predavanja.

& 8. Tajnik kluba bo obenem tudi blagajnik. Pobiral bo od udov naročnino za znanstvene in leposlovne liste, na

katere se bo klub sklenil naročiti. Tudi bo hvaležno prejemal darila, če mu bodo katera došla.

& 9. Vsak društvenik mora predavati vsaj enkrat v vsakem polletju. Ako se v kaki seji nihče ne oglasi za predavanje v prihodnji seji, ima predsednik pravico določiti za ta posel enega ali več izmed udov, ki še niso v tistem polletju predavali.

& 10. Da se kak spis sprejme, se zahtevate dve tretjini glasov vseh udov. Taki spisi se bodo priobčevali po društvenem sklepu v slovanskih listih.

& 11. Vsak ud semeniščnik more predavati v klubu, bodisi da ga je klub zato naprosil, bodisi da mu je njegovo prošnjo predavati dovolil.

Matija Šavs, predsednik
Ivan Pimat, tajnik

Ta zanimivi klub je obstajal in delal menda nekaj let, dokler niso njegovi udje postali duhovniki in se razkropili križem Združenih držav. Kaj več se nam o njem ni ohranilo.

Da bo laglje razumeti zgorajšnje sporočilo, naj povem, da je St. Thomas Seminary takrat imel dva oddelka, namreč College za recimo gimnazijce in Seminary za bogoslovce.

Malo let pozneje so pa ves St. Thomas Seminary spremenili v St. Thomas College, ko so postavili nova poslopja za sedanji seminary, ki so ga nazvali St. Paul Seminary.

V tem novem St. Paul Seminaryju smo si slovenski semeniščniki leta 1903 ustanovili Društvo Baraga, ki je štelo nad 20 članov. Bilo je popolnoma samoraslo in kolikor je meni znano, ni o Strossmayerjevem klubu ničesar vedelo.

Mmgr. Janez Zaplotnik

Tajni škof

Škof Pavel Hnilica je bil rojen pred 44. leti na Slovaškem in je redovnik družbe Jezusove - Jezuit. Na koncilskih zborovanjih v Rimu je navajal dokaze za bolj jasno zadržanje borbenega brezboštva - ateizma v današnjem svetu. Koncilske očete je opozarjal na dejstvo, da je tretjina sveta pod vplivom in oblastjo brezboštva in kako velika je nevarnost, da dobi ateizem oblast nad vsem svetom. Omenil je, da govori iz lastne skušnje. Velika krivica je v tem, da mnogi škofje manjkajo na koncilu, ker niso dobili potnega dovoljenja. Mojih besed, je povdarjal škof Hnilica, ne vodi in ne narekuje sovraštvo, temveč ljubezen do bratov, do Cerkve in do onih, ki jo preganjajo.

Msgr. Vincenc A. Yzermans je po zborovanju poiskal škofa Hnilico, ki je napravil nanj velik vtis. Hnilica mu je povedal svojo zgodbo:

Rojen sem bil 30. marca 1921 v siromašni družini s osmimi otroki in sicer v mali vasi Unatin na Slovaškem. V svoji mladosti sem delal kot navaden delavec. Opazoval sem, kako so komunisti prodirali v vse naše organizacije, ter so v njih poskušali svojo moč. Naučil sem se v svoji domači deželi, kako zahteven, kako nasproten vsakemu pametnemu dokazu je komunizem in tudi, kako zna biti nasilen. Odločil sem se, da postanem duhovnik. Samo v tem poklicu sem videl možnost, da lahko resnično pomagam svojemu ljudstvu.

Stopil sem v jezuitski red. Tudi moj rodni brat je v istem redu. Kmalu pa je prišlo na dan, da študirava za

duhovnika in vlada naju je oba vtaknila v koncentracijsko taborišče. To je bilo v oni dobi, ko je komunistična oblast hotela popolnoma zatreti vero v naši deželi. Zgrabili so za najbolj uspešno sredstvo, da dosežejo svoj cilj: duhovnike in redovnike je treba ločiti od ljudstva. Na različnih krajih so se pojavljala koncentracijska taborišča. Midva sva prišla v taborišče, kjer je bilo že nad 700 duhovnikov zaprtih ter na tisoče redovnic in redovnih bratov. Jaz sem na skrivnem dalje študiral in razni duhovniki so mi pri tem pomagali, sicer sem pa moral vedno hoditi z drugimi jetniki na težko dnevno delo. Hrana je bila obupno pičla in slaba. Od svojih predstojnikov sem dobil dovoljenje, da smem biti posvečen v duhovnika, četudi sem končal samo eno leto bogoslovja.

NENAVADNO MAŠNIŠKO POSVEČENJE

V taborišču ni bilo nobenega škofa, ki bi me lahko posvetil. Zato sem se priglasil za vojaško službo, ker sem vedel, da bo tako lažje našel škofa, ki je seveda bil tajno pri vojakih. Po nekaj mesecih so me določili pri vojakih, naj študiram medicino, zdravilstvo. Tako sem ponoči delal v bolnici kot vojaški sel. Tu se je pokazala previdnost božja. Bolniška strežnica, ki je delala v isti bolnici, je izvedela za mene. Povedala mi je, da so v bolnico pripeljali na zdravniško preiskavo nekega škofa, toda bil je v spremstvu tajne policije.

Dobri strežnici se je posrečilo, da

je škof prišel na "preiskavo", pa sicer ni bil bolan. Med preiskavo "nevarno" bolnega škofa, je dobra strežnica pripravila razkošni obed za oba spremljevalca - tajna policista, ki ju je imenovala "dva angela varuha". Pri obedu je bilo tudi v izobilju dobrega, močnega vina. Med tem časom pa sem šel v škofovo sobo. Vprašal je škof za moje papirje, dokumente, če imam dovoljenje od redovnega predstojnika, da smem biti posvečen v duhovnika. Sezul sem se ter sem odtrgal malo usnja na stopalu v čevlju ter sem potegnil ven dokument.

Ker v bogoslovju nikoli nisem bil, tudi nisem še nikoli videl ali bil priča pri obredih mašniškega posvečenja. Zgubljal sem vsako upanje, da bi sploh lahko bil posvečen v duhovnika. Zato mi je srce kar razbijalo od presenečenja, ko sem stal pred škofom v majhni bolniški sobi. Bilo je na god sv. nadangela Mihaela 29. septembra. Mihael pomeni: Kdo je kakor Bog - geslo vseh onih, ki so v stanu podzvati protinapad na sovražnika božjega. Čutil sem, da se me je dotaknil prst božji, zakaj kar sem mislil, je bilo proti mojemu upanju: obred sv. mašniškega posvečenja se že vrši.

Po posvečenju je iznajdljiva strežnica poslala brzojav mladim bogoslovcem s sledečo vsebino: "Operacija se je posrečila, bolnik se dobro počuti in lahko sprejema obiske v bolnici." Takoj so sledili drugi kandidati. V naslednjih dneh so bili trije posvečeni v duhovnike v isti tesni sobici in od istega škofa.

Med tem sem nadaljeval svoj medicinski študij in sem izvrševal službo vojaškega sla. Neko noč sem

imel priliko, da sem podelil umirajočemu bolniku sveto maziljenje. Strežnica je zopet pripravila malo sobico, kamor je spravila bolnika. Tu sem opravil tudi daritev sv. maše ter sem posvetil sv. Popotnico. Zaklenila me je v sobo, pred njo pa je bila dobra dekle na straži. Mesto keliha sem rabil navadn kozarec.

Slovaški škofje so bili vsi ali v ječi ali v hišnem zaporu. Zdaj se je pokazala nujna potreba, da bi dobili še tajnega škofa, ki bi za njega nihče ne vedel in bi zadeve nihče niti slutil ne. Tri mesece po mojem mašniškem posvečenju je omenjeni škof mene na tihem posvetil za škofa. Zgodilo se je to v temni kleti privatne hiše. Samo dve sveči ste brleli med pomenljivim obredom. Škof, ki me je posvečeval, je bil civilno oblečen, kakor tudi jaz. Navzoči ste bili še dve osebi kot pričiči. Po dovršenih obredih mi je škof posvetitelj rekel: "Sin moj, to ni bilo ono slavno in častitljivo škofovsko posvečenje, prej je bila to priprava za mučeništvo."

Dan mojega škofovskega posvečenja je bil 2. januar, praznik najsvetejšega Imena Jezusovega. V oni vlažni kleti sem bil globoko pretresen in zadet, ko me je posvetitelj sledeč obredniku, nagovoril in vprašal: "Ali hočeš biti oče ubogih?" Ko sem odgovarjal svoj "Hočem!" sem jasno občutil, kako velika je škofovsko služba: služiti in pomagati ubogim. Takrat sem se spomnil svoje dobre matere, ki je še živela, pa uboga, kakor je bila, ni nikdar pustila siromaka od hiše brez daru.

Še vedno sem nadaljeval svoje študije na medicinskem polju. Bil sem skoraj gotovo edini škof na svetu kot

medicinski študent. En teden po posvetitvi sem začel temeljito študirati. Kot medicinski študent sem imel priliko potovati, mnogo potovati. In to je bilo za škofa v takih razmerah kot nalašč. Tako sem lahko obiskal mnoge svoje ljudi v podzemlju. V onem času sem posvetil novomašnike v večjem številu. Maševal sem mnogo kje na tihem in skritem prostoru ter svojim ljudem prinašal versko tolažbo. Nove duhovnike sem posvečeval včasih po bolnišnicah, včasih po privatnih domovih, večkrat tudi kje v kakšnem gozdu. Vedel sem, da mora biti vsak duhovnik posvečen z gotovega naslova: za škofijo ali za kakšen samostanski red (frančiškani smo na priliko posvečeni "sub titulo paupertatis" po naslovom uboštva) jaz pa sem svoje duhovnike posvečeval "sub titulo laboris" - pod naslovom dela. Mnogo onih, ki sem jih posvetil, se je nahajalo v koncentracijskih taboriščih, ali pa so bili med onimi, ki so bili obsojeni na težko delo. Solze so vedno zalile moje oči, ko je novomašnik pokazal svoje dlani na obeh rokah in sem moral maziliti in posvetiti same trde žulje. Navadno sem novoposvečencem rekel po obredih: Zdaj ko ste posvečeni, je vseeno, kakšno delo boste opravljali v rudnikih, tovarnah, vaše delo bo vedno duhovniško delo. In opazil sem, da so novomašnikom drsele solze veselja po razvesljenih licih.

IZDAJALEC SE JE PRIBLIŽAL

Nekega dne sem dobil poročilo, seveda na skrivnem - pošilja mi ga mladi moj duhovnik, ki sem ga posvetil: Tajna policija je zaznala vse o vas, da ste duhovnik in škof. Prišel sem na

svoje stanovanje neko noč in stari mož, ki sem z njim stanoval, mi je povedal, da je policija vse iznašla, kdo sem in kaj delam. "Bežite!" me je silil stari mož; "morate bežati, sicer vas bodo vrgli v najstrašnejšo ječo." Mož je jokal. Pomiril sem ga in mu povedal, da mora biti pravi kristjan vedno pripravljen na trpljenje. Mož mi je povedal, da je gospodinja dobila od tajne policije visoko podkupnino, ker me je izdala. Takoj sem uničil vse listine in vse pisanje, ki bi me lahko obtoževalo in čakal sem celo noč na policijo. Zgodaj zjutraj sem zapustil svojo sobo in sem se vsedel na cestno železnico ter sem izstopil pred kapucinsko cerkvijo. V cerkvi sem klečal tri ure in molil, prosil Boga, naj mi razodene, kaj hoče z menoj, kam naj se obrnem.

Zapustil sem cerkev in takoj zunaj dobim zanesljivega prijatelja, ki se mi je ponudil, da bo šel pogledat, kaj se godi na mojem stanovanju, če je tajna policija še tam in prišel bom nazaj sporočit. Prijatelj ni nikdar prinesel poročila. Pozneje isti dan dobim drugega prijatelja, sošolca, ki mi je povedal, da je policija natančno preiskala moje stanovanje in da je policije kar mrgolelo okrog hiše mojega stanovanja. Hitel sem v bolnico in sem vsak trenutek pričakoval, da me zgrabijo. In res je prišla policija v bolnico. Bilo je kakih trideset policistov. Dvajset jih je bilo zunaj na straži, deset jih je šlo notri, da so naredili preiskavo. Ušel sem jim, četudi so hodili mimo mene. Za prihodnjo noč sem se preoblekel v starega moža s sivimi lasmi in z brado in očala sem si nataknil na nos. Niso me dobili. Prihodnji dan sem se napotil

v sosednje manjše mesto, kjer so mi poskrbeli ponarejene legitimacije, dokumente.

JUNAŠKA VERA

S temi dokumenti sem se napotil v Bratislavo, glavno mesto Slovaške. Ostal sem tam in hodil sem po mestu in po okolici ter sem na skrivnem opravljal svojo službo kot duhovnik in škof. Maševal sem po privatnih domovih, spovedoval, obhajal. Družine ki so mi nudile gostoljubnost, so to naredile na svojo veliko odgovornost, zato pa so dokazele svojo trdno, da, junaško vero, ki je bila še živa na zemlji Slovaške.

Bratislava je mesto, ki ima okrog 300.000 katoličanov. Pred drugo svetovno vojno je bilo v mestu 180 škofijskih duhovnikov, brez redovnih, ki jih tudi ni bilo malo. Danes je v Bratislavi samo 17 škofijskih duhovnikov, pa niti enega redovnega ni. Seveda, dolgo nisem mogel ostati v Bratislavi, ker je policija neprestano stikala za menoj. Vedela je, da sem še v deželi. Prijatelji so mi nasvetovali naj izginem iz dežele. Napravili so načrt za to, ki bo lahko izvršen v treh nočeh. Preoblekli so me v starega moža z brado in za spremstvo so mi dali mater s šest let starim sinom Ivanom in s polletnim dojenčkom. Potovali smo samo ponoči in vse tri noči sem nosil Ivana na svojem hrbtu. Hoditi smo morali zelo previdno, ker je bila pot blizu meje, kjer so bile položene mine. Če bi kakšno mino zadeli, bi bili gotovo izgubljeni: ali bi nas ranilo, ali pa bi opozorilo obmejno stražo.

Tretjo noč smo dospeli do reke Morave, kjer so nas čakali prijatelji,

ki so preskrbeli čoln, ki bi nas naj popeljal po reki navzdol, kjer bi se lahko izkrcali v Avstriji in tako bi prišli v svobodo. Bil je 3. decembra. Po pomoti smo se zgubili in smo se peljali predaleč, tako da smo prišli do ruske zone pri mostu, ki je bil obdan z žico prav doli do vode. Zbudili smo policijskega psa, ki je začel lajati. Mi smo pa bežali v nasprotno smer.

MATI IN OTROK

Mati z dojenčkom je skoraj opešala in je z veliko težavo nadaljevala pot. Zato sem jaz vzel otroka v naročje, mater sem pa z jermenom privezal na svojo suknjo ter jo vlekel za seboj, da je laže stopala. Ko sem imel nedolžnega otročička v naročju, sem imel občutek, da nosim samega Kristusa in sem molil: "Bog, zdaj nas moraš rešiti radi tega drobnega otroka!" Straža je zasledovala druge v naši skupini, tri osebe je celo ujela, mi pa smo se rešili; Mati, njena dva otroka in jaz. Vso noč smo hodili po celem snegu in v hudem mrazu. Proti jutru zagledamo luč v daljavi, ki nas je opozorila: rešitev je blizu, ljudje so v soseščini. In res, dospeli smo v avstrijsko vas Drossing. Pospešili smo trudne korake in po nekaj minutah smo trkali na vrata župnišča. Dobri duhovnik nam je dal prvo streho in nudil prvo gostoljubnost. Bili smo na varnem in svobodni.

Razložil sem župniku, da sem duhovnik - nisem mu pa povedal, da sem tudi škof in sem duhovnika prosil, če bi lahko opravil sv. mašo. Rekel mi je: Upam, da boste lahko maševali brez ministranta, ki ga v tem času ni na razpolago. Nisem mu razlagal, kaj vse sem že v svoji duhovniški službi naredil

brez ministranta. Župnik mi je v cerkvi vse razkazal, potem me je pa pustil in sem maševal, on pa je šel, da postreže popotni ženi in premraženima otrokoma. Jaz sem tisti dan prvokrat maševal pred oltarjem v cerkvi in oblečen kot duhovnik v mašna oblačila. Človeka ni bilo razen mene nobenega v cerkvi, morda je celo boljše, da ga ni bilo, ker bi jim bilo moje maševanje malo tuje. Ko sem pogledal na križ vrh oltarja, sem vzdihnil: "Kaj drugega še hočeš od mene, Gospod? Pripravljen sem!" Po kratkih dneh počitka me je neka žena iz vasi spremljala na Dunaj. V samostanu sem bil na varnem in prost.

ŠKOF HODI V ŠOLO

To je zanimiva zgodba škofa Hnilice. Iz Dunaja je prišel v Rim in se je oglasil naravno pri vrhovnem predstojniku jezuitskega reda. Dogovorila sta se in predstojnik je uredil, da je škof Hnilica odšel v Innsbruck na Tirolskem, da dopolni ter konča bogoslovne študije, ker je študiral le en letnik bogoslovja doma na Slovaškem.

Prvo uro na teološki fakulteti je profesor razlagal "o dolžnostih in pravicah škofa". Slušateljem je bilo neznano, kakšnega sošolca imajo in sem se skoraj hehetal. Jaz sem bil takrat že nad eno leto škof in sem mislil, da vem, kaj so moje dolžnosti in moje pravice, zdaj me pa poučujejo o tem. Karkoli sem slišal od profesorja ono uro, se mi ni zdelo nič podobno temu, kar sem jaz delal do zdaj kot škof na Slovaškem.

Ko je škof Hnilica končal svoje bogoslovne študije na Tirolskem, je prišel na višje študije v Rim. V vseh teh letih ni nihče razen predstojnikov vedel, da je sploh škof. V vse teh letih je čutil kot resno dolžnost, da pomaga trpeči Cerkvi na Slovaškem. Še le leta 1964 se je razvedelo na Slovaškem, da je Hnilica rimsko katoliško škof, ki je zbežal iz dežele. Po dovoljenju redovnega jezuitskega generala je takrat še le novica prišla v javnost in zdaj Hnilica opravlja svojo škofovsko službo.

Škof Hnilica je bil na vseh posvetovanjih vatikanskega koncila in sicer uradno, toda na prvih dveh posvetovanjih je bil le kot izvedenec - peritus, zadnje leto koncila pa je bil ves čas med koncilskimi očeti kot škof. Imel je tudi govor v koncilski dvorani. Govoril je o krščanski ljubezni, edinosti in upanju.

Škof Hnilica ima neomajno upanje v bodočnost. Rekel je: "Videl sem ogromno trpljenja, pa tudi vstajenje prave duhovne dejavnosti in bratske ljubezni, ki meji že na junaštvo. Imam tudi veliko zaupanje na koncil, ki je največja sila združenja energij v katoliški Cerkvi. Pred časom v koncentracijskem taborišču smo že skoraj čutili skrivnostno aktivnost satanovo. Vatikanski koncil, sem prepričan, je opozoril vse kristjane vesoljnega sveta na dejstvo, da je edino zdravilo za bolni svet skrivnostno življenje skrivnostnega Telesa Kristusovega v nas."

Po glasilu *SINJE ARMADE NAŠE GOSPE*

Januar - Februar 1966

Ivan Hribovšek:

Na očetovem grobu

1.

Prišel sem, oče. Davno uležana
je zemlja že nad tvojimi kostmi.
Beseda bedna, v kamen uklesana,
je nema priča, da si tukaj ti.

O, kdo je stopil kakor mrak med naju,
kdo motne nama oslepil je oči?
Ti toneš vase v večnostnem sijaju,
jaz lastni smisel iščem brez moči.

Od jutra do večera me preganja
zla misel kakor splašena žival,
a nate se spokojen mir naslanja,
lahno sneg večnosti zapal.

O vstani, vstani, oče, iz gomile
in pojdeva zgubljene cilje iskat,
razkrivat greva sence, ki zakrile
so moje duše skrivani zaklad.

2.

Nebo je mračno ko srdito morje,
kot Atlasu na ramah mi sloni.
Razburkan veter mi po čelu orje,
ko vdana prošnja je utrip krvi.
Kako je tebi? Kdo se v te zaganja?
Kdo boža ti razdrapane roke?
Kdo verno se nad tvojim čelom sklanja,
kdo molk tvoj sluša, kdo bedi zate?

Vse bolj in bolj se zemlja ti ugreza,
vsak dan skrivnost te njena posveti.
Vse bolj in bolj se prostor ti razteza,
čimbolj ti v usta mehka prst polzi.

Pritipal si do svojega se dna mi,
vse globlje, globlje tvoje so oči.
Najrajši grob razkopal bi z rokami,
prhnele bi poljubil ti kosti.

Ivan Hribovšek je bil kot pesnik neznan skoro 20 let po svoji smrti. 1965 je Slovenska kulturna akcija izdala njegove pesmi pod naslovom *Pesem naj zapojem...* (Dejansko so bile dotiskane 1966). Ivan Hribovšek je padel kot domobranec. Njegov grob je neznan kje. Pesem *Na očetovem grobu* sem dobil julija 1964. Poslala jo je pesnikova sestra Pavla po svoji prijateljici. Ta pesem je objavljena tudi v omenjeni zbirki,

3.

"Tak tiho je v tej moji tesni jami
in sonca nad menoj ni in neba,
samo tvoj klic me zdaj iz spanja drami,
ki kakor rosa skozi prst kaplja.

Na moje belo čelo tiho pada,
zgubljena slutnja zopet mi zveni,
o, zemlja mi je čudno, čudno mlada,
od novih brstov vsa v pomlad dehti.

V opoju se mi širijo nosnice,
slovesno stopa vame novi svet,
zavest useda se na nemo lice:
tvoj sen, moj sin, še davno ni izpet.

Dokler pretaka sok se v korenine
in zemlja kakor nosno je telo,
pomlad in pesem tebi ne premine,
o, tvoja pesem moje rojstvo bo.

4.

Prebujam se, ko da pomlad nobeno
še nisem v lahko prst oči uprl,
ko da nakrat bi vse bilo zgubljeno
in bil bi velik greh, da sem umrl.

Krog sebe tipam v radostni omami,
pomladni sok nam vdira že v kali.
O slast, ta rast kipeča mrtve drami,
odpirajo oči se za očmi.

Tu ni begotnih senc, tu ni pepela,
ne sanj, ne spanja: tu rasto možje.
Saj še drevesa so nam zašumela,
kot lepi templji vsa nad nas stoje.

Ta blaga zemlja, ki me že pokriva
z dobrotnim; svetlim mrakom sedem let,
se razbrstela je, ko da bi živa
hotela trupla izmetati v svet."

Kaplan Gašper

Tako hladnega vremena ljudje že dolgo niso pomnili, saj so se ledene sveče obešale po žlebovih hiš. Bahata luna je s svojim zariplim modrikastovim obrazom obsijala Vovško vas, in ponujala svojo blede svetlobo po oknih, da je noč izgledala žalostnejša kot ponavadi.

Takem sijaju preroki napovedujejo izpremembo vremena, ki rado prinese v zimskem času sneg.

Proti večeru naslednjega dne je prerokba postala čista resnica. Sprva je po zraku tu in tam zaplesala kaka majcena osamljena snežinka v radost vaški mladini, nato gosteje in hitreje.

Starki zimi se je presneto mudilo, da razgiblje svoje stare kosti in izrabi vsak trenutek v času koledarsko odmerjenega ji časa, zato je v vsej svoji togoti in neugnanem razposajenju hitela z razsipanjem snežnih kosmičev.

Burja je s svojo hinavsko prilizenostjo pehala svojo bolno nezaželjeno melodijo, da bi splasila novorojene snežinke, katere so v mladostnem igranju in negotovosti krilatile po zraku iskoč svoj začasni zimski domek v neznanem jim kraju.

Tu in tam si lahko videl radovedne nosove otrok, ki so le za trenutek pokukali izza vežnih vrat in se kmalu umaknili v tople prostore notranjosti hiš.

Močilnikarjev Janez je tisti mož, o katerem nas popelje skoro resnična povest v njegovo hišo. Vaščani pravijo, da je bil fant od fare in ne preveč nad štiridesetimi križi, dasiravno precej

potegnjen v višino, ko se je vse to dogajalo v njegovi družini.

“Če bi imel prekljo, bi še zvezde lahko klatil”, se je včasih ponorčevala njegova žena, pohlevno in pridno slovensko dekle in mati.

Mož obrnivši se do žene in dejal: “Franca, če bo tako hitelo iz neba, jutri zjutraj še vežnih vrat ne bo mogoče odpreti...”

Molče je skomiznila z rameni in nadaljevala s pravljico, da je vsaj za trenutek zaprla živžav otroških kljunčkov.

Tišina in molk mu nista prijali. Težko se je zadržal, da ni bruhnil z besedo v ženo. Spomnil se je, da je preveč rekel zjutraj Franci, kar pa ni njegova navada.

Najstarejši sin po imenu Gašper je že zarana opregel in se podal v gore po mah za jaslice, pa že mrak ženi svojo temo po vasi pa fanta še ni nazaj. Skrb za njega in nervoza s tem pomešana sta krivi za današnji prepirček v družini.

Ni mogel zbrati svojih misli, ker vedno ga je prekinil nevidni glas, silil vanj in mu krohotajoče učital: “Bajtar si Janez, bajtar, pa revček povrh s kopico otrok. Pa nikar ne pozabi da si zrastel na krompirjevih olupkih in koruznih storžih, kot tvoj pokojni oče. Pa se ti klada šopiriš in zastavljaš ostre besede svoji ženi. Revica vstaja s petelinjim petjem in gara v pozno noč. Kaj ne podpira tudi ona vogala tvoje hiše in družine?”

Priznal si je resnico. Glas mu ne laže, še vse več bi mu lahko povedal, pa morda ne ve vsega...

Spozabil se je in ni pomislil, da ni sam v izbi. Kot ranjena zver je iztulil čuden glas: "Bajtar, bajtar... Kdo pa redi mojo družino, če ne te koščene izdelane roke?" Molel je od sebe roke in kazal proti zidu svoje žuljave dlani. Sin Gašper, ki je vstopil, mu je zmedel nekoristne misli.

"Bog daj", je korajžno voščil. Odgovora ni bilo. Janez se je zravnal, kot se pač samo on zna pa sam ni vedel kam bi utaknil roke, da bi pred sinom in ženo prikrikl svojo zadrego.

Stopil je do fanta in ga prebodel s srepim skoro sovražnim pogledom. Pa to je bil samo hip, kajti že se je lotil čiščenja snega iz sinovega suknjiča.

Zaokrenil se je v smer proti ženi, ki je napeto lovila vsako besedo in nerodno vprašal fanta: "Si veliko nabral? Otroci so bili ves dan v težkem pričakovanju," je mirno nadaljeval.

Gašper je hotel vriniti besedo, pa je oče povzdignil svoj glas in mu skoro očitajoče dejal: "Tudi hlevska dela sem moral sam opraviti." Nekaj je pač moral pristaviti, saj je on vendar gospodar v hiši ne pa fant...

Sin se je prestrašil ostrih besedi, mati pa je tudi molče postavila na mizo toplo večerjo in s hvaležnim pogledom obšla sina. Oče se je vzpenjal po stopnjicah v gornje hišne prostore in nekaj nerazločnega godrnjal.

Razpotegnil se je po postelji in zamislil.

Sin mi je v veliko pomoč, pa tudi kak denar prisluži s čuvanjem črede. Doma ga potrebujem, gospod župnik pa ne odjenja s tistimi ljubljanskimi

šolami. Kaj bi farovški gospod, saj nima družine...

Res da ne manjka kruha pri hiši, pa to še ni vse. Ni kar tako res preživeti kar šest nebogljenih otrok.

Morda bi še več razmišljal o tej zadevi, pa je nekaj butnilo spodaj v vežna vrata. Janez je prisluhnil. Otroci so se pritislili okoli materinega krila prestrašeni, radi ropota.

Sosed Primož se je nerodno potisnil skozi vežna vrata. Robot pa hkrati topel glas je želel lep večer.

Tudi Franca ni čakala, je kar brž vrnila dobrodošlico. Pa je Primož preslišal in vprašal po hišnem gospodarju.

Gašper se je molče odmaknil za zapeček. Morda bi sosod načel besedo s fantom, pa je že Janez tulil iz podstrešja in naročal fantu, naj prinese slivovke na mizo.

Kar na hitro je preskočil par stopnjic in z voščilom dobrega večera prisedel za mizo k Primožu.

Sosed je ponudil cigaro, Janez je česnil po njej. Oblak dima je zavil pogovor o vremenu in bližajočih se praznikih Gospodovega rojstva.

* * *

Izgleda tako, da je Primož najbogatejši veleposestnik daleč naokrog. Se razume, da je tudi cerkveni ključar. Mar mu za denar. Otrok nima, na drugem svetu pa najbrže tudi nimajo take posojilnice, kot jo je sam napravil v svoji vasi.

Pa pustimo to baharijo.

Primož je usekal v sredi pogovora z besedo: "Ali Franco prehlad tišči v grlu, ko ni nobenega glasu od nje?"

Janez je pordečel, pa sam ni vedel

kaj bi odgovoril na ženin molk. Primož je koj pogruntal in nadaljeval.

“Še nisem povedal, zakaj sem pravzaprav tukaj. Veš, ne vem, kako bi začel”, se je izmigaval, pa je le končno moral na dan z besedo.

“Vsega imam, sam veš da je res, le gozd mi še manjka. Včasih človek kaj potrebuje, pa je malo sitno, da moraš s prošnjo do sosedov. Vsakdo brani, kar je njegovega, pa če tudi ne potrebuje, preveč rad ne odproda nihče.”

“Kaj hodiš okrog trebuha v žepe, kar naravnost udari”, je dejal Močilnikar. Videlo se je Primožu malo nerodno, pa je le iztisnil suho besedo.

“Deset smrek sem obljubil župniku, pa za mesto je predaleč in tudi prepozno, pa sem mislil, mogoče bi ti razumel in saj veš kaj mislim reči...” Ni našel besede. Janezu se je kar zadrnilo v vratu. Bi bilo boljše če bi njega sedaj vprašal zakaj molči.

Sosed je potegnil šop lepo barvanih “metuljčkov” in vrgel po mizi: “Če ni dovolj, pa mi jutri povej, bom še namaknil.” Vse to je bilo v eni sapi, ne da bi vprašal, če so tiste vitke Janezove smreke sploh na prodaj...

Še enkrat je zvrnil “žganega” pa kot duh odplaval skozi vrata v hladno zimsko noč.

Dolgo je trajalo predno je Janez pričel s štetjem. Petdesetkrat je položil ta lepo barvni papirček na mizo, pa le ni verjel, če je v resnici prav naštel. Ženi se je tudi odvezalo. Ni vprašala, ne govorila.

Glasno je štela. Za vsak stotak je posebej oślinila prst.

Prav toliko je naštela kot Janez.

Tudi Gašper je moral od začetka. Ena, dve, tri... tja do petdeset.

“Bog se usmili Primoža in tega denarja”, je dejala presenečena žena. Janez pa je natočil in ponudil ženi. Ko ni hitro zagrabila, je on mesto nje spustil po grlu... Kdo bi mu zameril, saj taka kupčija se res sklepa najbrže samo enkrat v življenju...

* * *

Tako dolge prečute noči še niso imeli Močilnikarjevi, kot je bila ta.

* * *

Sneg je pojenjal in tudi mraz je malo popustil, ko sta stala Primož in Janez na klancu sredi vasi.

Primožčevki se je malo čudno dozdevalo to postajanje, pa ni vedela, kaj je. Sicer pa se ona nikdar preveč ne meša v moževe račune. Nekaj je še naročala hlapcu, ko pa je videla gospoda župnika prihajati iz farovža proti vasi, je izginila nazaj v hišo.

Farovski gospod je bolj počasi drsal in delal gaz v sveži sneg. Polagoma se jima je približal.

Ni imel časa da bi ozdravil, kajti Primož je že moel priljubljeno cigaro in vžigalica bi tudi popreje dogorela če bi gospod zamujal čas z odgovori.

Tista polhovka, ki jo je nosil na glavi, je bila bolj podobna ptičjemu gnezdu kot pa svojemu imenu, pa ker ni vedel Primož kako bi podražil svojega prijatelja je hudomušno dejal: “Kaj pa je tebe prineslo k nama, kaj?”

Župnik je bil tudi star šaljivec in ni čakal preveč z odgovorom: “Ali ne vidiš, da moje noge, ti prismođa stara...”

Primoža je zacvrknilo, pa se je koj spodtaknil ob polhovko.

“Veš ti ‘božja gnada’ če bi tvojo polhovko zastavil v brtiji, bi še kozarec mrzle vode ne dobil za njo. Tako pošast, kot jo ti nosiš na svoji glavi, sem včasih obešal na drevesa, da sem z njimi podil vsiljive vrabca..”

Malo se je zafržmagalo duhovnemu gospodu, pa ga je tudi “brcnil” nazaj z besedo.

“Če bi jaz moral živeti od tvoje miloščine, potem bi na svoja stara leta hodil razoglav. Tako je pa vseeno bolje na moji glavi čeč kot-neč.”

Primož pa se je potem drugače odrezal. Potegnil je iz mavhe stotak in ga porinil v župnikovo roko...

Sedaj pa je tudi farovškemu zmanjkalo.

Obrnil se je do Janeza in skoro ukazovalno dejal: “Se splača, da to proslavimo, saj takih papirčkov s številko 100 ne vidim vsaki dan...”

“Tudi jaz sem mislil reči tako”, je hitro dostavil Janez in že nameril korak proti svoji hiši.

Drug za drugim, kot trije kralji, so šli naši možje. Župnik pa je le imel med potjo veliko opravka s svojo polhovko. Nič več mu ni bila tako všeč... jo je pomikal z ene strani glave, na drugo...

* * *

Žganje je ogrelo, celo gospodu se je precej razvezalo. Močilnikar je bil ponosen na današnje goste. To ni vsaki dan, in je že v tretje potisnil tisto pekočo vodko po grlu.

Da je bil načrt za današnji pogovor že vnapreje pripravljen, bi lahko še slepec uganil. Pa izgleda, da je bila kupčija glede tistih smrek tudi sladka limanica za dober konec načrtu.

Župnik je začel, Primož je hotel vmesiti besede, pa radi spoštovanja prepustil prijatelju.

“Gašperja bomo poslali na stroške posojilnice v latinske šole, seveda sporazumno s teboj in ženo. Mlin mislimo tudi postaviti in sicer na tvojem zemljišču ob glavni cesti, kjer se potok spušča z vso svojo močjo. Pa ne boj se, pošteno bomo plačali tisto plahto zemlje.”

Janez je bleknil, pa ga je župnik prestregel:

“Počakaj možak, še jaz nisem končal. Farovž je prvi z besedo, potem šele Močilnikar”, se je malo postrecal gospod.

“Za mlinarja pravijo, da bi bil ti, Janez, najbolj priročen, pa velik si tudi in žakelj pšenice ti ne bo ostal v roki... Ali bi bilo tako prav, ali boš še jokal za fantom...?”

Primož in gospod sta se spogledala in molčala, ko sta videla potne curke po Močilnikarjevem čelu.

“Natoči mu”, se je smejal farovski gospod, pa je pred Janezevim šilčkom sam nastavil svojega... Je pač tako, stare kosti potrebujejo tudi žganega, da trdno stojе skupaj.

Janez je mahal z rokama, pa ni prišel do besede. “Sveta Pomagavka,” je pohlevno dejal, “sam ne vem kako bi se zahvalil.”

“Kaj bi,” sta oba možakarja hkrati odgovorila, kot bi bila zmenjena za besede.

“Pokliči vendar fantovo mater, kaj pa vrabca čakaš...”

Vse je že vedela ta babja radovednost, bogve koliko časa je že napenjala ušesa in lovila besede.

Gašper je malo čudno pogledal ko so mu povedali, da bo šel jeseni v

ljubljske šole, ko pa sta oče in mati prikimala, je zadovoljno in hvaležno tudi on postavil nekaj besed tem vaškim veljakom.

* * *

Če bi videli Primoža drugi dan na vasil Hodil je nabasan s ponosom kot poštajna, župnik pa z razpetim sukničem, da si videl zlato verižico iz telovnikovega žepa.

Dan je bil prekratek za Primoževko in Močilnikarco. Ena je več vedela kot druga. Cvebetanja več kot znanja.

Gašper pa sploh ni mogel odgovorjati na vsa stavljena vprašanja vaške mladine in ostalih sosedov.

* * *

Gospod župnik mu je še "pumpal" v glavo latinščino, da ne bo preveč sitnosti v jeseni.

Tako so mu od sedaj potekali tedni in meseci.

Pomlad mu je prinesla svoje življenje, od drevesa do drevesa, od cvetke do cvetke. A narave se je poslavljal, pa zopet želel, da bi že bil, kar bi rad in vsled česar ga bodo poslali v šole.

Jesen se je zopet naselila v Vovško vas. Samo nekaj tednov bo v gosteh, predno jo ne prežene starka zima. Barvala je drevesno listje vseh mogočih čarov, pa ko se je naveličala dela zopet vse zavrgla in razmetala po tratah in livadah. Nasula je rumeno preprogo narave za tisti veličastni dan, ko bo Močilnikarjev Gašper zopet obiskal to vas.

Bila je prijetna, skoro topla jesen. Kot mlada dečva se je zaletavala in

plesala z porednim vetrom. Kaj rada se je ustavila pri mlinu. Občudovala je veliko kolo, čisto vodo v kateri se je blestelo belo kamenje. Lepo je tu, je šumel vetrič, pa vendar ne morem napraviti vsega življenja v teh hribih. Tudi jaz imam svoj čas, svoj dan in svojo noč...

"Takrat sem bil tu, se spominjam," je lahko pel veter, "takrat pred mnogimi leti, ko je Močilnikarjev najstarejši odhajal v latinske šole. Čudno je bilo. Še meni je bilo hudo. Vse sem videl, prav vse, očeta in njegovo mater, sestre in brate, gospoda župnika in soseda Primoža z ženo..."

Koliko solza in trpljenja. Takrat sem bil gost te vasi, danes sem zopet nazaj... Morda prinašam izpremembo, kdo ve?" Tako je modroval lahni veterček, da ne bi razjezil domačinov in bi ga v nejevolji pregnali iz te prijetne vasi.

"Pa tudi to vem," je dodala jesen, "kako težko je šlo prva leta Gašperju. Se razume, da latinščina ni lahka, pa pač mora v glavo, sicer fant ne bi postal nikoli kaplan."

"Večkrat sem ga medtem videla. Prihajal je na počitnice in zopet odhajal. Sedaj pa sem slišala, da je za kaplana v stolni fari tam v beli Ljubljani."

"Kaj je že kaplan?..." je rado vedno vprašal veterček. "Seveda, saj si tudi ti že starejši kot si bil pred petnajstimi leti..."

"Pozabil sem res, saj tako hitro teko leta," je še dostavil in potem umolknil in zaspal.

Tako je premišljal ta pogovor mladi kaplan Gašper. Tako pravljичno si je predstavljal vse to. Ni vedel, kaj

ga čaka za vrati semenišča kjer je stanoval.

* * *

Za hip se je se ustavil pred kipom Matere Božje na prostranem vrtu. Pomolil je, za vse, prav za vse in v zahvalo za svoj poklic.

Spomnil se je, da ima zvečer društveni sestanek. Kar na hitro je pomolil - in že je bil pred vrati svoje sobe.

Zagledal je list. Kaj neki mora biti? Odgrnil in čital: "Kaplan Močilnikar, zglasite se jutri zjutraj v škofijski pisarni pred deseto uro dopoldne." Nič drugega, samo nečitljiv podpis.

V škofijsko pisarno? Zakaj? Postal je nervozen in tak je ostal do naslednjega dne. Nikogar nima, da bi mu potožil, nikogar da bi ga vprašal. Vprašal? Pa kaj bi vprašal, se je sam sebi začudil.

* * *

Bil je točen zjutraj. Še skoroda malo prehiter.

"Vstopite," je bil odgovor na njegovo trkanje.

"Hvaljen Jezus" - "na veke, Amen..." je odgovoril monsinjor.

"Dovolite. Kaplan Močilnikar," se je predstavil. "In tu je list, katerega sem našel zataknenega za vrati."

"O seveda, sem že skoraj pozabil," se je opravičeval monsinjor, starejši že precej osivel gospod. "Veste, ko pride človek v leta," je nadaljeval čestiti gospod, "rad kaj pozabi."

"Tukajle je pismo in odredba prevzvišenega gospoda škofa: Kaplan

Močilnikar iz Vovške vasi, sedanji kaplan stolnega kapitlja, je po mojem odloku in na prošnjo Vovškega župnika in župana... - pogledal je stoječega Gašperja izpod očal in videl kako preplašeno gleda, potem pa zopet nadaljeval - postavljen za prvega kaplana v zgoraj imenovani vasi."

Gašper je krilil z rokama, potem ko mu je smejoči gospod monsinjor pomagal na klop...

"Ali vam je slabo sobrat?" je mehko vprašal in že tekkel po vodo... Odleglo je obema.

* * *

Videl je stari gospod dušo tega mladeniča, Gospodovega namestnika. "Take rabi mati Cerkev," je v sebe momljal in prisrčno stiskal roko v slovo.

"Bog z vami in Njegov blagoslov naj vas spremlja, gospod Gašper. Vinograd Gospodov je velik, čreda ki se pase po njem potrebuje pastirjev."

"Pojdite in delajte v božjem miru."

Ni bil Močilnikar, kar je bil v mlajših letih. Solza za solzo je drčala po licih. Ni ga bilo sram, saj tudi solza ob gotovem času pomeni marsikaj.

Ni se spomnil, če se je zahvalil, ni več vedel, če je sploh pozdravil pri odhodu. "Tako je pač bilo in Bog pomagaj...", je dodal v tolažbo samemu sebi. "Mlad sem še, precej mlad, potreba bo življenjskih izkušenj..."

* * *

Čez dve uri je bil na postaji. Kot otrok se je prerival med množico čakajočih. Trdo je držal vozni listek in skoro glasno klical: "Počakaj-

te, še jaz sem tu, domov grem, domov..." Najbrže res ni videl smejočih se obrazov. Sicer pa kaj njemu, on gre domov, domov...

Po dveh urah vožnje se je vlak ustavil.

"Postaja GOZD" je zaklical sprevodnik.

Samo velik kovček in Gašper, to je vse.

Hitro se je izbasal iz vagona in globoko vdihnil svež zrak. Pozno popoldne. Uro hoda in bo doma. Morda je najbolje, če pusti na postaji kovček in pride nekdo kasneje ponj...

Tako je tudi storil. Nihče ga ni poznal. Vse novo osebje, pa vendar tako prijazni, kot bi bili stari znanci.

Deževalo je nekaj dni. Pot je še vedno vlažna. Stopal je počasi in vendar se je vsak korak zacmokal v blatu. "Počasi že pridem," in je šel enakomerno, saj ne more zamuditi ničesar več...

Videl je v daljavi modrikasto tenčico, ki je polagoma prekrivala očetov gozd. "Joj, koliko prirodne lepote," je vzhičen vzkliknil.

Tam v bregu je cerkev, za njo pokopališče. Vas je tiho čepela kot bi čakala nekoga, ki ji bo vrnil prejšnje življenje. Daleč se je slišalo pasje lajanje in petelinje vršanje. Kako toplo, kot je lahko samo na vasi.

Pa ta prijeten vonj, tako domač in zdrav. Čim dalje je hodil, bližje so bile hiše.

Zazvonilo je. "Zdrava Marija milosti polna" je molil kaplan...

Pridrčala je lojtrnica. Mlad fantin, ne bi dejal več kot osem let.

Ustavil je.

"Hvaljen Jezus. - Amen." se je zasmel kaplan.

"Čigav pa si ti fantič?" je nadaljeval z vprašanjem.

"Jerihov, tam pod malnom imamo hišo..."

"Ali bi lahko prisedel?"

"Saj zato sem ustavil," je korajžno hitel z besedo pobček.

"Hi, hot," pa je potegnil za vprego.

"Sapralot, ti pa znaš."

"Saj sem že velik in v tretji razred pojdem drugo leto."

"Pa se nič ne bojiš konj?"

"Sem kar z njimi rastel," se je zasmel fantič.

"Koga pa pelješ, ali veš?"

"Gospoda iz mesta..." Samo toliko je vedel in nič več.

Je bil še premlad da bi poznal Močilnikarjevega Gašperja, čeprav je že večkrat slišal o njem.

Pred mlinom se je ustavil.

"Pa Bog lonaj za pot"; in mu je stisnil nekaj drobiža...

Malo začuden je pogledal fantič, saj mu še nikdar ni nikoli nič poklonil.

Počasi je Gašper pričel pot v hrib. Razorane brazde od vode. Srenja je molčala, blata pa je bilo tudi dovolj.

Še predno je uspelo kaplanu do vrha klanca, že je vas vedela da prihaja gospod iz mesta.

"Gospod!" je vzkliknil župan Primož, ki je komaj bil nanovo izvoljen in žlica je zletela iz njegovih rok, ko je pridno metal žgance v usta...

"Pa ja da ne bi, pa ja, da je..." Pa ni imel časa za razmišljanje.

Kje je gospod in kdo je gospod...?

Kar precej so hitele stare noge in zasopljen se je ustavil pred župnjiščem.

"Farovščina" je zaklical proti oknu, kjer je imel njegov prijatelj župnik sobo. "Ali si doma?"

"Ti preklicana nadlega," je župnik

odpiral okno. "Vsaj par ur mi daj počitka, pa vpiješ tudi tako, da boš še gospoda Boga iz cerkve spravil..."

Pa je revež pozabil, da ima fajfo v ustih in je padla iz prvega nadstropja na tla in se razbila...

"Plačal jo boš, plačal," je nevoljno dejal župnik.

"Boš tiho, ko še ne veš zakaj se gre..."

Kar naenkrat je bil tudi duhovni gospod pri Primožu.

"Najbrže je Gašper..." Čigav Gašper, mu ni takoj padlo v glavo...?

"Čigavga pa si poslal ti v latinske šole, kaj?"

"O moja stara buča, saj veš kako je..."

Z vseh strani je drvelo. Močilnikar sploh ni dohajal žene in otrok, pa bi rekel, da je bila Primoževka še hitrejša.

Previdno je pokukal Gašper izza cerkvenih vrat, pa ga je skoraj podrlo.

"Šmentana smola, to je pa huje kot za samega gospoda škofa..."

Župnik je bil prvi, pa ga je od ljubosumja kar spodrinil Primož...

"Tudi moja županska roka nekaj zaleže," je hitro dostavil, da je kaplan lahko vedel s kom ima sedaj opravka..

Družina je bila v resnici zadnja na vrsti. Zato je ostal sin čez noč doma. Dolgo je gorela luč pri Močilnikarjevih, pa tudi prostora je manjkalo za vse vaščane.

Drugi dan so šepetali, da je precej 'metal veter' Primoža župana, ko je odhajal domov. Je pač tako, veselje je podprl s slivovico, da pa lepše izgleda je bilo kar pripravno, če bi veter malo prevzel to nerodnost na svoja ramena..

* * *

Vse drugače je bilo odslej v tej vasi.

Župan ni naredil brez župnika in kaplana nobenega koraka na svoje roke. Posojilnica je imela od obresti toliko denarja, da so postavili lep prosvetni dom. Tudi šolo so povečali. Nekaj novih inštrumentov je dobila tudi vaška godba. Skratka so rekli, blagor mu, kdor živi v Vovški vasi.

Gospod župnik se je odpočil. Rad je kramljal s svojim kaplanom dolgo v noč. Sloga v župnišču, sloga v županstvu.

Tudi mlin je donasal lep izkupiček.

"Vse tako kot sem rekel," se je rad hvalil Primož... "Ali ni res, Gašper?"

* * *

Ko pa je prišel čas božične dobe, pa je vas doživla še neko presenečenje, katero bo ostalo ne le ljudem v dobrem spominu, pač pa predvsem kaplanu Gašperju. Ko je po končanem verouku prišel kaplan v župnišče je zagledal več zabojev v veži.

Poklon županstva-župnišču.

Koliko veselih ur in presenečenja in hvaležnosti. Prav take jaslice, kipci kot jih je imel še kot otrok. Takrat so govorili, bodoči kaplan... Nihče ni verjel, slišalo se je skoro nemogoče. Danes je to resnica.

Topel spomin mu bodo te jaslice v življenju. Topel spomin na mladost, na gospoda župnika, njegove domače in njegovega in družinskega dobrotnika Primoža. Zahvaljen Bog za vse sprejeto, za vse bodoče.

Vsaki kipec je prijel posebej, se pogovarjal z njim in mu razlagal. Videl je njegov gospodar župnik to srečo. Spomnil se je in zamislil petnajst let

nazaj. Obšel je v mislih vsako hišo v vasi posebej, vsakega vaščana in otroka, vsako drevo. Videl je tisti brezpomembni potoček, tisti prazni kos zemlje, na katerem stoji danes mlin.

Vse se je spomnil celo svoje polhovke in podarjenega stotaka. "Zmoliva za dobrotnike," je dejal zamišljenemu kaplanu.

Veliko je molil in končal: "Daj gospod moči in milosti našemu Gašperju, da bo vodil to čredo Vovške vasi v ljubezni in sebojnem razumevanju. Pa še nekaj sem pozabil: Za našega župana Primoža. Da bi mu Bog naklonil še mnogo let in ga plačal za vse dobrote, ki jih je storil v svojem življenju..."

"Preklicana polhovka, koliko žalostnih ur sem imel zaradi besedi tega možuha. Pa naj bo, saj sem vse odpustil, se je splačalo... mož je veliko dal za Boga..."

Veliko je napravil potem novi

kaplan v tej vasi. Veliko več kot so ljudje sploh pričakovali.

Leta so tekla, on se je staral.

Župnik je pokojni, on vodi vse in čaka novega odloka od prevzvišenega gospoda škofa. Primož pomaga več kot bi kdo mislil, a nikdar ne pozabi pokojnega prijatelja župnika.

Stara grča se je držal dolgo. Morda bi odšel po plačilo popreje, toda velika skrb novega kaplana ga je obdržala dolgo pri življenju. Vsi vedo, da je res.

* * *

Gašper ima pomočnika. Tam, skoro iz sosednje vasi je mladi kaplan. Kar sam ne ve, Primož pomaga. Pa tudi oče ni nikdar brez besedi.

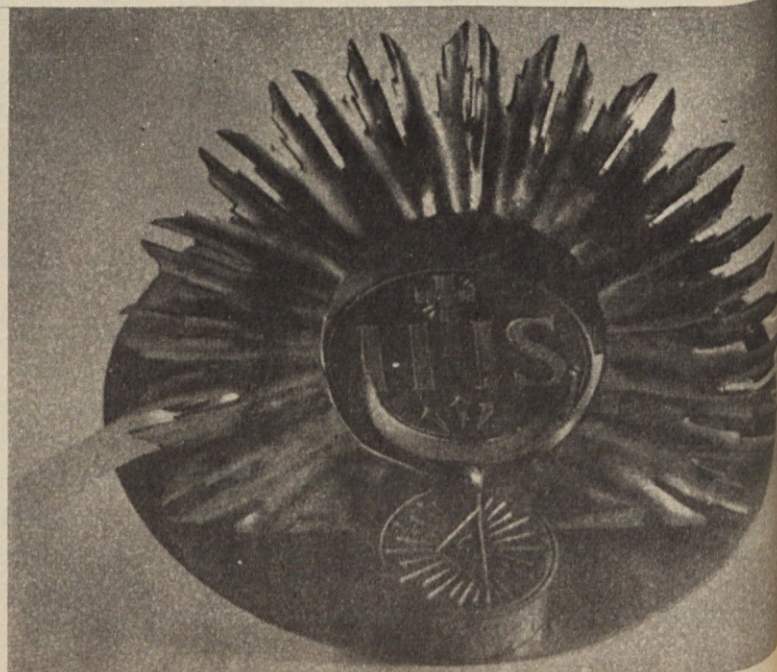
"Lepo je v Vovški vasi," je dejal novi kaplanček, "tako lepo, da bi mi bilo težko, če bi moral drugam."

Lepo se sliši. Dobro za kaplana, še boljše za cerkev, njegove stariše in župana Primoža.

BARAGOVA MONŠTRANCA

Na fotografiji je italijanski napis: „Monštranca z zložljivim ciborijem, ki ga je rabil škof Baraga v misijonih med Indijanci v severnem Michiganu (1834 - 52). Dar očetov jezuitov.“ Jezuiti so bili Baragovi pomočniki v Sault Saint-Marie in okolici. Letnica je zagonetna, če to ni navadna pomota. - Pod gornji napis je pripisal p. Hugo Bren: „Ciborij in monštranca škofa Barage sedaj v vatikanskem misijonskem muzeju. Sliko dobil iz Rima. Ni bila še nikjer objavljena.“ Verjetno je napravil Baraga sam načrt za monštrančni del. S takimi slikami imena Jezusovega s križem in tremi žebli je Baraga krasil svoje pečate in zapiske.

P. Bertrand Kotnik ofm

Bandel

Vsak narod ima svojo Marijino božjo pot, Slovenci imamo Brezje, Francozi imajo Lourdes, tako imajo tudi naši katoliški Bengalci svojo Marijino božjo pot, ki se imenuje Bandel. Je to malo mesto ob reki Hugli, ki izvira pod snežno Himalajo tisoč kilometrov na severu, in je le rokav ogromne reke Gangesa, ki križa celo severno Indijo in se izliva v Bengalski zaliv.

Okoli leta 1595 so Portugalci prišli s svojimi ladjami do reke Hugli in se podali gori po reki do lepe ravnine, kjer so postavili svojo naselbino, ki se imenuje Bandel, in začeli trgovati z domačini. Bandel je bila lepa naselbina ob reki Hugli in kot po navadi so Portugalci pripeljali s seboj tudi duhovnika, ki je skrbel za njih duše, dočim oni sami bodo skrbeli, kako si napolnijo žepe s trgovanjem in kupčevanjem. Lepa cerkva

se je hitro dvigala sredi naselbine, ki je bila obdana z visokim zidom. Hitro po prihodu novonaseljencev so se začeli zbirati črni oblaki nad Bengalijo, iz Delhija, prestolnice Indije, je prihrumel muslimanski kralj in z veliko vojsko začel osvajati Bengalijo, pred Bandelom se je ustavil in ga oblegal več tednov; kar ni ga mogel osvojiti, Portugalci so se branili, saj jim je šlo za življenje. Končno je muslimanski vojskovođa po zvijači in izdaji prodril v mesto in zajel vse ljudi, nekaj jih je pobil, a katoličane in njihovega duhovnika pa vrgel v ječo. Portugalci so imeli v cerkvi lep Marijin kip, ki so ga prinesli s Portugalske, a ta kip je ob obleganju nenadoma izginil, in oblegovalci ga nikakor niso mogli najti, čeprav so ga marljivo iskali.

Ujetniki so bili obsojeni na smrt; divji slon jih bo razmrcvaril in pobil, tako se

Cerkev v Bandelu

je glasila obsodba. Na tisoče ljudi se je zbralo na veliki muslimanski praznik, sam vojskovodja je bil navzoč s svojimi častniki in vojaki, na tisoče ljudi iz okolice je pridvelo, da vidi, kako bodo katoličani umirali. Pred igrami je vojskovodja še enkrat poklical navzoče ujetnike in duhovnika avguštince, pa jim je obljubil življenje in bogastvo, če se odrečejo veri. "Rajše v smrt, kot pa zatajiti Jezusa," je bil dogovor duhovnika in vseh ujetnikov. "Pa pojdite v smrt," je zarjul vojskovodja, "spustite slone na nje." ... Čudovit prizor se je nudil gledalcem, ki so stali v tisočih vse naokoli arene. Sredi pozorišča soklečali ujetniki, zvezani, med njimi je stal sivolasi svečenik in dvignil roko v zadnji blagoslov in odvezo. Vse je bilo tiho, slišalo se je le divje tuljenje in trobentanje slona, ki so ga zbadali z železnimi razbeljenimi palicami, da bo še bolj divji... Sedaj je pridrvel v areno. Ujetniki zvezani, so mirno klečali... Pridrvi divja pošast... Ljudje so kar sapo zadržali... koliko jih bo poteptal s prvim korakom... sama krvava masa bo ostala, kamor bo stopila njegova široka, težka noga. Pidrvi do ujetnikov in obstane... sedaj, sedaj se bo zadrvel nad nje in jih poteptal... Ujetniki mirno čakajo, duhovnik še zadnjič dvigne roko za blagoslov in jim zakliče: "Ne bojte se, gremo k Jezusu in naši Materi Mariji, še nekaj trenutkov pa bo vse končano." Čudo, čudovito... Divji slon obstane pred duhovnikom... in pade na kolena... Vse onemi, vojskovodja in zbrana množica... Ujetniki čakajo, da zver začne svoj žalostni posel, a nič ne bo... Slon vstane in z rilcem obviije in dvigne duhovnika, pa ga nese pred vojskovodjo, ki je začuden gledal ta prizor... Visoko dvigne slon z rilcem duhovnika pred vojskovodjo in duhovnik spregovori: "Vojskovodja, tu imaš dokaz, da nas Bog varuje, divji slon je pokoren Bogu in nam nič hudega ne stori, ker služimo pravemu Bogu." Šele sedaj se je množica gledalcev zavedla in začeli so kričati: "Vojskovodja, daj jim življenje, pusti jih na svobodo." In vojskovodja je

popustil in jim daroval življenje. Divji slon je lepo narahlo položil duhovnika na zemljo pred prestolom in odšel mirno v svojo kletko. Kaj hitro je bil urejen "ferman", listina z dovoljenjem, da so katoličani prosti in lahko živijo po svoji veri in jo širijo, kjerkoli hočejo po celem kraljestvu kralja v Delhiju.

Marija jih je rešila...

Zopet so zgradili naselbino, zopet so postavili lično cerkvico, posvečeno Mariji. Ali kje je njen kip, iskali so ga povsod, pa ga niso mogli najti. Več let pozneje je stari duhovnik pri cerkvici po navadi šel zvečer spat. Njegova soba je bila blizu reke Huglija. Naenkrat sliši besede: "Odprite mi vrata"... prebudi se in stopi k oknu. Bila je mesečina, a ne vidi nikogar. Misli, da je imel sanje. Zopet mirno zaspi. Drugo noč se mu isto dogodi. Zopet vstane in pogleda skozi okno, pa ne vidi nikogar; gre doli pred a nič ne vidi, le reka Hugli žumi in se mirno valovi mimo cerkvice.

Trtejo noč zopet sliši iste besede: "Odprite mi, pustite mi notri!" Pater vstane in stopi doli pred cerkvico, kjer najde pred vrati isti kip Marijin, ki je bil prej izginil brez sledu.

Z velikim veseljem in slavljenjem so postavili kip Marijin na oltar in še sedaj na vzvišenem mestu pred cerkvico kot ga vidite na priloženi sliki. Kip je iz lesa, saj štiri sto let star, pa še popolnoma svež in nepoškodovan od črvov ali starosti. Na tisoče ljudi roma k tej cerkvici, muslimani jo imenujejo Moriam Bibi, hindi zopet Meri ma (mati Marija), delajo obljube in zaobljube, pri Mariji so vsi doma in ona je vseh Mati.

Pred cerkvico stoji tri sto let stari jambor iz lesa narejen, ki so ga postavili hvaležni mornarji, ki jih je Marija rešila gotove smrti. Bili so na ladji na reki Hugli, pa se je nenadoma dvignil silen vihar, in ladja se je začela potapljati. Reka je precej široka in če se ladja potopi, so vedeli, da za njih ni več rešitve... saj je bila reka polna krokodilov, in pred njimi najboljši plavač ne uide. V stiski se zaobljubijo,

Bandel: Na desni jambor ladje pred cerkvijo; stoji že 300 let na soncu in dežju in je še trden kot prej. Zaobljuba mornarjev iz Bandela.

da bodo šli bosí v cerkev in darovali jambor ladje v zahvalo. In res, vihar se je polegel in zgodaj drugo jutro je bil župnik prebuden iz spanja od skupine mornarjev, ki so bosí in premočeni prihajali od reke: "Oče, imamo zaobljubo, ker nas je Marija rešila smrti, Marija iz Bandela." Šli so k spovedi in prejeli svete zakramente in potem zopet na ladjo. Odsekali so jambor in ga postavili blizu cerkvenega zidu; še danes je tam, pod milim nebom. Tri sto let je star ta jambor, sonce pripeka nanj, tropsko deževje ga pere, ali bele mravlje se ga ne dotaknejo, čeprav je vse drugo

leseno ogrodje takoj uničeno pod njihovimi zobmi. Še danes stoji ta spomenik Marijine zvestobe in ljubezni, kot ga vidite na priloženi sliki. Nikdo si ne more razložiti, kako ta jambor še danes stoji nepoškodovan in ohranjen. Jaz sam sem večkrat šel tja na božjo pot. Nekoč sem tja peljal v avtobusu 50 otrok naše nedeljske šole, bili smo tam pri maši in se proti večeru vračali proti domu v velemesto. Na poti nas je Marija res čudežno rešila. Avtobus je drvel po asfaltirani cesti, na tisoče in tisoče avtomobilov smo srečavali na poti, šele blizu velemesta, kjer smo morali ob

križišču obstati, nas je motobilist, ki je vozil za nami opozoril, da smo zadnje pet minut vozili na praznem zadnjem levem kolesu., kako da se nismo prevrnili, ko smo drveli z veliko brzino po asfaltirani cesti. Marija nas je obvarovala.

Letos sem zopet šel z Marijino Družbo iz Kharija na romanje v Bandel, petdeset nas je bilo, matere z otročički v naročju, mladenke in Sestre in dva katekista. Šlo je vse kot namazano, ob treh zjutraj smo odšli od doma in se vrnili ob desetih zvečer, nikdar ne bodo pozabili božje poti in našega romanja, bili smo pri Mariji in ji zaupali vse svoje življenje in trpljenje. Pa sem se spomnil, kako sem romal na Sveto Goro pri Gorici pred 30 leti preden sem šel v Indijo. Nikdar ne bom pozabil slovenske matere, ki je ure in ure preklečala pred milostno podobo in nepremično zrla v Marijo, ustnice se ji niso premikale, govorila je z Marijo; le Ona sama ve, kaj ji je govorila in potožila; polnoč je že bila, ko je vstala in se z mirnim, preobraženim obrazom vrnila na par uric spanja v zavetišču. Tako kot smo mi romali, tako romajo vsako leto na tisoči in tisoči Bengalcev k Mariji, Kraljici Bengalije in cele Indije..

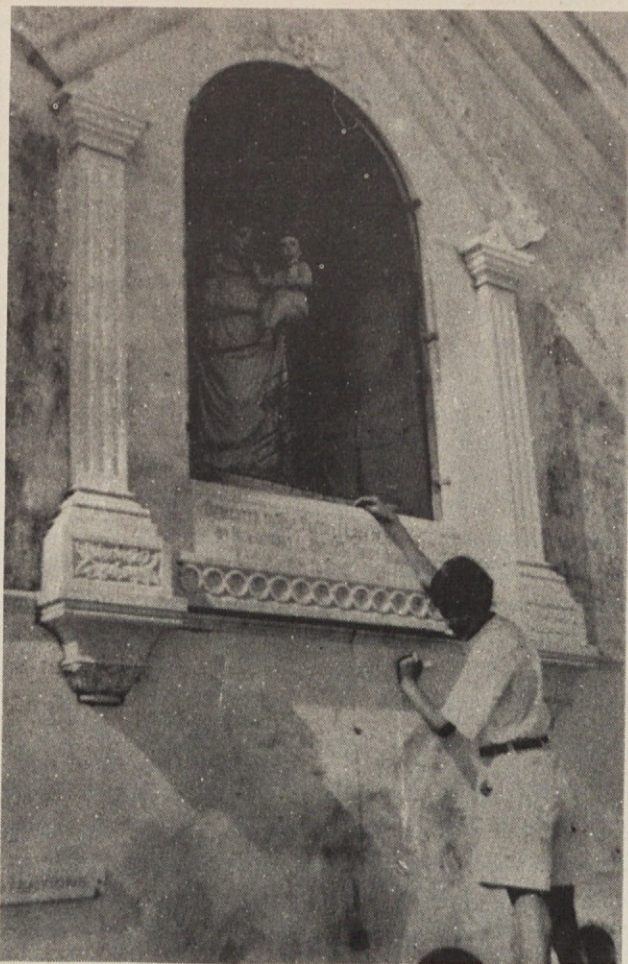
Patri salezijanci sedaj skrbijo za to cerkev in pomagajo romarjem. Lepo gostišče stoji blizu cerkvice, in mnogi ostanejo tam čez noč in drugo jutro izpolnijo svoje obljube in prejmejo svete zakramente...

Bandel ni prva Marijina cerkva v Bengaliji. Bandel je bil zgrajen leta 1596, dočim je bila prva Marijina cerkev v Bengaliji postavljena leta 1592. Kje in kako?

Ko sem bil pred dvajsetimi leti v Satkhiri, kakšnih 70 km vzhodno od Kalkutte, na misijonski postaji, mi je nekega dne naš "dhobi", perilec, pravil, da je daleč doli ob morju neka vas, kjer je bila v starih, prastarih časih katoliška cerkev, ljudje še dobro pomnijo. Dhobi, perilec, je bil hindu, pa me je to še bolj

začudilo, bom šel pogledat, kaj je na stvari.

Zgodaj zjutraj sem sedel na bicikelj pa zavozil čez široka, suha polja doli proti jugu. 60 km je bilo daleč, in sonce je neusmiljeno pripekalo iz jeklenega neba. Končno sem le prišel do vasice, ki se je imenovala "Išoripur" ali Božje mesto bi predstavili na slovensko. Na trgu sredi vasice je bilo zbranih dosti ljudi, ker je bil tedenski tržni dan. Z začudenjem so me gledali, belca na biciklju in me pobarali, po kaj sem prišel v njih vasico. Večinoma so bili muslimani, z dolgo belo brado, ker sedaj je ta vasica popolnoma muslimanska. Razložil sem jim, kaj mi je rekel naš pralec in prav veseli so bili, da mi je resnico povedal. Sedli smo pod košato palmo, pa se začeli razgovarjati. Najstarejši med njimi, pravi Matuzalem z dolgo, valovito brado, ki mu je segala skoraj do kolen, je začel.. "Ta naša vasica se imenuje Išoripur, Božje mesto; v starih časih je bila prestolnica bengalskega kralja po imenu Protap Singa. On je bil hindu, a vojščaki so mu bili muslimani in vojskovodja je pa bil Portugalec, ki ga je kralj pripeljal iz daljne Goe, kjer so osvajalci Portugalci imeli dosti vojščakov. Še deset Portugalcev je bilo s svojim generalom pri kralju. Za svoje hindu podanike je kralj zgradil krasni tempelj božice Kali, ki ga še sedaj lahko vidite in v oktobru na njen praznik, prihaja na tisoče hindov, da opravijo svoje žrtve božici Kali tam na kraju vasice." Pa smo vstali in šli pogledat tempelj. Velika zgradba, vse naokrog lepo obdana z zidom, ki je postavljen iz majhnih, podolgastih opek, značilnih za gradnjo v šestnajstem stoletju.. Kip božice Kali se je šopiril na okrašenem tronu.. Seveda moji prijatelji muslimani niso vstopili da ga vidijo, le hindu svečenik mi je odprl tempelj, da sem lahko videl slavni kip, kateremu se klanja na tisoče vaščanov iz bližnje in daljne okolice... "Oče, rekel sem Vam, da so bili vojščaki muslimani,

Čudežni Marijin kip v Bandelu

pa je za te kralj postavil veliko mošejo, molilnico, kjer so lahko muslimani tedensko opravljali svoje molitve." In šli smo pogledat to stavbo. Lepa visoka mošeja, na tri oboke, in pred mošejo pa širok lepo urejen vrt, kjer sta dve zidani grobnici imenitnih stotnikov kraljeve vojske. Kje je pa krščanska cerkev, sem jih nepotrpežljivo pobaral. "Počasi saheb, (gospod, kot imenuje evropejce), vse bo prišlo po redu," mi je pokimal stari Matuzalem, in si pogladil belo brado.

Šli smo na drugi konec vasi. Ne vidim nobene cerkvice, ne zvonika, ne zidu, le kopico stare opeke, vso zarastlo

s travo in grmovjem. Kaj je to bila katoliška cerkev, sem začudeno vprašal. In stari očanec z belo brado, mi je pametno pokimal in začel razlagati: "Saheb, naši stari očetje so nam govorili, da je bila tukaj krščanska cerkev pred mnogimi, mnogimi leti. In četudi je ni več, kraj je še zmeraj svet, in mi moramo to mesto držati kot sveto, ne smemo tukaj ne krav, ne koz privezati in pasti, nikake nesnage sem vreči, ne čez to zemljo hoditi, ker je to svet, posvečen kraj. Tu je bila krščanska cerkev in kraj ostane svet za vedno.. In našim otrokom mi isto zabičujemo, ker tukaj je bil svet kraj, božji hram kristjanov.." Vsi so prikimali

in me gledali.. Mene je bilo skoraj sram, ko sem iz ust muslimanov slišal te besede, kako spoštujejo to mesto, kjer je pred 300 leti stala katoliška cerkev.

Poslovil sem se od prijaznih vaščanov, na poti še videl sredi polja stari hišo, sama opeka je še bila ostala, ki so jo imenovali Zahadžgor, pristanišče. Do sem - mesto sedaj stoji sredi polja, saj 20 km oddaljeno od morja, - so prihajale ladje kralja Protapa in izlagale stvari, ki sa jih vozile iz daljnih krajev, ... stare slave sijaj!!

Prišel sem domov in v knjižnici našel staro knjigo v kateri je tole pisalo: Okoli leta 1590 je vladal v Bengaliji kralj Protap Singho, njegova prestolnica je bila v Išoripurju. Imel je veliko vojsko, vojščaki so bili sami muslimani, dočim je bil general z desetimi stotniki katoličan iz Goe, Portugalec. Kralj je za svoje podanike, hinde, sezidal lep tempelj božice Kali, za svoje muslimanske vojščake je zgradil lepo mošejo, in za generala pa ni bilo nič, kjer bi opravljal svoje molitve. General je protestiral in rekel kralju, da mora dobiti katoliškega duhovnika, ki bo stanoval v prestolnici, mora postaviti cerkev, kjer bodo general in njegovi vojščaki katoličani lahko opravljali svoje molitve, a kje ga dobiti, le v Goi so bili katoliški duhovniki. In kralj je bil prisiljen, da je poslal poslanstvo v Go-o in prosil portugalskega podkralja, da mu pošlje duhovnika.. 3000 km daleč sta prišla dva jezuita, sinova svetega Frančiška Ksaverija, ki je

v Goi oznanjal sveto vero pred 50 leti pred njima... dolga je bila pot, a za vero ni nič težko, in po dolgih mesecih sta misijonarja prispela v Išoripur in postavila lepo cerkvico iz bambusovih stebel. General in kralj sta z velikim veseljem sprejela misijonarja, ki sta prišla po morju in po suhem, dolge dolge mesece sta bila na poti... Takoj so začeli zbirati stvari za cerkvico.. Posekali so bambusov gozd in iz stebel postavili prostorno cerkev. Ko je bila posvečena, je kralj sam prišel, da jo vidi. Na oltar sta duhovnika postavila lepo Marijino sliko, ki sta jo nalašč za ta kraj prinesla iz Goe. In prvič je bila sveta maša darovana na bengalskih tleh.. in Marija je vzela to deželo pod svoje okrilje. To je bilo leta 1590, torej pred 376 leti... Pozneje se je general sprl s kraljem in odšel, z njim sta odšla tudi misijonarja in drugod ustanovila novo misijonsko postajo. Cerkvica je razpadla, ali spomin je pa še zmeraj ostal, da je bila v tem mestu na takem kraju katoliška cerkev, božji hram. In ta tradicija in ustno izročilo je potovalo od ust do ust, iz roda do roda, do tistega dne, ko sem obiskal vasico Išoripur, Božje mesto.

Danes ni niti enega katoličana daleč naokoli, ali "to mesto je sveto mesto, tako so nam govorili naši predniki in to bomo dali našim sinovom in vnukom". Te besede mi še danes zvenijo po ušesih po dvajsetih letih. Daj Bog, da Marija zopet zavlada v teh krajih, ki jih je začela blagoslavljati pred 376...

Starejša ženica je šlanakrižišču čez cesto, ko je prometna luč kazala: „Ne hodi!“ (Don't walk!). Ko je končno srečno prišla čez cesto, jo je prometni paznik vprašal:

„Ali niste videli onega napisa: Ne hodi!?“

„Seveda sem ga videla?“

„Zakaj ste pa potem šli čez cesto?“

„Mislila sem, da je to reklama za avtobus.“

„Zakaj ga preteplate?“ je dejal mož dečkoma, ki sta tepla svojega sošolca.

„Ker dela napake v aritmetiki.“

„To ni vajina zadeva. Pustita ga v miru!“

„Seveda je najina zadeva. Od njega sva prepisala nalogo.“

Slovenci v Washingtonu

Slovenci v glavnem mestu Zedinjenih držav smo se v zadnjem času začeli sestajati in se resneje zanimati za skupni napredek. Do nedavnega je namreč veljalo, da se slovenske organizacije niso zanimale za nas v Washingtonu, ker so bile najbrž prepričane, da nas je premalo. Washington je stal nekako ob strani slovenskega življa v novi domovini, čeprav nas je tu vedno več in kaže, da se bo naše število še povečalo, ker so možnosti za zaposlitve zelo ugodne za tiste, ki so končali šole v novi domovini.

Ker živimo v glavnem mestu naše nove domovine, imamo seveda še več možnosti, da predstavljamo slovenske Amerikance, ki tu nikdar niso ustanavljali svojih naselbin in svojih župnij kot v drugih krajih Amerike. V tem smislu smo zapuščeni in večkrat tudi pozabljeni, saj se celo redko zgodi, da bi kak slovenski duhovnik prišel med nas in zato v tem mestu tudi ni možnosti za spoved v slovenskem jeziku. Zato moramo še veliko bolj pozdraviti delovanje washingtonskih Slovencev, ki so sekar lepo začeli organizirati.

Trditev, da nas je v Washingtonu zelo malo, namreč ni povsem pravilna. Telefonski imeniki nam pokažejo, da tu živi nekaj stotin slovenskih Amerikancev, seveda v glavnem takih, ki so se rodili v novi domovini ali pa celo katerih starši so se že rodili v novi domovini. V glavno mesto so namreč prihajali in še prihajajo Slovenci predvsem iz Pennsylvanije, pa tudi iz

drugih držav, tako iz West Virginia, Ohio, Illinois in Minnesota. Gotovo pa je, da se med sabo premalo poznamo, posebno težko je, ker naše mesto obsega kar tri države, to je District of Columbia, Maryland in Virginia. Mnogi slovenski Amerikanci žive tukaj tudi samo nekaj let, zlasti tisti, ki imajo vojaške službe. Nas pa seveda ne moti, da smo razdeljeni kar v tri države, čeprav bi to delalo težave morda kaki bratski jednosti, ako bi začela tu s svojim delom, kar se pa doslej še ni zgodilo in se zaradi težav najbrž tudi ne bo zgodilo.

V Washingtonu je treba priznati, da so se prve zganile slovenske žene in dekleta in lani ustanovile podružnico št. 103 Slovenske ženske zveze. To je najmlajša podružnica te organizacije in je doslej, kolikor je piscu teh vrstic znano, edina slovenska organizacija v mestu. Organizacija se je v svojem prvem letu obstoja posebno izkazala zlasti ob dveh najvažnejših dogodkih, ko smo slovenski Amerikanci prvič stopili pred širše javnost v tem mestu.

Od 17. do 30. oktobra 1965. se je vršila v najmodernejšem hotelu v mestu, v Washington Hilton Hotel, slovenska umetniška razstava pod naslovom "Contemporary Slovenian Art Abroad". Razstavo je organiziral klub Lok iz New Yorka pod vodstvom enega največjih živcev slovenskih kiparjev g. Franceta Goršeta. Razstavljali so dela devetih slovenskih umetnikov in umetnic, ki danes žive v Zedinjenih državah, Argentini in Franciji, in to z največjim uspehom. Ob pomoči večine

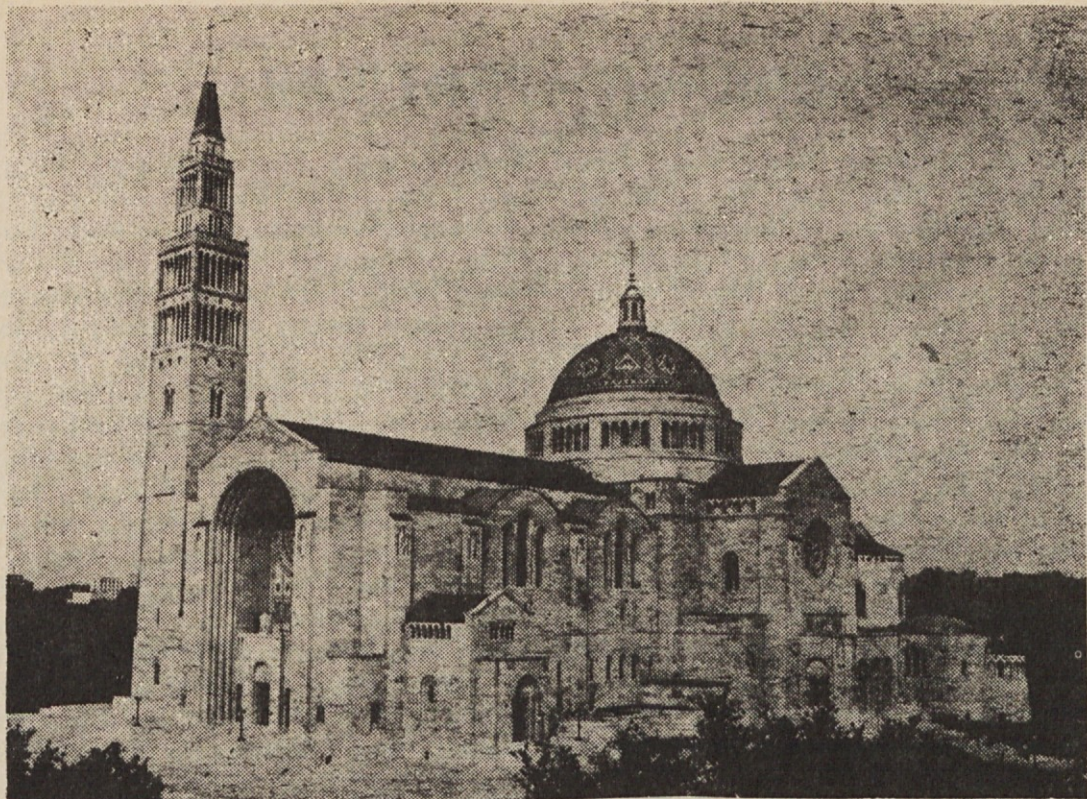

Med prvo slovensko mašo v narodnem svetišču Brezmadežnega spočetja v Washingtonu - Obe sliki po naklonjenosti ZARJE, uradnega glasila SZZ

Slovencev v Washingtonu in posebno s pomočjo podružnice Slovenske ženske zveze so se slovenski umetniki lepo predstavili širši ameriški kulturni javnosti. Umetniki so bili z razstavo zelo zadovoljni, saj so z njo dosegli lepše uspehe kot po drugih mestih. Največji poudarek razstavi je bil obisk g. senatorja Franka Lauscheta z gospo. V zvezi z razstavo je kipar France

Gorše organiziral tudi razstavo svojih kiparskih del na Georgetown University.

V nedeljo 9. januarja 1966. na praznik Sv. družine je podružnica Slovenske ženske zveze v Washingtonu organizirala prvo slovensko sv. mašo v kripti največje cerkve v Ameriki in ene največjih cerkva na svetu, v Shrine of the Immaculate Conception. To je bila prva sv. maša v slovenskem jeziku

Narodno svetišče Marijinega brezmadežnega spočetja v Washingtonu

v tem mestu sploh. Daroval jo je Rev. dr. Francis Blatnik iz Paterson, N.J., ki je prav za to priliko prihitel med nas. Ob tej priliki se je v cerkvi zbralo doslej največje število Slovencev v Washingtonu in k njej smo vabili tudi v washingtonskem škofijskem listu "The Catholic Standard." Pri sv. maši je bilo navzočih okoli 130 vernikov, od katerih smo vsi bili prvič pri sv. maši v slovenskem jeziku tako kot je sedaj po določbi cerkvenega koncila dovoljeno. Med sv. mašo smo tudi zapeli nekaj slovenskih cerkvenih pesmi in po maši smo se pozdravili z mnogimi, ki jih popreje nismo poznali. Mnogim slovenskim Amerikancem so prihajale solze v oči, ko so po dolgih letih zaslišali slovensko cerkveno pesem, ki so jo zadnjič slišali kot otroci v kaki

slovenski župniji v Ameriki. Pri-pominjam, da imajo Poljaki sv. mašo v isti cerkvi vsak mesec, Slovenci smo to dosegli samo enkrat, pa smo kljub temu pritegnili tako lepo število vernikov. Pokazalo se je, da bi se večkrat lahko organizirale take verske slovesnosti v slovenskem jeziku, h katerim bi prihajali vsi brez razlike če nam je zibel tekla v raju pod Triglavom ali v Pennsylvaniji, Illinois, Michigan ali drugod.

V maju 1967 pripravlja svojo redno konvencijo v Washingtonu Slovenska ženska zveza, zato lahko upamo, da bomo imeli Slovenci tu še več možnosti za spoznavanje in da se bodo morda tudi kake druge organizacije začele zanimati za slovensko skupnost v glavnem mestu naše velike domovine.

BARAGA - PRATIKAR

Nekajkrat omenja Baraga v dnevniku in zapisniku pisem, da je pisal ali odposlal indijanske koledarje svojim misijonskim pomočnikom med Indijanci. Tako je zapisal, ko se je nahajal v indijanski vasi Cross Village, v dnevnik l. 1861: "16. in 17. avgust: Nič posebnega; bral, pisal koledarje in pisma." Prav tako je spet zapisal istega leta, 19. decembra, ko je bil med Indijanci v Paymentville na otoku Sugar Island blizu Saulta: "Bral in spisal nekaj koledarjev (Calendriers)." V zapisniku pisem pa 13. sept. t.l., da je poslal Fathru Sifferathu v Little Traverse (bivši Arbree Croche) poleg drugega tudi 100 indijanskih koledarjev. 21. nov. t.l. pa pravi samo da pošilja (v pismu?) indijanski koledar Fathru Terhostu v L'Anse. Tudi naslednja štiri leta vidimo v zapisniku, da je pošiljal indijanske koledarje misijonarjem na indijanskih misijonskih postajah. 27. okt. 1863 je odposlal tudi Fathru Čebulju v Lapointu "knjige, koledarje in abecednike."

Čeprav pa je spisal Baraga po vsej verjetnosti več tisočev takih koledarjev, se niti eden ni ohranil. Pilling sicer omenja v svoji bibliografiji algonkvinskih narečij (1891) neki tiskan "Indian almanac for 1860", ki ga je natisnila Franklinova tiskarna v Bostonu, meni pa, da ga je sestavil Father Edvard Jacker. Baraga sam v svojih polletnih poročilih ne omenja ničesar, kdaj je postal indijanski pratikar ozir. da je sploh pisal take reči. K sreči pa se je ohranilo pismo Baragovega naslednika v Arbree

Crocheu patra Simona Sanderl, ki ga je pisal 13. maja 1834 iz Arbree Crochea detroitškemu škofu Rese-u med drugim: "Da bi navadil divjake, da bi držali nedelje in praznike ter postne dneve, se je gospod Baraga srečno domislil, da jim da s seboj, kadar gredo v zimske kvartirje (t.j. na jug), majhne pisane koledarje, kjer so zaznamovani prazniki in postni dnevi. Ljudje se navadijo na krščansko štetje časa in drže, kolikor morejo, praznike in poste. S tem pa je naloženo duhovniku veliko breme, ker človek komaj zmore vse zadovoljiti. Prosil bi torej Vašo milost, da bi dali v bodoče tiskati otavski koledar, ki gre na pol strani papirja in torej ne more veliko stati. Tega bi se lahko poslalo dovolj v Green Bay, Grand River, Mackinac. Korist tega preprostega ukrepa je očitna. Poslal bom Vaši milosti vzorec."

Če je dal škof Rese kdaj tiskati tak koledar ni znano. Jackerjev koledarja ne morejo več iztakniti. Pričujoči koledar je mogoče edini ohranjen primer. Poslal ga je pater Simon Lampe nekomu prijatelju za spomin, kakor pravi spodaj v opombi: "To je pratika Chippewa - Indijancev, - za spomin! - S.". Nedelje so označene z X; petki in navadni postni dnevi z O; veliki prazniki so pa zaznamovani s trojnim XXX itd. kakor si lahko sami ogledate in razložite. Masinaigan pomeni stvar, na kateri se nahajajo znaki; tukaj torej list. Gisiss pa je mesec; Gisisso masinaigan je torej list (kazalo) z meseci ali po domače koledar.

Gospodar fantu, ki je prišel prepozno na delo:

"Tu bi moral biti pred eno uro!"

"Zakaj? Kaj se je zgodilo?" je vprašal fant začudeno.

1907

Gisisso-Masinaigan

	Jan.	Feb.	March	April	May	June	July	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.	ec.	
1	XXX	o	oo						x		oxxx	x	1
2			o			xx		o					2
3		x	x		o						x		3
4	o		o					x		o		oo	4
5			o	o	x		o						5
6	xxx		oo						o	x		oo	6
7			o	x		o	x						7
8		o	oo						x		o	xxx	8
9			o		xxx	x		o					9
10		x	x		o						x		10
11	o		o					x		o		oo	11
12			o	o	x		o						12
13	x	oo	oo						o	x		oo	13
14		o	o	x		o	x						14
15		oo	oo						x		o	x	15
16		o	o			x		o					16
17		x	x		o			oo			x		17
18	o	o	o		oo			xxx	oo	o		oo	18
19		o	o	o	xxx		o						19
20	x	oo	oo						oo	x		oo	20
21		o	o	x		o	x		oo			oo	21
22		oo	oo		oo				x		o	x	22
23		oo	o			x		o					23
24		x	x		oo						x	oo	24
25	o	o	o		oo			x		o		xxx	25
26		o	o	o	xx		o						26
27	x	oo	oo						o	x		o	27
28		o	o	x		o	x						28
29			oo						x		o	x	29
30			oo			x		o					30
31			xxx		o					oo			31

To je praktika svojih clip. Indijanaca, - za spomin!

S.

SLOVENSKO IZSELJENSKO SEMENIŠČE -

ROŽMANOVA ROMANTIKA

Konec

PRVI DOKTORAT V ADROGUÉJU

Prvi sookoli novega leta 1948 dospeli v San Luis pokojni prelat dr. Alojzij Odar, rajni profesor dr. Ivan Ahčin ter gospoda Andrej Pogačnik, ki je bil takoj imenovan za kaplana in organista v sanluiški stolnici, hkrati pa je kot nadarjen pevec in glasbenik poučeval koralno in drugo petje na izseljenski teološki fakulteti, in France Kladnik, ki je bil kot bogoslovec mariborske škofije posvečen pred kakim pol letom v Briksnu. Ta je šel naprej za kaplana na župnijo sv. Roze zunaj v pampi. Na jugu sanluiške province pa se razteza velikanska puščava, velika približno toliko kot vse slovensko ozemlje. Imenuje se Nueva Galia. Razumljivo je, da je slabo naseljena. Prebivalstvo je bilo in je versko in нравno zapuščeno. Ko je bil škof dr. Gregorij Rožman prvič na obisku v Argentini, nam je takoj ob prihodu v Argentini, nam je takoj ob prihodu v San Luis rekel, da mu je sedaj že pokojni laplaški nadškof dr. Tomaž Solari dejal: "Za to puščavo je sposoben samo duhovnik, ki je svetnik." Posebno za mladega duhovnika je nevarno. Tja je sanluiški škof kmalu iz župnije sv. Roze poslal žilavega in podjetnega Franceta Kladnika. Kladnikov prijatelj Jakob Fideršek je po Kladnikovi smrti zapisal da je vprašal svojega dragega tovariša: "Zakaj si pa doktor postal?" Odgovoril mu je: "Tega je g. prelat Odar kriv. Čujte, g. Kladnik, dajte no misliti na svojo škofijo, in prav bi bilo, da bi še naprej študirali. In tako boste na fari dobro zaposleni."(24) Prelat Odar je

torej imel pred očmi osebno duhovno korist Kladnikovo, pa potrebe mariborske škofije.

Neugnani France je goreče misijonaril po tako obširni pampski župniji, zraven pa se pripravljajl za stroge doktorske ustne izpite. Vzel je cerkveno zgodovinsko in cerkvenopravno skupino doktorskih izpitov. Zraven je pa moral delati še enourni izpit iz dogmatike in moralnih načel. Za doktorsko razpravo pa mu je pokojni prelat Odar svetoval vprašanje o nadzorstvu v cerkvenem pravu. Zaradi te razprave se je za kakega pol leta preselil v vseučiliško mesto Cordobo, da bi tam laže prišel do knjig. Razpravo je neverjetno hitro dokončal. Ševeda mu je pri vseh ustnih doktorskih izpitih in pri obrambi doktorske razprave zelo huda predla. Vse ustne izkušnje in obrambo je prestal še v San Luisu. Za doktorja bogoslovja pa je bil razglašen 19. septembra 1951 na prav skromen način sredi razdejanja in zidanju v novem semeniškem domu v Adroguéju. Tudi on je zapustil sanluiško škofijo, odšel v škofijo Bahia Blanca, v kateri je že deloval in še sedaj pase ovce g. Jakob Fideršek, njegov prijatelj, ter dobil župnijo Medanos.

EN NOVOMAŠNIK IN ENAJST DIAKONOV

Enajst subdiakonov je komaj čakalo, da bi bili posvečeni čimprej za diakone in proti koncu leta za mašnike. Kronist je zapisal, da so računali, da bodo 22. septembra prejeli diakonat, 22. decembra

pa mašniško posvečenje. Škof dr. Gregorij Rožman pa kot ljubljanski škof kar ni in ni poslal dovoljenja za posvečenje. Nič ne vem, ali je odlašal sam od sebe, ali mu je kdo svetoval. Ko je nekega dne pokojni prelat Odar prejel škofovo pismo, kjer pravi, da je zaradi sedanjega razdejanja bolje malo odložiti posvečenje, se je zelo vznejevoljil in mene obdolžil, da sem v to zadevo posegal. A ni bilo nič na tem, ker že od spomladi ni bilo nobenih pismenih zvez med škofom in menoj. Pač pa je nekako ob istem času pokojni prelat izrekel pomisleke glede posvečenja g. Milana Povšeta, ki si je še v San Luisu pri odbojki zlomil nogo v stopalu, pa se ni ravno najbolj pozdravila, ter zlasti glede kar naprej bolnega Toneta Škulja; zato sem po nasvetu g. svetnika Janeza Klemenčiča, g. Jožeta Košička ter usmiljenke Oktavije Gabrovšek pisal škofu ter mu navedel utemeljene razloge za posvečenje obeh omenjenih bogoslovcev. Glede Toneta Škulja sem posebej obiskal primarija tistega oddelka v bolnici Ramos Mejia, na katerem se je ta zdravil.

Duhovne vaje za prejem diakonata smo pa kljub temu začeli 18. septembra popoldne in končali 21. septembra 1951 popoldne v domu duhovnih vaj, ki se imenuje Retiro Cardenal Coppello in je zraven cerkve sv. Alfonza Ligvorija v ulici Balcarce v Buenos Airesu. V tem domu duhovnih vaj so se ponovno zbrali na duhovne vaje tudi slovenski fantje in možje. Duhovne vaje smo končali prav na obletnico Baragovega mašniškega posvečenja. Med duhovnimi vajami smo premišljevali Baragove junaške kreposti. Misli so bile povzete iz druge izdaje Baragovega življenjepisa, ki ga je v tujini pripravil dr. Franc Jaklič. Ta premišljevanja so bila prvi zametek za trideset premišljevanj o Baragovih junaških čednostih, ki so bila objavljena prvič za stoletnico Baragovega škofovskega posvečenja (25), drugič pa v prvem zvezku Baragove knjižnice (26).

Ko so se tisto popoldne bodoči

diakoni vračali v Adrogué, so se z drugimi bogoslovci, ki jih je težilo le pretežno breme kuhanja in zidarskih pomočnikov, najprej skregali, ker jim ni šlo v račune, da bi kaj dosti še pomagali pri preurejanju in pripravljanju zadostnih prostorov. Saj je bilo res hudo: skrb za molitveno življenje in druge verske vaje, poslušanje zaostalih predavanj, misel na toliko izpitov in na skorajšnje posvečenje. V tisti živčni napetosti je bilo marsikaj razumljivo.

24. septembra se je iz bolnice vrnil bogoslovec Jože Šustar. V bolnišnici Ramos Mejia je moral prestatati zelo hudo operacijo v glavi (sinositis). Operacijo je s tako fantovsko voljo prenesel, da so ga zdravniki izpraševali, ali je Bask, ker tako molče trpi. Pa jim je odgovoril, da je Slovenec.

Kronist je 7. novembra sporočil, da je škof dr. Gregorij Rožman končno le poslal dovoljenja za posvetitve. 8. novembra je prelat Odar šel z bogoslovcem Jožetom Pušem k nadškofu dr. Tomažu Solariju v La Plato urejevat glede posvečenja diakonov. Zmenili so se, da bodo šli 11. novembra kar v La Plato, kjer bodo posvečenja tudi drugih. Pa sta takoj drugi dan oba spet romala v La Plato, ker je v semenišče dospela vest, da bodo palotinci v Turderi, kake pol ure od tu, v svoji župnijski cerkvi sv. apostola Pavla isti dan imeli posvečenje. Nadškof je dovolil, da sme naslovni škof iborski dr. Martinez posvetiti v Turderi tudi enajst naših diakonov. Slovesnost se je začela ob devetih dopoldne, pa se je niso mogli udeležiti vsi bogoslovci, ker se je tisti čas ulila huda ploha. Shramba poleg semeniške kuhinje je bila še tako slaba, da je skozi strop teklo na pečivo ki je bilo pripravljeno za slovesnost.

Mimogrede naj opomnim, da so tudi palotinci bili do nas dobri. Tako so n.pr. sprejeli pod svojo streho v Turderi g. Alojzija Kukovica, da se je po odhodu iz San Luisa mogel tam pripravljati za doktorat. Ostal je pri njih ves čas, dokler ni prišel za prefekta v Škofov ali

Škof dr. Gr. Rožman po prihodu na letališče Ezeiza pri Buenos Aires-u dne 11. januarja 1952 popoldne. Na vsaki strani ob njem pok. prelat dr. Alojzij Odar in pok. dr. Ivan Ahčin.

Rožmanov zavod v Adroguéju.

Bogoslovca Legana Alojzija je že škof dr. Gregorij Rožman ob svojem prvem obisku v Argentini 28. oktobra posvetil za subdiakona. Šele 23. decembra 1950 je potem postal diakon. Mašniško posvečenje bi moral prejeti 19. marca 1951 še v San Luisu. Pa je šel za nekaj časa kot diakon v kraj La Toma h g. Stanislavu Kavalariju, ki je bil tisti čas tam župnijski upravitelj, odšel potem z nami iz sanluiske škofije in bil posvečen za mašnika tudi v Turderi prav v isti cerkvi in isti dan, kot je bilo enajst bogoslovcev posvečenih za diakone.

Poročevalec v Duhovnem življenju je takole opisal njegovo novo mašo: "Novo mašo je zapel med Slovenci v Buenos Airesu 25. novembra č.g. Alojzij Legan, doma iz Trebnjega; povsem sam je tukaj, a rojaki, ki so se novomašne slovesnosti v spodnji cerkvi San Carlos udeležili, so mu nadomestili domače. Že ob 8 zjutraj

je bil začetek, ker pevski zbor Gallus, ki mu je latinsko mašo pel, ni mogel kasneje. Lep je bil pozdrav pred cerkvijo, ko mu je gdč. Pavla Hribovšek izročila križ. Novomašni govornik je bil č.g.dr. Mirko Gogala, ki je to pot prvič nastopil med Slovenci in smiselno pokazal Jezusa Odrešenika in nadaljevanje odrešeniškega dela po duhovniku. Lepo število rojakov se je zbralo kljub zgodnji uri, da novomašnika spremijo pred oltar; med njimi je bilo tudi dokaj narodni noš, ki so slovesnosti dale poseben slovenski značaj". (27)

G. Legan Alojzij je potem kot duhovnik bil v dušnopastirski službi na več krajih velike laplaške nadškofije, pozneje pa v škofiji San Isidro in v moronski škofiji; laplaško nadškofijo so namreč razdrobili v več novih škofij, med katerimi sta tudi škofiji San Isidro in Moron. Pred nekaj leti pa je g. Legan odšel v Združene države, kjer je tudi službene kraje večkrat menjal.

DRUGI PRIHOD
ŠKOFA DR. GREGORIJA ROŽMANA
V ARGENTINO

Kronist omenja, da je tiste mesece, ko so bogoslovci še pomagali zidarjem, se končno naselili in umirili, večkrat prihajal v novo semenišče g. Ladislav Lenček z raznimi misijonskimi, pa tudi drugimi filmi, za kar so mu bili bogoslovci prav hvaležni.

16. novembra 1951 je slovenski frančiškan Gabrijel Arko prišel blagoslovit prav skromen križev pot za prav tako skromno semeniško kapelo.

Novi diakoni so si silno želeli, da bi jih škof dr. Gregorij Rožman posvetil za mašnike; najbrž si je pa še bolj želel škof Gregorij sam. Veliko oviro so premagali ameriški dobrotniki, ki so mu zbrali denar za potne stroške. Kronist je prav za god sv. Nikolaja, nebeškega zaščitnika ljubljanske stolnice zapisal: "Prevzvišeni nam je sporočil, da pride v Argentino v začetku januarja in da bodo tedaj ordinacije." Toda z iskanjem potnega lista je imel toliko težav v Združenih državah, da je z letalom mogel dospeti v Argentino, na veliko buenosairesko letališče na Eseizi, šele v petek 11. januarja 1952 ob šestih popoldne.

30. decembra 1951 je Liga slovenskih katoliških Amerikancev v Clevelandu v zahvalo g. Alojziju Bazniku, sedaj prelatu in župniku pri Sv. Vidu v Clevelandu, pripravila posebno silvester-sko prireditev za vse velike usluge slovenski protikomunistični skupnosti v svobodnem svetu; hkrati pa je hotela zbrati kaj denarja za kritje stroškov za pot škofa dr. Gregorija Rožmana v Argentino. Na tej prireditvi je minister dr. Miha Krek izredno lepo našteval velika dejanja krščanskega usmiljenja gospoda Baznika, obenem pa takole prosil za škofa in enajst novomašnikov:

"Vse, kar se bo nocoj in sicer v zvezi s to prireditvijo nabralo denarnih prispevkov, bo uporabljeno za to, da naš

škof dr. Gregorij Rožman more potovati v Argentino k svojim bogoslovcem, da tam tistim, ki so pri koncu svojih bogoslovnih študij, osebno podeli višje redove in da tam uredi tekoče zadeve kot vrhovni predstojnik slovenskega bogoslovja v begunstvu. To je živa potreba in nujnost. Zopet ni nič njegove osebne koristi v tem namenu. Pri njegovih letih in v tem letnem času bi se škof osebno pač najbolje počutil v prijaznem župnišču sv. Lovrenca. Pred njim na pot gre luč skrbne ljubezni za bodočnost slovenskih škofij.

Tudi za mlade fante novomašnike moram reči, da ne vidim nič osebne sebičnosti v želji, da jih posveti naš škof. Da so vztrajali v skromnih razmerah slovenskega semenišča v begunstvu, da žele, da bodo ohranjeni svobodni za povratek domov v težke razmere duhovne obnove, k temu jih žene le vroča ljubezen, ki v njih gori za narod naš in njegov blagor. Žene jih želja, da bi naša domovina ostala lep vinograd Gospodov. Saj vedo, kaj jih doma čaka. Vedo, da bo v mnogih področjih krščanske vzgoje in kulture treba orati ledino in živeti v trpljenju in odpovedi. Marsikdo med njimi bi najbrže iz osebnih razlogov raje ostal na kakem udobnejšem mestu v svobodnem svetu. A luč ljubezni nosijo pred seboj in svoje sence nič ne gledajo" (28).

Že dan pred škofovim prihodom v Argentino, mu je Svobodna Slovenija izrekla prisrčen pozdrav:

"Pred nekaj dnevi nas je nepričakovano vzradostilo sporočilo, da bo prevzvišeni gospod dr. Gregorij Rožman te dni zopet prispel med nas in da bo med nami ostal dalj časa.

Resnično veseli smo tega obiska. Veseli, ker prihaja med nas naš ljubljani nadpastir, ki je med komunistično revolucijo doma tako neustrašeno povzdignil svoj glas v obrambo verskih resnic in pravic naroda in ki je potem z nami delil dolga leta vse gorje begunstva in brezdominstva in kateremu je bila

marsikdaj navržena še večja mera ponižanja kakor marsikomu drugemu.

Prvič nas je obiskal v začetku oktobra 1949, to je potem, ko se je že večina slovenskih protikomunističnih emigrantov naselila v svoji sedanji novi domovini Argentini. Prihitelj je tedaj med nas kot nadvse skrben in ljubeč nadpastir, da vidi, kako smo si uredili novo življenje, da nas potrdi v pravilnosti poti, ki smo jo skupno z njim nastopili doma, ko smo se z vso odločnostjo postavili proti brezbožnemu in protinarnodnemu komunističnemu zločinstvu, in da nas tudi utrdi kot nadpastir v veri, da je v velikem svetu, ki je poln nevarnosti, ne izgubimo in zapravimo.

Od tistih lepih dni, ki so nam še danes v živem in toplem spominu, sta minili dobri dve leti. Marsikaj bo Prezvzišeni videl novega med nami. Mogel bo videti zlasti, kako si Slovenci v Argentini prizadevajo, da na kulturnem, verskem in gospodarskem polju ustvarjajo in si prizadevajo, da bi v novi domovini ohranili naše dobrine.

Ob ponovnem obisku najmočneje slovenske protikomunistične skupnosti v svobodnem svetu vas, Prezvzišeni, iz vsega srca pozdravljamo v svoji sredini kot svojega ljubljenelega nadpastirja ter vam najiskreneje želimo, da bi bilo vaše bivanje med nami srečno in da bi se med nami počutili kot doma med svojim vernim narodom. Boga pa prosimo, da bi vse dni, ki jih boste prebili med nami, in vse vaše delo tu med nami spremljal s svojim obilnim blagoslovom." (29)

Škof je že pred prihodom v Argentino sporočil, da ne želi nobenih posebnih sprejemov. Zato nista bila objavljena ne dan ne ura prihoda. Vendar se nas je na letališču zbralo lepo število. Iz semenišča smo šli vodstvo in vsi profesorji: prelat dr. Alojzij Odar, dr. Ivan Ahčin, dr. Ignacij Lenček, dr. Franc Gnidovec in spiritual dr. Filip Žakelj. Prezvzišene so hoteli prav na letališču pozdraviti vsi novomašniki in bogoslovci. Ekonom dr. Ivan Ahčin je

najel omnibus, ki nas je kar vse potegnili iz Adroguéja na letališče. Navzoč je bil tudi g. Orehar Anton, glavni dušni pastir slovenskih novonaseljencev v Argentini, ter več drugih duhovnikov. K sprejem Prezvzišene na letališča so prišli tudi gg. Miloš Stare kot predsednik Društva Slovencev, ravnatelj Ivan Prijatelj kot predsednik Slovenskega katoliškega akademskega starešinstva, in sedaj že pokojni Franc Kremžar kot predsednik odbora za slovensko izseljenško semenišče. Po pristanku letala je prevzvišeni stopil iz njega vidno dobro razpoložen in čil. Pristrčno se je z vsemi pozdravljaj in rokoval, predvsem z novomašniki in bogoslovci, ki so bili vidno vsi srečni, da so zopet lahko pozdravili svojega škofa med sabo, zlasti novomašniki, da bodo od njega prejeli tudi mašniško posvečenje. Škof se je na letališču z vsemi fotografiral (30).

PRIPRAVA NA VELIKI DAN

Škof je imel stanovanje pripravljeno v župnišču pri Sv. Juliji v Buenos Airesu kakor ob prvem obisku. Pa tudi v bogoslovju v Adroguéju so izpraznili eno sobo ter jo pripravili za škofa. Bogoslovci so hoteli škofa imeti med seboj. Zato so ga že na letališču brž pregovorili, da se je odločil za Adrogué. Škofa je odpeljal s svojim avtom v semenišče staroslovenski naseljenec Vider. Škof je ob prihodu najprej stopil v malo semeniško kapelico pozdravit Jezusa. Takoj se je izrazil, da je pričakoval v Adroguéju še hujše razmere.

Ker nismo vedeli, kdaj bo škof prišel, smo se z bodočimi novomašniki pripravljali na mašniško posvečenje s polnimi šestdnevnimi duhovnimi vajami že meseca decembra in sicer od 15. decembra 1951 zvečer do 22. decembra 1951 zjutraj. Končali smo jih prav na kvatrnno soboto. Zadnje tri dni so se nam pridružili še nekateri drugi, ki so

Škof dr. Gr. Rožman sredi narodnih noš in novomašnikov po posvečenju dne 13. januarja 1952 - Od desne proti levi sede novomašniki: Čuk Julij, Dejak Anton, Flek Vinko, Gosar Anton, Horn Jože, Kunčič Jože, (škof dr. Gr. Rožman), Povše Milan, Puš Jože, Rijavec Vencelj, Rozman Branko, Škulj Tone, skrajno na levi sedi č. g. Radoš Martin.

pričakovali, da jim bo škof dr. Gregorij Rožman podelil tonzuro oziroma nižje redove. Premišljevali smo med duhovnimi vajami kar celo vrsto tistih blaženih in svetnikov, ki jih je do takrat razglasil Pij XII. za blažene in svetnike. Tako smo spoznali kar celo svetniško galerijo najbolj modernih vzornikov za sodobnega duhovnika. Izmed ženskih oseb smo vzeli za zgled popolne ponižnosti sv. Katarino Labouré, kateri je Brezmadežna razodela čudodelno svetinjo.

Škof je takoj drugi dan po prihodu začel s trdim delom. Z enodnevno duhovno obnovo so se vsi v molitvi, premišljevanju in molku skušali pripraviti na prejem svetih redov. Zjutraj je škof maševal in podal bogoslovcem, ki bodo po njegovih rokah posvečeni, nekaj tehtnih misli o duhovniškem poklicu. Potem jih je pa takoj kar po vrsti posamič klical na pogovor, na tako imenovani skrutinij, ki ga cerkveni predpisi strogo zahtevajo pred prejemom svetih redov,

zlasti pred prejemom višjih redov. Novomašniki so najprej sklenili, da škofa ne bodo vabili na svoje nove maše. Nekateri so besedo držali, večino ga je pa že pri skrutinijih vabila na novo mašo. Tako je škof že pri kosilu rekel: "Sedaj pa ne vem, kako bom napravil, ker me vsi vabijo na nove maše."

Po navodilih svetega sedeža mora od leta 1931 dalje vsak bogoslovec pred prejemom subdiakonata, diakonata in mašniškega posvečenja slovesno priseči tele štiri stvari: da je živo prepričan o svojem duhovniškem poklicu, da se zaveda vseh bremen in odgovornosti duhovniškega poklica, da hoče z božjo pomočjo živeti čisto prav do smrti in da bo cerkvenim poglavarjem vedno prav natančno pokoren. Pokojni prelat dr. Alojzij Odar je to prisego jemal zelo zares in je posvečencem pred vsako prisego zelo resno pridigal. Pred škofom pa je bila ta prisega 12. januarja ob štirih popoldne v kapeli še posebno

pretresljiva, ker je prisegalo kar enajst bogoslovcev pred svojim mašniškim posvečenjem. Takoj nato pa je škof dr. Gregorij Rožman v prav skromni "stolnici", v mali adroguéški semeniški kapelici sprejel med klerike gg. Himmelreicha Franceta in Martelanca Jošta, ko jima je podelil tonzuro. To je bilo prvo posvečenje v tesni adroguéški semeniški kapelici.

NAJVEČJI PRAZNIK SLOVENSKEGA IZSELJENSKEGA SEMENIŠČA

13. januarja 1952 smo obhajali praznik sv. Družine, ker je bila ta dan prva nedelja po Gospodovem razglasenju. Semeniška družina pa je obhajala ta dan res svoj največji praznik. Nikoli ne prej ne kasneje ni bilo hkrati toliko novomašnikov posvečenih, pa še domač škof, ki je svojo semeniško družino tako po očetovsko in kar materinsko ljubil, jih je posvetil.

Vse slovesnosti so se vršile v cerkvi Marije Pomočnice poleg salezijanskega zavoda Don Bosco v Ramos Mejia. Bil je krasen tukajšnji poletni dan. Zbralo se je ogromno slovenskih vernikov. Slovesnosti so se začele nekako ob devetih dopoldne. Škof, prelat dr. Alojzij Odar in spiritual dr. Filip Žakelj, ki sta škofu stregla, novomašniki in bogoslovci so se napravili v zavodu, potem pa v slovesnem sprevodu skozi velik park stopali proti glavnemu vhodu. Spremljale jih je več duhovnikov in močna skupina fantov in deklet v narodnih nošah. Ljudje so ginjeni gledali ta sveti sprevod, škof pa je v eni roki nosil škofovsko pastirsko palico, z drugo pa pobožno-blagoslavljal na desno in levo. Ko je škof s svojim spremstvom stopil v cerkev, mu je pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. Savellija Julija zapel: Ecce, sacerdos magnus.

Takoj se je začela sv. maša. Ko je škof končal "Gospod, usmili se", je najprej podelil zadnja dva nižja redova, to je red zarotovalcev in akolitov bogoslovcev: Makovcu Bogdanu, Starcu

Alojziju, Škerbcu Jožetu in Šuštarju Jožetu.

Ko pa je škof molil prvi del stopniškega speva, je pristopilo enajst diakonov, da bi jih škof posvetil za mašnike. Tisti so bili: Čuk Julij, Dejak Anton, Flek Vinko, Gosar Anton, Horn Jože, Kunčič Jože, Povše Milan, Puš Jože, Rijavec Vencelj, Rožman Branko in Škulj Anton. Orehar Anton, glavni slovenski dušni pastir, je vernikom s prižnice razlagal svete obrede, da bi jih bolj razumeli. Škof ni nič pridigal. Saj je milost božja ob tako ganljivih obredih dovolj silno delovala.

Izredno pretresljivo je bilo, ko so novomašniki ob koncu maše prvič podelili novomašni blagoslov. Pevski zbor Gallus pa je zapel prelepo "Novi mašnik, bod' pozdravljen".

Naj tu sledi majhna opombica glede škofovega značaja. Razen Jezusa in Marije nosimo vsi kot posledico izvirnega greha svoja slaba nagnjenja s seboj, s katerimi se moramo vojskovati. Nobeden ni padel kot svetnik iz nebes. Svetost si je treba izbojevati. Precej znano je, da je bil škof dr. Gregorij Rožman precej nagnjen k jezi in razburljivosti. Med posvečevanjem sem to dvakrat videl. G. Orehar Anton je skoraj vse obrede po slovensko bral ljudem. Škofa je to tako motilo, da je kar med obredi rekel: "Sedaj pa ne vem, ali posvečuje Orehar ali jaz." Še huje je pa bilo, ko je bilo treba moliti pred posvečevanjem diakonov za mašnike litanije vseh svetnikov. Neroden je bil bogoslovec Okorn France, ki je ob klečečem škofu držal Pontifikal, dovolj neokreten pa tudi jaz, ki sem držal v svojih rokah knjižico s slovenskim prevodom svetih obredov, a se nisem brž potrudil da bi v Pontifikalu poiskal litanije vseh svetnikov. Škof se je razburil, pograbil mojo knjižico, jo vrgel na sedež in zahteval, naj vendar poiščem litanije vseh svetnikov, ker jih sam z rokavicami na rokah ne more. Po končanih obredih sem se skušal opravičiti, češ da smo malo

Škof dr. Rožman gre v cerkev Marije Pomočnice posvečevat 11 novomašnikov dne 13. jan. 1952; spremljata ga pok. prelat dr. Alojzij Odar in spiritual dr. Filip Žakelj.

nespretni, ker nimamo pogosto posvečenj. Mislil sem, da se bo škof spet malo razjezil, pa je ostal popolnoma miren. Najbrž mu je bilo hudo, da se je vznemiril, pa se je sedaj premagal in molčal.

Spet smo v slovesnem sprevodu z enajstimi novomašniki in škofom šli iz cerkve preko parka v zavod. Škof se je z novomašniki, nekaterimi duhovniki in narodnimi nošami dal fotografirati. Potem smo pa vsi kar v zavodu ostali pri kosilu.

Med kosilom je najprej spregovoril g.

Anton Orehar, se zahvalil škofu za prihod v Argentino in čestital novomašnikom. Za njim je govoril g. Miloš Stare kot predsednik Društva Slovencev. Poudarjal je pomen duhovnikov v slovenski zgodovini in ob tem pokazal na svetli lik pokojnega msgr. Franca Gabrovška. Novomašnik Jože Puš pa se je škofu zahvalil, da jih je prišel tako daleč posvetit, izrazil veselje, da so mogli prav po njem prejeti mašniško posvečenje ter obljubil v imenu vseh posvečenih zvestobo v duhovniški službi.

Emilij Cantarutti, ravnatelj salezijanskega zavoda Don Bosco, je bil tisti čas na počitnicah. Pa se je za to slovesnost vrnil, se uvrstil v sprevod med duhovščino, ki je šla takoj za škofom pred narodnimi nošami, bil pri vseh obredih in se med kosilom tudi prijazno oglasil. Rekel je, kako vesel je, da je mogla biti cerkev Marije Pomočnice ta dan za stolnico slovenskemu škofu. Dejal je tudi, da so zavod Don Bosko in cerkev Marije Pomočnice tudi v prihodnje vedno na razpolago Slovencem, kakor so bili doslej. Dvignil se je tudi škof in najprej omenjal, da smo posebno hvaležnost dolžni tistim požrtvovalnim Slovencem v Severni Ameriki, ki so mu finančno omogočili potovanje v Argentino. Povedal je, da so to bili v glavnem novi naseljenci. Zatem je pa imel izredno lep in globok govor za novomašnike, v katerem jim je z očetovsko skrbjo, gorečnostjo in vnemo ter ljubeznijo dajal nasvete in navodila za njihovo delo v duhovskem poklicu. Kazal jim je na božjo previdnost, ki jih bo varovala in vodila, kakor jih je vodila doslej tako čudovito do oltarja. (31)

SREČANJE Z MISIJONSKIMI SODELAVCI

Tu v Argentini so znane med slovenskimi naseljenci velike misijonske tombole, ki jih vsako leto na praznik Gospodovega razglasenja ali v njegovi bližini prireja Slovenska misijonska zveza v korist slovenskim misijonarjem. Leta 1952 se je vršila na praznik Gospodovega razglasenja v Buenos Airesu, na dvorišču salezijanskega zavoda v ulici Belgrano.

Pred tombolo so bile v cerkvi v ulici Belgrano poleg zavoda slovesne pete litanije Matere božje, ki se jih je udeležil semeniški spiritual dr. Filip

Žakelj in osem bogoslovcev. Saj se je prav spodobilo, ker je Slovenska misijonska zveza to leto čisti dobiček tombole namenila za novo cerkev, ki jo je vsem misijonskim prijateljem tako znani misijonar Stanko Poderžaj S.J. sklenil zgraditi v svojem misijonu v Indiji, hkrati pa je sklenila, da bo 10 tisoč pezov darovala za slovensko semenišče v Adroguéju, ki jih je prav takrat krvavo potrebovalo. G. Ladislav Lenček, glavni organizator teh misijonskih tombol, je menda že takoj drugi dan prišel z 10 tisoč pezi v Adrogué.

Škof dr. Gregorij Rožman se je na dan posvečenja enajstih novomašnikov po kosilu odpeljal v kraj Merlo, kjer so se na prijazni pristavi pri družini nekdanjega jeseniškega župana Valentina Markeža zbrali sodelavci misijonske tombole. Zelo prav je bilo, ker je škof dr. Gregorij Rožman za misijone vedno bil močno vnet, obenem je pa tako pokazal hvaležnost do tistih, ki na misijonski tomboli pred sedmimi dnevi niso pozabili na tako siromašno semenišče v Adroguéju.

Proti večeru je škof odšel v Buenos Aires, na Martinca, kakor so Slovenci krstili takratno začasno hišo v ulici Victor Martinez 50, ki jo je dal do Slovencev tako dober župnik Figallo na razpolago novodošlim Slovencem. Tu so bili prostori Društva Slovencev, uredništvi in upravi Duhovnega življenja in Svobodne Slovenije ter sedež slovenskih verskih in kulturnih organizacij. Na Martincu ga je pozdravil g. Miloš Stare kot predsednik Društva Slovencev.

Od tam je škof imel le nekaj korakov do župnišča fare sv. Julije, kjer ga je župnik Figallo prav pristrčno sprejel in mu dal na razpolago za stanovanje posebno sobo kakor že ob prvem obisku leta 1949. (32)

Spiritual dr. Filip Žakelj spremlja novomašnika
Brankota Rozmana k prvi presveti daritvi

OPOMBE: pravzaprav kar nadaljevanje opomb, ki so že na prejšnjih straneh od lanskega leta:

- 24) *Omnes unum*, 1. V (1958), šte. 4, str. 119.
- 25) Baraga je bil posvečen 1. novembra 1853.
- 26) *Baraga na oltar*. Baragova knjižnica, 1. zvezek. Buenos Aires 1958. Premišljevanja najdeš pod naslovom "*Baragova podoba*" na straneh 5-120.
- 27) *Duhovno življenje*, 1. XX, (jan. 1952), str. 42. San Carlos je velika salezijanska bazilika sv. Karla sredi Buenos Airesa.
- 28) Ves govor dr. Miha Kreka je objavila *Svobodna Slovenija* dne 17. jan. 1952, str. 1 in 2.
- 29) *Svobodna Slovenija*, 10. januarja 1952 (šte. 2), str. 1.
- 30) *Svobodna Slovenija*, 17. januarja 1952 (šte. 3), str. 1.
- 31) *Duhovno življenje*, 1. XX, (februar/marec 1952), str. 111; *Svobodna Slovenija*, 17. januarja 1952 (šte. 3), str. 2.
- 32) *Svobodna Slovenija*, 17. januarja 1952 (šte. 3), str. 2.

ŽIVIJENJE MOJE MATERE MARIJE TAVČAR, POROČENE LUSTIK

Pripoveduje Lojzka Grum (sedaj že pokojna), Brooklyn, N. Y. - U.S.A.

Moja mati Marija Tavčar, poročena Lustik, je bila rojena 28. februarja 1846 v Begunjah pri Lescah na Gorenjskem. Njena mati pa je bila doma na Brezjah pri Grilčku (hišno ime) in se je poročila v Begunje, kjer je vzela vdovca Tavčarja, ki je imel iz prvega zakona sina Marka. Mati mi je pravila, da je ta njen polbrat hodil vedno v planine. Majercam je nosil hrano. In zgodilo se je nekega dne, da ga je med potjo dobila nevihta. Ko je vedril pod drevesom, ga je ubila strela. Ker fanta od nikoder ni bilo, so ga šli iskat, a ga niso mogli takoj najti. Našli so ga pozneje slučajno in tam postavili križ z napisom:

“Strah in mraz ga je pretresel,
in je v tej noči življenje sklenil.”

Begunjci so poznali dobro, zdravo in veselo dekletce - Šmonovo Mičco. Njeni rojstni hiši so rekli pri Šmonu. Hodila je v šolo v Begunjah, opravljala vsa domača dela in bila zelo znana na gradu, kjer je njena mama služila za ta veliko kuharico pri grofih. Tam v gradu se je Mica naučila šivati in so jo kot pridno šiviljo kar tam pridržali veliko let.

L. 1863 na veliki ponedeljek ponoči je v Begunjah izbruhnil ogenj. Vaščani so gasili z vedri in ker je potegnil hud veter, so se slamnate streha užigale ena za drugo. Moja mati je bila tedaj stara komaj 18 let. Pomagala je pri gašenju. Prevelik napor, notranji strah, prehlad je mlado dekle strlo: postala

je sključena, noge je niso več nesle, kar skupaj je zlezla. Mati jo je peljala v Tržič k doktorju Pircu - šle sta večkrat k njemu - in mož je uvidel da je zdravniška veda zamanj. Rekel je materi: Ni druge pomoči zanjo kakor le božja. Dekle je morala vedno rabiti berglje, če se je hotela kam premakniti.

Hudo je bilo Šmonovi ta stari in mladi. Ker je bila moja stara mati doma na Brezjah, sta se obe večkrat ob lepem vremenu peljali na Brezje in stopile v kapelo k Materi božji. Tam sta obe, mati in hči, iskale tolažbe. Vedele ste, kako je Mati božja pomagala slikarju Layerju.

Po enem takem obisku pri Materi božji na Brezjah se je Mičca zjutraj prebudila in začela materi pripovedovati, da je imela lepe sanje: Da sta šle obe v kapelo molit kot po navadi in da je potem šla sama iz kapele domov brez bergelj. Iste sanje so se dekletu ponavljale. Pa je le nekega dne mati stopila v farovž pred begenjskega dekana in povedala kaj njena hči kar naprej sanja. Dekan ji na kratko odreže: “Zakaj pa ne greste na Brezje!”

Res je mati določila tisti dan po sv. Matevžu, da se peljete na Brezje. Stopila je še čez cesto h Pogorelčkovim in se zmenila z materjo za koleselj in konje. “Naš Tone vaju bo pa vozil,” je še pristavila Pogorelčkova mati. Še v farovž je stopila moja stara mati, povedala dan, kedaj se bodo peljali na Brezje in prosila, da bi šel eden od

kaplanov z njimi, da bi opravil sveto mašo v kapeli Marije Pomagaj.

Tisti dan po sv. Matevžu, 21. sept. 1863, pa je v Begunjah lilo kot iz škafa. Že zgodaj sta se mati in hči napravile, Pogorelčkov Tone je napregel konja, še ena mamina prijateljica se je pridružila in odpeljali so-se pred farovž. Ko je mama vstopila v župnišče, se je dekan kar razhudil nad njo: "Kaj ste vsi znoreli, da v takem grdem vremenu vozite okoli!" Mati pa reko: "Vsi smo pripravljeni in gremo, samo po gospo-da kaplana sem prišla."

Napravil se je kaplan, malo zmajeval z rameni in šli so na pot na Brezje k Materi božji. Vso pot je deževalo.

Ko so naši romarji vstopili, se je že brala ena sveta maša. Moja mati je šla z bergljami po cerkvi ob svoji prijateljici. V kapeli sta počakale, da se je kaplan napravil za sveto mašo.

Tako mi je mati pravila: "Med povzdigovanjem sem čutila, kot da se nekaj giblje v meni. Čutila sem, da se zdravje vrača. Ko je bil zadnji evangelij, sem kar sama stopila na svoje noge in se zavnala pokonci. Prijateljica me je hotela prijeti, ker se je bala, da bom padla, vendar sem kar trdno stala na svojih nogah. Potem sem lahko pokleknila, ko je kaplan molil molitve po maši. In potem sem spet vstala, vzela berglje, šla čisto sama h glavnemu oltarju, nesla sem berglje v roki, in potem k Mariji v kapelo, prislonila berglje k Marijinemu oltarju, pokleknila in se Mariji iz srca zahvalila za ozdravljenje.

Gospod kaplan je to videl, moja mati, prijateljica, drugih ljudi ni bilo zraven.

Mudilo se nam je domov. Pogorelčkov Tone je zavil na bližnjico k neki hiši, ker je vedel, da tam leži še ena žena, kateri je bolezen peto na nogi čisto obrnila. Tone stopi noter in pravi: Šmonova Mica je zdrava, še ti pojdi na Brezje. Bolnica odvrne: Zakaj je pa noter ni, da vidim. Res me je Tone poklical z voza in zdrava stopim v hišo pred njo. Vsa vesela zavpije uboga žena: Takoj, še nocoj naj me odpeljejo na Brezje in ne bom šla domov, dokler Marija ne ozdravi še mene. - Res so jo peljali domači na Brezje in je čevelj skrivljene noge kar s sabo vzela. Bila je ozdravljena 4. oktobra istega leta. Čevelj je spet lahko obula in hodila. Tudi ta žena je bila iz begunjske fare.

Preveč so bili kmeti zaverovani v svoje opravke in delo, da bi se dosti menili za ta čudež. Vse je ostalo bolj tiho in pozabljeno."

Moja mati je imela veliko zaupanje do Marije Pomagaj. Vzgajala nas je v ljubezni do nje. Vsak dan smo molili rožni venec. Vse njeno življenje je bilo trpljenje. Bila je dobrosrčna in vse križe je tiho sama zase vdano prenašala. - Ko sem odhajala 1930 tretjič v Ameriko, sva še zadnjič poromale dne 3. junija na Brezje. Tedaj je bila moja mama že tako slaba, da ni mogla več kleče okoli oltarja. Umrla je 31. maja 1931 doma v Begunjah stara 85 let.

Dom

Kje je dom, moj dragi, to ne veš?

Dom je kraj, ki vedno nate čaka,
dom je kraj, ki ve, kaj rad storiš;
kraj, kjer ublaži se tuga vsaka,
kraj, kjer vse pozabiš in zaspiš.

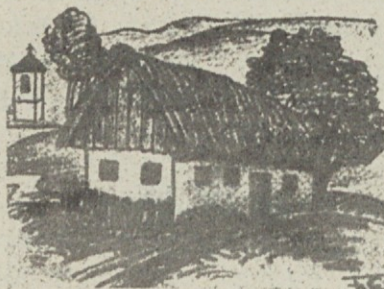
Dom te žalostnega potolaži,
bolnega in bednega te ozdravi,
dom je buden, vedno je na straži,
ne izda te, če izdaš ga ti.

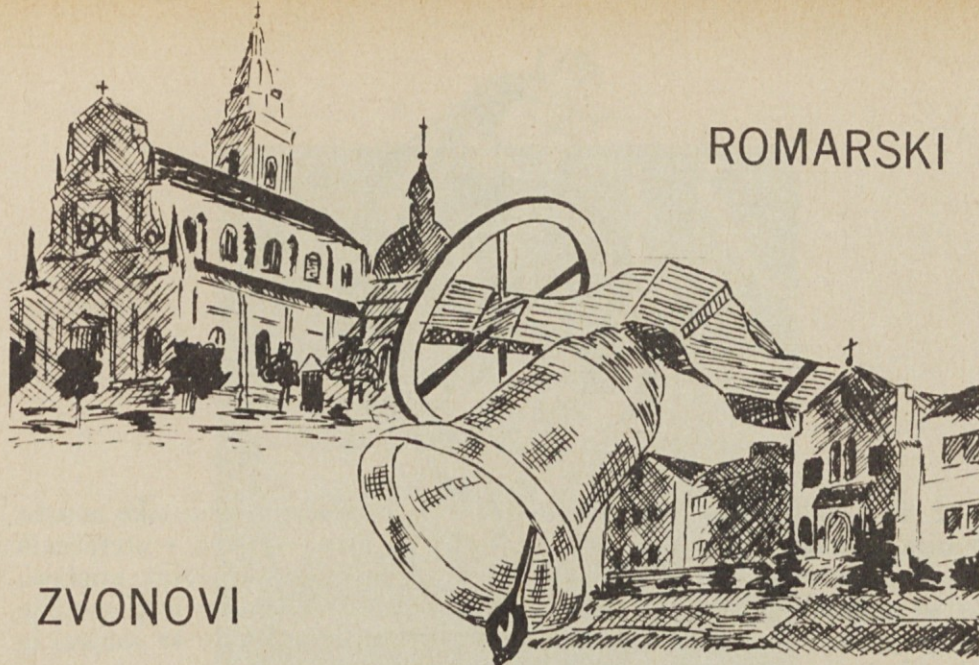
Dom je kraj, ki vsemu zlu kljubuje,
radost in veselje podvoji,
kraj, kjer nikdar ne izprašuje,
le razume te in razvedri.

Prvo ti in zadnje ti zavetje
dom je, varen je pristan;
je skrivnostno, tajno razodetje,
cvet je zlat, ki klije noč in dan.

Dom v tujini ti je hrepenenje,
dom doma je večni vir moči;
je najslajše, kar ti da življenje,
svetla zvezda temnih je noči.

Kje je dom, moj dragi, to zdaj veš?

ROMARSKI

ZVONOVI

Leto 1966 je bilo leto romanj. Brali smo poročila o številnih romanjih v Marijina svetišča. V letu 1966 je poljski narod obhajal 1000-letnico krščanstva. Verni Poljaki so romali v veličastno svetišče Kraljice poljskega naroda na Jasno goro k Mariji Čestohovski.

V Sloveniji so romali v obeh škofijah, ljubljanski in mariborski, in v apostolski administraturi v Slovenskem Primorskem v stolnice in na Marijina božja pota. To so bila svetoletna romanja, med katerimi so se romarji srečali s svojimi pastirji - škofi in poslušali razlage koncilskih odlokov.

Verni katoličani križem sveta so romali v postajne cerkve koncilskega leta in poslušali razlage odlokov drugega vatikanskega koncila.

Ljubljanski nadškof prevzv. dr. Jožef Pogačnik je romal na Baragov grob in ob tej priliki tudi na ameriške Brezje k Mariji Pomagaj v Lemontu.

Ameriški Slovenci so romali v Fatimo, Lurd, Rim, na Višarje, na gorenjske in ameriške Brezje. Kanadski Slovenci so romali k Mariji Pomagaj in k Brezmadežni v Toronto in v druga božjepotna svetišča; pridružili so se jim Slovenci iz ZDA. Kanadski Slovenci tudi radi romajo v Lemont. Lani so se pridružili našim romarjem, posebno ob večjih romanjih, in z njimi opravljali romarske pobožnosti pri Mariji Pomagaj v Lemontu.

Na naslednjih straneh so prikazani prizori iz romanj v Lemontu. Ker smo v letu 1966 obhajali sveto ali koncilsko leto, so na naslednjih straneh priobčeni odlomki koncilskih listin. Izbrana so besedila, ki se nanašajo na duhovno življenje in apostolat vernikov.

2. in 3. julija 1966 smo obhajali 40-letnico kronanja lemonske podobe Marije Pomagaj. Zahvalili smo se Mariji za njeno varstvo v pretečenih štirih desetletjih, za vse milosti, ki jih je posredovala svojim otrokom, ki so prihajali pred njeno podobo, da se duhovno okrepcajo in ji izročijo svoje prošnje in svoje križe. Prosili smo jo, naj nas varuje še vnaprej in ohranja naš narod v zvestobi do katoliške Cerkve.

V nedeljo 3. julija 1966 smo tudi obhajali „Slomškov dan“ pod pokroviteljstvom Slomškove zveze. Prosili smo za povečanje božjega služabnika Antona Martina Slomška, ki je goreče ljubil in častil Marijo, širil med svojimi ovčicami njeno slavo in jih vzgajal k zaupanju in posnemanju duhovne matere Marije. Slomšek je bil med prvimi v prejšnjem stoletju, ki je začel gibanje za zedinjenje vzhodnih kristjanov s katoliško Cerkvijo. - Poučeval je starše v vzgoji otrok, pripravljal mladeniče in mladenke za zakonsko in družinsko življenje. - Navajal je vernike k vestnemu spolnemanju nalog v javnem življenju. Pojasnjeval je, kako naj volilci presoajajo kandidate za javne službe.

Ljubil je Cerkev in k ljubezni do nje navajal svoje vernike; učil jih je, da je Cerkev „občestvo vseh pravovernih kristjanov... izvoljena nevesta Kristusova... naša ljubezniva mati.“

V pastirskem pismu za leto 1960 je tako zapisal:

„Srečen, kdor v tvojem materinskem krilu počiva; blagor mu, kdor na tvoji skali prebiva; zveličan, kdor se tvoji barki, v čolnu svetega Petra po tem nevarnem morju v nebeško veselje pelje. Za to veliko srečo mi Boga nikoli dovolj zahvaliti ne moremo. Bodi mu večna slava in čast.“

„Pa tudi ljubiti se moramo, kakor verni bratje in sestre... Ako glava trpi, to vsi udje občutijo in si radi pomagajo, kolikor premorejo... Poglejte, preljube ovčice moje, to je sveta mati katoliška Cerkev, občestvo ali društvo pravovernih kristjanov. Naša nevidna glava je Kristus, vidni najvišji poglavar, namestnik Kristusov so sveti oče, rimski papež, mi pa vsi udje ravno tega telesa, bratje in sestre Jezusa Kristusa. Ljubimo se torej prav po krščansko, občutimo trpljenje svete matere katoliške Cerkve, ki po vseh krajih sveta svoje verne otroke ima, zdaj v trpljenju, zdaj v veselju. Ako pa sveto Cerkev ljubimo, tudi zvesto njene zapovedi spolnujemo.“

Slomšek je pisal o Cerkvi tako, da nas njegove besede nehote spominjajo na nauke, ki jih je 100 let pozneje oznanjal drugi vatikanski koncil.

Oba avtobusa, s katerima so se pripeljali romarji iz Clevelanda na Slomškov dan, sta imela napis kot ga kaže slika.

Med pobožnostjo križevega pota v Baragovem parku - 2. julija 1966

Kot udje Cerkev in Marijini otroci romamo proti večnosti

Cerkveni zbor torej posveča pozornost predvsem katoliškim vernikom. Oprt na sveto pismo in izročilo uči, da je ta potujoča Cerkev potrebna za zveličanje. Srednik in pot zveličanja je namreč samo Kristus, navzoč za nas v svojem telesu, ki je Cerkev. Ko je on sam z izrečnimi besedami zabičeval potrebnost vere in krsta (prim. Mk 16, 16; Jan 3, 5), je hkrati potrdil potrebnost Cerkev, v katero vstopajo ljudje s krstom kakor skozi vrata. Zato se ne bi mogli zveličati tisti ljudje, ki vedo, da je Bog po Jezusu Kristusu ustanovil katoliško Cerkev kot potrebno za zveličanje, pa bi vendar ne hoteli vanjo vstopiti ali v njej vztrajati.

Konstitucija o Cerkvi, člen 14.

Ko je predobrotljivi in nad vse modri Bog hotel izvršiti odrešenje sveta, je poslal, "ko je prišla polnost časov, svojega Sina, rojenega iz žene, ... da bi prejeli posinovljenje" (Gal 4, 4-5). "Zaradi nas ljudi in zaradi našega zveličanja" je božji Sin "prišel iz nebes. In se je učlovečil po Svetem Duhu iz Marije Device in postal človek". Ta božja skrivnost odrešenja se nam razodeva in se nadaljuje v Cerkvi, katero je Gospod ustanovil kot svoje telo in v kateri je treba, da verniki, ki se držijo Kristusa-glave in so v občestvu združeni z vsemi njegovimi svetniki, obhajajo tudi spomin "najprej častitljive vedno Device Marije, matere Boga in Gospoda našega Jezusa Kristusa".

Konstitucija o Cerkvi, člen 52.

Devico Marijo namreč, ki je ob angelovem oznanjenju sprejela v svoje sree in v svoje telo (corde et corpore suscepit) Besedo in svetu prinesla življenje, priznavamo in častimo kot resnično mater Boga in Odrešenika. Zaradi zaslužnja (intuitu meritorum) svojega Sina odrešena na odličnejši način (sublimiore modo) in z njim zedinjena s tesno nerazdružljivo vezjo je obdarjena s to najvišjo nalogo in dostojanstvom, da je mati božjega Sina in zato nad vse ljubljena hčerka nebeškega Očeta ter svetišče Svetega Duha. Po tem daru izredne milosti se daleč odlikuje pred vsemi drugimi stvarmi, nebeškimi in zemeljskimi. Obenem pa je po Adamovem rodu zvezana z vsemi ljudmi, ki naj bodo odrešeni; še več, "resnična mati (Kristusovih) udov je, ...ker je z ljubeznijo sodelovala, da se v Cerkvi rode verniki, ki so udje one Glave". Zato jo tudi pozdravljamo kot preodlični in docela edinstveni ud Cerkev ter kot podobo (typus) in najsijajnejši vzor Cerkev v veri in ljubezni, in katoliška Cerkev, poučena po Svetem Duhu, jo s čustvom otroške vdanosti (filialis pietatis affectu) časti kot najljubeznivejšo mater.

Konstitucija o Cerkvi, člen 53.

Med procesijo 3. julija 1966

Med romarsko mašo pri lurški votlini v nedeljo 3. julija 1966

*Laiki so vsi verniki,
ki so bili s krstom
včlenjeni v Kristusa
in s tem
uvrščeni v božje ljudstvo.*

Pod imenom laiki razumemo tukaj vse vernike razen udov svetega reda in redovniškega stanu, potrjenega v Cerкви, to se pravi vernike, ki so bili s krstom včlenjeni v Kristusa in s tem uvrščeni v božjo ljudstvo. Ti verniki so s krstom na svoj način postali deležni Kristusove duhovniške, preroške in kraljevske službe in izvršujejo svoj delež poslanstva celotnega krščanskega ljudstva v Cerкви in v svetu.

Laikom pripada poseben, njim lasten svetni značaj. Čeprav se namreč udje svetega reda včasih ukvarjajo s svetnimi zadevami, ko izvršujejo tudi svetni poklic, vendar so po svojem posebnem poklicu v prvi vrsti in posebej določeni za sveto službo, medtem ko redovniki s svojim stanom na svetel in izreden način pričujejo, da sveta ni mogoče preoblikovati in ga darovati Bogu brez duha blagrov. Laiki imajo po posebnem poklicu nalogo iskati božje kraljestvo s tem, da se ukvarjajo s časnimi rečmi in jih urejajo v skladu z božjo voljo. V svetu žive, to je v vseh posameznih svetnih dolžnostih in poslih in v rednih družinskih in družbenih razmerah, iz katerih je njihov obstanek tako rekoč stkan. Tam jih kliče Bog, da bi z izvrševanjem svoje lastne naloge in ob vodstvu evangeljskega duha kakor kvas od znotraj prispevali k posvečenju sveta in da bi na ta način predvsem s pričevanjem svojega življenja in z žarom svoje vere, upanja in ljubezni razodevali Kristusa drugim. Naloga laikov je torej na poseben način ta, da vse časne stvarnosti, s katerimi so ozko povezani, tako osvetljujejo in usmerjajo, da te vedno nastajajo in rastejo in so po Kristusu v slavo Stvarnika in Odrešenika.

Konstitucija o Cerкви, člen 31.

Č. g. Ivan Doberšek, S.D.B.,
in č. g. Jožef Varga, vicepo-
stulator, na Slomškovem dnevu.

Pevski zbor pod vodstvom p. Vendelina Špendova, O.F.M., med sveto
mašo pri lurški votlini na Slomškov dan 3. julija 1966.

Odrešitveni in apostolski

značaj življenja laikov

Zbrani v božjem ljudstvu in v enem Kristusovem telesu postavljeni pod eno glavo, so laiki vsi brez izjeme poklicani, da kot živi udje z vsemi močmi, katere so prejeli po Stvarnikovi dobroti in po Odrešenikovi milosti, prispevajo k rasti Cerkve in k njenemu neprestanemu posvečevanju.

Apostolat laikov je torej deležnost pri odrešitvenem poslanstvu Cerkve in za ta apostolat jih je vse Gospod določil s krstom in z birmo. Zakramenti, zlasti sveta evharistija, pa podeljujejo in hranijo tisto ljubezen do Boga in do ljudi, ki je duša vsega apostolata. A laiki so poklicani predvsem k temu, da po njih postaja Cerkev pričujoča in dejavna na tistih krajih in v tistih okoliščinah, kjer more Cerkev samo po njih postati sol zemlje. Tako je vsak laik že zaradi darov, ki jih je prejel, "po meri Kristusovega daru" (Ef 4, 7) priča in hkrati živo orodje poslanstva Cerkve.

Razen tega apostolata, ki je naloga prav vseh vernikov, morejo biti laiki poklicani še na različne načine k bolj neposrednemu sodelovanju pri hierarhičnem apostolatu, podobno tistim možem in ženam, ki so apostola Pavla podpirali pri oznanjevanju evangelija in ki so se mnogo trudili v Gospodu (prim. Flp 4, 3; Rimlj 16, 3 sl.). Razen tega so sposobni, da jih hierarhija pritegne k nekaterim cerkvenim službam, ki naj jih izvršujejo v duhovni namen.

Vsem laikom je torej naloženo častno breme prizadevanja, da bi božji odrešitveni sklep bolj in bolj dosegal vse ljudi vseh časov in vseh krajev na zemlji. Naj jim bo torej povsod odprta pot, da se bodo po svojih močeh in v skladu s potrebami časa tudi oni vneto udeleževali zveličavne dejavnosti Cerkve.

Konstitucija o Cerkvi, člen 33.

Tone Kralj: Anton Martin Slomšek

*Verniki so
Kristusu posvečeni,
s Svetim Duhom maziljeni,
svet posvečujejo Bogu.*

Ker hoče veliki in večni duhovnik Kristus Jezus tudi po laikih nadaljevati svoje pričevanje in svoje služenje, jih oživlja s svojim Duhom in nenehno nagiblje k vsakršnemu dobremu in popolnemu delu.

Tistim namreč, katere tesno povezuje s svojim življenjem in poslanstvom, daje tudi delež svoje duhovniške službe za izvrševanje duhovnega bogočastja, v božjo slavo in v zveličanje ljudi. Zato so laiki Kristusu posvečeni in s Svetim Duhom maziljeni ter s tem čudovito poklicani in usposobljeni, da v njih nastanejo vedno obilnejši sadovi Duha. Vsa njihova dela, molitve in apostolske pobude, zakonsko in družinsko življenje, vsakdanje delo, duševni in telesni počitek, če to izvršujejo v Duhu, pa tudi nadloge življenja, če jih prenašajo potrpežljivo, postanejo duhovne daritve, prijetne Bogu po Jezusu Kristusu (prim. 1 Pet 2, 5). V obhajanju evharistije laiki vse to hkrati z darovanjem Gospodovega telesa v globoki bogovdanosti darujejo Očetu. Tako kot povsod dejavni božji častivci tudi svet sam posvečujejo Bogu.

Konstitucija o Cerkvi, člen 34.

Ministranti: Frank Petrič, Jimmy in Lojze Gregorič

Navdušeni sodelavci pri Slomškovich krožkih: John Petrič, Gizella Hozjan, vicepostulator Fr. Jožef Varga in Matt Tekavec.

Oznanjevanje Kristusove blagovesti s pričevanjem življenja in besede

Kristus, veliki prerok, ki je tako s pričevanjem svojega življenja kakor tudi z močjo besede razglasil Očetovo kraljestvo, izvršuje svojo preroško službo do polnega razodetja svoje slave ne le po hierarhiji, ki uči v njegovem imenu in v njegovi moči, ampak tudi po laikih. Zato jih Kristus postavlja za svoje priče in jih usposablja s čutom vere in z milostjo besede (prim. Apd 2, 17-18; Raz 19, 10), da bi moč evangelija sijala v vsakdanjem družinskem in družbenem življenju. Kažejo se kot sinovi obljube, če, močni v veri in upanju, odkupujejo sedANJI čas (prim. Ef 5, 16; Kol 4, 5) in s potrpežljivostjo pričakujejo prihodnje slave (prim. Rimlj 8, 25). Tega upanja pa naj ne skrivajo v notranjosti duše, marveč naj ga z neprestanim prizadevanjem za spreobrnjenje in z borbo "zoper svetovne gospodovavce te teme, zoper hudobne duhove" (Ef 6, 12) razodevajo tudi v urejanju svetnega življenja.

Kakor so zakramenti nove zaveze, s katerimi se hrani življenje in apostolat vernikov, predpodoba novih nebes in nove zemlje (prim. Raz 21, 1), tako laiki postanejo učinkoviti oznanjevalci verovanja v stvarnosti, v katere upamo (prim. Hebr 11, 1), če brez omahovanja z življenjem iz vere povezujejo izpovedovanje vere. Ta evangelizacija ali oznanjevanje Kristusove blagovesti s pričevanjem življenja in besede dobiva neki svojevrsten pečat in posebno učinkovitost iz tega, ker poteka v navadnih razmerah sveta.

Pri tej nalogi je zelo dragocen tisti stan, ki ga posvečuje poseben zakrament, namreč zakonsko in družinsko življenje. Kjer namreč krščanska vernost prežema ves način življenja in ga vsak dan bolj preoblikuje, tam imamo odlično vajo in šolo apostolata laikov. Tam imajo zakonci poseben poklic, da bi bili drug drugemu in otrokom priče vere in Kristusove ljubezni. Krščanska družina glasno oznanjuje tako sedaj delujoče moči božjega kraljestva kakor tudi upanje na blaženo življenje. Tako s svojim zgledom in pričevanjem prepričuje svet o grehu in razsvetljuje tiste, ki iščejo resnico.

Laiki torej morejo in morajo tudi tedaj, ko so zaposleni s časnimi skrbmi, izvrševati dragoceno delo za evangelizacijo sveta. Če nekateri izmed njih, ako primanjkuje posvečenih služabnikov ali ako so ti zaradi vladajočega preganjanja ovirani, po svojih močeh nadomeščajo te posvečene služabnike pri nekaterih svetih opravilih, in če mnogi izmed laikov vse svoje moči uporabljajo za apostolsko delo, je pa vendar dolžnost vseh, da sodelujejo pri širjenju in rasti Kristusovega kraljestva na svetu. Zato naj se laiki vneto trudijo, da bodo globlje spoznali razodete resnice, in naj goreče prosijo od Boga daru modrosti.

Konstitucija o Cerkvi, člen 35.

Procesija na pokopališče na romarski dan SŽZ 17. julija 1966

Romarska skupina iz Indianapolisa pod vodstvom Mr. Franka Velikana
17. julija 1966

Slomškova nouoletnica

Beli dan se je približal, stara noč minila je;
staro leto ponovilo - nikdar več ne bode se.

Časno s časom odtekuje, nam minljivost oznanuje;
roža šele razcveti, ocvetena že leži.

Le pogledjte tam višave, njih zastaran beli led;
morja strašne globočine, da strmi nad njim pogled.
Vod brez konca tam izvira, to pa tisoč rek požira;
z njimi leta tečejo, v večno morje padajo.

V čudne kroge se obrača - po širjavah velik svet;
sonce nam podnevi sveti, in ponoči mesec bled.
Zvezda zvezde pot nahaja, s svojo lučjo jo napaja;
sonce zvezde zatemni, temna noč pa razsvetli.

Črna zemlja, dobra mati, se postara, omladi,
nam potrebni sad prinaša, da preživlja vse stvari.
Perutnina in zverina, dve in štirinogata živina
se rodi, in več je ni - zemlja le še zeleni.

Človek gore prekopava, morje je njegova pot;
vso divjačino strahuje, vseh stvari je on gospod.
Narode on premaguje, duh nebes se dotikuje;
zemlja in nebo stoji, v prah se človek spremeni.

Zvezde bodo otemnele, sonce bode večna noč,
zarja ne bo več danila, noč zgubila svetlo moč.
Zemlja se bo razvalila, vsa lepota razkadila;
le kar človek zasadi, to na večno obstoji.

Siromakov vse težave, vseh nesreč nevsmiljen grom,
vseh bridkosti grozne strele, našega življenja lom:
nam le kratek čas zadeva, kratka je na zemlji reva;
vse, kar zemlja porodi, se na zemlji spremeni.

Nadaljevanje na strani 120

Pobožnost križevga pota med romanjem društva sv. Ane KSKJ iz Chicage
v nedeljo 31. julija 1966

Prihod članic ZOD iz Clevelanda on romanju 13. do 14. avgusta 1966

Vojske, kuge, bolečine, trdih časov grozni strah,
vse veselje, vse dobrote, razkadijo se kot prah.

Kje je uboštvo siromakov, kje zdaj sreča vseh vojščakov?
Sluha jih in duha ni, samo dejanje še slovi.

Pošlji, Oče! ostre šibe, če se tebi dobro zdi;
ali veselja zale rože, dober oče si nam ti!

Tvoje roke smo veseli, le pomoč nam ti podeli;
naj v dejanju vseh ljudi tvoja volja se zgodi!

Anton Martin Slomšek, *napisal leta 1833*

Oskrbel p. Odilo Hajnšek, O.F.M.

V nebesih sem doma

V nebesih sem doma,
to oznanjujeta
mi zemlja in nebo
in vsaka stvar lepo.

V nebesih sem doma,
od tega ne sveta;
nebes se veselim,
tja priti si želim.

V nebesih sem doma,
kjer družba angelska
se večno veseli,
si mene tja želi.

V nebesih sem doma,
tam Jezus krono da;
tam je moj pravi dom,
tam večno srečen bom.

Anton Martin Slomšek

Prevzv. Jožef Pogačnik, nadškof ljubljanski,
je v soboto 27. avgusta 1966 obiskal
Most Rev. John P. Cody-a,
nadškofa čikaškega.

*Mladi ljudje so danes sila,
njihov družbeni pomen raste...*

*Sami morajo postati
apostoli mladine.*

Mladi ljudje so v današnji družbi sila, ki je zelo velikega pomena. Njihove življenjske razmere, njihova miselnost kakor tudi njihovi odnosi do lastne družine, so se popolnoma spremenili. Pogostoma veliko prehitro preidejo v nove družbene in gospodarske razmere. Medtem ko njihov družbeni in tudi politični pomen vedno bolj raste, pa je videti, da so malo pripravljeni za pravilen prevzem novih bremen.

Ta njihov povečani pomen v družbi terja od njih ustrezno apostolsko dejavnost, pa tudi njihova naravna sposobnost jih nanjo pripravlja. Z dozorevajočo zavestjo svoje osebnosti, podneteni z žarom življenja in kipeče dejavnosti, prevzemajo odgovornost ter hočejo v družbenem in kulturnem življenju igrati svojo vlogo. Ako bo ta vnema prešinjena s Kristusovim duhom in navdana s pokorščino in ljubeznijo do pastirjev Cerkve, smemo pričakovati najobilnejše sadove. Sami morajo postati prvi in neposredni apostoli mladine, apostolsko delovati sami med svojimi vrstniki, upoštevajoč družbeno okolje, v katerem živijo.

Odrasli naj skrbijo, da vzpostavijo z mladino prijateljski razgovor, ki bo enim in drugim omogočil premostiti starostno razdaljo, da se bodo med seboj spoznali in si delili zaklade, lastne vsakemu izmed njih. Najprej z zgledom, ob priložnosti pa tudi z modrim nasvetom in krepko pomočjo, naj odrasli spodbujajo mladino k apostolatu. Mladina pa naj goji do starejših spoštovanje in zaupanje; in dasi je po naravi nagnjena k novostim, naj vendar primerno ceni hvalevredna izročila.

Tudi otroci imajo svoj lastni način apostolskega delovanja. Po svojih močeh so prave žive priče za Kristusa med sovrstniki.

Odlok o laiškem apostolatu, člen 12.

Marija Guštinova iz Chicage pozdravlja prevzv.
dr. Jožefa Pogačnika, nadškofa ljubljanskega.
Lemont, 28. avgusta 1966.

Narodne noše ob sprejemu nadškofa Pogačnika v Lemontu 28. avgusta 1966.

Vzgoja laikov za apostolat

Ker so laiki na svoj način deležni poslanstva Cerkve, zato svetni značaj in duhovnost, ki sta lastna laškemu stanu, dajeta njihovi vzgoji za apostolat poseben pečat.

Vzgoja za apostolat zahteva najprej neko splošno človeško izobrazbo, prilagojeno vsakogar sposobnostim in razmeram. Laik namreč, ki dobro pozna sodobni svet, mora biti docela prilagojen lastni družbi in njeni kulturi.

Predvsem pa naj se laik nauči spolnjevati poslanstvo Kristusa in Cerkve, živeč iz vere v božjo skrivnost stvarjenja in odrešenja, spodbujen od Svetega Duha, ki oživlja božje ljudstvo in nagiblje vse ljudi, da bi ljubili Boga Očeta in v njem svet in ljudi. Tako vzgojo je treba imeti za temelj in pogoj vsakršnega plodovitega apostolata.

Poleg duhovne vzgoje se zahteva temeljita verska izobrazba, in sicer bogoslovna, etična in filozofska, primerna različni starosti, položaju in sposobnostim. Nikakor naj se ne zanemarja pomembnost splošne kulture, ki naj bo povezana s praktično in tehnično vzgojo.

Za dobre človeške odnose je potrebno gojiti prave človeške vrednote, predvsem sposobnost bratskega sožitja, sodelovanja in razgovora.

Ker pa vzgoja za apostolat ne more biti samo teoretični pouk, naj se laik že od začetka svojega vzgajanja postopoma in modro nauči vse gledati, presoјati in delati v luči vere, z delovanjem oblikovati in spopolnjevati sebe skupaj z drugimi vred ter se tako vključiti v delovno službo Cerkve. Ta priprava, ki jo je treba zmerom spopolnjevati, zahteva spričo rastoče zrelosti človeške osebnosti in spričo vedno novih vprašanj, čedalje globlje znanje in ustrezno delovanje. Pri spolnjevanju, vseh vzgojnih nalog je treba imeti vedno pred očmi enotnost in celotnost človeške osebe, tako da se ohrani in veča njena ubranost in njeno ravnovesje.

Tako se laik docela in dejavno vključi v samo stvarnost časnega reda in prevzame učinkovito vlogo v njegovi izgradnji, hkrati pa je Cerkev po njem kot svojem živem udu in svojo pričo navzoča in dejavna sredi časnega dogajanja.

Odlok o laškem apostolatu, člen 29.

Mrs. Corinne Leskovar in P. Pečarič izročata nadškofu darove (vino in hostije) za daritev sv. maše

Prezv. nadškof Pogačnik med obhajanjem vernikov

Družina

- področje apostolata -

Ker je Stvarnik vseh stvari postavil zakonsko skupnost za izvor in za temelj človeške družbe in jo s svojo milostjo povzdignil v veliko skrivnost v Kristusu in Cerkvi (prim. Ef 5, 32), ima apostolat med zakonci in v družinah poseben pomen tako za Cerkev kakor za svetno družbo.

Krščanski zakonci so si med seboj, svojim otrokom in ostalim domačim, sodelavci za milost in pričevalci za vero. Svojim otrokom so prvi oznanjevalci in vzgojitelji vere; z besedo in zgledom jih vzgajajo h krščanskemu in apostolskemu življenju, pri izbiri poklica jim modro pomagajo ter z vso skrbnostjo gojijo sveti poklic, ki so ga morda v njih odkrili.

Dolžnost zakoncev je bila vedno, danes pa je največji del njihovega apostolata, da s svojim življenjem razodevajo in dokazujejo nerazveznost in svetost zakonske zveze; da odločno zagovarjajo pravico in dolžnost staršev in skrbnikov glede krščanske vzgoje otrok; da branijo dostojanstvo in zakonito neodvisnost [autonomiam] družine. Zakonci in drugi verniki naj skupaj z ljudmi dobre volje sodelujejo, da bodo v svetni zakonodaji te pravice dobro zavarovane; da bo družbena ureditev upoštevala potrebe družin glede stanovanja, vzgoje otrok, delovnih pogojev, socialnega skrbstva in davčnih dajatev; da se pri urejevanju preseljevanja v celoti zavaruje skupno življenje družine.

Družina je od Boga prejela poslanstvo, da bodi prva in življenjska celica družbe. To poslanstvo bo spolnila, če se bo v medsebojni ljubezni vseh članov in v skupni molitvi k Bogu razodevala kot domače svetišče Cerkve; če se bo vsa družina vključila v cerkveno bogoslužje; končno, če bo družina gojila dejavno gostoljubje ter pospeševala pravičnost in druga dobra dela v prid vsem bratom, ki so v stiski. Izmed raznih oblik družinskega apostolata naj naštejemo naslednje: posvojitve zapuščenih otrok, prijazno sprejemanje tujcev, pomoč pri upravljanju šol, svetovanje in pomoč mladini, pomoč zaročencem, da se bolj pripravijo na zakon, pomoč pri poučevanju krščanskega nauka, podpora zakoncev in družin, ki so v gmotni ali nravni stiski, preskrba starih ljudi ne le v tem, kar je za življenje nujno potrebno, marveč tudi s pravičnimi sadovi gospodarskega napredka.

Krščanske družine, ki se z vsem svojim življenjem oklepajo evangelija in so zgled krščanskega zakona, dajejo svetu dragoceno pričevanje za Kristusa vedno in povsod, posebno pa v krajih, kjer se sejejo prva semena evangelija ali kjer je Cerkev šele v začetkih ali v kaki težki stiski.

Odlok o laiškem apostolatu, člen 11.

Pravica do vzgoje

1. Vsi ljudje kakršne koli rase, položaja in starosti imajo prav zato, ker so človeške osebe, neodsvojljivo pravico do take vzgoje,⁵ ki ustreza njihovemu namenu,⁶ ki je prilagojena njihovemu značaju, razlikam v spolu, kulturi in narodnim izročilom, obenem pa je odprta bratskemu sožitju z drugimi narodi ter pospešuje pravo edinost in mir na zemlji. Prava vzgoja pa mora oblikovati človeško osebnost tako, da more ta doseči svoj končni smoter in koristiti družbi, ki ji pripada in bo v njej, ko bo odrasla, zavzela svoje mesto.

Zato je treba v skladu z izsledki psihološke, pedagoške in didaktične znanosti otrokom in mladini pomagati, da bodo mogli skladno razvijati svoje telesne, нравne in umske sposobnosti, da si bodo s pogumnim in vztrajnim premagovanjem ovir pridobivali vedno ostrejši čut odgovornosti za urejanje svojega življenja, ga neprestano in prizadevno spopolnjevali ter se trudili za pravo svobodo. Vzporedno z doraščanjem morajo dobivati pozitiven in moder spolni pouk. Razen tega naj se na življenje v družbi pripravljajo tako, da se bodo primerno in potrebno poučeni mogli dejavno vključiti v različne skupnosti človeškega občestva, da bodo sposobni za razgovor z drugimi in da bodo radi sodelovali pri delu za občo blaginjo.

Sveti zbor tudi razglša pravico otrok in mladine do vzgajanja za pravilno ocenjevanje нравnih vrednot, da se jih bodo osebno oprijeli ter Boga globlje spoznali in ljubili. Zato goreče prosi vse tiste, ki imajo v rokah državno oblast ali vodijo vzgojo, naj poskrbijo, da mladina nikoli ne bo oropana te svete pravice. Otroke Cerkve pa spodbuja, naj si na vsem vzgojnem področju velikodušno prizadevajo zlasti za to, da bi bili primerne dobrine vzgoje in izobrazbe hitreje deležni vsi ljudje po vsem svetu.⁷

Krščanska vzgoja

2. Vsi kristjani, ki so s prerojenjem iz vode in Svetega Duha postali nova stvar,⁸ ter se imenujejo in so božji otroci, imajo pravico do krščanske vzgoje. Ta vzgoja pa ne teži le za popolnostjo človeške osebnosti, kakor smo jo pravkar opisali, ampak ji gre predvsem za to, da se bodo krščeni ob postopnem uvajanju v spoznavanje zveličavne skrivnosti vedno bolj zavedali prejetega daru vere, da se bodo naučili častiti Boga Očeta v duhu in resnici (prim. Jan 4, 23) predvsem v bogoslužnem opravilu, da se bodo naučili živeti, kakor se spodobi novemu človeku, v resnični pravičnosti in svetosti (Ef 4, 22—24), da bodo tako polagoma zrasli do popolnega moža, do mere polne starosti Kristusove (prim. Ef 4, 13) in sodelovali pri rasti skrivnostnega telesa. Razen tega naj se zavedajo svojega poslanstva, ko v dejanju izpričujejo tisto upanje, ki je v njih (prim. 1 Pet 3, 15) in pomagajo pri krščanski preobrazbi sveta, da bodo naravne vrednote, pritegnjene v celostno pojmovanje po Kristusu odrešenega človeka, večale blaginjo celotne družbe.⁹ Zato ta sveti zbor ponovno opozarja duše pastirje na zelo težko dolžnost, naj vse uredi tako, da bodo mogli biti deležni krščanske vzgoje vsi verniki, zlasti še mladina, ki je upanje Cerkve.¹⁰

Izjava o krščanski vzgoji, člen 1 in 2.

Vsi sveti

Veter trka na drobna okna,
nocoj se samote boji,
klenkovček v mrak toži in joka,
v burji za duše trpi.

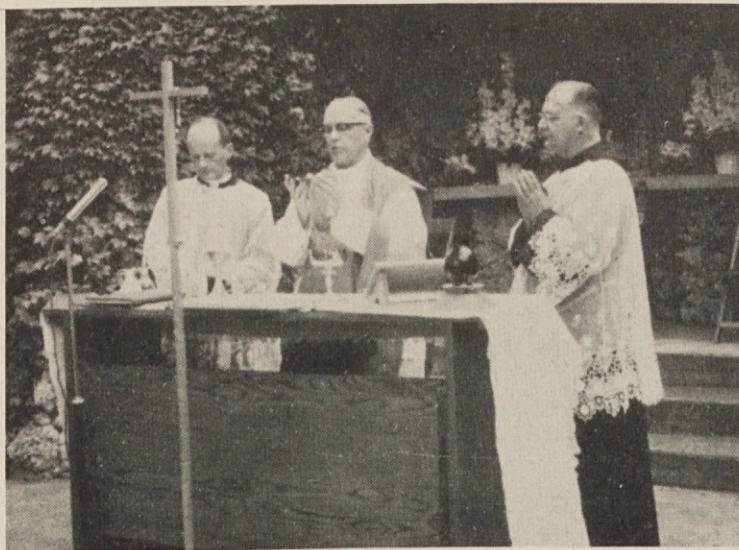
Vsi smo z nočjo obmolknili,
zrak po trohnobi diši,
luč prav do kraja odvili,
do njih poiskali poti.

Nocoj

Nocoj, ko zvezde bele
v večer so zadrhte
kot očnice velike,
kot listi trepetlike -
srce te pričakuje.

Nocoj, ko vsi domovi
pojo, pojo zvonovi,
ki se v večer budijo
z nebeško melodijo,
srce se spet raduje.

Nocoj otrok presveti,
k nam pridi se ogreti,
saj kot za Te imamo,
srce Ti svoje damo -
v njem Bog naj sam gostuje.

Prezv. nadškof Pogačnik med mašo pri lurški votlini v Lemontu. Asistirata mu Very Rev. Andrew Svete, O.F.M., in č. g. Božidar Slapšak.

Prezv. dr. Jožef Pogačnik, nadškof ljubljanski, v Lemontu. Na njegovi desnici je njegov spremljevalec č. g. Božidar Slapšak, na levici pa prov. delegat Very Rev. Andrew Svete, O.F.M.

NA GRMADAH

Spomini na prešla leta - Zbral *Jacob Resnik*

Pred več kot sto leti ni bilo v naši okolici nobene okrajne ceste. Rabili so pot od Sv. Križa fare le po hribih. Od nas so nosili blago, ako ga je kdo imel, skozi Gabrsko goro, Laze, Presko, ki je bila že v fari Šmartno pri Litiji, na Kostrewnico in v Litijo. Leta 1850 pa je kupil graščino (Turn) od grofov Thurn grof Parke. Dasi je bil po rodu Italijan, je znal slabo slovensko. Umril je leta 1855.

Tudi grofinja, dva sinova, Rudolf in Anton, ter dve hčeri, Matilda in Alojzija, so govorili slovensko. Dasi so bili Italijani, so jih ljudje spoštovali.

Grof Parke je bil cestni odbornik in se je veliko trudil, da je bila leta 1864 delana okrajna cesta od Mirne skozi vas Tihabol, Sv. Križ nad Litijo. Seveda je promet čez hribe prenehal.

V fari Sv. Križ je bilo šest gradov. Trije so bili v razvalinah: na Gori, Gabrje in Podpeč. Trije so bili še v dobrem stanju. Največji je bil grad Turn, z lepimi polji, travniki in obširnimi gozdovi. V kmečkih rokah sta bila Kumpele in Cerkno.

Ko so leta 1809 zasedli Kranjsko deželo Francozi, so imeli v Gradu Cerkno svojo pisarno in sodišče. Ko so bili leta 1813 prisiljeni zapustiti Kranjsko, so grad zažgali. Uničene so bile vse spominske listine fare Sv. Križ, Čatež in Primskovo. Med uradniki sta bila tudi dva mlada fanta Francoza, pisala sta se Mersel. Ali sta bila brata, ne vem. Vem le, da se še danes njihovi potomci pišejo tako. Eden se je priženil v Laze, eden pa v vas Gabrska gora. Moj stari oče, ki so bili rojeni 1804, so ju dobro poznali. Ob zimskih večerih so radi sedeli na zapečku in nam otrokom pripovedovali zgodbe mladostnih dni. Rekli so, da so bili Francozi dobri. Kar so kupili, so tudi plačali. Le dva Francoza sta bila slaba, ko sta ostala

med nami. Delala sta se v cerkvi zelo pobožna, skoro na glas sta molila, a sta bila tolovaja. Tudi ljudi sta ubijala, da sta jih okradla. Pa kdor v grehu živi, ima tudi slab konec. Pravili so:

Enkrat sem se v Litiji zamudil, da sem šel ponoči domov. Tudi malo preveč sem pil. Od nas do Litije je dobre tri ure hoda. Pridem v vas Preska, še v Šmarski fari. Vidim pod kozolcem voz sena. Mislim si, saj se mi ne mudi domov, se bom malo odpočil. Vležem se na voz in se v seno zarijem in kmalu zaspim. Ponoči me zbudi šum. Nalahko dvignem glavo in pogledam, kaj je. Vidim tri moške in enega vola imajo pri sebi. Eden dvigne sekiro in udari vola med roge. Drugi ima velik nož in zakolje vola. Hitro ga denejo iz kože in kožo vržejo na mene. Imel sem palico pri sebi, pa kaj bo mala palica proti trem tatovom, oboroženimi sekiro in nožem. Kako goreče sem molil, da bi me Marija varovala teh strašnih ljudi. Oni pa so vola razdelili na tri kose, jih naložili na rame in odnesli vsak na svoj dom. Mislil sem si, da bodo še po kožo prišli. Odrinem krvavo odejo raz sebe in v velikih skokih dirjam domov. Malo od tega prizora pa se, zažgejo Grmade. Ljudska pripovedka pravi, do so tudi več ljudi napadli, jih pobili in oropali. Nekako okrog leta 1825 so šli na rop na Mirno. Kakor še sedaj, je bil že v onih časih na vernih duš dan semenj. Naši roparji so si mislili: na semenj se bodo že prejšnji dan pripeljali; tam se bo veliko dobilo. Res so 1. novembra odšli na Mirno. Novembrsko vreme ni stalno. Zvečer je zapadlo dosti snega. Zjutraj so ljudje opazili tatvino. To so naznanili v gradu, ker je bila tam sodnija in več biričev. Hitro spravijo biriče na noge in še drugi jim hitijo pomagati. Nekako ob devetih so šli oboroženi ljudje po sledu

mimo naše hiše. Stari oče so pravili, da jih je bilo gotovo okoli 25. Še jaz sem pograbil palico in šel za njimi, so rekli stari oče. Ko so prišli do hiše, kjer je zmanjkalo sledu v snegu, obkolijo hišo. Nato je šlo nekaj biričev v hišo, kjer so našli več mož, ki so ležali na tleh in na postelji. Hitro povežejo roparje in dobijo vse pokradeno blago, ga naložijo na konje. Roparje odpeljejo na Mirno, od tam pa v Ljubljano, kjer so dobili do-smrtni zapor.

Spomini na Francoze so se ohranili do danes. Na koncu vasi Laze stoji mogočen hrast. Gotovo je star več stoletij. Dva moža ga ne obsežeta. Stoji v treh farah. Ko sva šla z očetom v Litijo, so se vstavili pred hrastom in so rekli, sedaj sva še v svetokriški fari. Stopijo na drugo stran: Sedaj sva v primskovski fari. Malo naprej je grmada. Oče odtrgajo dve veji od drevesa in ju dajo meni rekoč: bova mo-

lila za tiste, ki so tu smrt storili; in molijo rožni venec. Po prvih desetih očenaših prideva do druge grmade, spet položiva veje na grmado, isto tudi pri tretji. Pripovedujejo, kako je bilo nekdaj nevarno hoditi po tej poti. Na vsaki strani skoro deset minut hoda je bil Gajc, poln roparjev. Tako so nastale Grmade, spomin davnih, težkih dni.

Upam, da nisem nikogar užalil s tem opisom. Le urednik ni zadovoljen, ko mora moje slabo pisanje tipkati. Ko boste brali ta opis, bo moja roka stara že čez 88 let. Bogu bodi hvala, da morem v svoji visoki starosti še pero držati v roki. Upam pa, da bomo v prihodnjem koledarju čitali še več zgodovinskih črtic. Jaz vedno rad čitam domače zgodbe, na naj bodo stare ali nove.

*Jacob Resnik
3599 E. 81th Street
Cleveland, Ohio*

V soboto 27. avgusta 1966 je prevzv. nadškof Pogačnik obiskal šolske sestre na Mount Assisi. Po maši si je ogledal njihovo šolo. Na nadškofovi desnici je č. Sr. M. Alvernia, na levici pa č. Sr. M. Siena. Na levi strani je č.g. Jožef Godina, na desni pa č.g. Božidar Slapšak.

Ob zlati maši č. g. M. Jagera

Dne 19. junija 1966 je č. g. Mathias Jager obhajal zlati jubilej svojega duhovništva. Slovesnost zlate maše se je vršila v mogočni cerkvi Marije Vnebovzete v Clevelandu, ki jo je zgradil jubikant s pomočjo faranov. Po cerkveni slovesnosti so se farani zbrali k banketu, med katerim je imel dr. M. Krek govor, ki ga tu priobčujemo.

Prečastiti g. zlatomašnik, monsignori, č. g. župnik Baraga, gospodje duhovniki, dragi zlatomašni svatje!

Mesec junij je mesec češčenja presvetega Srca Jezusovega in mesec duhovništva.

Ob prazniku neskončne ljubezni Zveličarjeve vstajajo v tem mesecu mlaji in slavoloki ter vihrajo zastave v srečnih župnijah. Leto za letom iz novih mladeniških grl doni "slava Bogu na višavah". Med osvežujočo mladostnostjo novih maš se sveti srebrnina 25te in drugih obletnic služabnikov božjih, ki so dopolnili leta v službi oltarja, kot posredovalci med Bogom in ljudmi.

Posebno srečne v tem mesecu zajame zlata zarja pol stoletja svetega duhovništva. Župnik naš gospod zlatomašnik Matija Jager dobro ve, da smo srečni vsi župljani in prijatelji v tem današnjem doživetju in zlatega prazniku, ki ga z njim delimo bolj prisrčno kot smo kedajkoli karkoli drugega, kar nam je skupnega stopilo na življensko pot.

Zlatomašnik je zmagovalec. Nešteto je zmag, ki jih je izbojeval, ko je klesal svojo lastno podobo pričevalca in duhovna Gospodovega. Le Bog sam ve ceno zaklada, ki ga je nabral v pol stoletja, ko je po Kristusovi ustanovi

opravljal božje stvari in celo iste kakor Bog sam; izmed ljudi odbran za službo oltarju, ves božji, pa vendar ves človek, ves ubog med ljudmi. Vsakomur dober in najboljši brat v tem življenju, pa vsem vodnik v večno življenje; kot Kristusov služabnik vzvišen, pa radi Kristusa ponižno služi svojim in Njegovim bratom, vsem ljudem. Spolnjevanje dolžnosti med ljudmi kakršni smo mi, mu je prepogosto dopovedovalo resnico, da se v ognju čistita zlato in srebro, v peči ponižanj pa ljubljenci Gospodovi. Zlata maša je praznik zvestobe, zmage v zvestobi Bogu in ljudem. Zmagovalcu čestitamo in mu želimo osrečujoče zavesti zadoščanja v uspehu.

Ko je pred petdesetimi leti nastopil v Sloveniji novi duhovnik Matija Jager, je bila vojska na njenih mejah. Slovenija je bila vojno ozemlje. To pomeni, da so bila mesta in vasi polne vojaških skupin in edinic, da je gospodarstvo bilo podrejeno vojaškim potrebam in da so v družbo vdirale z vseh strani razvade in nadloge, nesreče in bolečine vojaškega življenja in vojnih razmer. Častiti gospod Jager je bil kaplan v treh župnijah: Borovnica, Dob pri Domžalah in sv. Jakob v Ljubljani. Kdor pozna te kraje, ve, da dušnim pastirjem v teh župnijah ni bilo lahko.

Takratni njegov župljan v Dobu mi takole piše:

“V času, ko je bil častiti gospod Jager naš kaplan, se je v Dobu začelo in razvilo katoliško prosvetno in izobraževalno delo kakršnega nismo imeli ne preje, ne kasneje. Po njegovem prizadevanju, navdušenju in pod njegovim vodstvom smo zgradili društveni dom. Bil je pevovodja društvenega pevskega zbora, režiser številnih iger in nastopov na odru, voditelj in učitelj orlovske mladine. Dob je bil pred Jagrom trdnjava protiverskega in proticerkvenega liberalizma, č. g. Jager pa ga je predelal in presukal v močno postojanko slovenskega katoliškega gibanja. Zato pa tudi zlepa ni bilo gospoda, ki bi bil, zlasti med mladino, tako priljubljen kot je on.”

Tako se zlatomašnika spominjajo v Sloveniji, Vi pa, ki ste danes ob njem, poznate njegovo delo pri sv. Vidu, v Barbertonu in tu pri sv. Mariji Vnebovzeti. Ljubljanski stolni kanonik in učitelj cerkvenega govorništva, Mihael Opeka, je smatral bogoslovca Jagra za svojega najboljšega učenca. Vsi in vsak pri sebi čuti njegovo mojstrsko prepričevalno besedo. Kjerkoli je bil, je zapustil trajen spomin in spomenike svojega ustvarjanja. Pri sv. Vidu je v svojih letih združil vso mladino v živahno delavno župnijsko družbo, ki je ponosno in z najlepšimi uspehi nastopala kot slovenska katoliška mladina. Preko orlovskega združenja, pevskih zborov, igralskih družin, sportnih in drugih društev, ki jih je ustvaril in vodil, je peljal ta slovenski rod pod Križ in pred oltar. Slovenski Barberton ve, da sta cerkev in dvorana samo dve zunanji znamenji, da je župnik Jager tam vsestransko predelal nasebino v

lepo edinico božjega ljudstva. In tu pri Mariji Vnebovzeti smo prav lahko prepričani, da ta, sorazmerno gospodarsko šibka župnija ne bi imela eno najlepših cerkva v škofiji, če bi ne bilo župnika Jagra. Tako pa stoji ta veličasten spomenik njegovega polstoletnega duhovništva poleg moderno opremljene šole in vseh drugih sredstev in naprav za uspešno združevanje vernikov v župnijski skupnosti.

Na slovenskem Koroškem imajo takozvane dvojezične šole. Za učence slovenskega materinskega jezika je pouk glavnih predmetov v slovenščini, sicer pa nemški. Otroci imajo pravico, da dobe spričevala v slovenščini ali nemščini. Zgodba pravi, da je učitelj vprašal koroškega Janezka, kako spričevalo si želi. Janezek zahteva nemško. Učitelj se mu čudi in vpraša: “Kako pa to, saj si v nemščini med najslabšimi?” “Že, že,” pravi Janezek, “jaz znam namški zelo slabo, a dobro je, da moj oče ne zna prav nič. Zato bi jaz rad nemško spričevalo.” Zgodba pokaže na eno najtežjih komplikacij, ki se javlja v občestvu narodnih župnij. Prvi rod je po spominu, s čustvova njem še ves v rojstni domovino, ob starših, med brati in sosedi v Sloveniji, drugemu pa je Cleveland neposredna, velika Amerika pa edina širša domovina. Mojster dušeslovja, resničen brat v Kristusu in dobrotljivo skrben oče mora biti župnik vsem, da bodo hodili v župni urad in cerkev vsi enako radi, da bodo vsi navdušeni nad srečo, da imajo v vsaki stiski in težavi kam domov, kam k duhovnemu očetu.

Narodne župnije so naša izredna dobrota, ki je sicer menda ni nikjer na svetu. V zlatem vencu dobrih del, ki

zahtevajo izrednega napora in izredne ljubezni, ima zlatomašnik poseben cvet zasluge za vestno ohranjevanje narodnega jezika in duha ter ljubezni do lepega slovenskega izročila. Zago-tavljam ga naše posebne hvaležnosti za vse, kar stori v tem področju: od slovenske šole do prelepega petja in tja do najslavesnejšega cerkvenega obreda po novih določilih za bogoslužje v narodnem jeziku. Naj bo zlatomašnik prepričan, da s čuvanjem materine besede ne le omogoča množici župljanov intimnejši pogovor z Bogom, ampak čuva lepo značajnost vseh. Saj je notorna reč, da se pácenje značaja prerado začne v izseljenstvu z begom iz domače družbe in je narodni odpad le prva stopnja k odpadu od Boga.

Papež Janez XXIII. je rekel: "Cerkev božja ni muzej lepih spominkov, ampak vodnjak žive vode in srečnega

življenja na vasi sveta." Cerkev je živ studenec, ki ne vsahne, ampak napaja rod za rod, saj v njem izvira zve-ličavna voda Kristusovega odrešenja.

Duhovništvo je gonilna sila, ki žene ta vodnjak. Brez duhovnikov ni daritve svete maše, ni zakramentalnega Jezusa med nami. Brez duhovnikov ni Cerkve. Posvečeni so, da druge posvečujejo. Ko dajemo zahvalo za neizmerno ljubezen Najvišjemu, za neizmerno Njegovo ljubezen in dobroto, se mu zahvaljujemo posebej za duhovnike, ki so sad te ljubezni. Letos in danes še posebej za zlatomašnika in našega duhovnega očeta. Prav danes na očetovski dan iz vseh otroško vdanih in hvaležnih src voščimo častitemu gospodu Jagru vse najboljše od ljubega Boga. Zlatomašnik, Bog Vas živi in veselega ohranjaj med nami!

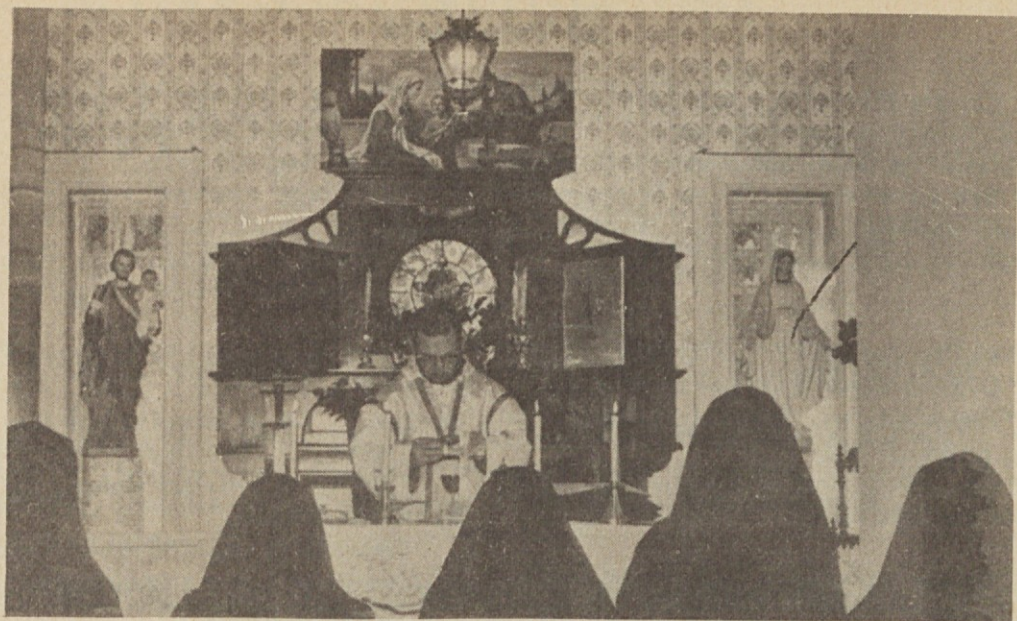

NRAVSTVENA IN VERSKA VZGOJA V ŠOLI

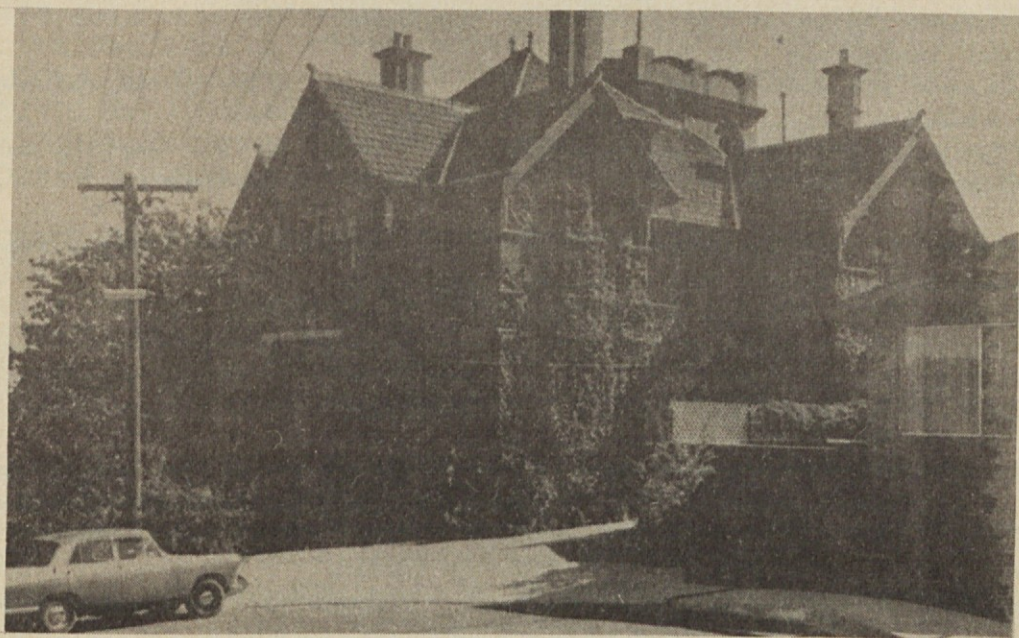
Cerkev, ki se poleg tega resno zaveda težke dolžnosti, da mora prizadevno skrbeti za нравstveno in versko vzgojo vseh svojih otrok, mora pokazati posebno razumevanje in pomoč tistim številnim otrokom, ki se šolajo na nekatoliških šolah. To dosega najprej z zglednim življenjem tistih, ki jih učijo in vzgajajo, potem z apostolskim delovanjem sošolcev,²³ najbolj pa s službo duhovnikov in laikov, ki jih učijo nauka o zveličanju, kakor je primerno njihovi starosti in okoliščinam, ter jim duhovno pomagajo na primerne načine, ki jih zahtevajo stvari in časovne razmere.

Starše pa opozarja, da imajo težko dolžnost, vse tako urediti ali celo zahtevati, da bodo mogli njihovi otroci te pripomočke uporabljati in da bo njihova krščanska vzgoja napredovala skladno s svetno. Zato Cerkev zelo hvali tiste oblasti in svetne družbe, ki upoštevajo pluralizem sodobne družbe in dolžno versko svobodo ter pomagajo družinam, da bi se mogli otroci na vseh šolah vzgajati v skladu z nravnimi in verskimi načeli svojih družin.

Izjava o krščanski vzgoji, člen 7.

Prva sv. maša v Slomškovem domu, dne 20. aprila 1966.

Samostan novodošlih slovenskih sester v Melbournu, Avstralija. Uradno ime je Slomškov dom. Oddaljen je dve minuti hoda od Baragovega doma.

Domislice

"Ko sem bil deček, sem želel, da bi postal pirat," je dejal advokat.

"Res?" je dejal začudeno mož, ki je pisal ček za advokata, ki ga je zagovarjal pri sodnijski razpravi. "Čestitam k uresničitvi vaših mladostnih želja."

"Koliko ste stari?" je vprašal sodnik.

"Dvaintrideset let in nekaj mesecev."

"Zavedajte se, da ste podprisego," je resno poudaril sodnik.

"Da, stara sem dvaintrideset let in stotrideseet mesecev."

Profesor ekonomije je pokazal svojemu bivšemu učencu vprašanja za izpit.

Ta jih je prebral in začudeno vprašal:

"Še vedno stavljate ista vprašanja? Ali ne veste, da študenti to vedo?"

"Seveda vemo, toda v ekonomiji so vsako leto drugačni odgovori."

Štiriletna deklica je razkazovala prijateljici stanovanje. Ko sta prišle v kopalnico je pokazala na tehtnico, ki je stala v kotu:

"Ne vem, kako se imenuje, a kadar kdo stopi na to, se vedno razjezi."

Nekdo je rad pripovedoval svojim znancem in prijateljem, kako strogo drži predpisano dieto. Nekega dne pa ga je prijatelj zasačil v restavrantu, ko se je ravno mastil s svinjsko pečenko.

"Ali več ne držiš diete?"

"Seveda jo. Toda od časa do časa se najem, da lahko vztrajam v dieti."

"Moja žena je imela ponoči čudne sanje," je pravil mož sodelavcu. "Sanjala je, da je poročena z milijonarjem."

"To ni nič hudega. Moja žena ima take sanje pri belem dnevu."

Oče je razlagal v družbi, kako je ozdravil sina od zamujanja šole:

"Kupil sem mu avto."

"In sedaj več ne zamuja šole?" je radovedno vprašal prijatelj.

"Seveda ne. Odpeljati se mora zdoma zgodaj, da dobi prostor za parkanje."

Žena je prestala hudo operacijo. Ob postelji je stal mož. Žena je bila še v nezavesti, ko je vstopila bolničarka.

"Kako je?" je vljudno vprašala moža.

"Za njena leta kar dobro, saj jih ima že triinštirideset."

Tedaj se je bolnica rahlo obrnila proti bolničarki in jasno zagodrnjala:

"Dvainštirideset."

Oče, ki je imel težave s svojim sinom je vzdihnil:

"Zakaj nima človek vseh svojih življenjskih problemov, ko je star sedemnajst let. Samo tedaj zna odgovor na vsako vprašanje."

Mož, ki je barval hišo, sosedu, ki je umival okna:

"Srečen si, ker imaš le dva tedna počitnic, jaz jih imam tri."

Vodnik po afriški džungli preplašenemu lovcu:

"Tu so sledovi leva."

"Dobro," je dejal lovec. "Ti ugotovi, kam je šel, jaz bom pa pogledal, od kod je prišel."

"Zakaj so neveste belo oblečene?" je vprašala šestletna deklica mamo.

"Bela barva pomeni čistost, veselje in radost."

Hčerka je nekaj časa premišljala nato pa vprašala:

"Zakaj so pa ženini oblečeni v črno obleko?"

SLOVENSKI DUHOVNIKI

- BAZNIK, Rt.Rev.Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland,Ohio44103
BUTALA, Rt.Rev.Mathias, 416 No.Chicago St., Joliet,Ill. 60432
GNIDOVEC, Rt.Rev.Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo. 82901
JERSHE, Rt. Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth,Minn. 55734
KRALJIC, Rt.Rev.John, 390 Missouri, San Francisco,Calif. 94107
POPESH, Rt.Rev.Bernard, College & Kenwood Ave., Duluth, Minn. 55811
SCHERINGER, Rt.Rev.Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich. 49854
SCHIFFRER, Rt.Rev.John, St.Joseph's Church, Chisholm,Minn. 55719
TROBEC, Rt.Rev.Joseph, St.Raphael's Home, St.Cloud, Minn. 56301
ZAPLOTNIK, Rt.Rev.John,D.C.L., St.Catherine's Hospital, Omaha,Nebr. 68108
- ADAMIC, Rev.Albert, 126 Grand Canyon St.,Hoffman Estates, Roselle,Ill., 60173
AMBROZIC, Rev.Aloysius, Kingston Rd Stop 15, Scarborough,Ont.,Canada
AMBROZIC, Rev.Bernard,ofm, 66 Gordon, Paddington,Sydney, Australia
ARCH, Rev.Joseph, 444 St.John St., Pittsburgh,Pa., 15235
- BANDI, Rev.Bonaventure,osb, 1316 Mapleton St., Boulder,Colo. 80301
BARAGA, Rev.Francis, 3547 E.80th St., Cleveland, Ohio 44105
BARBIS, Rev.Rudolph, 2920 Azle Ave., Fort Worth,Texas 76106
BERAN, Rev. Iggy, St. Boniface Church, Koeltztown, Mi. 65048
BLATNIK, Rev.Francis,sdb, 202 Union Ave., Paterson,N.J. 07502
BLENKUSH, Rev.Mathias J., 632 Julian St., Denver, Colo. 80208
BOGOLIN, Rev.Leonard,ofm, 386 Geneva Ave., Highland Park,Detroit,Mich.48203
BOHTE, Rev.Daniel, 2005 Moore, Denver,Colo. 80215
BOLJKA, Rev.Stanko,cm, 405 Marie Anne East, Montreal,Que.,Canada
BORGOLA, Rev.Bonaventure,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa., 15906
BREZNIK, Rev.Aloysius, Box 97, Uniontown,Wash. 99179
BREZNIKAR, Rev.Victor, 722 W.Alder St., Walla Walla,Wash. 99362
BROOKER, Rev.Richard,mm, Las Condes Casilla 162, Santiago,Chile
- CADONIC, Rev.William, P.O.Box 75, Lake Arrowhead,Calif. 92352
CAGRAN, Rev.Joseph,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
CANJAR, Rev.John, 4695 Pearl St., Denver,Colo. 80216
CAREK, Rev.Peter, 7470 Harwood Ave., Wauwatosa,Wis. 53213
CASL, Rev.Joseph,cm, 611 Manning Ave., Toronto 4,Ont., Canada
CEGLAR, Rev.Charles,sdb, Seminaire Salesien, Mont Don Bosco, Sherbrooke,
Que., Canada
- CEGLAR, Rev.Stanley,sdb, Sacred Heart Juniorate, Ipswich,Mass. 01938
CELESNIK, Rev.Joseph, 840 E.222nd St., Euclid,Ohio 44123
CEPON, Rev.Dr.Ludwig, St.Vincent's College, Latrobe,Pa. 15650
CEPON, Rev.Michael, 6005 So.Marshfield Ave., Chicago,Ill. 60636
CERPICH, Rev.Richard, 3100 So.41st St., Milwaukee,Wis. 53215
CHEMAZAR, Rev.Blase,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
CIMPERMAN, Rev.Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland,Ohio 44103
CUK, Rev.Dr.Alphonse, St.Vincent's College, Latrobe,Pa. 15650
CVELBAR, Rev.Joseph, 45 Prestley Rd., Bridgeville,Pa. 15017

DALEY, Rev.Neil,ofm, 1615 Vine St., Cincinnati,Ohio 45210
DEMSHER, Rev.Ferdinand, 223 57th St., Pittsburgh,Pa. 15201
DOBNIKAR, Rev.Ivan,osb, St.Procopius College, Lisle,Ill., 60532
DOLSINA, Rev.John, 326 2nd St., Nashwauk,Minn. 55769
DOLSINA, Rev.Stanko, St.Mary's Church, Willow River,Minn. 55795

ERZEN, Rev.Edward,odm, 1050 No.Clark Rd., El Paso,Texas 79905

FALE, Rev.Richard, 600 Maryhill Rd., Pineville,La. 71360
FARKAS, Rev.Dr.Andrej, 450 Pine St., Bridgeport,Conn. 06605
FERKULJ, Rev.Joseph,1340 No.10th St., Quincy, Ill., 62301
FERYAN, Rev.Philip (Innocent) ofm, Chaplain U.S.Army
FLAC, Rev.Mirko,sdb, 960 So.Soto St., Los Angeles,Calif. 90023
FLAJNIK, Rev.Rudolph,o.carm., Mt.Carmel Dr. at Reed Rd., Houston,Texas77017
FURLAN, Rev.William, 590 John St., Little Falls,N.Y. 13365
FURLEY, Rev.Cyril, 99-15 Rockaway Beach Blvd., Rockaway Beach,N.Y.11694

GABER, Rev.Frank, St.Luke's Church, Sandstone,Minn. 55072
GABRENJA, Rev.Edward,ofm, St.Francis Village, Crowley,Texas 76036
GERMOVNIK, Rev.Francis,cm, Vincentian Fathers, Lemont,Ill. 60439
GNIDICA, Rev.Daniel,osb, 217 Mesa Ave., Pueblo,Colo. 81004
GODINA, Rev.Joseph, 600 Altamont St., Marquette,Mich. 49855
GODINA, Rev.Mirko,ofm conv., 330 E.45th Ave., Gary,Ind., 46409
GOLE, Rev.Joseph, Sacred Heart Seminary, Hales Corners,Wis. 53130
GOLIA, Rev.Paul, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
GOLOB, Rev.Joseph,osb, St.Martin's Abbey, Lacey,Wash. 98553
GOLOBIC, Rev.John, 56 Horn Blvd., Silver Bay,Minn. 55614
GRABRIAN, Rev.Joseph,osm,Ressester 4 Gelsenkirchenbuer, Westphalia,Germany
GRABRIAN, Rev.Victor,osm, 7 Locust St., Carteret,N.J. 07008
GRDINA, Rev.Francis,sj, 1911 W.30th St., Cleveland,Ohio 44113
GREGOR, Rev.Joseph,cm, 222 E.Mitchell St., San Antonio,Texas 78210
GREGORY, Rev.Edmund, 219 Arlington Dr., Colonial Village, Lockport,Ill.,60441
GROM, Rev.Lawrence,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa. 15906
GYORKOS, Rev.Stefan, Calgary,Alberta,Canada

HAJNSEK, Rev.Odilo,ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago,Ill. 60617
HITI, Rev.Mathias, 520 W.10th St., Waukegan,Ill. 60085
HLEBS, Rev.Milan, 2350 Winchester Blvd., Campbell,Calif. 95008
HOBART, Rev.Raymond, 15519 Holmes Ave., Cleveland,Ohio 44110
HOCHEVAR, Rev.Mark,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
HODNIK, Rev.Emil, St.Bernard's Church, Abbotsford,Wis. 54405
HOGE, Rev.Benedict,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
HOGE, Rev.Thomas,ofm, 1852 W.22nd Pl., Chicago,Ill. 60608
HORVAT, Rev.Stefan, 300 Warner St., Walbridge,Ohio 43465
HORVATH, Rev.Francis, P.O.Box 229, Jacumba,Calif. 92034
HORZEN, Rev.Bernard,osb, St.Bede's College, Peru,Ill. 61354
HREN, Rev.Innocent,op, 505 W.Washington Blvd., Oak Park,Ill. 60302
HRIBSEK, Rev.Aloysius,sdb, 469 North St., Greenwich,Conn. 06830

JAGER, Rev.Mathias, 15519 Holmes Ave., Cleveland,Ohio 44110
JAKLICH, Rev.dr.Francis, 10100 W.Blumound Rd., Milwaukee,Wis. 53226
JAZBEC, Rev.Stanley, 2858 Ninth St., Riverside,Calif. 92501
JENKO, Rev.Aloysius, 595 Minneford Ave., New York, N.Y. 10464
JENKO, Rev.Valerian,ofm, 66 Gordon, Paddington,Sydney,Australia
JERASA, Rev.Francis, Box 247, Plains,Kansas 67869

KALCIC, Rev.Disma,osb, St.Procopius College, Lisle,Ill. 60532
KAPUSHION, Rev.Marvin, 3123 Cascade Ave., Pueblo,Colo. 81003
KAUSEK, Rev.John, St.Joseph's Church, Gilbert,Minn. 55741
KEBE, Rev.Matthew, 223 57th St., Pittsburgh,Pa. 15201
KNIFIC, Rev.Francis,sdb, 2975 Independence Ave., New York,N.Y. 10063
KOLARIC, Rev.Dr.Jacob,cm, St.Jakob im Rosental, Karnten, Austria
KONCNIK, Rev.Innocent,ofm conv., P.O.Box 501, New Cumberland,W.Va.26047
KOPAC, Rev.John,cm, 739 Brown's Line, Toronto,Ont.,Canada
KOPUSAR, Rev.Dr.Milan, R.F.D.1, Ashton,Nebraska 68817
KORBIC, Rev.Benno,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa. 15906
KOREN, Rev.Louis, 5960 W.Loomis Rd., Greendale,Wis. 53129
KOS, Rev.Stanley, Indianapolis, Ind.
KOSTELZ, Rev.Richard, 905 So.8th St., Kankakee,Ill. 60901
KOTNIK, Rev.Bertrand,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
KOVACIC, Rev.Dr.Anthony, 605 Barbee St., High Point,N.C. 27262
KOVACIC, Rev.Francis, Chaplain, U.S.Army
KOZINA, Rev.Vladimir, 322 St.James Dr., Piedmont.Calif. 94611
KRAJNIK, Rev. dr. Pavle, 2920 So. Muskego, Milwaukee, Wis. 53204
KRALJIC, Rev.Stephen, St.Agnes Church, Kenmare,No.Dakota 58746
KRISTANC, Rev.Leo, 11150 San Pablo Ave., El Cerrito,Calif. 94530
KUZMA, Rev.George, St.Rose Church, Wilmington,Ill. 60481
LANGERHOLZ, Rev.Dr.Kalist,ofm, St.Joseph's Seminary, Teutopolis,Ill.62467
LAVRIH, Rev.John, 419 W.First St., Liberal,Kansas 67901
LEKAN, Rev.Joseph,sm, 88 Sargent Ave., Beacon,N.Y. 12508
LOCNIKAR, Rev.Julius,osb, Assumption Abbey, Richardton,No.Dakota 58652
LOVRENCIC, Rev.Athanasius,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439

MACEK, Rev.Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn, N.Y. 11213
MADIC, Rev.Aloysius,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
MAIERLE, Rev.John, 14601 Mansfield Ave., Detroit,Mich. 48227
MAJHENIC, Rev.Pelagij,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
MALAVASIC, Rev.Roman, 416 No.Chicago St., Joliet,Ill. 60432
MARTELANC, Rev.Jost, 6019 Glass Ave., Cleveland,Ohio 44103
MAYSAR, Rev.Joseph, P.O.Box 367, Townsend,Mont. 59644
MAZOVEC, Rev.Robert,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa. 15906
MEJAC, Rev.Joseph,cm, 95 McDonald Ave., Winnipeg 2, Manitoba, Canada
MEJAK, Rev.Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas 66105
MELOVASICH, Rev.Frank, 1122 11th Ave.S.E., Brainerd,Minn. 56401
MERVAR, Rev.John, 1640 Addison St., Berkeley,Calif. 94703
MIHELIC, Rev.Francis, 231 E.Camp St., Ely,Minn. 55731
MIHELICH, Rev.Francis, R.R.5, Lindsay,Ont., Canada
MIHELICH, Rev.Leopold, 4695 Pearl St., Denver,Colo. 80216
MUZIC, Rev.Anthony, 4339 Michael Dr., North Olmsted,Ohio 44070

NACHTIGAL, Rev.Frederick, P.O.Box 459, Brenham,Texas 77833
NADRACH, Rev.Adolph, 534 W.Kilgore, Kalamazoo,Mich. 49001

OHMANN, Rev.Daniel,mm, P.O.Shinyanga Box 47, Tanganyika,East Africa
OKORN, Rev.Claude,ofm, 8500 W.Coldspring Rd., Greenfield,Wis. 53228
OKORN, Rev.Dusan, St.Catherine's Church, Big Fork,Montana 59912
OMAN, Rev.Edwin, R.F.D.1, St.Stephen, St.Joseph,Minn. 56374
ORENDAC, Rev.Ciril,ofm conv., 405 Marie-Anne St.E., Montreal,Que.,Canada
OZIMEK, Rev.Joseph, 3434 George Ave., Cleveland,Ohio 44134

PAIK, Rev.Francis, 2143 Homewood Dr., Lorain,Ohio 44051
PAKIZ, Rev.Rudolph, St.Agnes Church, Walker,Minn. 56484
PAPESH, Rev.Francis, P.O.Box 807, Paonia,Colo. 81428
PECOVNIK, Rev.Karel, Urbank,Minn., P.O. Parkers Prairie,Minn. 56361
PERCIC, Rev.Joseph, St.Hubert Church,Sebeka R.1,Bluegrass,Minn. 56477
PERKOVICH, Rev.Frank, Box 176, Marble,Minn. 55764
PERME, Rev.Eugene, 525 Dover Rd., Bay Village,Ohio 44140
PETERNEL, Rev.Warren,ofm, 701 E.Pyron Rd., San Antonio,Texas 78214
PETRASIC, Rev.Martin, St.Patrick's Church, Elkhorn,Nebraska 68022
PEVEC, Rev.Edward, 28700 Euclid Ave., Wickliffe,Ohio 44092
PIERCE, Rev.Justin,sds, Twin Cities Rd., Galt,Calif. 95632
PIRC, Rev.Joseph, 2245 82nd Ave., Oakland,Calif. 94605
PIZMOHT, Rev.Louis, 840 E.222nd St., Euclid,Ohio 44123
PLANINSEK, Rev.Henry,cssp, 7085 Brockton Ave., Riverside,Calif. 92506
PLAZNIK, Rev.John, Box 61, New Lenox,Ill. 60451
PLEVNIK, Rev.Joseph,sj, Loyola College, Montreal,Quebec,Canada
POTOCHNIK, Rev.Aloysius,osb, P.O.Box 351, Canon City,Colo. 81212
PRAH, Rev.John,ocd, 1810 Volney Rd., Youngstown,Ohio 44511
PRAZNIK, Rev.Rudolph, 264 15th St.N.W., Barberton,Ohio 44203
PREBIL, Rev.Andrej,cm, 611 Manning Ave., Toronto 4,Ont., Canada

REBOL, Rev.Anthony, 3181 W.41 St., Cleveland,Ohio 44109
REBOL, Rev.Francis,mm, Miaoli Taiwan Kao Miao LI 53-1, Formosa
REPENSHEK, Rev.Wayne, 5960 W.Loomis Rd., Greendale,Wis. 53129
RINK, Rev.Louis,csc, Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
ROBERTS, Rev.Edward,sss, Box 542, Masaka, Uganda, East Africa
ROGAN, Rev.Richard,ofm, 62 St.Mark's Pl., New York,N.Y. 10003
RUPAR, Rev.Aloysius, 1709 E. 31 St., Lorain,Ohio 44051
RUS, Rev.Gabriel,sm, University of Dayton, Dayton,Ohio

SAVINSHEK, Rev.Stephen,ofm conv., Holy Rosary Church, Aurora,Minn. 55705
SCHWAB, Rev.Alan,osb, Box 351, Canon City,Colo.81212
SCHWEIGER, Rev.Francis, 330 E.3rd St., Duluth,Minn. 55803
SEDEJ, Rev.Francis, 2015 Fourth Ave.E., Hibbing,Minn. 55746
SEDLAK, Rev.Christopher,ofm, 8500 W.Coldspring Rd., Greenfield,Wis.53228
SEDLAR, Rev.Daniel,ofm, 1852 W.22nd Pl., Chicago,Ill. 60608
SELISKAR, Rev.Donald,sj., Park & Miramor Blyds. Cleveland,Ohio 44118
SELLAK, Rev.Jerome,ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago,Ill. 60617
SENTA, Rev.Robert, 1600 8th Ave.E., Duluth,Minn. 55805
SESEK, Rev.Raphael,ofm, Immaculata College, Immaculata,Pa. 19345

SETNICAR, Rev.Dr.Matthew, 1210 So.61 St., Milwaukee,Wis. 53214
 SEVER, Rev.Edgar,ofm, 203 E.Washington St., Stockton,Calif. 95202
 SHUBITZ, Rev.Thomas, Mary Immaculate Church, Coleraine,Minn. 55722
 SILVESTER, Rev.Mirko,ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago,Ill. 60617
 SIMCIC, Rev.Joseph,sdb, 2851 North Ave., Richmond,Calif. 94804
 SKULLY, Rev.Gerald, Cleveland Diocese
 SKUMAVC, Rev.Franc, 1789 Lawrence Ave.W., Toronto 15, Ont., Canada
 SKUMAVC, Rev.Michael, 3240 Trudeau Rd., Duluth,Minn. 55811
 SLAPSAK, Rev.Julius, 6019 Glass Ave., Cleveland,Ohio 44103
 SMERKE, Rev.Francis,osc, SS.Peter & Paul Church, Meyersville,Texas 77974
 SMERKE, Rev.John,osc, Crosier Seminary, Onamia,Minn. 56359
 SMERKE, Rev.Joseph,osc, Crosier Fathers, Hastings,Nebraska 68901
 SNOJ, Rev.Joseph, P.O.Box 21, Bryn Mawr,Calif. 92318
 SODJA, Rev.Franc,cm, 739 Brown's Line, Toronto 4,Ont., Canada
 SODJA, Rev.Mas., on sick leave.
 SOKLIC, Rev.Sebastian,tor, Chaplain, U.S.Air Force
 SOKLICH, Rev.Dr.Anton,cm, 9745 Memorial Dr., Houston,Texas 77024
 SPEHAR, Rev.George, 424 W.2nd St., Leadville,Colo. 80461
 SPENDOV, Rev.Wendelin,ofm, 1852 W.22nd Pl., Chicago,Ill. 60608
 SREBERNAK, Rev.Frank, 2221 Winchell Dr., Ann Arbor,Mich. 48103
 STARC, Rev.Martin, P.O.Box 463, San Andreas,Calif. 95249
 STARESINIC, Rev.Edbert,o carm., 1545 E.Cooper St., Tuscon,Arizona 85719
 STARESINIC, Rev.Nicholas,o carm., 6428 Dante Ave., Chicago,Ill. 60637
 STAUDOHAR, Rev.Walter,cpps, P.O.Box 150, West Springfield,Mass. 01089
 STEFANICH, Rev.Edward, 353 E.Palmer, Addison,Ill. 60101
 STEPANICH, Rev.Dr.Martin,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
 STERBENTZ, Rev.Ralph, St. Ann's Church, Baraga,Mich. 49908
 STERK, Rev.Francis, 840 E.222nd St., Euclid,Ohio 44123
 STERLE, Rev.Aloysius, 404 E.87 St., New York,N.Y- 10028
 STOPAR, Rev.Dr.Anton, Box 177, Lovelock,Nevada 89419
 STRAGISHER, Rev.Henry, 407 So.Loudoun St., Winchester,Va. 22601
 STRAGISHER, Rev.Raphael,ofm, 536 Decker Ave., Johnstown,Pa. 15906
 STRANCAR, Rev.Ignatius, P.O.Box 381, Eureka,Utah 84628
 SURTZ, Rev.Edward,sj, 6525 Sheridan Rd., Chicago,Ill. 60626
 SUSTARSIC, Rev.John, P.O.Box 247, Pengilly,Minn. 55775
 SUSTRICK, Rev.Stephen,osb, St.Theresa's Church, Frederick,Colo.80530
 SVETE, Rev.Andrew,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
 SVETE, Rev.Augustine,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439
 SVETE, Rev.Bartholomew, P.O.Box 6, Hartville,Wyo. 82215

 TARMAN, Rev.William, Church of St.John the Baptist, Bluffton,Minn. 56518
 TKALEC, Rev.John, 960 So.Soto St., Los Angeles,Calif. 90023
 TOMC, Rev.Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland,Ohio 44110
 TOMTZ, Rev.Louis, P.O.Box 147 Postal Station C, Hamilton,Ont.,Canada
 TRINKO, Rev.John Vianney,ofm, 386 Geneva Ave., Highland Park, Detroit,Mich.
 48203
 TRPIN, Rev.Thaddeus,ofm, 386 Geneva Ave., Highland Park, Detroit,Mich.48203
 TRUNK, Rev.George, 245 Linden St., San Francisco,Calif. 94102
 TURK, Rev.Martin, 1081 Burrard St., Vancouver 1, B.C., Canada

VALENTIN, Rev.Basil,ofm, 19 A'Beckett St., Kew, Melbourne, Vic., Australia

VARGA, Rev.Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland,Ohio 44120

VIRANT, Rev.Ludwig, P.O.Box 235, Peninsula,Ohio 44264

VODUSEK, Rev.Vital, 245 Linden St., San Francisco,Calif. 94102

VOGRIN, Rev.Joseph, St.William's Church, Parkers Prairie,Minn. 56361

VOLK, Rev.Robert,osm, 3549 Navajo St., Denver,Colo. 80211

VOVK, Rev.Joseph, St.Joseph's Church, Beroun,Minn.

VUKSINIC, Rev.Anton, Box 74, Smithville,Ont.,Canada

WEBER, Rev.Albin, St.Denis Church, East Douglas,Mass. 01516

WOLBANG, Rev.Charles,cm, P.O.Box 351, Princeton,N.J., 08540

YAKES, Rev.William, 15089 Newburgh, Livonis,Mich. 48150

ZAGAR, Rev.Albert,tor, 24 Maryland Ave., Pittsburgh,Pa. 15209

ZAGORC, Rev.Francis,csc, Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa

ZANUTIC, Rev.Arthur, 3547 E. 80 St., Cleveland,Ohio 44105

ZAVBI, Rev.August, 310 W. 2nd St., Reno, Nevada 89503

ZDOLSEK, Rev.Aloysius, Carmel of Mary, Wahpeton,No.Dakota 58075

ZELEZNIKAR, Rev.Michael, 542 Crosat St., La Salle,Ill. 61301

ZITKO, Rev.Aloysius, Third & Parker, Rodeo,Calif. 94572

ZORE, Rev.Richard, 616 So.East St., Indianapolis, Ind. 42625

ZORMAN, Rev.Fortunat,ofm, St.Mary's Seminary, Lemont,Ill. 60439

ZRNEC, Rev.Anton,cm, 611 Manning Ave., Toronto 4,Ont.,Canada

ZUPAN, Rev.Peter,osb, St.Vincent's Archabbey, Latrobe,Pa. 15650

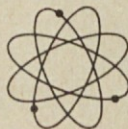
Širite mesečnik

AVE MARIA

med mladimi družinami!

VSEBINA

*Koledarski del	3
*Laiška duhovnost in apostolat, Odlok o laiškem apostolatu, člen 4	15
*Sveto pismo stare zaveze - F.	17
*Marija v Trnju v Železni Kapli - P. Odilo Hajnšek, O.F.M.w	37
*Marija - pomoč bolnikov	62
*Dijaško društvo pred 75 leti - Msgr. Janez Zaplotnik	63
*Tajni škof - P. Odilo Hajnšek, O.F.M.	65
*Na očetovem grobu - pesem - Ivan Hribovšek	71
*Kaplan Gašper - M. Simončič	72
*Bandel - Rev. Lojze Demšar, D. J., Indija	81
*Baragova monstranca - P. Bertrand Kotnik, O.F.M.	80
*Slovinci v Washingtonu - E. A. Kovačič	87
*Baraga - pratikar - P. Bertrand Kotnik, O.F.M.	90
*Slovensko izseljensko semenišče - Rožmanova romantika - Konec - dr. Ž.	92
*Življenje moje matere Terezije Tavčar - poročene Lustik - L. Grum	102
*Dom - pesem - ?	104
*Romarski zvonovi - Romanja v slikah	105
*Odlomki koncilskih odlokov:	
Udje Cerkve in Marijini otroci	108
Laiki	110
Odrešitveni in apostolski značaj življenja laikov	112
Verniki posvečeni Bogu	114
Oznanjevanje Kristusove blagovesti s pričevanjem življenja in besede	116
Mladi ljudje	122
Vzgoja laikov za apostolat	124
Družina - področje apostolata	126
Pravica do vzgoje	127
Krščanska vzgoja	127
Nravstvena in verska vzgoja v šoli	134
*Slomškova novoletnica	118
*V nebesih sem doma - pesem - Slomšekwwwww	120
*Vsi sveti - pesem - M. Jakopič	128
*Nocoj - pesem - M. Jakopič	128
*Na Grmadah - Jacob Resnik	130
*Ob zlati maši č. g. M. Jagra - Dr. M. Krek	132
*Domislice	136
*Slovenski duhovniki	137

AKO SE SELITE,

NAM POŠLJITE SPREMEMBO NASLOVA PO TEM VZORCU:

Moj dosedanji naslov je bil:

Ime _____

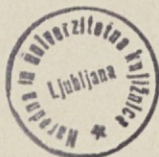
Hišna št., Street ali Ave _____

City _____ State _____ Zip Code _____

Moj novi naslov je:

Hišna št., Street ali Ave _____

City _____ State _____ Zip Code _____

7

AVE MARIA - LEMONT - ILLINOIS